

Mötesbok: Fritidsnämnden (2025-12-10)

Fritidsnämnden

Datum: 2025-12-10

Plats: Esplanaden, Länken 3 trappor, Stadshuset

Kommentar:

Dagordning

Kl. 13.15 Upprop Esplanaden

Kl. 15.00-15.30 Jämlika liv 24 Hur mår Umeå kommuns invånare?

Behandling av mötesärenden

71/25 Val av justerare, godkännande av dagordning och fråga om jäv	3
72/25 Stöd till insatser för att Umeå ska växa tryggt och säkert, UVTS 2025, KFUM Umeå	4
73/25 Tilläggsuppdrag från fritidsnämnden 2025: Analys andel flickor som besöker fritidsgårdar och mötesplatser	6
74/25 Medarbetarenkät 2025	27
75/25 Svar på remiss: Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna	45
76/25 Svar på remiss: Förslag till Riksarkivets föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter	64
77/25 Information och rapporter december 2025	86
78/25 Anmälningsärenden/delegationsbeslut december 2025	162



Tjänsteskrivelse

2025-11-28

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00006

Val av justerare, godkännande av dagordning och fråga om jäv

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att till justerare av dagens protokoll utse Joline Göttfert (M).

att godkänna sammanträdets dagordning.

att till protokollet notera att ingen person är jävig.

Ärendebeskrivning

Eventuella ändringar i nämndens föredragningslista noteras. En jävig person får varken delta i handläggningen av ärendet eller närvara vid nämndens hantering av ärendet.

Beredningsansvariga

Elisabeth Anttu, nämndsekreterare

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu
Nämndsekreterare



Tjänsteskrivelse

2025-11-26

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00053

Stöd till insatser för att Umeå ska växa tryggt och säkert, UVTS 2025, KFUM Umeå

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fördela 135 000 kr till KFUM Umeå för den lägerbuss som under åtta sommarveckor hämtar och lämnar barn och unga inom Umeå kommun för deltagande i föreningens sommarläger på Nydala.

Ärendebeskrivning

Med stödet vill Umeå kommun samverka med ideella föreningar i det förebyggande arbetet med särskild prioritet riktat förebyggande arbete och unga i risk.

Syfte med stödet är att samverka med föreningslivet genom att stärka det arbete de redan gör idag samt stötta de föreningar som utöver sitt grunduppdrag också vill ta ett större socialt och förebyggande ansvar, arbeta uppsökande och försöka nå ut till barn och unga som inte redan är aktiva i föreningslivet.

Stödet kan sökas av ideella föreningar som är registrerade i Umeå kommuns föreningsregister.

KFUM Umeå vill med denna insats nå målgruppen barn och unga som erbjuds en aktivitet på sommarlovet. Genom att erbjuda bussturer fram och tillbaka till Nydala under sommaren ges fler barn i målgruppen möjlighet till transport till och från sommarens läger. Lägret vänder sig till alla barn och unga under sommaren och erbjuder både betala efter förmåga- och gratisplatser. Föreningen arbetar aktivt med unga ledare och erbjuder utbildning, råd och stöd till dessa under hela perioden. Att erbjuda alla barnen kollektiv transport är dessutom miljömässigt hållbart.

Budgeten för 2025 är 800 000 kr och i detta förslag fördelas 135 000 kr. Kvar att fördela under 2025 finns 13 865 kr.

Beredningsansvariga

Ida Odeblom, fritidskonsulent

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00053

Beslutet ska skickas till

KFUM Umeå

Monica Svonni

Verksamhetschef Föreningsbyrå/stab

Ida Odeblom

Fritidskonsulent



Tjänsteskrivelse

2025-11-26

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00055

Tilläggsuppdrag från fritidsnämnden 2025: Analys andel flickor som besöker fritidsgårdar och mötesplatser

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna rapporten *En jämställd mötesplats för unga – Nuläge och vägen framåt*.

Ärendebeskrivning

I november 2024 fattade fritidsnämnden beslut om verksamhetsplan och budgetför 2025. Förvaltningen fick då följande tilläggsuppdrag från nämnden:

Att uppdra till förvaltningen att analysera varför andelen flickor som besöker fritidsgårdar och mötesplatser för unga har minskat, samt ta fram en handlingsplan i syfte att få fler flickor som besökare.

Förvaltningen har arbetat med tilläggsuppdraget under året och vill nu avlägga rapport till nämnden. Analysen bygger på besöksstatistik, erfarenheter och reflektioner från verksamheten, nationella jämförelser, rapporter och insikter från målgruppen. I samband med analysen presenteras åtgärder i form av en handlingsplan.

Beslutsunderlag

Rapport: *En jämställd mötesplats för unga – Nuläge och vägen framåt*

Beredningsansvariga

Matilda Tapani, verksamhetschef

Beslutet ska skickas till

Matilda Tapani

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Matilda Tapani
Verksamhetschef



En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Sammanfattning

Den här rapporten presenterar en fördjupad analys av varför andelen flickor och ickebinära som besöker Umeå kommuns mötesplatser för unga har minskat under perioden 2022–2024. Utvecklingen följer ett nationellt mönster, där pojkar generellt står för en större del av deltagandet i öppen ungdomsverksamhet.

Analysen bygger på besöksstatistik, nyckeltal från KEKS och The Logbook, samt kvalitativa samtal med ungdomar och personal. KEKS står för *Kvalitet och kompetens i samverkan* och är ett europeiskt nätverk som arbetar med att utveckla och stärka öppen ungdomsverksamhet, såsom fritidsgårdar och ungdomens hus. The Logbook är ett gemensamt system för dokumentation och uppföljning.

Fyra huvudområden identifieras som centrala för att förstå utvecklingen:

- Förändrade rörelsemönster bland unga.
- Ökade förväntningar och press på flickor.
- Upplevelsen av trygghet och delaktighet i verksamheten.
- Etablerade föreställningar om mötesplatser för unga och dess miljöer.

De här fyra områdena rymmer både faktorer som verksamheten kan påverka och sådana som ligger utanför dess direkta kontroll.

Rapporten visar att andelen flickor minskat från 39 procent (2022) till 34 procent (2024), samt att flickor både besöker verksamheten mer sällan och tenderar att vara mer känsliga för upplevd trygghet och stämning på mötesplatsen. Samtidigt finns variationer mellan olika mötesplatser, vilket visar att utvecklingen går att påverka.

I rapportens avslutande del föreslås ett antal åtgärder för att stärka flickors och ickebinäras deltagande. Åtgärderna omfattar bland annat stärkt systematiskt kvalitetsarbete, gemensamma arbetssätt och rutiner, utveckling av riktade verksamhetsformer, kompetensutveckling inom normkritik och bemötande, ett förbättrat medlemskaps- och kommunikationssystem samt en riktad budskapskampanj mot både unga och vårdnadshavare.

Tillsammans syftar åtgärdsförslagen till att skapa mer inkluderande, trygga och attraktiva mötesplatser för alla unga i Umeå

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Innehåll

Inledning	4
Bakgrund och problembeskrivning	4
Syfte och frågeställningar	5
Avgränsningar	5
Metod och genomförande	6
Fritid ungas grunduppdrag	6
Könsfördelning bland besökare	7
Möjliga orsaker	8
Sammanfattning av möjliga orsaker	13
Slutsatser och förslag till åtgärder	13
Mål och fokusområden	13
Systematiskt kvalitetsarbete	13
Gemensamt arbetssätt och samsyn	14
Utveckla nya arbetssätt och metoder	14
Systemstöd för medlemskap	14
Processgrupper	15
Kompetensutveckling	15
Kommunikation och attraktion	16
Slutsats	16
Referenser	17
Bilaga: Handlingsplan, öka andel flickor på Fritid ungas mötesplatser	18

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Inledning

Under de senaste åren har Umeå kommuns öppna ungdomsverksamhet sett en tydlig förändring i deltagandemönster, där särskilt andelen flickor och ickebinära som besöker mötesplatser för unga har minskat. Utvecklingen följer ett nationellt mönster, men väcker samtidigt viktiga frågor om hur verksamheten kan säkerställa att alla unga känner sig välkomna, trygga och representerade. Mötesplatser för unga utgör en central del av Umeås ambition att vara en ungdomskommun som erbjuder inkluderande och meningsfulla miljöer, där unga kan utvecklas, påverka och få en jämlik fritid.

I ljuset av detta har Fritid unga initierat ett fördjupat analysarbete för att bättre förstå vilka faktorer som påverkat utvecklingen och hur verksamheten kan stärka flickors och ickebinäras deltagande.

Arbetet utgår från besöksstatistik, nyckeltal från KEKS och The Logbook , samt kvalitativa samtal med ungdomar och personal. KEKS står för Kvalitet och kompetens i samverkan och är ett europeiskt nätverk som arbetar med att utveckla och stärka öppen ungdomsverksamhet, såsom fritidsgårdar och ungdomens hus. The Logbook är ett gemensamt system för dokumentation och uppföljning. Vidare baseras analysen på aktuella nationella och lokala studier om ungas mående, beteenden och förväntningar.

I den här rapporten finns en sammanställning av det resultat som framkommit i det inledande analysarbetet och utgör det första steget i ett större utvecklingsarbete. Målet är att identifiera möjliga orsaker till den minskade andelen flickor och ickebinära i verksamheten, samt att skapa ett kunskapsunderlag för den fortsatta handlingsplan som ska bidra till att stärka jämställdheten och tillgängligheten på Umeås mötesplatser för unga.

Rapporten presenterar därför både en nulägesbild och en analys av bakomliggande faktorer samt rekommendationer för det fortsatta arbetet.

Bakgrund och problembeskrivning

Fritidsnämndens vision betonar att Umeå ska vara en ungdomskommun som präglas av utvecklande, främjande och trygga miljöer. Visionen lyfter även vikten av ett attraktivt fritidsutbud, ungas delaktighet och deras möjlighet att påverka i demokratiska processer. Avdelningen Unga har ett grunduppdrag att erbjuda inkluderande mötesplatser för unga samt för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. Uppdraget omfattar också att bidra till ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud där barn och ungas delaktighet och utveckling ges en särskilt central roll.

Fritid unga driver i dag femton mötesplatser varav en för vuxna med funktionsnedsättning, Fritid för alla (FFA), och resterande för unga: två ungdomens hus för äldre ungdomar i åldern 17–23 år och elva fritidsgårdar för unga 13–17 år samt en mobil verksamhet som erbjuder aktiviteter i områden där fysiska mötesplatser saknas. Verksamheten bedrivs på ungas fria tid – under skoldagens pauser, eftermiddagar, kvällar, helger och lov. Avdelningen skiljer mellan öppen verksamhet, där hela

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

målgruppen är välkommen, riktad verksamhet för specifika grupper samt olika former av arrangemang för delar av eller hela målgruppen. Därtill bedrivs verksamhet på skolor under dagtid och i direkt anslutning till skoldagens slut.

Sedan 2022 har Fritid unga haft en minskning i det totala antalet besökare, samtidigt som andelen besökare som identifierar sig som tjejer eller ickebinära också har minskat. Ett centralt utvecklingsområde är därför att analysera vilka faktorer som ligger bakom nedgången samt att ta fram en handlingsplan för att stärka deltagandet bland flickor och ickebinära.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den här rapporten är att påbörja en fördjupad analys av varför andelen flickor som besöker Umeå kommuns mötesplatser för unga har minskat över tid. I det inledande skedet ligger fokus på att identifiera möjliga förklaringar samt att lägga grunden för en handlingsplan som kan bidra till att öka flickors deltagande i öppen ungdomsverksamhet.

Rapporten utgår från följande frågeställningar:

- Hur ser könsfördelningen ut inom öppen ungdomsverksamhet nationellt respektive inom Umeå kommun?
- Vilka möjliga förklaringar kan finnas till den minskande andelen flickor som besöker ungas mötesplatser?
- Vilka åtgärder bör ingå i en handlingsplan för att öka andelen flickor och ickebinära som besöker ungas mötesplatser?

Avgränsningar

Rapporten utgör ett första steg i ett längre utvecklingsarbete och gör därmed inte anspråk på att ge en heltäckande beskrivning av orsakerna till den minskande andelen flickor i verksamheten.

I rapporten används begreppet mötesplats för hänvisning till fritidsgård och ungdomens hus. Avdelning Unga driver fritidsgårdar (13–17 år), ungdomens hus (17–23 år) samt Fritid för alla (från 20 år). Rapporten avser målgruppen 13–23 år och inkluderar därför inte Fritid för alla. Mötesplatser för unga kan också beskrivas som öppen ungdomsverksamhet.

Besöksstatistiken som används avser deltagande i öppen verksamhet på kvällstid vid fritidsgårdar och ungdomens hus. Den inkluderar inte möten med verksamheten som sker dagtid, exempelvis i skolmiljö, och fångar därför inte alla tillfällen då flickor deltar i verksamheten. Även afterschool-verksamhet ligger utanför den statistik som analyseras, det vill säga aktiviteter som ligger i anslutning till skoldagens slut.

I besöksstatistiken redovisas kön som pojkar respektive flickor. Gruppen flickor inkluderar även ickebinära besökare.

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Analysen omfattar åren 2022–2024. Under 2019 anslöt sig Fritid unga till KEKS och började då samla all besöksstatistik i The Logbook. Besöksstatistiken redovisades på annat sätt före 2019 och är därför inte jämförbar med senare år. Pandemin och de restriktioner som rådde under 2020–2021 påverkade Fritid ungas verksamhet i stor utsträckning vilket gör jämförelser med dessa år mindre relevanta. År 2022 var den ordinarie verksamheten åter i full drift utan restriktioner, vilket gör perioden 2022–2024 mer jämförbar och därmed lämplig för analys.

Metod och genomförande

Analysen bygger på en kombination av kvantitativa och kvalitativa underlag. Den kvantitativa delen utgörs av en genomgång av besöksstatistik per mötesplats, med fokus på utvecklingen över tid samt på förändringar i och omkring respektive mötesplats som kan ha påverkat besöksmönstren. Till grund för analysen ligger även jämförbara nyckeltal sammanställda från KEKS och The Logbook.

Den kvalitativa delen består av samtal med ungdomar som identifierar sig som tjejer eller ickebinära. Det har varit åtta öppna samtal med unga som skett på mötesplatser under öppen verksamhet. Syftet med samtalen är inte att representera hela målgruppen, utan att få konkreta perspektiv, erfarenheter och idéer som kan bidra till en fördjupad förståelse av de frågor som analysen söker besvara.

Utöver detta ingår en genomgång av rapporterade avvikelser gällande kvalitet och säkerhet för mötesplatserna. Syftet är att identifiera återkommande teman, signaler eller förändringar som är relevanta för problembilden.

Fritid ungas grunduppdrag

Verksamhetens grunduppdrag är att erbjuda attraktiva och inkluderande mötesplatser som bidrar till en meningsfull fritid för unga. Deltagandet bygger på frivillighet och kan ske i olika former: öppen verksamhet där hela målgruppen är välkommen utan krav på föransökan, riktad verksamhet för en avgränsad grupp samt olika typer av arrangemang för delar av eller hela målgruppen. Verksamheten bedrivs även på skolor under dagtid och i direkt anslutning till skoldagens slut. Då verksamheten är öppen för alla kan unga fritt välja vilken mötesplats de vill besöka, i enlighet med sin åldersgrupp.

Verksamheten ska vara frivillig, utgå från ungas självupplevda behov, idéer och erfarenheter samt bygga på en grundläggande förväntan om att unga är kapabla och delaktiga i utformningen av verksamheten.

Arbetsättet ska vara främjande och skapa trygga, inkluderande och meningsfulla miljöer för alla unga i Umeå kommun, vilket i sin tur kan ge förebyggande effekter genom att erbjuda positiva sammanhang där unga får utvecklas och vara delaktiga.

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Könsfördelning bland besökare

Könsfördelningen bland besökare är en återkommande fråga inom den öppna ungdomsverksamheten (Agdur, 2023). Mönstret bekräftas av resultat från mötesplatsenkäten, både nationellt och lokalt.

Tabell 1. Jämförelse andel flickor, Umeå och nationellt

Årtal	Umeå	Snitt KEKS
2022	39 %	36 %
2023	36 %	38 %
2024	34 %	38 %

I mötesplatsenkäten framgår att andelen flickor inom öppen verksamhet nationellt har legat relativt stabilt mellan 36 och 38 procent de senaste tre åren, vilket även lyfts i KEKS rapport *Fritidsgården, myt eller verklighet* (2025). Det innebär att Umeå kommun följer ett nationellt mönster och att ojämnhet i könsfördelning är en bredare utmaning inom sektorn.

Nedan följer en beskrivning av utvecklingen i Umeå kommun baserad på besöksstatistik från The Logbook.

Besöksutveckling 2022–2024

Totalt sett har Fritid unga minskat både i antal besök och i andelen flickor som deltar i verksamheten.

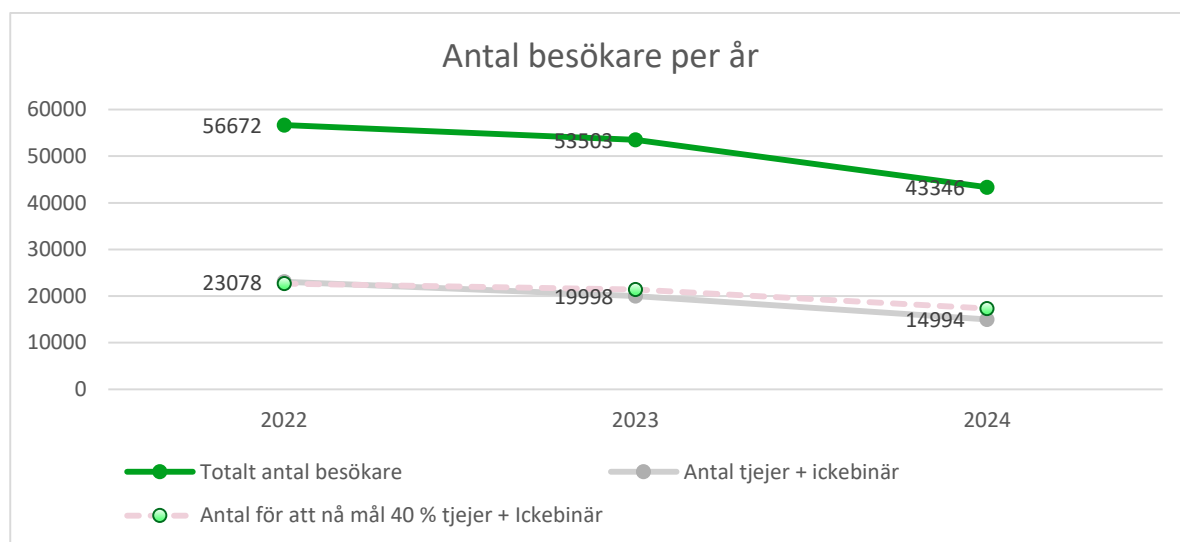


Diagram 1. Fördelning antal besökare per år.

Totalt sett har Fritid unga minskat antalet besökare och även andelen flickor som tar del av verksamheten. Under 2022 så var det totalt 56 672 besök under kvällstid, varav 23 078, 39 procent, av dessa var flickor eller ickebinära. Under 2023 sjönk andelen flickor och ickebinära till 36 procent för att år 2024 minska ytterligare, till 34 procent. Idag saknas systemstöd för att kunna se hur många olika individer som ovan siffror motsvarar.

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Nedan följer en fortsatt beskrivning av besöksfrekvens fördelat på kön.

Tabell 2. Genomsnitt besök per individ/vecka

Årtal	Umeå flickor/pojkar	Snitt KEKS flickor/pojkar
2022	2,45/3,12	2,50/2,92
2023	2,78/3,07	2,43/2,97
2024	1,98/2,77	2,55/2,85

Tabellen visar att pojkar inte bara står för ett större antal besök – de är även mer frekventa besökare, både i Umeå och nationellt. Samtidigt syns ett nationellt mönster där unga generellt besöker öppen verksamhet färre gånger per vecka än tidigare. Killar besöker verksamheten i snitt 2,77 gånger per vecka, medan tjejer i snitt gör 1,98 besök per vecka. Det innebär att en jämn könsfördelning kräver fler unika flickor än pojkar.

Tabell 3. Beräknat antal individer

Årtal	Beräknat antal individer	Beräknat antal flickor	Beräknat antal pojkar	Snittbesök/vecka
2022	20 187	9 420 (47 %)	10 767 (53 %)	2,74
2023	18 107	7 194 (40 %)	10 914 (60 %)	2,93
2024	17 808	7 573 (43 %)	10 235 (57 %)	2,41

Genom att relatera besöksfrekvens till antal besök går det att uppskatta hur många unika individer som nås av verksamheten. Beräkningarna antyder att könsfördelningen bland unika besökare är något jämnare än vad andelen totala besök visar, och att andelen flickor som unika besökare till och med ökar något under 2024.

Det är dock viktigt att tolka siffrorna försiktigt, eftersom mötesplatsenkäten inte är helt representativ och det saknas information om svarsfrekvens i relation till faktisk besöksvolym.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis pekar besöksstatistiken på en tydlig nedgång i andelen flickor och ickebinära i verksamheten mellan 2022 och 2024, samtidigt som pojkar både står för fler och tätare besök. Detta följer ett nationellt mönster och visar att obalansen mellan kön inte är unik för Umeå. Trots att beräkningar antyder en något jämnare fördelning bland unika individer, kvarstår utmaningen att nå fler flickor och ickebinära. För att förstå utvecklingen närmare behöver vi nu rikta fokus mot de bakomliggande orsaker som påverkar ungas deltagande i den öppna verksamheten.

Möjliga orsaker

Som framgår av besöksstatistiken är det en nationell utmaning att nå flickor inom den öppna ungdomsverksamheten och det finns inga enkla eller entydiga förklaringar. Den analys som presenteras här bygger på samtal med fritidsledare och besökare, inrapporterade händelser i

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

verksamhetens dagliga puls samt relevanta rapporter och undersökningar. Utifrån detta material har orsakerna kunnat ringas in i fyra övergripande områden: nya beteendemönster, förväntningar på flickor, upplevelsen av ungas mötesplatser och föreställningar om ungas mötesplatser.

Nya beteendemönster

Fritidsledarna lyfter fram att arbetet med att skapa bärande relationer är en av de viktigaste delarna i deras uppdrag. Med bärande relationer avses relationer som rymmer både ansvar, frihet och gränssättning – och som klarar av att gränser sätts utan att relationen skadas. Hur en sådan relation byggs varierar mellan olika fritidsledare och ungdomar, men den gemensamma utgångspunkten är det personliga mötet och regelbunden kontakt.

En betydande del av fritidsledarnas arbete dagtid sker i skolmiljö, där syftet är att etablera kontakt och påbörja relationsbyggandet redan innan unga besöker mötesplatsen. Tidigare var detta enklare då målgruppen oftare bodde i närområdet, gick på närmaste skola och hade sitt umgänge i samma område. Det var också ovanligare att unga rörde sig mellan olika mötesplatser. I dag beskriver fritidsledarna en ökad rörlighet: ungdomar går inte i samma utsträckning i närliggande skolor, deras sociala nätverk är mer spridda över Umeå och de besöker fler olika mötesplatser där de inte alltid känner personalen sedan tidigare.

För att säkerställa identitet och kontaktuppgifter används i dag ett gårdskort som fungerar som ett medlemskort. Det finns en gemensam rutin för gårdskort inom avdelning Unga, men rutinen lämnar utrymme för variation i hur uppföljning och kontroll genomförs.

Av den anledningen kan kontrollen av om besökare har ett aktuellt gårdskort kan se olika ut, och att kontaktuppgifter ibland saknas till vårdnadshavare

Ännu en utmaning är att det i systemet inte går att se om en besökare är avstängd från en annan mötesplats. Fritidsledarna beskriver att den frågan blivit allt viktigare i takt med förändrade rörelsemönster bland unga. Att kunna identifiera vilka individer som befinner sig på mötesplatsen är en grundförutsättning för att skapa en trygg miljö. När personalen har tillgång till korrekta kontaktuppgifter kan de säkerställa trygg kommunikation vid incidenter vilket stärker tryggheten både för den enskilde besökaren, övriga ungdomar och personal – samt för vårdnadshavare som behöver kunna nås vid behov.

Förväntningar på flickor

Att förstå målgruppens beteenden och rörelsemönster är centralt, men lika viktigt är att följa de förväntningar och krav som unga själva upplever. Ett viktigt underlag i detta arbete är Umeå kommuns unga-enkät som genomförs vartannat år bland ungdomar i åldern 13–18 år.

I *Unga 24-rapporten* (Umeå kommun, 2025) framgår att stressnivåerna bland unga har ökat kontinuerligt sedan 2014 även om utvecklingen nu ser ut att ha planat ut. Rapporten visar tydliga

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

samband mellan upplevelsen av att inte hinna med skolarbetet, bristande sömn och stress samt mellan skärmanvändning i samband med sänggående och ökad stress. En stor andel unga uttrycker också en önskan om att minska sin skärmtid – 47 procent av tjejerna och 39 procent av killarna.

Trots att ökningen av stress tycks ha avstannat är nivåerna fortsatt höga och skillnaderna mellan könen är tydliga. 61 procent av flickorna uppger att de ofta eller dagligen känner stress, jämfört med 25 procent av pojkarna. Flickor rapporterar dessutom högre nivåer av sömnproblem, huvudvärk och magont. Pojkar upplever i större utsträckning att de hinner med sitt skolarbete (90 procent) än flickor (82 procent).

Rapporten visar också att flickor och pojkar har olika syn på utbildning och framtid. Flickor söker sig oftare till högre utbildning än pojkar och skillnaden har ökat över tid. Andelen unga som är nöjda med sina skolresultat har samtidigt minskat sedan 2020 – 56 procent av flickorna och 61 procent av pojkarna uttrycker nöjdhet.

När det gäller framtidstro ser majoriteten av ungdomarna positivt på framtiden. Bland de cirka fem procent som inte gör det framträder könsskillnader: flickor oroar sig främst för att inte komma in på önskad utbildning medan pojkar framför allt uttrycker oro för att inte få ett arbete.

Även *Trendrapporten 2025* (Ungdomsbarometern, 2025) lyfter det digitala samhällets påverkan på ungas mående. Det beskrivs som ett ”hyperdigitalt konsumtionssamhälle” där informationsflöden, tips, meddelanden och nöjesinnehåll är ständigt närvarande. Rapporten pekar på att många unga upplever detta som överväldigande och söker sig mot mer analoga och avgränsade sätt att skapa välmående och sociala sammanhang. Den här utvecklingen bekräftas även i Unga 24 där nästan hälften av flickorna uppger att de vill minska sin skärmtid.

I slutsatsen av Unga 24 lyfts att kön inte påverkar ungas välmående på samma sätt som andra faktorer men att skillnader i förväntningar från omgivningen spelar en viktig roll. Flickor upplever i högre utsträckning press kring prestation och ansvar vilket resultaten tydligt visar. De här upplevda förväntningarna behöver tas på allvar och verksamheten bör överväga hur man kan möta och lindra den här typen av belastning. Fritidsverksamhetens syfte är att erbjuda en miljö som ger energi, trygghet och positiva sammanhang – inte att bli ytterligare en arena där unga känner krav eller press.

Upplevelsen på mötesplatsen

Jenny Haglund, generalsekreterare på KEKS, beskriver hur fritidsgårdarnas ursprung fortfarande påverkar synen på verksamheten i dag:

”Fritidsgården kom till för att hålla buset borta från gatorna. En bild som länge levt kvar och till viss del finns kvar än. Även om bilden av fritidsgården har utvecklats med tiden så finns det än idag kvar en syn på fritidsgården som ett ’häng-ställe’ utan vidare syfte eller mål. Ordet fritidsgård kan idag fortfarande ha en negativ association och härledas till oreda och stök.”

(Fritidsgården – Myt eller verklighet, KEKS, 2025)

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Historiskt har mötesplatser för unga i hög grad formats utifrån normer och föreställningar kopplade till pojkar och deras stereotypa intressen. Det påverkar fortfarande verksamheternas deltagande, på nationell nivå är majoriteten av besökarna pojkar (Mötesplatsenkäten, 2024) och samma mönster syns i Umeå.

I Unga 24-rapporten lyfts även att flickor i större utsträckning än pojkar upplever en maktobalans i samhället. Endast 33 procent av flickorna uppger att de har lika mycket makt som pojkar, medan 47 procent upplever att de har mindre makt. Bland pojkarna anser 57 procent att maktförhållandet är jämställt, medan 13 procent upplever sig ha mindre makt än flickor. De här resultaten är viktiga att beakta i analysen av mötesplatsen som miljö – en miljö som historiskt i större utsträckning formats för pojkar.

Utifrån samtal med flickor som besöker verksamheten framkommer också en känsla av att det kan vara svårt att ta plats på mötesplatserna, särskilt när många pojkar är närvarande eller när stämningen upplevs som rörig. Detta är ytterligare en dimension av den maktobalans och ojämna delaktighet som flickor beskriver och som förstärker betydelsen av att analysera mötesplatsens normer, struktur och aktiviteter.

En annan tendens som lyfts av KEKS är att flickor inte lockas av den öppna mötesformen i samma utsträckning som pojkar. Däremot deltar de i högre grad i riktade aktiviteter med tydligt innehåll. Flickor tycks därmed i högre grad välja sina tillfällen för att besöka verksamheten medan pojkar deltar mer spontant och frekvent.

Trygghetens betydelse

Trygghet framstår som en av de mest avgörande faktorerna för flickors deltagande. I mötesplatsenkäten besvarar ungdomar frågor om trygghet, stämning, tillit till personal och om personalen agerar när någon beter sig otrevligt. Utifrån dessa frågor skapas ett trygghetsindex.

Tabell 4. Jämförelse trygghetsindex

Årtal	Trygghetsindex snitt Umeå	Trygghetsindex snitt KEKS	Andel flickor Umeå
2022	91 %	91 %	39 %
2023	90 %	90 %	36 %
2024	87 %*	89 %*	34 %

*2024 lades två frågor till vilket påverkar index.

Tabellen visar tecken på ett möjligt samband mellan upplevd trygghet och andelen flickor som besöker verksamheten. När trygghetsindex sjunker minskar även andelen flickor. Mötesplatsenkäten besvaras dock bara en gång per år och endast av besökare, vilket innebär att resultaten behöver tolkas med viss försiktighet men de ger ändå en viktig indikation.

Fritidsledarnas analyser bekräftar också trygghetens centrala betydelse, både inne i, och omkring mötesplatserna. Under vissa perioder ökar besöksantalet genom att nya grupper av ungdomar från olika delar av Umeå söker sig till verksamheten. Fritidsledarna beskriver att ”besökare drar besökare”,

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

vilket ibland leder till situationer där många ungdomar som personalen saknar relation till kommer samtidigt. Vid kända besökare finns redan etablerad kontakt, relation och kontaktuppgifter till vårdnadshavare, men vid anhopningar av nya besökare blir förutsättningarna annorlunda.

Fritidsledarna arbetar förebyggande med trygghet men beskriver att det blir mer utmanande när besöksantalet varierar snabbt eller när ungdomar utan tidigare relationer till verksamheten kommer in. Det här mönstret är genomgående i flera verksamheters analys. Efter perioder av oro återvänder pojkar ofta snabbare, medan flickor tenderar att ta längre tid på sig att känna tillit igen.

Även händelser utanför mötesplatsen kan påverka trygghetsupplevelsen. Flera mötesplatser beskriver exempel där enstaka otrygga eller röriga kvällar, oavsett orsak, har påverkat flickors trygghet och deltagande under en längre period. Den här typen av otrygghet har inte varit begränsad till specifika områden utan har förekommit i olika delar av Umeå vid olika tidpunkter.

Föreställningen om mötesplatsen

Den historiska bilden av fritidsgården, som Jenny Haglund beskriver, präglar fortfarande föreställningarna om verksamheten. Mötesplatsen uppfattas ibland som en plats för ”busiga” unga eller för dem som saknar andra sociala sammanhang. Det finns även en seglivad uppfattning om att det främst är ungdomar utan trygga vuxna i sin närhet som behöver verksamheten som skyddande miljö. Även om mötesplatsen kan vara en viktig resurs för dessa ungdomar är verksamhetens uppdrag betydligt bredare. I dag strävar mötesplatserna efter att vara trygga och inkluderande miljöer för alla unga – oavsett fritidsintressen, socialt umgänge eller familjesituation.

Det förekommer också en föreställning om att mötesplatser för unga inte längre existerar vilket skapar ytterligare ett hinder för att nå nya besökare. För att förändra dessa bilder behöver verksamheten arbeta både med hur befintliga besökare upplever mötesplatsen och med hur verksamheten kommuniceras till dem som ännu inte nåtts. Vårdnadshavare utgör en särskilt viktig målgrupp då deras bild av en mötesplats kan påverka ungdomarnas benägenhet att delta. En vårdnadshavare som uppfattar verksamheten som en trygg och positiv miljö är mer benägen att uppmuntra sin ungdom att delta, medan en negativ bild kan begränsa flickors möjlighet eller vilja att besöka verksamheten.

Samtidigt finns en risk att många vårdnadshavare inte känner till att mötesplatser för unga faktiskt finns eller vad verksamheten erbjuder. Mötesplatsernas nuvarande kommunikationskanaler – främst den egna verksamheten, Instagram och webbplatsen Ung i Umeå – når inte alltid de ungdomar som står utanför verksamheten. Möjligheterna att nå unga via riktad annonsering har dessutom minskat i och med Metas begränsningar mot att rikta annonser till personer under 18 år. Detta innebär att en stor del av kommunikationen mot unga sker genom fritidsledarnas arbete i skolmiljö samt informationsmaterial i och kring mötesplatserna.

Samtidigt följer många vårdnadshavare fortfarande verksamhetens Instagramkonton vilket skapar en möjlighet att rikta innehåll tydligare till dem som målgrupp. I linje med vad *Ungdomsbarometern 2025*

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

beskriver förändras medielandskapet snabbt och många av de plattformar där unga befinner sig är svårtillgängliga eller mindre lämpliga för kommunal verksamhet. Detta förstärker behovet av en genomtänkt kommunikationsstrategi där budskapet om verksamheten syfte och värde når både unga och deras vårdnadshavare.

Sammanfattning av möjliga orsaker

Orsakerna till den minskande andelen flickor skulle kunna sammanfattas i två olika teman. Det första temat handlar om förändringar i samhället som verksamheten inte kan påverka direkt, men behöver utarbeta en strategi för att bemöta och hantera. Ett andra tema berör orsaker som verksamheten till stor del kan påverka själv genom internt arbete, exempelvis hur mötesplatsen upplevs och vilket budskap som sänds ut till ungdomar och dess vårdnadshavare. I avsnittet nedan presenteras förslag till åtgärder.

Slutsatser och förslag till åtgärder

Analysen gör tydligt att det inte finns en enkel lösning utan flera åtgärder behöver komplettera varandra och de behöver genomföras på olika nivåer, strategiskt såväl som operativt. Förslag till åtgärder presenteras utifrån de möjliga orsaker som identifierats i analysen.

Mål och fokusområden

Fritid unga behöver bryta ned och förankra verksamhetens mål och grunduppdrag i hela organisationen. Gemensamma fokusområden bör tas fram och fungera som vägledning för planering av aktiviteter och arbetssätt. Utifrån dessa områden utvecklas gemensamma aktiviteter för hela verksamheten som sedan konkretiseras och anpassas på enhets- och mötesplatsnivå. Det fortsatta utvecklingsarbetet ska alltid utgå från dessa mål och fokusområden.

Systematiskt kvalitetsarbete

Fritid unga behöver vidareutveckla sin verksamhetsuppföljning och sitt systematiska kvalitetsarbete för att mer träffsäkert kunna utvärdera resultat och fatta välgrundade beslut. Detta kan uppnås genom månatliga uppföljningar där mötesplatser, enheter och ledningsgrupp följer upp nyckeltal och processer i alla led av verksamheten. Nyckeltalen och processerna ska utgå från verksamhetens mål och fokusområden. Åtgärder och aktiviteter behöver följas upp kontinuerligt för att säkerställa att de ger önskad effekt och en systematisk uppföljning gör det möjligt att snabbt justera eller förändra arbetet vid behov.

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Gemensamt arbetssätt och samsyn

Fritid unga behöver fortsätta stärka sammanhållningen mellan personal och mötesplatser samt säkerställa en gemensam samsyn i avdelningens centrala frågor. Det krävs tydliga arbetssätt och enhetlig följsamhet till rutiner på samtliga mötesplatser. Detta skapar tydlighet och trygghet för ungdomar – oavsett vilken mötesplats de besöker ska bemötande, förhållningssätt och förväntningar utifrån verksamhetens värdegrund vara desamma. En ungdom som introduceras på en mötesplats ska enkelt kunna besöka en annan och känna igen regler och strukturer.

Likvärdighet är också viktig inom personalgrupperna. Ungdomar ska kunna få liknande svar oavsett vilken fritidsledare de möter. Samsyn och gemensamma arbetssätt byggs genom erfarenhetsutbyte, kollegialt lärande samt utveckling av gemensamma strategier och rutiner.

Utveckla nya arbetssätt och metoder

Fritid unga behöver skapa förutsättningar för en mer flexibel bemanning som kan möta perioder med stora ungdomsgrupper och många nya besökare. Detta är nödvändigt för att kunna välkomna nya ungdomar, bygga relationer och säkerställa en trygg miljö. Som tidigare framhållits är bärande relationer en central del av arbetet med unga, men förändrade rörelsemönster gör relationerna mer komplexa när målgruppen rör sig mellan flera mötesplatser. För att möta dessa förändringar behöver verksamheten utveckla en förmåga att bygga gemensamma bärande relationer – relationer där tilliten inte enbart är knuten till en enskild fritidsledare utan även till verksamheten som helhet och till mötesplatsen som plats.

Utvecklingen av nya arbetssätt innebär också att testa olika former av planerad och riktad verksamhet som komplement till den öppna. Flickor och pojkar tycks attraheras av olika typer av innehåll och verksamhetens utbud har över tid påverkats av strukturer där pojkars intressen fått större utrymme. Fritid unga behöver därför utveckla fler former av riktade aktiviteter som skapar ingångar för flickor att delta, samtidigt som arbetet behöver inkludera insatser som gör det möjligt för pojkar att lämna ifrån sig utrymme.

Målet är att riktade aktiviteter kan fungera som en trygg inkörsport för flickor, för att sedan möjliggöra en övergång till den öppna verksamheten där både flickor och pojkar deltar. Samtidigt är det viktigt att verksamheten inte fastnar i ”könade” aktiviteter som en långsiktig lösning, då detta riskerar att förstärka snarare än att motverka ojämlika strukturer. I stället krävs ett kontinuerligt arbete med att bredda innehåll, testa nya verksamhetsformer samt skapa miljöer där alla unga ges utrymme att delta och känna sig hemma.

Systemstöd för medlemskap

Ett nytt systemstöd för medlemskap har upphandlats och är under införande. Systemet svarar väl mot verksamhetens behov av ett användarvänligt verktyg som möjliggör kommunikation mellan personal,

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

medlemmar och vårdnadshavare. Det ger stöd för att säkerställa identitet och korrekta kontaktuppgifter vilket är en central förutsättning för att skapa trygghet för både besökare, vårdnadshavare och personal. Om en ungdom introduceras på en mötesplats men väljer att besöka en annan kommer kontaktuppgifterna fortsatt vara tillgängliga vid behov vilket stärker tryggheten och kontinuiteten i verksamheten.

Systemet gör det också möjligt att dela viss information om medlemmar mellan mötesplatserna, exempelvis om skyddad identitet, särskilda behov som ungdomen själv angett eller om en avstängning och tillhörande handlingsplan finns. Detta skapar bättre förutsättningar för en samlad och trygg verksamhet med likvärdiga rutiner.

Det nya systemstödet, Ungdomsappen.se, kommer även att fungera som en kanal för kommunikation om utbud och aktiviteter. Genom ett gemensamt arbetssätt och tydliga rutiner kan Fritid unga få en fördjupad och mer heltäckande bild av målgruppen. Systemet möjliggör uppföljning av hur många unika besökare verksamheten når, hur ofta de deltar och vilka aktiviteter som bäst motsvarar deras intressen. Detta ger ett utökat analysunderlag och stärker verksamhetens möjligheter att fatta välgrundade beslut.

För att Ungdomsappen ska ge full effekt krävs ett enhetligt arbetssätt och gemensamma rutiner i hela organisationen.

Processgrupper

Under hösten 2024 påbörjade Fritid unga ett arbete med tvärfunktionella processgrupper bestående av representanter från flera olika mötesplatser. Syftet är att utvecklingsarbetet ska ske närmare verksamheten och involvera de medarbetare som möter ungdomarna i vardagen. Processgrupperna arbetar inom områden som normkritik, delaktighet, omvärldsbevakning, rutiner och styrande dokument, områdesarbete, gemensamma arrangemang samt lovverksamhet.

Samtliga processer är viktiga i arbetet med att nå fler flickor till verksamheten men de kommer att bidra ur olika perspektiv. Grupperna för normkritik och delaktighet kommer att ha en särskilt viktig roll i att analysera verksamhetens egna strukturer och identifiera vilka kompetensutvecklingsbehov som finns. Andra grupper kommer att arbeta med att säkerställa gemensamma arbetssätt och vidareutveckla verksamhetsdelar som redan lockar många flickor.

En gemensam nämnare för alla processgrupper är behovet av att pröva och ifrågasätta etablerade arbetssätt. Genom att utmana gamla strukturer och utveckla nya metoder kan verksamheten skapa bättre förutsättningar för att fler flickor ska känna sig välkomna och delaktiga.

Kompetensutveckling

Behoven hos målgruppen har förändrats över tid, och verksamheten behöver utvecklas i takt med dessa förändringar. För att göra det krävs kontinuerlig kompetensutveckling, särskilt inom normkritik

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

och bemötande. Verksamheten behöver analysera sina invanda arbetssätt och involvera målgruppen i utvecklingsarbetet för att säkerställa att förändringarna svarar mot ungas faktiska behov. Ett särskilt fokus behövs på att förstå vad flickor efterfrågar av verksamheten och av professionen. Samtidigt behöver verksamheten synliggöra och arbeta med de underliggande strukturer och beteenden som i dag riskerar att förstärka pojkars dominans i miljön på mötesplatser.

Kommunikation och attraktion

Ett samarbete har inletts med en kommunikationsbyrå för att ta fram en budskapskampanj riktad både till unga som i dag inte besöker mötesplatserna och till deras vårdnadshavare. Kampanjens innehåll ska tydliggöra vilken verksamhet Fritid unga strävar efter att vara och förmedla att verksamheten är trygg och inkluderande för alla. I samband med införandet av Ungdomsappen krävs också ett riktat kommunikationsarbete för att göra appen attraktiv och relevant för målgruppen – och därmed skapa engagemang och dragkraft kring både appen och verksamheten.

Slutsats

Analysen visar att den minskande andelen flickor och ickebinära i den öppna ungdomsverksamheten inte beror på en enskild faktor, utan är resultatet av flera samverkande processer – både inom verksamheten och i samhället i stort. Flickor besöker verksamheten mer sällan, påverkas starkare av trygghetsnivåer och bär ofta en större upplevd press kopplad till skola, prestation och socialt sammanhang. Samtidigt lever historiska föreställningar om ungas mötesplats kvar vilket påverkar både ungdomars och vårdnadshavares syn på verksamhetens relevans.

Rapporten visar också att när verksamheten arbetar med tydligare struktur, riktat innehåll och stärkt relationsskapande – samt när tryggheten på mötesplatserna upplevs som hög – ökar flickors närvaro. De mötesplatser som haft en positiv trend under perioden bekräftar att förändring är möjlig.

Det övergripande ställningstagandet är att Fritid unga behöver kombinera strategiska och operativa insatser för att långsiktigt vända utvecklingen. Ett enhetligt arbetssätt, ett stärkt systematiskt kvalitetsarbete, kompetensutveckling och förbättrade kommunikationsvägar är centrala delar i att skapa mer inkluderande och attraktiva mötesplatser.

På längre sikt krävs också att verksamheten fortsätter utvecklas i takt med målgruppens förändrade beteenden och behov. Genom ett uthålligt och kunskapsbaserat arbete kan Fritid unga öka flickors och ickebinäras delaktighet och därmed stärka uppdraget om jämlika och trygga mötesplatser för alla unga i Umeå.

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Referenser

Agdur, J. (2023). Tillsammans med unga: En utvecklad öppen fritidsverksamhet för ungdomar.

Sveriges kultur- och fritidschefsörening.

<https://static1.squarespace.com/static/62f13e2e4e905206dcaa0585/t/67c98e12073d2b3c0e863aca/1741262354886/Tillsammans+med+unga.pdf>

KEKS. (2025). *Fritidsgården, myt eller verklighet*. Göteborg: KEKS.

<https://www.keks.se/bestll-material#andraspublikationer>

Umeå kommun. (2025). *Unga 24: Hur mår ungdomarna i Umeå kommun?* Umeå: Umeå kommun.

<https://www.umea.se/download/18.7a4d9d5619535c6c4edc961/1742223687821/Unga%2024%20Rapport.pdf>

Ungdomsbarometern. 2024. *Trendrapporten 2025* (version 3). Stockholm: Ungdomsbarometern

[\(c\)+Ungdomsbarometern+2024+--Trendrapporten+2025+\(v.3\).pdf](#)

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Bilaga: Handlingsplan, öka andel flickor på Fritid ungas mötesplatser

Tilläggsuppdrag från fritidsnämnden: att uppdra till förvaltningen att analysera varför andelen flickor som besöker fritidsgårdar och mötesplatser för unga har minskat, samt att ta fram en handlingsplan i syfte att få fler flickor som besökare.

Åtgärd	Aktiviteter för att nå delmålet	Nyckeltal för uppföljning	Önskat utfall	Uppföljning
Mål och fokusområden	- Bryt ner och förankra verksamhetens grunduppdrag. - Identifiera fokusområden som är ledande i arbetet mot mål. - Skapa förenklad mall för aktivitetsplan med tydliga fokusområden till arbetslagen.	- MAE område Tydliga mål	- Tydlig styrning med gemensam kraft på några identifierade fokusområden. - Gemensamt fokuserat arbete med färre aktiviteter för tydligare effekt.	- Månadspuls - Tertialrapport - Medarbetarenkät
Systematisk kvalitetsuppföljning	- Skapa struktur för månadsvis verksamhetsuppföljning (månadspuls). - Identifiera nyckeltal och processer som ska följas upp.	- MAE område Förväntat resultat - Besöksantal och fördelning kön	- Systematiskt arbete där aktiviteter och åtgärder följs upp och utvärderas samt ligger till grund för fortsatt arbete. - Aktiviteter och åtgärder får avsedd effekt och kan annars justeras tidigt.	- Medarbetarenkät - Månadspuls - Tertialrapport
Utveckla nya gemensamma arbetssätt och metoder	- Kartlägg befintliga rutiner och arbetssätt. - Identifiera behov av förändrade arbetssätt. - Fortsatt erfarenhetsutbyte och samarbete mellan fritidsgårdar.	- MAE område Stöd - MAE område Trygghet och säkerhet - Trygghetsindex - Pulsavvikelser säker och hälsa, kvalitet - Besöksantal - Fördelning kön	- Trygghet för personal samt besökare utifrån tydlighet i förväntningar. - En flexibel bemanning som förebygger otrygghet. - Tillit till kollegor att kunna bära gemensamma relationer. - En verksamhet som erbjuder det målgruppen önskar och behöver.	- Månadspuls - Mötesplatsenkät - Medarbetarenkät

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Åtgärd	Aktiviteter för att nå delmålet	Nyckeltal för uppföljning	Önskat utfall	Uppföljning
Systemstöd för medlemshantering	- Identifiera behov av nya arbetssätt och rutiner. - Förankra förändringsarbete i verksamhet. - Säkerställ uppföljning av införande i arbete med systematiskt kvalitetsarbete. - Ta fram arbetssätt för fortsatt besöksanalys. - Utveckla underlaget för besöksstatistik.	- Antal besök/kvällstid - Antal enskilda besökare - Fördelning kön - Fördelning kön enskilda besökare	- Ett systemstöd som bidrar till trygghet gällande säkerställande av korrekta uppgifter, en trygg och säker kommunikations. - En mer träffsäker planering av verksamheten utifrån förbättrad besöksanalys. - Förbättrad målgruppskännedom. - Verksamheten är utvecklas efter målgruppens behov.	- Månadspuls - Tertialrapport (besökare)
Processgrupper	- Fortsatt arbete med processgrupper utifrån mål att nå fler flickor till verksamheten.	- Antal besök/kvällstid - Antal enskilda besökare - Fördelning kön - Fördelning kön enskilda besökare - Trygghetsindex - Delaktighetsindex	- Ökat antal flickor som besöker fritidsgård samt en upplevelse av en tryggare miljö.	- Månadspuls - Tertialrapport (besökare) - Mötesplatsenkät
Kompetensutveckling	- Kartlägg behov av kompetensutveckling utifrån områden som normkritik, machokultur, bemötande och genusmart mötesplats.	- MAE område Kunskaper och utveckling - Andel flickor besök kvällstid - Trygghetsindex	- Kompetensutveckling inom väsentliga områden som ger effekt i verksamhet.	- Månadspuls - Tertialrapport (besökare) - Mötesplatsenkät - Medarbetarenkät
Kommunikationsplan	- Kartlägg verksamhetsbehov av kommunikation och marknadsföring. - Ta fram budskapskonstruktion och kampanj. - Skapa goda ambassadörer.	- Besöksantal	- En positiv föreställning av fritidsgården som en viktig plats för målgruppen att växa på.	- Månadspuls - Tertialrapport (besökare) - Mötesplatsenkät

En jämställd mötesplats för unga – nuläge och vägen framåt

Flickors deltagande i Fritid unga – nuläge och vägar framåt
2025-11-25

Kontaktuppgifter:

Matilda Tapani, matilda.tapani@umea.se

Mer information:

www.umea.se/ung



Tjänsteskrivelse

2025-11-25

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00054

Medarbetarenkät 2025

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna redovisningen av medarbetarenkäten 2025.

Ärendebeskrivning

Medarbetarenkäten är en årligen återkommande undersökning som riktar sig till kommunens samtliga tillsvidareanställda. Enkäten är uppdelad i två huvudområden. Dels svarar den mot alla arbetstagares upplevelse av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA), dels redogör den för upplevelsen av lika rättigheter och möjligheter.

Enkäten är uppdelad i åtta områden som sedan kan brytas ned i mer detaljerade frågor.

Enkäten genomförs i huvudsak under oktober månad och resultatet därav redovisas för verksamheterna i november. Därefter följer ett arbete för verksamheterna att arbeta med resultatet för att skapa bättre förutsättningar för medarbetare, chefer och organisationen.

Resultatet är fördelat för fritidsförvaltningens övergripande resultat, förvaltningens resultat i jämförelse med föregående år samt resultatet för respektive verksamhetsområde i jämförelse med förvaltningen och övriga verksamheter.

För fritidsförvaltningen svarade 163 av 172 medarbetare och chefer på enkäten vilket ger en svarsfrekvens på hela 94,8%. I jämförelse mot föregående år hade förvaltningen en marginellt lägre svarsfrekvens.

Fritidsnämndens övergripande resultat ger ett totalt värde om fem på en sex-gradig skala vilket är ett högt övergripande resultat, framför allt tillsammans med den höga svarsfrekvensen. Resultatet ligger även i paritet med kommunens totala resultat, även om respektive område skiljer sig något.

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00054

Fritidsnämndens resultat förhåller sig till Umeå kommuns resultat enligt nedan, fördelat per frågeområde.

	Fritidsnämnd	Umeå kommun
Arbetsorganisation	5,1	5,3
Arbetsbelastning och krav	5	4,9
Handlingsutrymme och kontroll	4,8	4,7
Ledarskap	4,8	4,9
Stöd	5,1	5,2
Kunskaper och utveckling	5,2	5,4
Återhämtning	4,8	4,6
Säkerhet och trygghet	4,7	4,7
Lika rättigheter och möjligheter	5,4	5,4
Totalt medelvärde, max 6	5	5

Sett till förflyttningar i resultaten i medarbetarenkäten från 2024 till 2025 är förflyttningarna marginella sett till frågeområden även om det totala medelvärdet är detsamma som föregående undersökning. Övergripande ser det ut enligt nedan.

	2025	2024	Trend	Diff
Arbetsorganisation	5,1	5,1	►	0
Arbetsbelastning och krav	5	5,1	▼	-0,1
Handlingsutrymme och kontroll	4,8	4,8	►	0
Ledarskap	4,8	4,8	►	0
Stöd	5,1	5,1	►	0
Kunskaper och utveckling	5,2	5,2	►	0
Återhämtning	4,8	4,7	▲	0,1
Säkerhet och trygghet	4,7	4,8	▼	-0,1
Lika rättigheter och möjligheter	5,4	5,3	▲	0,1
Totalt medelvärde, max 6	5	5	►	0

Beslutsunderlag
Fritidsnämnd information Fritidsförvaltning 25

Beredningsansvariga
Björn Söderbäck, HR-chef

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Björn Söderbäck
HR-chef

Medarbetarenkäten 2025

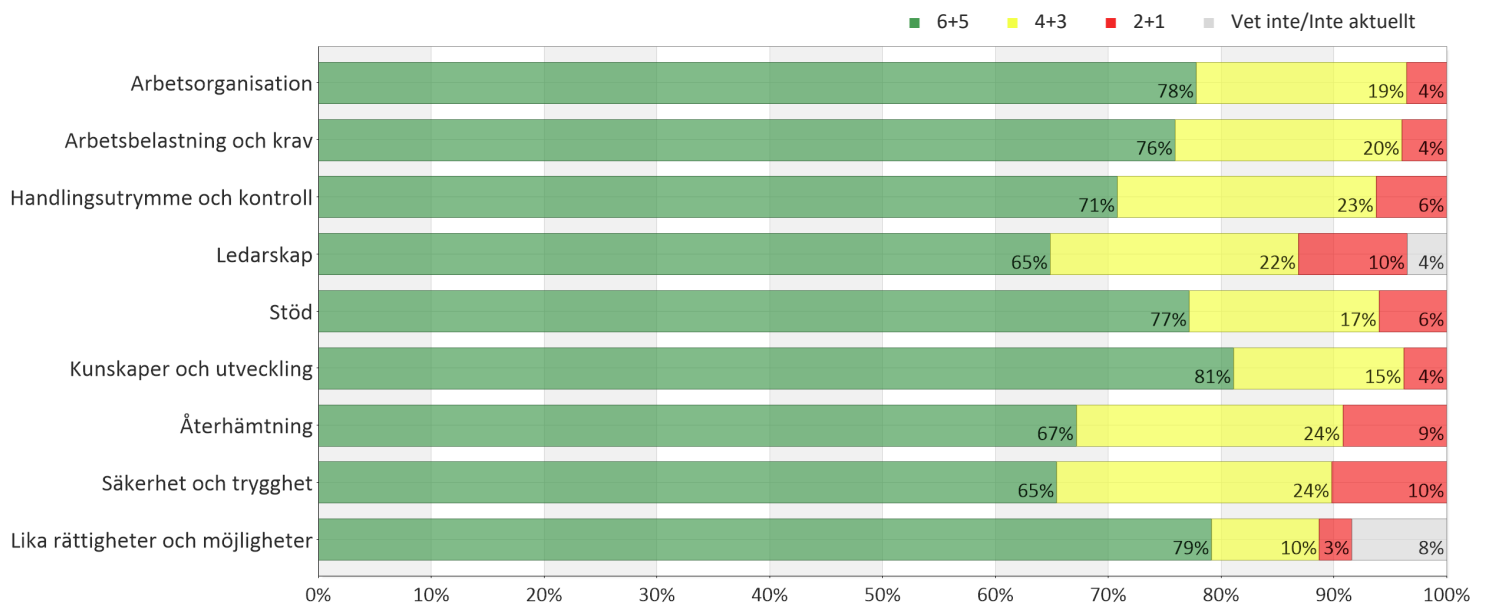
Organisatorisk och social arbetsmiljö, OSA Lika rättigheter och möjligheter

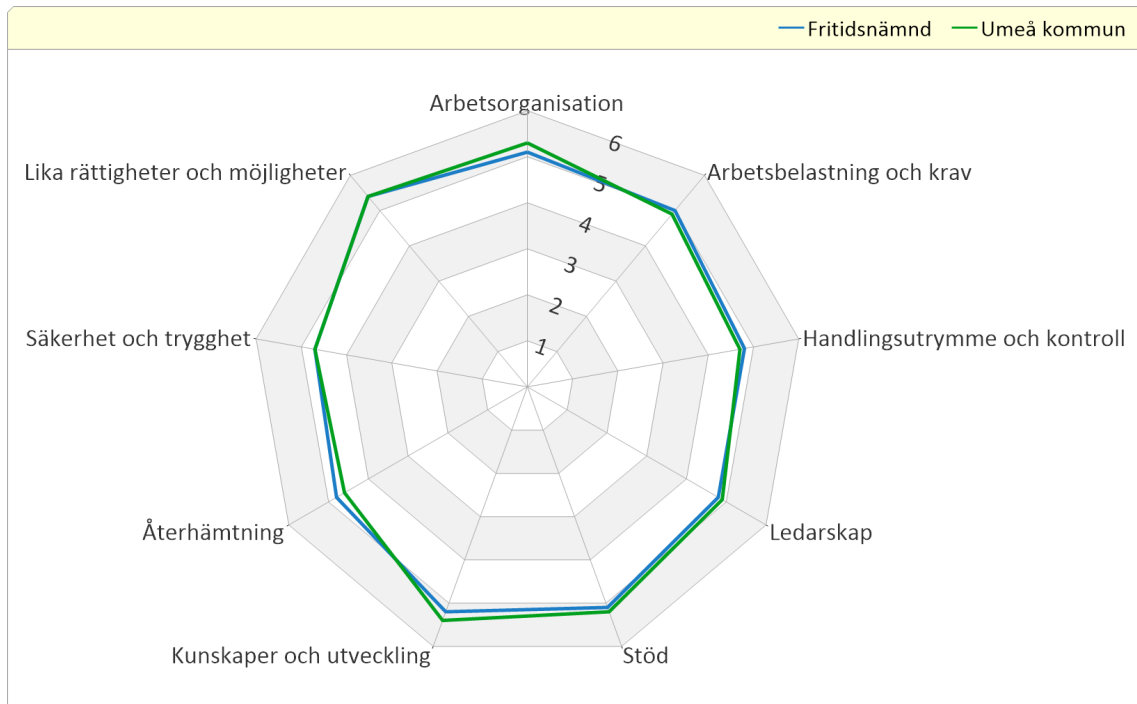
Sammanfattning av resultat

Fritidsnämnd

Antal svar: 163 | Antal förväntade svar: 172 | Svarsfrekvens: 94,8%

Sammanfattning av resultat





Sammanfattning av resultat

	Fritidsnämnd	Umeå kommun
Arbetsorganisation	5,1	5,3
Arbetsbelastning och krav	5	4,9
Handlingsutrymme och kontroll	4,8	4,7
Ledarskap	4,8	4,9
Stöd	5,1	5,2
Kunskaper och utveckling	5,2	5,4
Återhämtning	4,8	4,6
Säkerhet och trygghet	4,7	4,7
Lika rättigheter och möjligheter	5,4	5,4
Totalt medelvärde, max 6	5	5

Medarbetarenkäten 2025

Organisatorisk och social arbetsmiljö, OSA Lika rättigheter och möjligheter

Sammanfattning av resultat

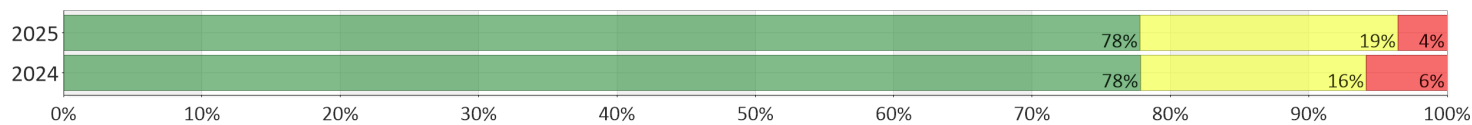
Fritid

Jämförelse på år 2025-2024

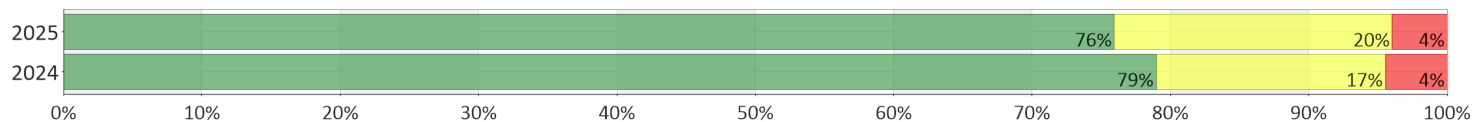
Sammanfattning av resultat

■ 6+5 ■ 4+3 ■ 2+1

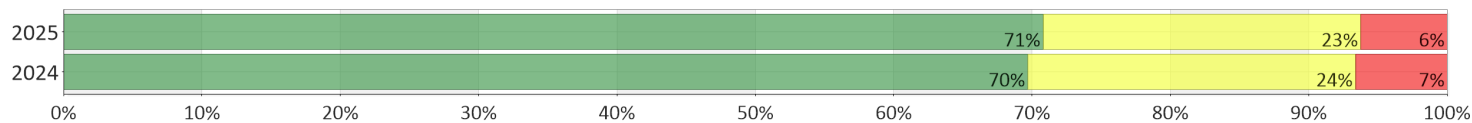
Arbetsorganisation



Arbetsbelastning och krav

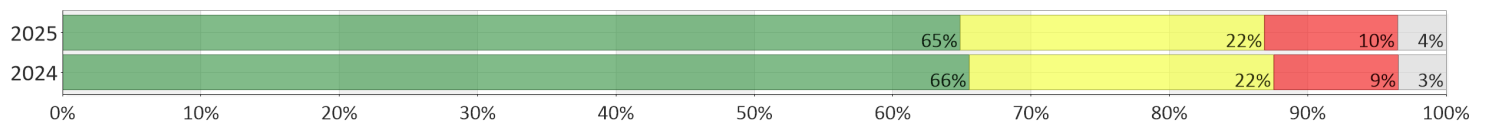


Handlingsutrymme och kontroll

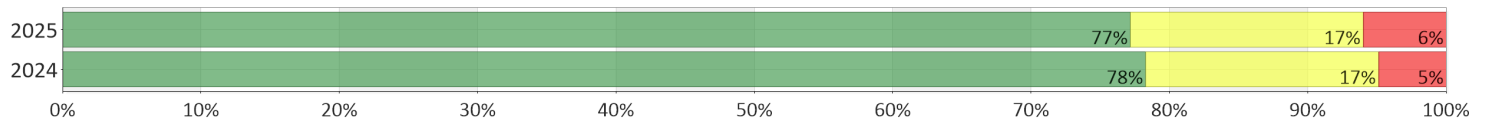


Sammanfattning av resultat

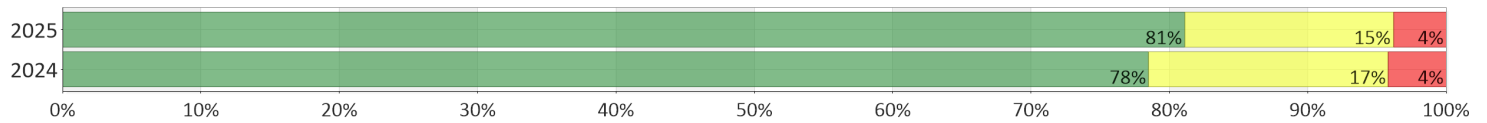
Ledarskap



Stöd

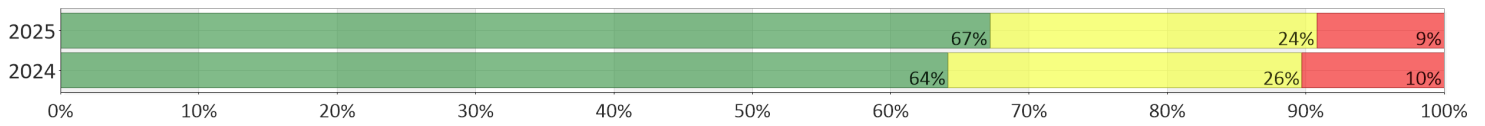


Kunskaper och utveckling

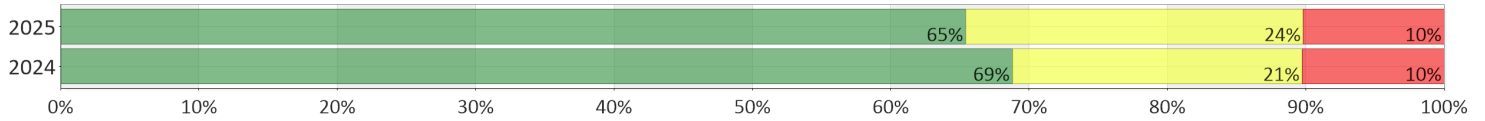


Sammanfattning av resultat

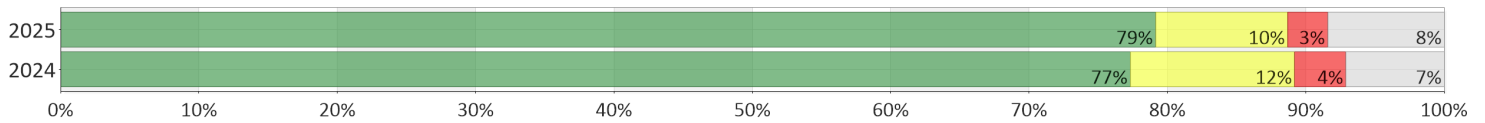
Återhämtning

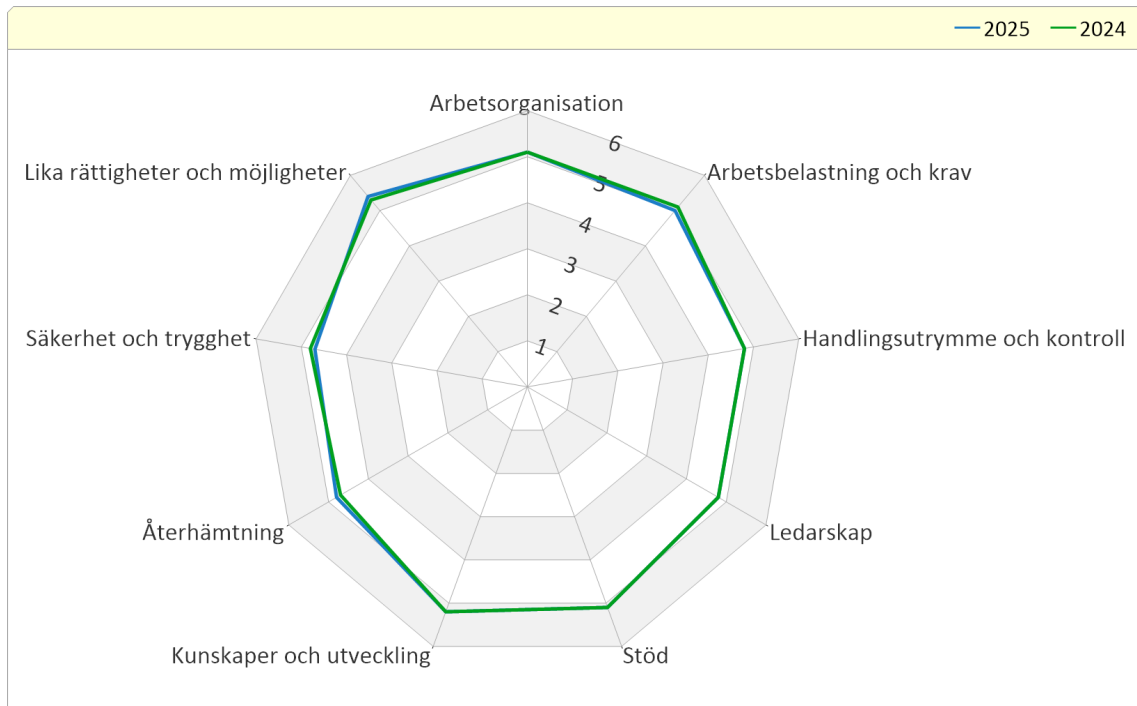


Säkerhet och trygghet



Lika rättigheter och möjligheter





Sammanfattning av resultat

	2025	2024	Trend	Diff
Arbetsorganisation	5,1	5,1	►	0
Arbetsbelastning och krav	5	5,1	▼	-0,1
Handlingsutrymme och kontroll	4,8	4,8	►	0
Ledarskap	4,8	4,8	►	0
Stöd	5,1	5,1	►	0
Kunskaper och utveckling	5,2	5,2	►	0
Återhämtning	4,8	4,7	▲	0,1
Säkerhet och trygghet	4,7	4,8	▼	-0,1
Lika rättigheter och möjligheter	5,4	5,3	▲	0,1
Totalt medelvärde, max 6	5	5	►	0

Medarbetarenkäten 2025

Organisatorisk och social arbetsmiljö, OSA Lika rättigheter och möjligheter

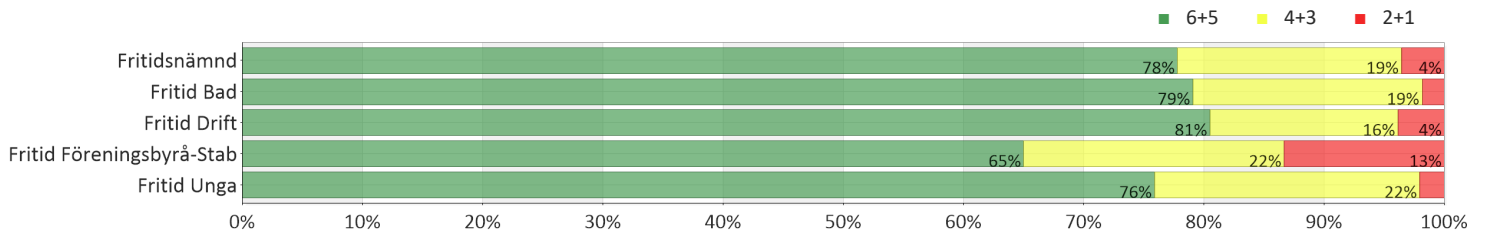
Sammanfattning av resultat

Fritidsnämnd

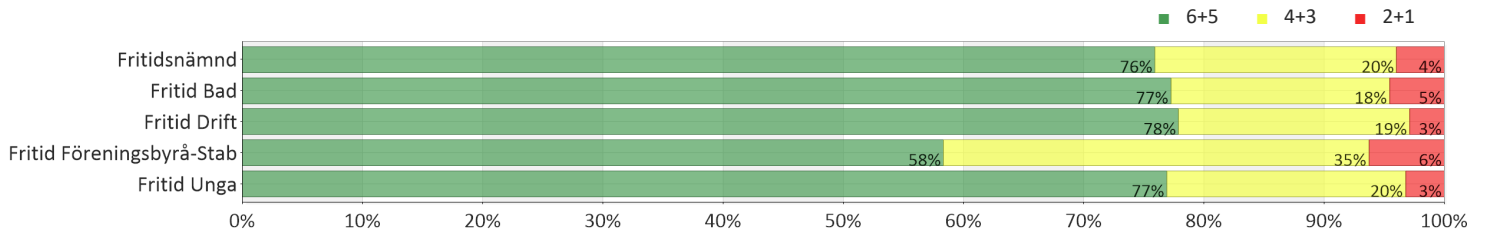
Jämförelse nämnd och verksamheter

Sammanfattning av resultat

Arbetsorganisation

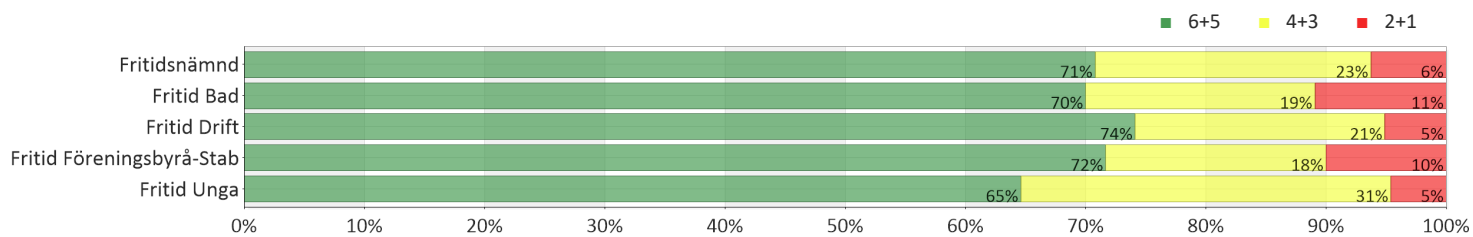


Arbetsbelastning och krav

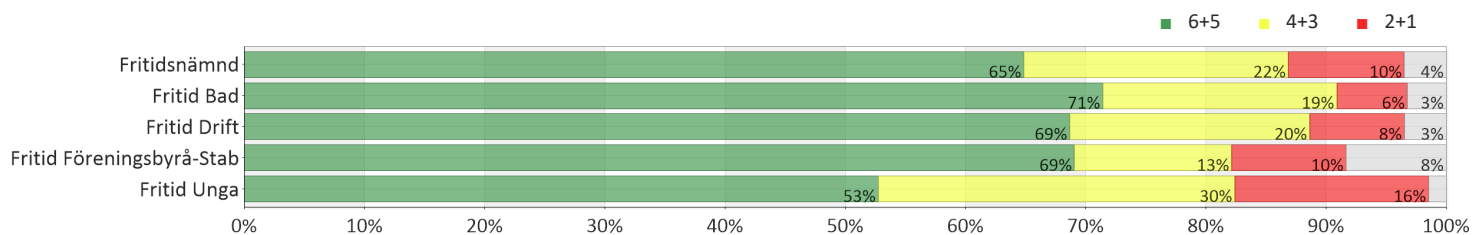


Sammanfattning av resultat

Handlingsutrymme och kontroll

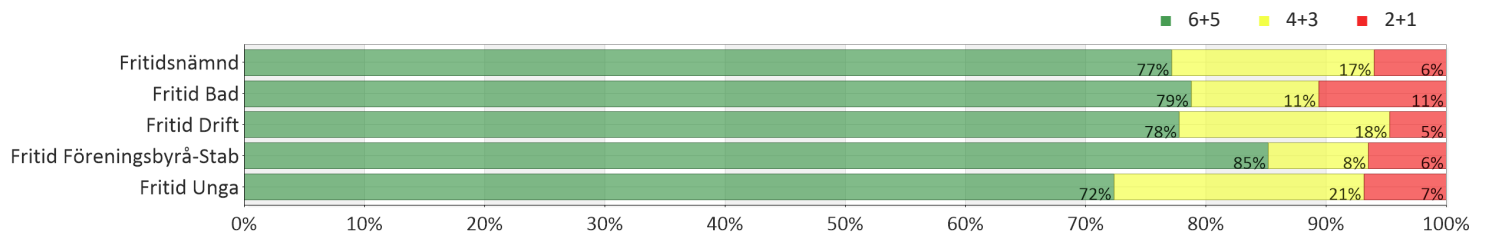


Ledarskap

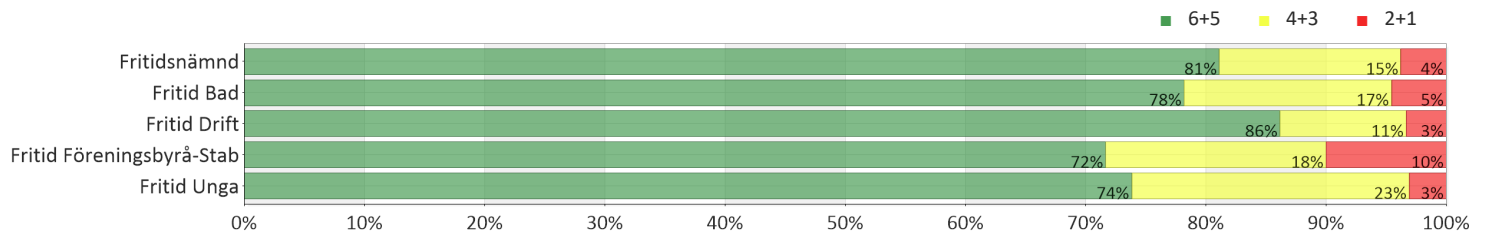


Sammanfattning av resultat

Stöd

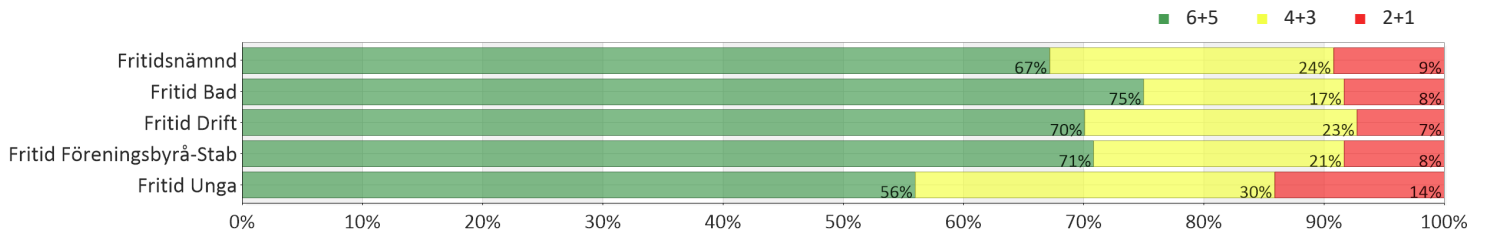


Kunskaper och utveckling

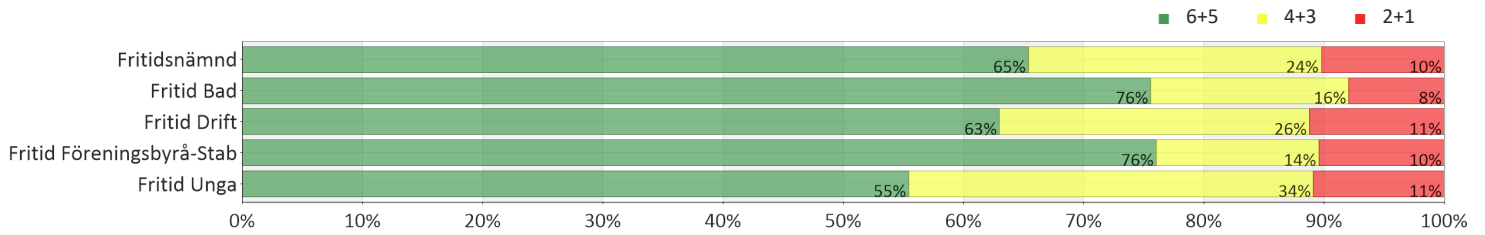


Sammanfattning av resultat

Återhämtning

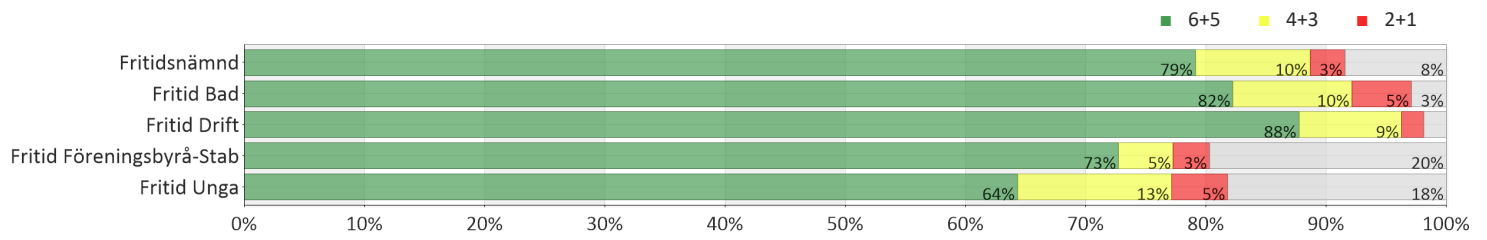


Säkerhet och trygghet



Sammanfattning av resultat

Lika rättigheter och möjligheter





Tjänsteskrivelse

2025-10-24

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00040

Svar på remiss: Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fastställa yttrande enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Den 1 januari 2019 trädde nya bestämmelser i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Kommunerna ålades därmed att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Umeå kommun har tidigare haft beslutade mål och riktlinjer för perioden 2020-2024. Från och med 2025 behöver dokumentet uppdateras och är inte längre tidsbegränsat. Innehållet har reviderats och omfattar även lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket.

Ärendet har samråtts med de nationella minoriteterna och konsulterats med urfolket samerna i maj 2025.

Enligt lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ansvarar Umeå kommun för att anta mål och riktlinjer för kommunens minoritetspolitiska arbete samt att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och lagens innehåll. De nationella minoriteterna utgörs av judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samerna. De nationella minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, finska, meänkieli och de samiska språken. Principen om självidentifikation ligger till grund för vem som tillhör en nationell minoritet.

Mål och riktlinjer ska vara vägledande för kommunstyrelsen, nämnder, förvaltningar och verksamheter i att efterfölja lagstiftningen och därmed säkerställa skyddet för och främjandet av de nationella minoriteternas och urfolket samernas rättigheter. Umeå kommun ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska och har därför ett särskilt ansvar enligt gällande lagstiftning för dessa minoritetsspråk.

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00040

Riktlinjerna gäller alla nämnder, förvaltningar och verksamheter inom Umeå kommun och omfattar alla folkbokförda medborgare som identifierar sig med någon av de nationella minoriteterna eller urfolket samerna. Det innebär bland annat att:

- samtliga nämnder, förvaltningar och verksamheter ska ge de nationella minoriteterna och urfolket samerna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt som möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor.
- samtliga nämnder, förvaltningar och verksamheter ska i enlighet med lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket, konsultera urfolket samerna i ärenden som kan få särskild betydelse för dem.
- samtliga nämnder, förvaltningar och verksamheter ska främja de nationella minoriteternas möjlighet att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur.

Mål och riktlinjer för det nationella minoritetsarbetet beslutas av Umeå kommuns kommunstyrelse. Uppföljning av riktlinjernas efterlevnad genomförs årligen av kommunens minoritetssamordnare. En översyn av riktlinjerna sker i slutet av varje mandatperiod och görs i samråd med de nationella minoriteterna.

Kommunstyrelsen erbjuder samtliga nämnder möjlighet att lämna svar på denna remiss.

Fritidsnämndens yttrande

Fritidsnämnden anser att det reviderade dokumentet *Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna* är väl utformat och tydligt beskriver det ansvar som kommunen har enligt lagstiftningen och som förvaltningskommun gentemot de nationella minoriteterna och urfolket samerna.

Nämnden ser positivt på att det finns bifogade konkreta checklistor som stöd för både konsultation och samråd. Dessa bedöms bidra till att säkerställa att processerna genomförs likvärdigt, transparent och i enlighet med lagstiftningens intentioner. Att hela arbetet har samråtts och konsulterats med de berörda minoriteterna och urfolket samerna stärker dokumentets legitimitet och relevans.

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00040

Nämnden betonar vikten av att arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna är en integrerad och naturlig del av kommunens ordinarie verksamhet.

Fritidsnämnden ställer sig därmed bakom *Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna*.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag KS 2025-09-16 § 160

Missiv

Mål och riktlinjer – för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna

Checklista för konsultation med urfolket samerna

Checklista för samråd med nationella minoriteter

Beredningsansvariga

Monica Svonni verksamhetschef Föreningsbyrå/stab

Beslutet ska skickas till

KS diarium, märkning KS-2025/000374

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Monica Svonni
Verksamhetschef
Föreningbyrå/stab

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-09-16

§ 160

Diariennr: KS-2025/00374

Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att återremittera ärendet till förvaltningen och ge dem i uppdrag att skicka ut förslaget till *Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna* på remiss till styrelser och nämnder, samt till rättighetsbärarna.

Ärendebeskrivning

Den 1 januari 2019 trädde nya bestämmelser i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Lag (2009:724). Kommunerna blev skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och dessa ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen.

Umeå kommun har tidigare haft beslutade Mål och riktlinjer för perioden 2020–2024.

Från och med 2025 ska dokumentet uppdateras och det är inte tidsbestämd längre. Innehållet är uppdaterat och innehåller även Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Till ärendet hör också två checklistor, en för samråd och en för konsultation.

Ärendet har samråtts med de nationella minoriteterna och konsulterats med urfolket samerna under maj månad 2025.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-09-16

att fastställa Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna enligt bilaga.

Beslutsunderlag

Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna. Bilaga 1.

Checklista för samråd.

Checklista för konsultation.

Redogörelse över nämndernas remissvar. Bilaga 2.

Propositionsordning som godkänns

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Tomas Wennström (S) – Att återremittera ärendet till förvaltningen och ge dem i uppdrag att skicka ut förslaget till *Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna* på remiss till styrelser och nämnder, samt till rättighetsbärarna.

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till återremissyrkandet. Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifaller återremissyrkandet.

Beslutet ska skickas till

Aino Dahl och Klara Lundgren för hantering enligt beslut.

2025-10-03

Missiv: Remiss – Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna

Kommunstyrelsen i Umeå kommun erbjuder er att lämna svar på rubricerad remiss: Mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna.

Dokumentet är uppdaterat och innehåller även Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Till ärendet hör också två checklistor, en för samråd och en för konsultation.

Kommunstyrelsen har beslutat att återremittera ärendet till förvaltningen och ge dem uppdraget att skicka ut förslaget på remiss till Umeå kommuns styrelser och nämnder samt till rättighetsbärarna: nationella minoriteterna och urfolket samerna. Underlaget har samråtts med de nationella minoriteterna och konsulterats med urfolket samerna under maj månad 2025.

Svar skickas till ksdiarium@umea.se senast 10 januari 2026, märk ämnesraden med KS-2025/00374.

Skickas till:

Umeå kommuns nämnder

Nationella minoriteter och urfolket samer

Mål och riktlinjer

– för arbetet med nationella minoriteter och urfolket samerna



Innehåll

Inledning.....	3
Syftet och målsättning	3
Rättslig reglering	3
Europarådets ramkonvention	3
Nationell lagstiftning	4
Umeå kommuns arbete med nationella minoriteter.....	5
Styrning, genomförande och uppföljning	6
Källor.....	7

Bilaga 1: Checklista för konsultation enligt lag 2022:66

Bilaga 2: Checklista för samrådet enligt lag 2009:724

Inledning

Enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ansvarar Umeå kommun för att anta mål och riktlinjer för kommunens minoritetspolitiska arbete samt att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och lagens innehåll.

I Umeå kommuns mål och riktlinjer för arbetet med Sveriges fem nationella minoriteter framgår hur kommunen ska arbeta för att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter i relation till gällande lagstiftning. De nationella minoriteterna utgörs av judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer. De nationella minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, finska, meänkieli och de samiska språken.

För att avgöra vem som tillhör en nationell minoritet i Sverige tillämpas principen om självidentifikation. Denna innebär att det är individen som själv bestämmer om hen tillhör någon av de nationella minoritetsgrupperna eller inte.

Syftet och målsättning

Syftet med mål och riktlinjerna är att säkerställa de nationella minoriteternas och urfolket samernas rättigheter inom förvaltningsområdet.

Mål och riktlinjer ska vara vägledande för kommunens nämnder, förvaltningar och verksamheter i att efterfölja lagstiftningen och därmed säkerställa skyddet för att främja de nationella minoriteterna och urfolket samernas rättigheter.

Målet är att utveckla och säkerställa hållbara arbetsformer för det nationella minoritetsarbetet inom Umeå kommun i samverkan med de nationella minoriteterna och urfolket samerna. För att nå målet förutsätts dialog med de nationella minoriteterna inom förvaltningsområdet genom bland annat samråd och konsultation i enlighet med gällande lagstiftning.

Rättslig reglering

Europarådets ramkonvention

Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter utgör ett centralt styrdokument när det gäller insatser kopplade till nationella minoritetsgrupper. I ramkonventionen framgår att skyddet av de nationella minoriteternas rättigheter ska betraktas som en viktig del i att realisera de mänskliga rättigheterna. Av minoritetslagen framgår att Sverige har gjort åtaganden om att leva upp till bestämmelserna i ramkonventionen för de nationella minoriteterna och urfolket samerna. Det innebär att minoritetslagen ska tolkas och tillämpas i enlighet med ramkonventionens bestämmelser om mänskliga rättigheter för nationella minoriteter. Syftet med bestämmelserna är att personer som tillhör nationella minoriteter ska uppnå effektiv jämlikhet med personer som tillhör majoriteten (artikel 4.2 ramkonventionen).

Sverige ratificerade Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk år 1999. År 2000 utsågs minoritetspolitiken till specifikt politikområde i Sverige. Under 2009 lades en ny minoritetspolitisk strategi fram av regeringen med fokus på bevarande av minoritetsspråken, förstärkning av de nationella minoriteternas inflytande och aktivt arbete för att motverka utsatthet och diskriminering.

Nationell lagstiftning

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och språklagen (2009:600) anger vilka de nationella minoriteterna och minoritetsspråken är samt de nationella minoriteternas rättigheter. Enligt lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket är Umeå kommun ansvarig för att konsultera urfolket samer innan beslut fattas som kan få särskild betydelse för samerna. Regeringen, statliga förvaltningsmyndigheter, regioner och kommuner ska konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna.

Det finns även bestämmelser om nationella minoriteter i skollagen (2010:800) och i socialtjänstlagen (2025:400) samt i förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Vidare utgör diskrimineringslagen (2008:567) och barnkonventionen en viktig del i arbetet med att säkerställa de nationella minoriteternas och urfolket samernas rättigheter.

Enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ansvarar Umeå kommun för att anta mål och riktlinjer för kommunens minoritetspolitiska arbete samt att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och lagens innehåll.

Umeå kommun ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska och i enlighet med gällande lagstiftning har kommunen ett särskilt ansvar för de minoritetsspråk som ingår i förvaltningsområdet.

Av lagstiftningen framgår att Umeå kommun har ett ansvar för:

- att motverka diskriminering av och utsatthet för de nationella minoriteterna i enlighet med diskrimineringslagen (2008:567).
- att skydda och främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) samt språklagen (2009:600).
- att ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande och delaktighet i frågor som berör dem i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724).
- att främja utvecklingen av barns kulturella identitet och användningen av minoritetsspråket i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724).
- att genomföra samråd med de nationella minoriteterna utifrån en strukturerad dialog att i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens

beslutsfattande i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724).

- att särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724).
- att erbjuda äldreomsorg och förskola helt eller i väsentlig del på de nationella minoritetsspråk som Umeå kommun ingår förvaltningsområde för i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724).

Umeå kommuns arbete med nationella minoriteter

Framtagande av mål och riktlinjer för Umeå kommuns arbete med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter sker dels genom konsultation med urfolket samerna, dels genom samråd med minoriteterna i enlighet med bestämmelserna om konsultation om frågor som rör det samiska folket (2022:66) samt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724).

- Riktlinjerna gäller för samtliga nämnder, förvaltningar och verksamheter inom Umeå kommun.
- Riktlinjerna omfattar alla folkbokförda medborgare i Umeå kommun som identifierar sig med någon av de nationella minoriteterna och urfolket samerna (så kallad självidentifikation).

Umeå kommun verkar vidare för att tillsammans med de nationella minoriteterna utveckla formerna för strukturerad dialog genom samråd. Ett syfte med samråden är att ta reda på vilka behov de nationella minoriteterna har så att kommunen aktivt kan främja de nationella minoriteterna möjlighet att bevara sina språk och kulturer. Ett särskilt viktigt område för Umeå kommun är att främja barn och ungas möjlighet till inflytande i frågor som berör dem i egenskap av nationell minoritet och anpassa samrådsformerna till målgruppen.

Utifrån att Umeå kommun ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska innebär det att kommunen har särskilda skyldigheter vad gäller att informera om förskoleplats samt bistånd inom äldreomsorgen på de nationella minoritetsspråken. Umeå kommun ska inom ramen för sådan service och omsorg som erbjuds även beakta äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet.

Vidare ska kommunen erbjuda förskola och äldreomsorg på något av de tre nationella minoritetsspråken finska, samiska språken och meänkieli.

De nationella minoriteterna har förstärkta rättigheter avseende modersmålsundervisning som regleras i skollagen (2010:800). Rätten innebär att det inte finns krav på förkunskaper eller att språket används dagligen. Umeå kommun är som skolhuvudman skyldig att anordna modersmålsundervisning om en elev efterfrågar undervisning på sitt minoritetsspråk. Umeå kommun har därmed skyldighet att erbjuda

barn tillhörande de nationella minoriteterna modersmålsundervisning samt att informera vårdnadshavare om denna rättighet.

Mål och riktlinjerna innebär vidare att:

- Samtliga nämnder, förvaltningar och verksamheter ska ge de nationella minoriteterna och urfolket samerna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem, och så långt som möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor.
- Samtliga nämnder, förvaltningar och verksamheter ska i enlighet med lagen (2022:66) om konsultation i frågor som det samiska folket, konsultera urfolket samer i ärenden som kan få särskild betydelse för dem.
- Samtliga nämnder, förvaltningar och verksamheter ska främja de nationella minoriteternas möjlighet att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur.

Styrning, genomförande och uppföljning

Mål och riktlinjerna för det nationella minoritetsarbetet beslutas av Umeå kommuns kommunstyrelse. Nämnderna har inom sina respektive områden ett ansvar för att verksamheten bedrivs enligt bestämmelser i lag och annan författning liksom kommunens mål och riktlinjer för arbetet med de nationella minoriteterna och urfolket samerna. Kommunstyrelsen ansvarar för att ha uppsikt över att så sker.

I arbetet med att säkerställa att lagstiftningen följs har kommunstyrelsen beslutat att det inom Umeå kommun ska anställas samordnare med ett specifikt uppdrag att verka för att det inom Umeå kommun bedrivs ett aktivt arbete i enlighet med lagstiftningen och beslutad riktlinje. I och med att kommunen ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska har kommunstyrelsen fastslagit att det ska finnas en samverkansgrupp i syfte att beakta att de särskilda rättigheterna som följer med minoriteterna enligt lagen (2009:724) om minoriteter och minoritetsspråken efterlevs. Samverkansgruppen består av representanter från utbildningsförvaltningen, äldreomsorgsförvaltningen, fritidsförvaltningen och kulturförvaltningen. Samverkansgruppen leds av samordnarna.

Samordnarna ansvarar för att dokumentation som begärs in av de uppföljande myndigheterna, Länsstyrelsen (MUFC 2026-01-01) och Sametinget, inkommer till respektive myndighet.

Uppföljning av riktlinjernas följsamhet görs vid ett tillfälle per år. Samordnarna leder detta arbete.

Översyn av riktlinjerna genomförs av kommunstyrelsen i slutet av varje mandatperiod för att identifiera om det finns behov av revidering. Lagändringar och organisationsförändringar som berör riktlinjerna kan medföra ett behov av revidering inom en mandatperiod.

Översyn, samt eventuell revidering, görs i samråd med de nationella minoriteterna.

Källor

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)

Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2)

Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3)

Språklagen (2009:600)

Förordningen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:1299)

Skollagen (2010:800)

Socialtjänstlagen (2025:400)

Bibliotekslagen (2013:801)

Propositionen (2017/18:199) En stärkt minoritetspolitik

Propositionen (2008/2009:158) Från erkännande till egenmakt

Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Lag om konsultation i frågor som rör det samiska folket (2022:66)

Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197)

Diskrimineringslagen (2008:567)

Dokumentansvarig: Minoritetssamordnare, Strategisk utveckling	Dokumentdatum: 2025-06-27
Godkänd av: Magnus Burvall (ej godkänt än)	Reviderad: 2025-06-27



Checklista för konsultation med urfolket samerna

Kontrollpunkt	Ja	Nej	Kommentar	Ansvar
Krävs konsultation?				
- Initiera konsultation - Skicka konsultationsförfråga via e-post till alla parter i ärendet - Samebyarna bör även kontaktas via telefon			Måste anges i e-post: - Rubrik: Konsultationsförfrågan - Kontaktuppgifter till ansvarig tjänsteperson/handläggare. - En skälig svarstid, som huvudregel minst en månad, men kan justeras utifrån ärendets komplexitet. - Relevanta och översiktliga handlingar (t.ex. beslutsunderlag, ansökningar, ärendebeskrivning).	
Sametinget (obligatorisk part)				
SSR (Svenska Samernas Riksförbund)				

Samebyar				
Föreningar				
Genomförande av konsultation			Boka ett möte (digitalt, fysiskt eller hybrid – anpassa efter parternas önskemål). Om fler möten krävs bokas detta under sittande möte. Konsensus krävs inte, men allas synpunkter ska dokumenteras och beaktas vid beslut.	
Dokumentation			Dokumentera hela konsultationsförfarandet noggrant: - Från inledande förfrågan till avslut. - Inkludera alla synpunkter, även vid oenighet. - Ange om konsultation initierats av samiska företrädare.	
Efter avslutad konsultation			- Fatta beslut med hänsyn till de dokumenterade synpunkterna. - Diarieför hela dokumentationen. - Skicka dokumentationen till berörda parter. Om Sametinget inte svarar inom tidsfristen, eller avstår konsultation, kan ärendet handläggas enligt t.ex. förvaltningslagen. Detta utesluter dock inte konsultation med andra samiska företrädare.	

Observera			Om konsultation skett utan att Sametinget deltagit, ska detta meddelas till Sametinget.	
------------------	--	--	---	--

Checklistan är ett komplement till Umeå kommuns riktlinjer för lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket.

Rätten till konsultation är en grupprättighet och kan inte appliceras i enskilt ärende, tex frågor som går under lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Denna checklista bör även användas om Urfolket begär konsultation.

Om osäkerhet kring ärendet finns, kontakta sametinget (kansli@sametinget.se 0980-780 30)

En komplett lista över kontaktuppgifter och samiska företrädare som SSR, samebyar och föreningar finns i riktlinjer för konsultation.

Dokumentansvarig: Minoritetssamordnare, Strategisk utveckling	Dokumentdatum: 2025-06-27
Godkänd av: Magnus Burvall (ej godkänt än)	Reviderad: 2025-08-06



Checklista för samråd med nationella minoriteter

1. Planering och förberedelser inför samråd

Kontrollpunkt	Ja / Nej / Ej aktuellt	Kommentar / Ansvar
Har datum och lokal för samrådet fastställts (andra tisdagen i september, eftermiddag)?		
Har marknadsföring och information om samrådet gått ut i god tid via interna och externa kanaler?		
Har minoritetssamordnarna skickat kallelser tillsammans med kommunikationsfunktionen?		
Finns utsedda kontaktpersoner inom varje förvaltning/nämnd med kunskap om minoritetslagarna?		
Är dessa kontaktpersoner inbjudna till och förberedda på sin roll i samrådet?		
Har nödvändig utrustning för samrådet förberetts		

(möblering, pennor, blanketter, informationsmaterial, presentkassar)?		
Har personer som ska leda dialogerna utbildats i ett lyssnande och utforskande arbetssätt?		
Har deltagare från kommunen fått introduktion om syfte och roll i samrådet?		

2. Genomförande av samråd

Kontrollpunkt	Ja / Nej / Ej aktuellt	Kommentar / Ansvar
Finns bord/platser för varje verksamhet/nämnd bemannade av både tjänstepersoner och politiker?		
Finns en fysisk förslagslåda tillgänglig?		
Finns det utsedda personer vid varje bord som noterar behov, önskemål och frågor från deltagarna?		
Har deltagarna möjlighet till utcheckning/reflektion i slutet av mötet?		
Har dokumentation (minnesanteckningar/protokoll) skett enligt rutin?		

3. Efter samråd – uppföljning och återkoppling

Kontrollpunkt	Ja / Nej / Ej aktuellt	Kommentar / Ansvar
Har samtliga deltagare fått ta del av minnesanteckningarna med möjlighet att föreslå justeringar?		
Har inkomna synpunkter sammanställts av minoritetssamordnarna och förmedlats till ansvarig verksamhet?		
Har återkoppling skett direkt till deltagarna (t.ex. via e-post eller nyhetsbrev)?		
Har samlad rapport publicerats på kommunens webbplats?		
Har varje kontaktperson i förvaltning/nämnd återrapporaterat till sin enhet?		
Har en intern och extern utvärdering av samrådet genomförts (vad fungerar bra/mindre bra)?		
Har samrådets innehåll, metod och resultat analyserats för förbättringar till nästa gång?		



Tjänsteskrivelse

2025-11-28

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00049

Svar på remiss: Förslag till Riksarkivets föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fastställa yttrande enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Den 1 december 2025 började en ny sekretessbrytande bestämmelse gälla som förenklar möjligheten för myndigheter att dela information med varandra. Den nya bestämmelsen syftar till att motverka olika former av fusk, överträdelser och brottslig verksamhet. Bestämmelsen omfattar alla myndigheter, inklusive kommuner, regioner och privata aktörer som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen. Innan en uppgift lämnas ut ska det göras en intresseavvägning och viss sekretess undantas från bestämmelsens tillämpningsområde (www.regeringen.se, pressmeddelande 2025-12-01).

Riksarkivet har tagit fram ett förslag till nya föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter. Föreskrifterna omfattar informationsutbyten som görs i syfte att förebygga, förhindra, upptäck och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar.

Riksarkivet uppmärksammar att det är sannolikt att mängden kopior och likalydande handlingar och uppgifter i myndigheternas arkiv kommer att öka genom utökade informationsutbyten. Det är problematiskt om arkiven växer genom en stor ökning av kopior av handlingar som redan finns på andra myndigheter där handlingarna har sitt ursprung.

Om Riksarkivet inte skulle besluta om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten skulle det medföra dubbelarkivering av kopior och likalydande handlingar och uppgifter med risk för minskad effektivitet i hanteringen av myndigheternas arkiv.

Tjänsteskrivelse

Dnr: FN-2025/00049

Gallringen av handlingar och uppgifter som myndigheten tar emot eller lämnar ut genom informationsutbyten får dock enbart genomföras under förutsättning att myndigheten dokumenterar vad informationsutbytet har inneburit, vilka åtgärder som har vidtagits och vilka handlingar eller uppgifter som har förmedlats.

Umeå kommun är en kommunerna som fått möjlighet att yttra sig över förslaget till Riksarkivets föreskrifter. Kommunstyrelsen har överlämnat remissen till kommunens nämnder för yttrande till kommunstyrelsen som skickar kommunens yttrande till Riksarkivet.

Fritidsnämndens yttrande

Fritidsnämnden har tagit del av förslaget till Riksarkivets föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter. Nämnden inser behovet av gallringsföreskrifter för att undvika dubbelarkivering hos myndigheter. Nämnden noterar även att gallringsmedgivandet inte är tvingande. Alternativet till gallring är att de handlingar och uppgifter som myndigheten tar emot eller lämnar ut genom informationsutbytet bevaras. Fritidsnämnden har inget att erinra vad gäller Riksarkivets förslag till föreskrifter om gallring.

Beslutsunderlag

Remiss av förslag till Riksarkivets föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter

Remissmissiv

Promemoria

Förslag till föreskrifter

Beredningsansvariga

Elisabeth Anttu, nämndsekreterare

Monica Svonni, verksamhetschef

Beslutet ska skickas till

KS diarium, märk ämnesraden med diarienummer KS-2025/01002

Stefan Hildingsson

Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu

Nämndsekreterare

Från: Umeå kommun
Skickat: den 12 november 2025 11:42
Till: BN Diarium; Umeå Fritid; Miljö- och hälsoskydd; Individ- och familjenämnden; Överförmyndarenheten; Utbildningskontoret; Kulturförvaltningen Kultur; TN Diarium SHBK; Äldrenämnden
Kopia: Stadsarkivet SLK; Johan Silverfred
Ämne: VB: Remiss av förslag till Riksarkivets föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter
Bifogade filer: Remissmissiv.pdf; Promemoria.pdf; Förslag till föreskrifter.pdf; Formulär för synpunkter.xlsx; Rättelse - remiss av förslag till Riksarkivets föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter

Hej!

Kommunstyrelsen överlämnar denna remiss till IFN, ÄN, FGN, GVN, TN, FN, KN, ÖFUR, MHN och BN för yttrande till Kommunstyrelsen som skickar kommunens yttrande till Riksarkivet. Sista dag för Umeå kommun att besvara remissen är **30 januari 2026**. Det betyder att nämndens yttrande till ksdarium@umea.se ska vara inne senast 2025-12-24. Märk ämnesraden med diarienummer: KS-2025/01002.

Tidsplan:
BN 2025-12-10
FN 2025-12-10
MHN 2025-12-11
IFN 2025-12-17
ÖFUR 2025-12-17
GVN 2025-12-17
FGN 2025-12-18
KN 2025-12-18
TN 2025-12-18
ÄN 2025-12-18
KSNAU 2026-01-07
KS 2026-01-13

Med vänlig hälsning

Therese Stellan
Registrator
090 – 16 40 15
070 – 361 57 32
therese.stellan@umea.se

Umeå kommun
Demokrati och juridik
901 84 Umeå
Besöksadress: Skolgatan 31A
www.umea.se



Från: Manda Gabrielsson <Manda.Gabrielsson@riksarkivet.se>

Skickat: den 3 november 2025 14:38

Ämne: Remiss av förslag till Riksarkivets föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter

Du får inte ofta e-post från manda.gabrielsson@riksarkivet.se. [Läs om varför det här är viktigt](#)

Hej!

Riksarkivet har tagit fram ett förslag till nya föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter för att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar.

Remissmissiv, promemoria, förslag till föreskrifter samt formulär för synpunkter bifogas. Sista svarsdag är **den 30 januari 2026**.

Vänliga hälsningar,
Manda

Manda Gabrielsson

Utredare

Enheten för utredning och utveckling

Riksarkivet

Besöksadress: Arkivgatan 9A, Göteborg

Postadress: Box 7223, 187 13 Täby

Växel: 010-476 70 00

Direkt: 010-476 78 18

manda.gabrielsson@riksarkivet.se

www.riksarkivet.se

Riksarkivet behandlar personuppgifter för olika ändamål och är personuppgiftsansvarig för den behandling som sker. Läs mer här:

<https://riksarkivet.se/personuppgifter>

Remiss
2025-11-03

RA-KS 2025/01320

Remiss av förslag till Riksarkivets föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter

Riksarkivet har tagit fram ett förslag till nya föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter.

Föreskrifterna omfattar informationsutbyten som görs i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar.

Ni får nu möjlighet att yttra er över förslaget. Använd gärna bifogat formulär när ni besvarar remissen.

Svar på remissen önskas senast **den 30 januari 2026** och sänds till riksarkivet@riksarkivet.se. Ange ”Remissvar från [namn organisation/svarslämnande] angående remitterade föreskrifter med Dnr RA-KS 2024/01320” i ärenderaden.

Frågor om remissen kan under svarstiden ställas till:

Manda Gabrielsson (manda.gabrielsson@riksarkivet.se).

Bilagor:

- Promemoria.
- Förslag till föreskrifter.
- Formulär för synpunkter.

Sändlista:

Arbetsförmedlingen
Arbetsmiljöverket
Bolagsverket
Brottsförebyggande rådet
Centrala studiestödsnämnden
Domstolsverket
E-hälsomyndigheten
Ekobrottsmyndigheten
Ekonomistyrningsverket
Finansinspektionen
Fondtorgsnämnden
Försäkringskassan
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Inspektionen för socialförsäkringen
Inspektionen för vård och omsorg
Integritetsskyddsmyndigheten
Jämställdhetsmyndigheten
Kommuner: Göteborgs stad, Jönköpings kommun, Linköpings kommun,
Luleå kommun, Malmö stad, Stockholms stad, Uddevalla kommun, Umeå
kommun, Uppsala kommun
Kriminalvården
Kronofogdemyndigheten
Kustbevakningen
Lantmäteriet
Länsstyrelserna
Migrationsverket
Myndigheten för yrkeshögskolan
Naturvårdsverket
Pensionsmyndigheten
Polismyndigheten
Skatteverket
Skolverket
Statens servicecenter
Statens skolinspektion
Socialstyrelsen
Sveriges a-kassor
Sveriges kommuner och regioner
Säkerhetspolisen
Tillväxtverket
Transportstyrelsen
Tullverket
Utbetalningsmyndigheten
Utlandsmyndigheterna: Abu Dhabi, Bangkok, Istanbul, Madrid, Washington
Åklagarmyndigheten

Förslag till Riksarkivets föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informations- utbyten mellan myndigheter

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	2
2.	Handlingar och uppgifter vid informationsutbyten	3
2.1	Allmänt om informationsutbyten.....	3
2.2	Lagar och lagändringar	4
2.3	Riksarkivets föreskrifter	5
3.	Värdering och gallring	7
3.1	Ökat informationsutbyte som utgångspunkter för nya föreskrifter	7
3.2	Förutsättningar för gallring.....	7
3.3	Om gallringsmedgivandet.....	8
3.4	Dokumentation om informationsutbyten	9
4.	Konsekvensutredning.....	11
4.1	Problemet, bemyndigandet och vad som ska uppnås	11
4.2	Kostnadsmässiga och andra konsekvenser	11
4.3	Alternativa lösningar och effekterna av utebliven reglering	12
4.4	Överensstämmelse med EU-rätten.....	12
4.5	Vilka som berörs av regleringen.....	12
4.6	Ikraftträdande	13

1. Sammanfattning

Följande utredning behandlar ett förslag till nya föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten som görs mellan myndigheter för att effektivisera det brottsbekämpande arbetet i syfte att särskilt förebygga, förhindra, upptäcka, utreda och ingripa mot fusk, felaktiga utbetalningar, regelöverträdelser och brottslighet.

Föreskriften omfattar två handlingar:

- *handlingar och uppgifter som myndigheten tar emot eller lämnar ut genom ett informationsutbyte som görs med stöd av lag eller förordning,*
- *handlingar och uppgifter som myndigheten lämnar till en annan myndighet för att fullgöra en uppgifts- eller underrättelseskyldighet som följer av lag eller förordning.*

Gemensamt för båda handlingarna är att det är informationsinbyten som har stöd i lag eller i förordning och som görs i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar. Det blir den nya föreskriftens inriktning. Föreskriften gäller inte informationsutbyten med stöd i lag eller förordning generellt.

Flera lagar och lagändringar är på gång med syfte att öka informationsutbyten mellan myndigheter och regleringarna berör många statliga myndigheter. Det innebär sannolikt att mängden kopior och likalydande handlingar och uppgifter i myndigheternas arkiv kommer att öka, åtminstone om resultatet av förändrad reglering blir i enlighet med förslagen i betänkanden och propositioner.

För att undvika dubbelarkivering tar Riksarkivet fram föreskrifter med förslag på gallring utifrån den förändring som regleringarna innebär för informationshanteringen inom staten, i enlighet med bevarandeändamålen i 3 § tredje stycket arkivlagen (1990:782).

Den här föreskriften reglerar uppkomsten av likalydande handlingar och uppgifter hos flera myndigheter. Föreskriften avser inte bara handlingar som typiskt sett är kopior, utan omfattar informationsmängder som i praktiken innebär en kopiebildning och duplicering av information inom statsförvaltningen som helhet.

I det följande definieras kopia som en duplicering av information – helt eller delvis – oavsett form eller medium. Det kan vara en fixerad handling, en datamängd eller enstaka eller flera uppgifter som återger samma innehåll som de ursprungliga handlingarna eller uppgifterna.

2. Handlingar och uppgifter vid informationsutbyten

2.1 Allmänt om informationsutbyten

Flera myndigheter är skyldiga och delaktiga i att göra informationsutbyten av handlingar och uppgifter mellan myndigheter i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar. Det finns flera lagar som reglerar informationsutbyten och uppgifts- och underrättelseskyldighet, till exempel:

- lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen,
- lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet,
- lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
- lagen (2023:456) om skyldighet att lämna uppgifter till Utbetalningsmyndigheten,
- lagen (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet,
- förordningen (2024:333) om fullgörande av underrättelseskyldighet enligt lagen (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder.

Informationsutbyten kan göras genom strukturerad samverkan, enligt former och tider som är bestämda i en överenskommelse. Informationsutbyten kan även göras utan att det finns en formell samverkan eller överenskommelse, på begäran eller på eget initiativ, till exempel i enlighet med utlänningsförordningen (2006:97) eller förordningen (2001:590) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet.

En uppgifts- och underrättelseskyldighet är ett slags informationsutbyte men som framförallt går i en riktning. Förslaget till föreskrifter om informationsutbyten mellan myndigheter omfattar handlingar och uppgifter som lämnas både som ett led i ett informationsutbyte och till följd av en uppgiftsskyldighet eller underrättelseskyldighet.

Skillnad mellan att göra ett informationsutbyte och att fullgöra en uppgifts- eller underrättelseskyldighet

Informationsutbyten kan enbart göras med stöd i lag eller i förordning, men själva utbytet behöver inte vara tvingande, det beror på sammanhanget och respektive lagstöd. Med uppgifts- eller underrättelseskyldighet avses att det i lag eller av förordning följer att uppgift ska lämnas till en annan myndighet, därmed är de bestämmelserna tvingande.



2.2 Lagar och lagändringar

Det finns flera aktuella utredningar som har analyserat behovet av ett ökat informationsutbyte mellan myndigheter för att effektivisera det brottsbekämpande arbetet i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka, utreda och ingripa mot fusk, felaktiga utbetalningar, regelöverträdelser och brottslighet.

Ny skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna

Betänkandet *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel* (SOU 2023:69) och den efterföljande propositionen *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen* (prop. 2024/25:65) ledde fram till lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna som trädde i kraft den 1 april 2025. Lagen ger ett antal statliga myndigheter, kommuner, regioner och skolor en skyldighet att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter.

Enligt 2 § avses med brottsbekämpande myndigheter Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Enligt 4 § gäller skyldigheten att lämna uppgifter bland annat även för yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet på socialtjänstens område samt enskild verksamhet inom hälso- och sjukvården. Av 5 § framgår vilka myndigheter som omfattas av uppgiftsskyldigheten.

Aktuella betänkanden och propositioner

Ytterligare betänkanden är delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – behov och föreslagna förändringar* (SOU 2024:63) och slutbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – några anslutande frågor* (SOU 2025:45).

Betänkandena har handlat om att myndigheterna bör få bättre möjligheter att utbyta information med varandra – både av offentliga uppgifter och av uppgifter som omfattas av sekretess till skydd för enskilda – för att fullgöra sina uppdrag. Utredningarna har föreslagit att det i ännu större utsträckning ska vara möjligt att lämna uppgifter till andra myndigheter på begäran såväl som på eget initiativ.¹

I propositionen *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – en ny sekretessbrytande bestämmelse* (prop. 2024/25:180) beskrivs att möjligheterna till informationsutbyte mellan myndigheter behöver bli större generellt. Uppgifter som finns hos en myndighet kan vara avgörande för att en annan myndighet ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Myndigheterna behöver ha tillgång till uppgifter som är korrekta, aktuella och relevanta.

¹ *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – behov och föreslagna förändringar*, SOU 2024:63, s. 15–17, samt *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – några anslutande frågor*, SOU 2025:45, s. 19–21.



Uppgifter ska kunna lämnas om det behövs för att:

- förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet,
- utreda och lagföra brott,
- förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen,
- förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk och olika typer av regelöverträdelser.

De lagar som hittills har införts innebär att flera myndigheter har fått väsentligt större förutsättningar att ta del av uppgifter från andra myndigheter, men de är begränsade till uppgiftslämnande mellan vissa myndigheter och aktörer samt för vissa avgränsade behov. Bestämmelserna är också utformade på olika sätt och förutsättningarna för ett utlämnande av uppgifter skiljer sig åt mellan de olika reglerna.

Förslaget i prop. 2024/25:180 är att införa en ny sekretessbrytande bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Syftet med den nya bestämmelsen är att myndigheter ska kunna utbyta sekretessbelagd information med varandra. Sekretess till skydd för enskilda ska inte hindra att uppgifter lämnas mellan myndigheter om det behövs för vissa syften. Den nya sekretessbrytande bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 december 2025.²

Det finns fler förslag på nya eller ändrade bestämmelser – vilka framgår av SOU 2025:45 – för att bland annat göra det möjligt för myndigheter att på eget initiativ även lämna ut offentliga uppgifter till andra myndigheter. Eftersom det inte finns någon generell bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen om att myndigheter på eget initiativ får lämna uppgifter som inte är sekretessbelagda till en annan myndighet föreligger i praktiken ett hinder även mot ett sådant utlämnande, trots att det inte finns några sekretesshinder. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2026.³

2.3 Riksarkivets föreskrifter

Riksarkivets generella föreskrifter

Enligt Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 2021:6) om gallring av handlingar av uppenbart ringa betydelse och handlingar som är generiska för styr-, stöd- och kärnverksamheter får *dubletter och kopior* gallras. Det gallringsmedgivandet gäller dubletter och kopior inom den egna myndigheten och avsikten är att motverka kopiebildning i verksamheten – under förutsättning att handlingarna inte får ett nytt syfte och ny betydelse i en annan process. Det gäller inte kopiebildning mellan myndigheter.

² Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – en ny sekretessbrytande bestämmelse, prop. 2024/25:180, s. 1, 5 och 14.

³ SOU 2025:45, s. 19, 20 och 367.

Inte heller *handlingar som inkommit för kännedom och som inte föranlett någon åtgärd, om de även i övrigt saknar betydelse* i RA-FS 2021:6 gäller för handlingar och uppgifter inom informationsutbyten. Även om ett informationsutbyte inte leder till någon åtgärd behöver informationsutbytet eller uppgifts- eller underrättelseskyldigheten dokumenteras och kunna spåras i efterhand.

Eftersom informationsutbytet enbart kan göras med stöd i lag eller förordning, och eftersom det antingen är en tvingande skyldighet eller en lagstadgad uppmaning, behöver myndigheterna visa att de har gjort vad som följer av lag eller förordning. Det behövs även för uppföljning och granskning, både internt och externt.

Enligt Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 2021:7) om gallring av handlingar inom stödverksamheter får *handlingar i ärenden rörande utlämnande av allmänna handlingar* gallras när de inte behövs för verksamheten. Bestämmelserna i RA-FS 2021:7 gäller gallring av handlingar i ärenden rörande utlämnande av allmänna handlingar enligt tryckfrihetsförordningen (TF). I det här sammanhanget likställs inte ett informationsutbyte eller en uppgifts- eller underrättelseskyldighet med en begäran om allmän handling mellan myndigheter.

Riksarkivets myndighetsspecifika föreskrifter

Några av Riksarkivets myndighetsspecifika föreskrifter (RA-MS) reglerar informationsutbyten men de omfattar specifika utbyten inom viss lagstiftning, och ibland enbart utbyte av pappershandlingar.

Det gäller till exempel RA-MS 2022:14 och RA-MS 2022:15 om gallring i beskattningsverksamheten respektive folkbokföringsverksamheten hos Skatteverket av handlingar och uppgifter som utbyts i samarbetet enligt lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet.

Om kvittenser

I samband med att handlingar eller uppgifter lämnas till en annan myndighet genom formulär eller blanketter för att fullgöra en uppgifts- eller underrättelseskyldighet kan också en kvittens på mottagen handling genereras. Kvittenser kommer inte omfattas av det här förslaget till föreskrifter om informationsutbyten mellan myndigheter. Istället kommer Riksarkivet att utreda om automatiskt genererade kvittenser i allmänhet bör kunna gallras och därmed omfattas av RA-FS 2021:6.

3. Värdering och gallring

3.1 Ökat informationsutbyte som utgångspunkter för nya föreskrifter

Med anledning av att informationsutbyten mellan flertalet myndigheter sannolikt kommer att öka framöver – särskilt eftersom utbyten ska kunna göras på eget initiativ – tar Riksarkivet fram ett förslag till nya föreskrifter om informationsutbyten mellan myndigheter.

Utgångspunkten för gallringsmedgivandet är de handlingar och uppgifter som myndigheten tar emot eller lämnar ut genom informationsutbyten och som görs med stöd av lag eller förordning i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar. Se föreskriftsförslaget, 1 kap. 3 §. Förslaget omfattar både informationsutbyten genom strukturerade former för samverkan och uppgiftslämnande på begäran eller på eget initiativ, samt skyldigheten att lämna uppgifter eller underrättelser till andra myndigheter.

Den förändrade lagstiftningen ökar mängden kopior och likalydande handlingar och uppgifter inom statsförvaltningen som helhet genom att den mottagande myndigheten tar emot en kopia av en handling från den avlämnande myndigheten. Myndigheten kan ta emot uppgifter från ett källsystem eller genom att handlingar och uppgifter förmedlas via åtkomst till en yta eller del av ett system. Uppgifter kan också lämnas genom att den avlämnande myndigheten fyller i formulär eller blanketter på andra myndigheters webbsidor. Då kan i vissa fall även en handling som motsvarar det ifyllda formuläret genereras.

Informationsutbytet behöver inte innebära att det skapas kopior av handlingar och uppgifter, men det innebär en duplicering av likalydande information inom statsförvaltningen. I praktiken tar myndigheter emot motsvarande kopior av handlingar eller uppgifter som ursprungligen hör till andra myndigheter. Det lämnas också ut handlingar och uppgifter som utgör kopior av den avlämnande myndighetens ursprungliga handlingar.

Exempel på handlingar som kan förekomma inom ramen för utbyten kan vara underrättelser, protokoll, rapporter, sammanställningar och många olika slags uppgifter. Eftersom handlingar inom utbytet utgörs av kopior och likalydande uppgifter och inte myndigheternas ursprungliga handlingar, bör gallringen inte påverka bevarandeändamålen i 3 § tredje stycket arkivlagen. Tvärtom bör gallringsbestämmelsen motverka dubbelarkivering och öka effektiviteten i hanteringen av myndigheternas arkiv.

3.2 Förutsättningar för gallring

En myndighet får inte gallra handlingar och uppgifter som utgör den myndighetens ursprungliga handlingar – om inte handlingarna och uppgifterna i sig får gallras enligt andra bestämmelser om gallring. Det framgår av föreskriftsförslaget, 3 kap. 4 §.

Det är den avlämnande myndigheten som ansvarar för bevarande och gallring av de ursprungliga handlingarna och uppgifterna. De handlingar och

uppgifter som ursprungligen hör till myndigheten gallras utifrån samma bestämmelser som andra handlingar hos myndigheten enligt föreskrifter eller beslut av Riksarkivet, eller särskilda bestämmelser om gallring i lag eller förordning. Det innebär att även ursprungliga handlingar eller uppgifter potentiellt kan komma att gallras hos avlämnande myndighet.

Det är endast handlingar som har kopierats eller duplicerats och som tagits emot eller lämnats ut som ett led i ett informationsutbyte eller till följd av en uppgifts- eller underrättelseskyldighet som får gallras, i enlighet med föreskriftsförslaget, 3 kap. 1 och 2 §§. Det gäller även då uppgifterna har lämnats genom formulär eller blanketter som genererar en handling som motsvarar det ifylla formuläret.

Eftersom det enbart är kopior eller likalydande handlingar eller uppgifter som överförs inom ramen för ett informationsutbyte eller till följd av en uppgifts- eller underrättelseskyldighet, bör myndigheten kunna gallra den information som har överförts genom informationsutbytet när den inte längre behövs för verksamheten. De handlingar och uppgifter som utbyts och som behövs för deltagande i samverkan eller som lämnas utifrån en uppgifts- eller underrättelseskyldighet, bör framförallt vara aktuella för den mottagande myndigheten under den tid som samverkan pågår eller tills dess att åtgärd har vidtagits.

Gallringsmedgivandet gäller under förutsättning att myndigheten dokumenterar vad informationsutbytet eller uppgifts- och underrättelseskyldigheten har inneburit, vilka åtgärder som har vidtagits och vilka handlingar eller uppgifter som har förmedlats. Se föreskriftsförslaget, 3 kap. 3 §.

Däremot omfattar gallringsmedgivandet inte handlingar och uppgifter som tillförs ett ärende – om inte handlingarna och uppgifterna i ärendet i sig får gallras enligt andra bestämmelser om gallring. Handlingar och uppgifter som ingår i ett ärende kan ha ett helt annat syfte än informationsutbytet. Se föreskriftsförslaget, 3 kap. 5 §.

Föreskrifterna gäller inte heller om det inte finns avvikande bestämmelser om bevarande eller gallring i lag eller förordning eller i föreskrifter eller beslut som grundar sig på lag eller förordning. Det framgår av föreskriftsförslaget, 1 kap. 2 §.

3.3 Om gallringsmedgivandet

Gallringsmedgivandet innebär att Riksarkivet har bedömt att handlingarna och uppgifterna i förslaget till föreskrifter om informationsutbyten mellan myndigheter generellt inte har någon betydelse utifrån arkivlagens bevarandeändamål.

Myndigheten behöver ändå göra en bedömning om handlingar och uppgifter ska bevaras för forskningens behov i det enskilda fallet och fastställa frister för att säkerställa allmänhetens rätt till insyn och rättsskipningens och förvaltningens behov. Det framgår av föreskriftsförslaget, 2 kap. 1–3 §§.

Gallringsmedgivandet är inte tvingande. Alternativet till gallring är att de handlingar och uppgifter som myndigheten tar emot eller lämnar ut genom informationsutbytet bevaras.

3.4 Dokumentation om informationsutbyten

Det behöver finnas handlingar i myndigheternas arkiv i sådan omfattning att reformen och följderna av ett förändrat och ökat informationsutbyte mellan myndigheterna kan studeras i efterhand. Därför är förutsättningen för gallringsmedgivandet av handlingar och uppgifter som överförs genom informationsutbyten att myndigheten dokumenterar vad informationsutbytet har inneburit, vilka åtgärder som har vidtagits och vilka handlingar eller uppgifter som har förmedlats.

Ett syfte med att myndigheterna dokumenterar vad informationsutbytet har inneburit är att säkerställa förvaltningens, rättskipningen och forskningens behov av information om informationsutbytet för att kunna redovisa, granska och utvärdera resultatet av informationsutbytet. Ett annat syfte är att kunna följa upp vilka utbyten som har gjorts för att kunna spåra de ursprungliga handlingar och uppgifter som finns hos respektive myndighet.

Ett ytterligare syfte är att handlingar som dokumenterar informationsutbytet behövs för att myndigheterna ska kunna visa att de har gjort rätt och följt lag eller förordning. Myndigheterna kan bli granskade i efterhand och behöva bevisa att de har varit en del av ett informationsutbyte.

Myndigheter är också skyldiga att registrera handlingar eller hålla dem ordnade enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Det ska inte kunna misstänkas att myndigheten har gallrat vissa handlingar eller uppgifter som kunde varit till fördel för en enskild eller påverkat en eventuell granskning negativt.

Bestämmelsen innebär inte ett krav på att upprätta specifika handlingar som dokumenterar informationsutbytet. Däremot är det en förutsättning för att kunna gallra handlingar och uppgifter som tagits emot eller lämnats ut genom informationsutbyten att det finns dokumentation bevarad om vad informationsutbytet inneburit, i enlighet med exempel nedan.

Handlingar och uppgifter som dokumenterar informationsutbyten är till exempel:

- Handlingar som visar hur och i vilken omfattning myndigheten har samarbetat med andra brottsbekämpandemyndigheter och aktörer, vilka andra som har deltagit, samt vilka överenskommelser och villkor för informationsutbyten som har beslutats, och enligt vilket lagstöd. Det vill säga, de handlingar som beskriver och utgör grund för en samverkansinsats, organisationen av arbetet – som också behövs för att påvisa att de rättsliga förutsättningarna för informationsutbytet inom ramen för samverkan är uppfyllda.

- Dokumentation av metoder, sökbegrepp och resultat är forskningsmässigt intressant för att beskriva informationsutbytet, även rapporter och utvärderingar. Handlingar som gör det möjligt att jämföra analyser och vilka sökbegrepp som har använts, studera och utvärdera resultat och utfall, vilka åtgärder som har vidtagits i olika situationer eller jämföra en äldre analys med en ny. Dokumentation som i förlängningen visar frekvens och genomslag av reformen.
- Redovisning av vilka handlingar och uppgifter som har överförts genom informationsutbytet, dokumentation som visar vad utbytet handlade om. Även om kopior och likalydande handlingar och uppgifter gallras hos den mottagande myndigheten ska det vara möjligt att spåra de ursprungliga handlingarna hos den avlämnande myndigheten om sådana forskningsbehov finns – under förutsättning att uppgifterna inte har gallrats hos den avlämnande myndigheten enligt andra bestämmelser om gallring.

Det här är en större samhällelig förändring och reform för att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar som behöver kunna beforskas. Både effekterna av politiska beslut, påverkan för myndigheternas verksamhet och arbetssätt, och betydelsen av informationsutbytet och den förändrade lagstiftningen för samhället i stort. Till exempel om den förändrade lagstiftningen påverkade den totala brottsligheten och skyddet av den enskildes sekretess och integritet.

Det är värdefullt att dokumentera det ökade informationsutbytet mellan myndigheterna för att kunna bedöma resultat och konsekvenser och spåra de ursprungliga handlingarna och uppgifterna vid behov – både utifrån offentlighets- och forskningssynpunkter. Själva företeelsen är intressant i ett större perspektiv. Det finns ett stort forskningsvärde i större samhällsförändringar.

I Riksarkivets gallrings- och bevarandepolicy, *Bevarandet av nutiden*, anges att arkivhandlingar kan användas som information dels om den verksamhet där handlingarna har uppkommit, dels om förhållanden i organisationens omvärld. Båda dessa användningssätt ska beaktas i lika stor utsträckning vid bedömningen av vad som ska gallras respektive bevaras.⁴

⁴ Riksarkivets gallrings- och bevarandepolicy, *Bevarandet av nutiden*, Uppsala 1995, s. 6 och 7.

4. Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska en konsekvensutredning genomföras för att kunna bedöma effekterna av olika förslag och för att kunna fatta välgrundade beslut.

4.1 Problemet, bemyndigandet och vad som ska uppnås

Både befintliga lagar och förslag till nya lagar och lagändringar medför ökade möjligheter till informationsutbyten mellan myndigheter och regleringarna berör många statliga myndigheter. Därför är det påkallat att Riksarkivet utreder behovet av bevarande och gallring. Särskilt utifrån att det sannolikt medför att mängden kopior och likalydande handlingar och uppgifter i myndigheternas arkiv kommer att öka genom ökade informationsutbyten, åtminstone om resultatet av förändrad reglering blir i enlighet med förslagen i betänkanden och propositioner.

Det är problematiskt om arkiven växer genom en stor tillökning av kopior av handlingar och uppgifter som redan finns på andra myndigheter där handlingarna har sitt ursprung. För att undvika dubbelarkivering tar Riksarkivet fram ett förslag till nya föreskrifter utifrån den förändring som regleringarna medför gällande informationshanteringen inom statsförvaltningen.

4.2 Kostnadsmässiga och andra konsekvenser

Myndigheternas arkiv ska bevaras, hållas ordnade och vårdas vilket innebär kostnader. Handlingar som inte behövs för att tillgodose rätten att ta del av allmänna handlingar, behovet av information för rättskipningen, förvaltningen och forskningen, bör därför gallras. Anledningen är att arkiven inte ska överösas med information. Det bör därför finnas en möjlighet att gallra ut handlingar med lågt informationsvärde eller begränsad betydelse över tid.

Genom gallring styrs framtidens tillgång till erfarenheter och kunskap. Såväl forskningens krav som insynsrätten förutsätter största möjliga bevarande, vilket framgår av Riksarkivets gallrings- och bevarandepolicy. Gallring är ett aktivt ingrepp som ska motiveras.⁵ I detta fall utgörs motiveringen av att handlingar och uppgifter som myndigheten tar emot eller lämnar ut genom informationsutbyten eller till följd av en uppgifts- eller underrättelseskyldighet är kopior eller likalydande handlingar. Respektive myndighet har ansvar för de handlingar och uppgifter som ursprungligen hör till den myndigheten.

Egentligen ingår inte kopior i myndighetens arkiv och behöver därmed inte heller omfattas av myndighetens arkivredovisning, med undantag för om de tillförts ett ärende. Det finns en lång tradition av gallringsregler för kopior inom arkivsektorn, till exempel i gallringsråden för kommun, landsting och region som den tidigare Samrådsgruppen (SKA) har tagit fram tillsammans med Riksarkivet och Sveriges kommuner och regioner (SKR).

⁵ Bevarandet av nutiden, s. 1.

Det framgår även av arkivlagens förarbeten att gallringen syftar till att arkiven inte ska tyngas av handlingar som saknar påtagligt informationsvärde, som bara utgör en dubblering av information som bättre kan sökas i ett annat arkiv eller som har ett informationsvärde som är markant begränsat i tiden.⁶

Dock får gallringen av handlingar och uppgifter som myndigheten tar emot eller lämnar ut genom informationsutbyten enbart genomföras under förutsättning att myndigheten dokumenterar vad informationsutbytet har inneburit, vilka åtgärder som har vidtagits och vilka handlingar eller uppgifter som har förmedlats.

Det är nödvändigt att myndigheterna dokumenterar vad informationsutbytet inneburit för att tillgodose arkivlagens bevarandeändamål. Konsekvensen skulle annars bli att det inte skulle vara möjligt att i efterhand få insyn, bedöma resultat och konsekvenser eller forska om en samhällelig förändring och reform i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar.

4.3 Alternativa lösningar och effekterna av utebliven reglering

Om inte Riksarkivet tar fram en föreskrift om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar, kommer sannolikt många statliga myndigheter att behöva framställa om myndighetsspecifika föreskrifter (RA-MS). Det är inte effektivt eller ändamålsenligt när förutsättningarna såväl som handlingarna och uppgifterna är likartade mellan myndigheterna.

Om Riksarkivet inte skulle besluta om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten skulle det medföra en dubbelarkivering av kopior och likalydande handlingar och uppgifter, med risk för minskad effektivitet i hanteringen av myndigheternas arkiv. Det skulle i sin tur innebära potentiellt stora kostnadsmässiga konsekvenser för myndigheterna, genom att även kopior av handlingar behöver bevaras, hållas ordnade och vårdas.

4.4 Överensstämmelse med EU-rätten

Föreskrifterna står i överensstämmelse med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU. Behandlingen av personuppgifter är nödvändig för arkivändamål av allmänt intresse.

4.5 Vilka som berörs av regleringen

Samtliga myndigheter som enligt lag eller förordning är skyldiga och delaktiga i att utbyta handlingar och uppgifter mellan myndigheter eller fullgöra en uppgifts- eller underrättelseskyldighet som följer av lag eller förordning, i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar, berörs av de nya föreskrifterna.

⁶ Om arkiv m.m., prop. 1989/90:72, s. 39-40.

I förlängningen kan även kommuner och regioner påverkas av att Riksarkivet tar ställning gällande bevarande och gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter. Riksarkivet kan ge råd till kommuner och regioner i generella frågor, och även kommuner och regioner kan omfattas av informationsutbyten eller uppgifts- och underrättelseskyldigheten med stöd i lag eller förordning.

4.6 Ikraftträdande

Det är angeläget att föreskrifterna träder i kraft så snart som möjligt. Ett ökat informationsutbyte mellan myndigheterna för att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brott, fusk, regelöverträdelser och felaktiga utbetalningar är en högst aktuell fråga. Lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna trädde i kraft den 1 april 2025 och fler lagförslag är på gång.

Några ytterligare konsekvenser enligt förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar, än de ovan beskrivna, har inte identifierats.

Manda Gabrielsson

Riksarkivets föfattningssamling

ISSN

Ansvarig utgivare: Jens Västberg

RA-FS 2026:XX

Riksarkivets föreskrifter om gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten mellan myndigheter

beslutade den XX 2026.

Riksarkivet föreskriver följande med stöd av 12 § första stycket arkivförordningen (1991:446).

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter gäller för

- statliga myndigheter, med undantag för riksdagens myndigheter, regeringen, Regeringskansliet och utrikesrepresentationen,
- sådana organ som avses i 2 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) till den del de allmänna handlingarna härrör från den verksamhet som avses i bilagan till den lagen, och
- sådana organ som förvarar allmänna handlingar med stöd av lagen (2015:602) om överlämnande av allmänna handlingar för förvaring.

Med myndighet avses i föreskrifterna sådana myndigheter och organ som anges i första stycket.

2 § Föreskrifterna gäller om det inte finns avvikande bestämmelser om bevarande eller gallring i lag eller förordning eller i föreskrifter eller beslut som grundar sig på lag eller förordning.

3 § Föreskrifterna gäller gallring av handlingar och uppgifter inom informationsutbyten som görs mellan myndigheter i syfte att

- förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet,
- utreda och lagföra brott,
- förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda felaktiga utbetalningar från välfärdsystemen,
- förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk och olika typer av regelöverträdelser.

2 kap. När handlingar får gallras

1 § En myndighet får gallra handlingar och uppgifter med stöd av dessa föreskrifter under förutsättning att allmänhetens rätt till insyn inte åsidosätts och att handlingarna eller uppgifterna saknar betydelse för rättskipningen, förvaltningen och forskningens behov.

2 § Myndigheten ska fastställa fristen för gallring och då särskilt beakta att handlingarna inte gallras innan

- föreskriven bearbetning, redovisning eller kontroll har slutförts,
- tidsfrist för revision och preskription har gått ut, eller
- betydelse för styrkande av rättigheter och skyldigheter har upphört.

3 § Myndigheten ska dokumentera sin bedömning enligt 1 och 2 §§.

3 kap. Vilka handlingar och uppgifter som får gallras och villkoren för gallring

1 § En myndighet får gallra handlingar och uppgifter som den enligt 1 kap. 3 § tar emot eller lämnar ut genom ett informationsutbyte som görs med stöd av lag eller förordning.

2 § En myndighet får gallra handlingar och uppgifter som den enligt 1 kap. 3 § lämnar till en annan myndighet för att fullgöra en uppgifts- eller underrättelseskyldighet som följer av lag eller förordning.

3 § En förutsättning för gallring är att myndigheten dokumenterar vad informationsutbytet eller uppgifts- eller underrättelseskyldigheten har inneburit, vilka åtgärder som har vidtagits och vilka handlingar eller uppgifter som har förmedlats.

4 § Myndigheten får inte gallra de ursprungliga handlingarna och uppgifterna som har använts för informationsutbytet eller för att fullgöra en uppgifts- eller underrättelseskyldighet, om inte handlingarna och uppgifterna får gallras enligt andra föreskrifter eller beslut av Riksarkivet, eller särskilda bestämmelser om gallring i lag eller förordning.

5 § Myndigheten får inte gallra handlingar och uppgifter som tillförs ett ärende, om inte handlingarna och uppgifterna i ärendet får gallras enligt andra föreskrifter eller beslut av Riksarkivet, eller särskilda bestämmelser om gallring i lag eller förordning.

Dessa föreskrifter träder i kraft den XX 2026.

Karin Åström Iko

Manda Gabrielsson



Tjänsteskrivelse

2025-11-28

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00003

Information och rapporter december 2025

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna redovisningen av informationen.

Ärendebeskrivning

Kl. 15.00-15.30 Jämlika liv 24 Hur mår Umeå kommuns invånare?

Ann-Margrethe Iseklint, utvecklingsstrateg Folkhälsa och Linnea Persson, statistiker

Skrivelse från IFK Umeå och Umedalens IF

Anders Linder, verksamhetschef och Oskar Sundström, fritidsassistent

Fritidsdirektören informerar

Beslutsunderlag

Skrivelse till fritidsnämnden 2025-09-26 (Nolia inomhusfriidrottstider)

Folkhälsoundersökning – Jämlika liv 24

Beredningsansvariga

Stefan Hildingsson, fritidsdirektör

Anders Linder, verksamhetschef

Oskar Sundström, fritidsassistent

Beslutet ska skickas till

Anders Linder, verksamhetschef

Oskar Sundström, fritidsassistent

Stefan Hildingsson

Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu

Nämndsekreterare

Till Umeå kommun
Fritidsnämnden
901 84 UMEÅ
2025-09-26

Begäran om nämndbeslut angående att vår enda friidrottshall i kommunen prioriterar just friidrotten.

Bästa fritidsnämnd,

IFK Umeås och Umedalens IFs friidrottssektioner utgör en del av kommunens 2 största idrottsföreningar, där sektionerna erbjuder verksamhet för barn, ungdomar, juniorer, seniorer och motionärer. Föreningarnas verksamhet växer stadigt och vi ser ett stort behov av att kunna erbjuda goda träningsförutsättningar för alla våra aktiva – från nybörjare ända upp till elitnivå.

Tillsammans utgörs vår friidrottsverksamhet av totalt ca 550 medlemmar varav 179 + 127 barn i årskullarna 2018-2009, 14 st parafridrottare, samt 58 veteraner och motionärer i löpargrupp, 24 elitaktiva varav sex kopplade till Umeå Universitets RIU och IH grupper, och övriga som andra aktiva, ledare och/eller organisationsledare. **Utöver våra nuvarande aktiva deltagare har vi 216 + 65 st barn och ungdomar (årskullar 2009-2021) som står i kö för att börja friidrotta hos oss.** Dessutom har vi ett flertal ungdomsgrupper som vill friidrotta fler tillfällen i veckan än vad vi kan erbjuda idag.

Som ni känner till är **Nolia friidrottshall den enda inomhushallen för friidrott i hela Umeå kommun.** Detta gör tillgången till hallen helt avgörande för att våra aktiva ska kunna bedriva en ändamålsenlig träning under vinterhalvåret. Dock står vi och knackar på för fler tider, och bedömer de tiderna helt avgörande för att erbjuda fler möjligheten att friidrotta, samt för att utveckla vår redan befintliga verksamhet.

Idag ser vår tidsfördelningen ut på detta sätt:

- Tillgång till hela hallen: Tisdagar 18:00-19:00 (IFK), Onsdagar 18:00-19:00 (UIF) lördagar 11:00–14:00 (IFK) och söndagar 10:00–13:00 (IFK) och söndagar 16:00–18:00 (UIF).
- *Begränsad* tillgång till hallen: Måndagar 18:00-20:00 (UIF) Tisdagar 19:00–20:30 (IFK) onsdagar 19:00-20:00 (UIF) och torsdagar 18:00–20:30 (IFK).

Vi förstår att det finns behov av fler föreningar att använda friidrottshallen under vardagarna - både av andra friidrottsföreningar men även av andra idrotter. Vi står dock inför en gemensam önskan - att vi får nyttja hela friidrottshallen under våra träningstider. Vi ser nämligen stora problem med att samsas om ytorna med andra verksamheter som nyttjar

innebandyplanerna. Förutom att vi har behov av ytor för att möjliggöra fler träningsstillfällen, så skapas en otrygg träningsmiljö! Vanliga faror som uppstår är när utomstående korsar löparbanor när aktiva kommer löpandes i full fart, och när bollar och andra flygande material oavsiktligt hamnar på löparbanorna. Vi anser även att friidrottsföreningarnas helgtider i hallen inte ska kunna överbokas av annan verksamhet än idrottsverksamhet. Den typen av verksamhet bör kunna inrymmas i annan lokal än kommunens enda friidrottshall.. **Vi vill därför med skrivelsen att fritidsnämnden prioriterar friidrottshallen för just friidrott.**

Våra främsta skäl:

1. Säkerhet och trygghet

Friidrottsträning kräver stora ytor för att olika grenar ska kunna utövas parallellt. När ytan blir för liten ökar risken för olyckor och kvaliteten på träningen försämras. En ytterligare olycksrisk uppkommer när vi ska dela ytor med en helt annan idrott. Direktkommunikation mellan ledare inom olika föreningar och olika idrotter är dessutom svår och kan medföra konflikter.

2. Växande ungdomsverksamhet

Antalet aktiva i ungdomsgrupperna ökar kraftigt och vi behöver fler ytor för att kunna ge plats åt alla som vill träna friidrott, samt för att utveckla befintlig verksamhet.

3. Jämställd tillgång

Som kommunens två sora friidrottsföreningar behöver vi rimliga träningsmöjligheter i den enda hall som är byggd för vår idrott. Det är också en fråga om rättvisa och jämställd fördelning av kommunens resurser.

IFK Umeås och Umedalens IFs förslag till beslut:

Att IFK Umeå friidrott och Umedalens IF friidrott får tillgång till de två innebandyplanerna i den centrala delen av Nolia friidrottshall under de vardagstider då annan verksamhet nu befinner sig där:

- Måndagar 18:00-20:00
- Tisdagar 18:00–20:30
- Onsdagar 19:00-20:00
- Torsdagar 18:00–20:30

... och ifall detta förslag inte är möjligt förrän nästkommande säsong så önskar vi att fritidsnämnden i alla fall beslutar att det är bokaren av innebandyplanerna som ansvarar för att sätta upp och ta ner sargerna - och inte friidrotten. Det sätter prägeln för hur man prioriterar friidrottshallen för just friidrott.

Vi är dock övertygade om att den första lösningen både är genomförbar (med tanke på innebandyn som tränas på friidrottshallen istället kan tränas i andra idrottshallar i Umeå) och skulle göra stor skillnad för våra aktiva, samtidigt som den innebär ett mer effektivt nyttjande av kommunens befintliga idrottsytor.

Vi ser fram emot fritidsnämndens stöd för att stärka förutsättningarna för friidrotten i Umeå.

Med vänlig hälsning,

Enligt uppdrag av IFK Umeås styrelse

Andrea Collén

Klubbchef

För Umedalens IF

Alexander Lindgren

Föreningschef

Jämlika liv 24

Hur mår Umeå kommuns invånare?



Kontaktpersoner

Ann-Margrethe Iseklint, folkhälsostrateg, Strategisk utveckling

Telefon: 090-16 16 80

Mejl: ann-margrethe.e.iseklint@umea.se

Linnea Persson, statistiker, Strategisk utveckling

Telefon: 090-16 12 44

Mejl: linnea.persson@umea.se

Peter Thuresson, statistiker, Strategisk utveckling

Telefon: 090-16 23 70

Mejl: peter.thuresson@umea.se

Besök vår webbplats: umea.se/statistik

Förord

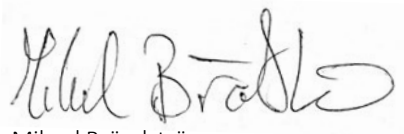
Umeå kommun har en tydlig ambition: att skapa goda och jämlika livsvillkor för alla invånare. Med Jämlika liv 24 tar vi ännu ett steg i att följa, förstå och forma förutsättningarna för en god, jämställd och jämlik hälsa i hela vår kommun.

Sedan förra undersökningen 2020 har mycket förändrats i vår omvärld och i människors vardag. Pandemin har påverkat levnadsvanor, psykisk hälsa och ekonomisk trygghet. Samtidigt har vårt arbete inom social hållbarhet fördjupats, både strategiskt och operativt. Med Jämlika liv 24 får vi återigen ett gediget kunskapsunderlag som hjälper oss att identifiera strukturella skillnader, synliggöra mönster och följa folkhälsoutvecklingen över tid. Den stärker också vår förmåga att rikta insatser där behoven är som störst.

Den här upplagan av Jämlika liv tar avstamp i tidigare kunskap och har tagits fram av avdelningen Strategisk utveckling i samverkan med flera av kommunens verksamheter. Undersökningen är en del av Umeå kommuns övergripande strategiska folkhälsoarbete och belyser några av de viktigaste faktorerna för hälsa – som delaktighet, trygg ekonomi, levnadsvanor och psykisk hälsa. Rapporten riktar särskilt ljuset mot skillnader mellan olika grupper i samhället.

Jämlika liv är ett verktyg för förändring. Resultaten ska fungera som ett stöd för politiska beslut, verksamhetsutveckling och gemensamma insatser i hela kommunen. Vår förhoppning är att rapporten blir en användbar resurs för alla som arbetar för en hållbar utveckling, oavsett om det sker i kommunala verksamheter, föreningslivet eller tillsammans med våra invånare.

Tillsammans skapar vi förutsättningar för jämlika liv i Umeå.



Mikael Brändström

Utvecklingsdirektör, Umeå kommun

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning och viktiga resultat	6
Hälsa i Umeå	6
Boende ekonomi och närmiljö	6
Kontroll, hot och våld	7
Gemenskap, inflytande och delaktighet	7
Jämställdhet, samhällsförändringar och rättigheter	7
Socioekonomiska typområden	7
Bakgrund och syfte	8
Övergripande om rapporten	8
Tolkning av resultaten	8
Vad är folkhälsa?	9
Hälsa	10
Självskattad hälsa	10
Sömn	13
Tandhälsa	14
Body Mass Index	15
Kroppsideal	18
Psykisk hälsa	19
Stress	19
Ängslan, oro och ångest	21
Hälsofaktorer	23
Utmattning, depression och suicidtankar	26
Nedstämdhet	27
Inkomster och försörjningsmöjligheter	28
Hushållsekonomi	28
Boende och närmiljö	31
Nöjd med sitt boende	31
Trångboddhet	32
Flyttvilja	33
Trygghet	34
Kontroll, inflytande och delaktighet	37
Våld, hot och övergrepp	37

Fysiskt våld.....	40
Utsatt för orättvis behandling	41
Ensamhet och emotionellt stöd	42
Hjälp i vardagen.....	44
Familjesituation och vardagssysslor.....	45
Jämlikhet och jämställdhet.....	46
Klimat och miljö.....	48
Oro för nutida och framtida problem	49
Tillit och förtroende.....	50
Levnadsvanor.....	52
Stillasittande	52
Träning och motion	53
Alkohol och droger.....	55
Tobaksvanor	58
Socioekonomiska typområden	61
Hälsan i befolkningen.....	64
Ekonomiska förutsättningar	66
Förtroende och tillit.....	67
Trivsel i boende och boendemiljö	68
Bilaga 1. Teknisk beskrivning	69
Inledning	69
Population och urvalsram.....	69
Urval.....	69
Sekretess och utlämnande	69
Variabler	69
Typområden	69
Datainsamling.....	70
Bortfall	70
Databeredning	70
Viktberäkning och estimation	70
Bilaga 2. Kvalitet	71
Ramtäckning.....	71
Urval	71
Mätning	71
Bearbetning	71
Bortfall	71
Om rapporten	72



Sammanfattning och viktiga resultat

Syftet med rapporten är att beskriva hur Umeå kommuns vuxna befolkning mår. Jämlika liv 2024 ger en god överblick gällande hälsa och mående för en stor del av invånarna. En ökad jämlikhet inom folkhälsa är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle. Det inkluderar att grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och att inga samhällsgrupper missgynnas. Det folkhälsopolitiska arbetet ska både vara hälsofrämjande och förebyggande och är en del av arbetet med FN:s globala mål inom Agenda 2030.

Hälsa i Umeå

Hälsa handlar inte bara om att vara fri från sjukdom, utan också om att må bra fysiskt, psykiskt och socialt. I Umeå upplever många invånare att de har en god hälsa, men det finns tydliga skillnader mellan olika grupper. Kvinnor, personer som har svåra besvär av en funktionsnedsättning och de med kortare utbildning uppger oftare sämre hälsa än andra. Även ålder och bakgrund påverkar hur man mår.

Sömnkvaliteten och tandhälsan har generellt försämrats, särskilt bland unga. Övervikt och fetma är vanligt, framför allt i äldre åldersgrupper och bland dem som mår dåligt. Det finns ett tydligt samband mellan fysisk och psykisk hälsa, där ohälsa inom ett område ofta påverkar det andra.

Många, särskilt unga kvinnor, känner press att leva upp till kroppsideal och att se ut på ett visst sätt. Psykisk ohälsa har ökat och visar sig i form av stress, oro, ångest och nedstämdhet – något som ofta drabbar unga och allra främst unga kvinnor.

Boende ekonomi och närmiljö

Ekonomi spelar också stor roll för hälsan. De som har svårt att klara sin försörjning upplever både sämre hälsa och större ekonomisk stress.

De flesta invånare i Umeå kommun är nöjda med sitt boende, särskilt de som äger sin bostad. Däremot finns det grupper som uttrycker större missnöje, som personer med svåra funktionsnedsättningar. Trångboddhet förekommer främst bland yngre och personer födda utanför Norden, och är vanligare i hyresrätter. Många uttrycker en vilja att flytta, ofta på grund av att bostaden är för liten eller för dyr.

Invånare känner sig generellt trygga i sina bostadsområden, men det finns en betydande andel som avstår från att gå ut ensamma på grund av oro för våld eller ofredanden. Detta är särskilt vanligt bland unga, kvinnor och personer med en svår funktionsnedsättning.

Kontroll, hot och våld

Det är relativt många som har uppgett att de någon gång har utsatts för psykiska övergrepp. Det är mer vanligt bland kvinnor än bland män. Det fysiska våldet mot kvinnor och män ser generellt sett olika ut. Kvinnor utsätts oftare för våld i en nära relation eller av någon bekant, medan män i större utsträckning än kvinnor utsätts för våld i den offentliga miljön och av obekanta. Kvinnors utsatthet för sexuellt våld särskiljer sig särskilt jämfört med männens.

Vad gäller sexuellt ofredande på nätet är det allra vanligast bland den yngsta åldersgruppen. Det framkommer även att personer med en svår funktionsnedsättning upplever en hög grad av utsatthet vad gäller sexuellt ofredande och hot om våld. Det finns även en utbredd upplevelse av orättvis behandling, främst bland kvinnor, unga och personer med en svår funktionsnedsättning samt de som är födda utanför Norden.

Gemenskap, inflytande och delaktighet

Äldre och utrikesfödda saknar i högre utsträckning någon att anförtro sig åt eller få hjälp av i vardagen. Framför allt äldre män saknar någon att dela sina tankar och känslor med.

Rapporten visar hur emotionell ensamhet hänger samman med sämre hälsa och lägre tillit.

Många invånare i Umeå kommun känner att de kan lita på andra. De yngre, de som har en svår funktionsnedsättning och de som är födda utanför Norden upplever dock mindre tillit än övriga grupper.

Jämställdhet, samhällsförändringar och rättigheter

Kvinnor tar ett större ansvar för hushållet och upplever oftare svårigheter att få ihop vardagen, särskilt de med en svår funktionsnedsättning. Synen på jämlikhet och jämställdhet skiljer sig något mellan könen. Kvinnor är mer positiva till pågående arbete för jämställdhet och grundläggande rättigheter, medan fler män anser att jämställdhetsarbetet har gått för långt.

Åsikter om miljöpolitik visar skillnader mellan grupper, där kvinnor och högutbildade oftare tycker att miljöarbetet är otillräckligt. En stor del av befolkningen oroar sig även för framtidsfrågor som klimatförändringar, desinformation och säkerhet. Denna oro är mer utbredd bland kvinnor än män.

Socioekonomiska typområden

Den geografiska indelningen i Umeå kommun består av sju socioekonomiska typområden som grupperats med hjälp av klusteranalys. Majoriteten i alla områden har en god hälsa, men stora skillnader finns. Ohälsa, höga stressnivåer och en ökande oro och ångest har observerats inom vissa typområden. Boende i vissa områden har sämre ekonomiska förutsättningar. Även graden av tillit som invånare känner varierar mellan olika områden. Det framkommer i rapporten hur boende i olika typområden har varierande nivåer av förtroende för olika samhällsnyttiga verksamheter.





Bakgrund och syfte

Syftet med undersökningen är att ta reda på hur Umeå kommuns vuxna befolkning mår. Jämlika liv 2024 ger en god överblick gällande hälsa och mående för en stor del av invånarna. Undersökningen kompletterar därmed kommunens Ungaundersökning som vartannat år undersöker hälsa och levnadsvillkor för unga på högstadiet och gymnasiet.

En ökad jämlikhet inom folkhälsa är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle. Det inkluderar att grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och att inga samhällsgrupper missgynnas. Det folkhälsopolitiska arbetet ska både vara hälsofrämjande och förebyggande och är en del av arbetet med FN:s globala mål inom Agenda 2030.

Jämlika liv 2024 har sin utgångspunkt i folkhälsomyndighetens undersökning med namn Hälsa på lika villkor. Det gör det möjligt att göra jämförelser mot riket och samtidigt kunna ge en lokal lägesbild med beskrivningar av skillnader inom kommunen. Jämlika liv 2024 är anpassad till lokala förutsättningar och kan utgöra ett underlag för dialog mellan olika aktörer som bidrar i det lokala folkhälsoarbetet. Materialet ger en lägesbild över folkhälsan bland befolkningen i kommunen, men syftar även till att beskriva en bredare bild av den sociala hållbarheten i Umeå.

Övergripande om rapporten

Under varje rubrik beskrivs resultaten som berör respektive område. Alla frågor redovisas efter bakgrundsvariabler så som kön och ålder i diagram eller text. Till skillnad från föregående undersökning presenteras statistik framtaget för de som är födda utanför Norden, de som har en kort utbildningsbakgrund (grundskola eller gymnasieutbildning) samt de som själva uppgett att de har svåra besvär av en funktionsnedsättning.

Besvaren av en funktionsnedsättning kan variera från individ till individ, och mellan olika typer av funktionsnedsättningar. Vissa individer kan ha mer än en funktionsnedsättning och det finns stora variationer inom den undersökta gruppen. Det kan exempelvis handla om besvär på grund av nedsatt rörelseförmåga, en neuropsykiatrisk diagnos eller på grund av en hörselnedsättning. Syftet med att ”klumpa ihop” denna heterogena grupp är att försöka belysa de generella utmaningar som finns kopplat till hälsa och livsvillkor.

Vissa frågor i underlaget har jämförts mot riket. I fördjupningsavsnittet i slutet av rapporten presenteras en analys på områdesnivå. Där beskrivs skillnader i resultaten mellan olika typer av områden i Umeå kommun.

Tolkning av resultaten

Till skillnad från 2020 så inkluderar rapporten Jämlika liv 2024 även den åldersgruppen som är 85 år och äldre i analysen. Resultaten bygger även på ett urval av alla invånare, och inte en totalundersökning. Det finns då alltid en viss urvalsosäkerhet.



Vad är folkhälsa?

En god folkhälsa innebär god social, fysisk och psykisk hälsa hos alla grupper i samhället. Utgångspunkten för Umeå kommuns folkhälsoarbete är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god, jämlik och jämställd hälsa i hela befolkningen. Många olika verksamheter och aktörer är drivande i Umeås folkhälsoarbete. Hälsan i en befolkning beror på flera olika faktorer och kan ses som resultatet av ett samspel mellan individ och samhälle.

Bilden nedan visar de nationella målområdesillustrationerna som är framtagna av Folkhälsomyndigheten för en jämlik hälsa. Illustrationerna består av 9 delar som tillsammans bildar en cirkel (blomma). Cirkeln symboliserar att alla målområden behövs för att skapa en god och jämlik hälsa i hela befolkningen. De olika delarna i cirkelns ytterkant (blombladen) representerar de åtta folkhälsopolitiska målområdena. Cirkeln i mitten representerar livsloppsperspektivet och symboliserar behovet av en god och jämlik folkhälsa genom hela livet.

Figur 1. Sveriges åtta nationella folkhälsomål.



En god och jämlik hälsa – åtta målområden

Referens och illustration: Folkhälsomyndigheten.



Hälsa

I det här avsnittet redovisas bland annat den självskattade hälsan i befolkningen, sömnkvalitet, kroppsideal, BMI, tandhälsa och psykisk hälsa.

Hälsa är ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande – inte bara frånvaro av sjukdom eller svaghet, enligt WHO:s definition. Det handlar både om kroppens funktioner, hur man mår psykiskt och hur man fungerar i sin vardag och i relationer. Hälsa påverkas av många faktorer som livsstil, miljö, genetiska förutsättningar och sociala omständigheter.

Självskattad hälsa

På frågan om ens självskattade hälsotillstånd svarar 71 procent att de mår bra eller mycket bra. Det är en något högre andel män som uppger att de har en god hälsa jämfört med kvinnor. Det är något högre än i Sverige som helhet. I riket ligger nivån på 67 procent för kvinnor och 71 procent för män (Folkhälsomyndigheten 2024). Både Umeå kommun och riket visar försämrade resultat i självskattad hälsa mellan 2020 och 2024.

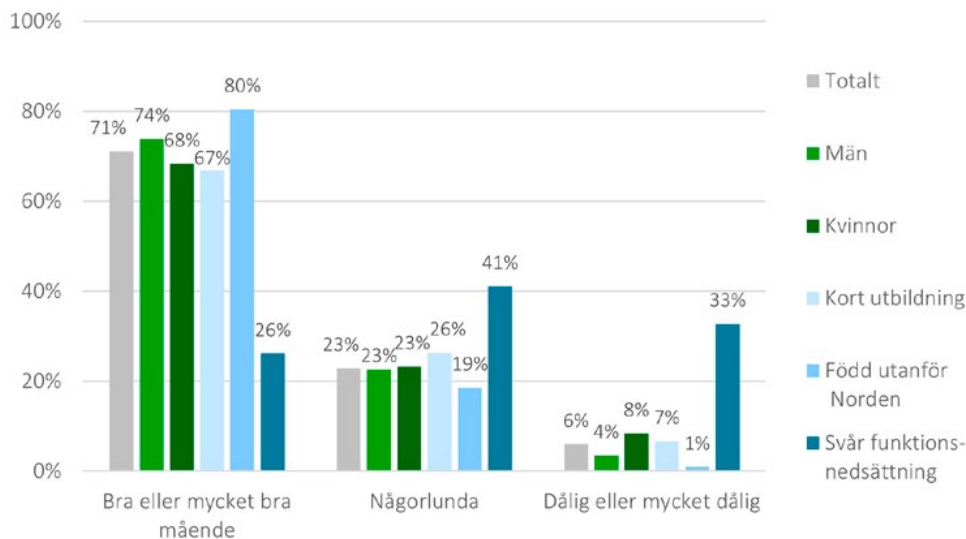
Den grupp som i högst grad rapporterat om ett dåligt hälsotillstånd är de som har en svår funktionsnedsättning.

Födda utanför Norden är den grupp som upplever att de har bäst hälsa. Något som delvis kan förklaras av den demografiska fördelningen i gruppen. Det är få av dem som är födda utanför Norden som är över 64 år.

Personer med kort utbildning rapporterar i högre utsträckning ett sämre allmänt hälsotillstånd och kvinnor uppger att de har en något sämre hälsa jämfört med männen. Det är ungefär dubbelt så vanligt för kvinnor att ha en dålig eller mycket dålig hälsa, jämfört med männen.

Definition svår funktionsnedsättning

Respondenter har själva fått uppge om de har en funktionsnedsättning, och vilken grad av svårigheter de upplever. Det är vanligare att äldre personer har svåra besvär av en funktionsnedsättning. I åldrarna 16–74 år är det cirka 1 av 10 som uppger att de har svåra besvär, medan det i gruppen som är 85 år eller äldre är hela 3 av 10 som upplever detsamma.

Figur 2. Den allmänna hälsan.

Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?

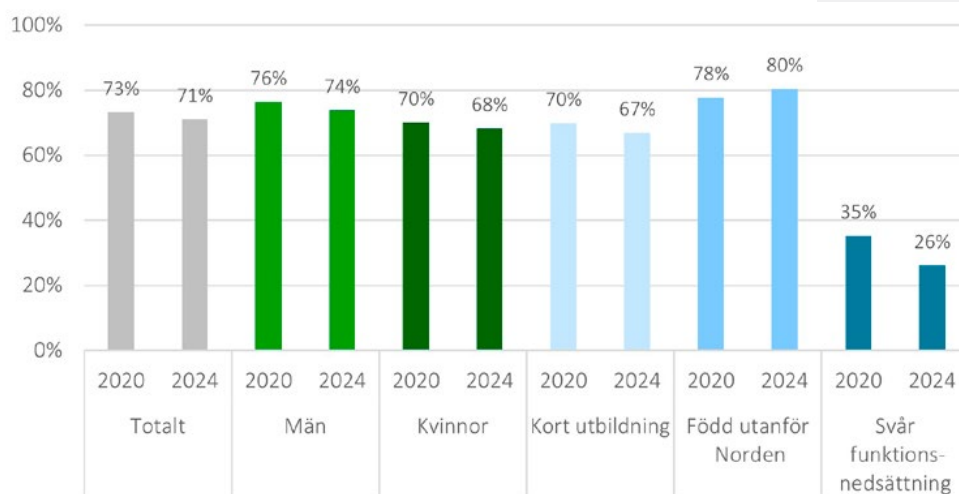
Målgruppen i undersökningen 2020 var 16–74 år, och nu i senaste undersökningen är målgruppen 16 år och äldre. Resultat vad gäller allmän hälsa 2024 är ganska likt resultatet 2020. Den lilla försämringen som kan ses skulle kunna bero på slumpmässiga variationer såväl som att vi 2024 inkluderar även åldersgruppen som är 85 år eller äldre. Alla förändringar/förändringar som visas i rapporten ska därför tolkas med viss försiktighet.

Kort utbildning

Högsta genomförda utbildning är folkskola, grundskola, eller gymnasium.

Lång utbildning

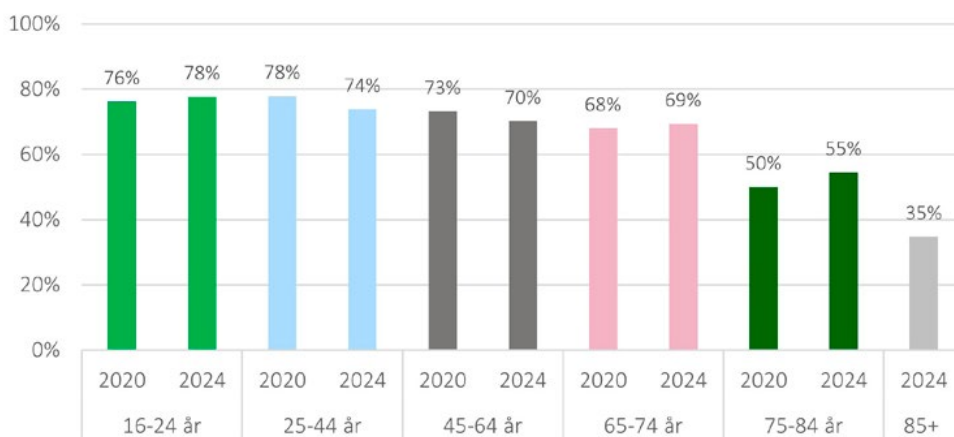
Högsta genomförda utbildning är studier vid universitet eller högskola.

Figur 3. Bra eller mycket bra allmän hälsa.

Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?

Figur 4 visar att det självskattade hälsotillståndet generellt sett blir sämre med åldern. I vissa åldersgrupper ser vi en något förbättrad hälsa, medan andra grupper uppvisar ett något försämrat resultat sedan senaste undersökningen 2020. Eftersom resultaten bygger på ett urval och inte en totalundersökning, finns en viss osäkerhet i resultaten. Denna så kallade urvalsosäkerhet innebär att resultaten kan variera något mellan olika mättillfällen på grund av slumpmässiga variationer.

Figur 4. Bra eller mycket bra allmän hälsa. Efter ålder.

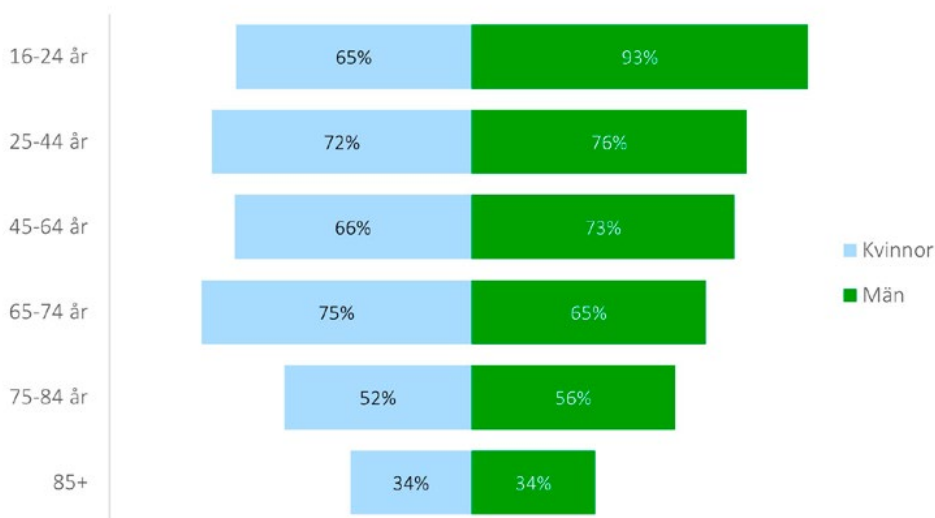


Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?

Jämför vi resultaten för allmän hälsa uppdelat på kvinnor och män, samt åldersgrupper, ser vi att de unga männen mår betydligt bättre än de unga kvinnorna. Resultaten är i linje med nationella undersökningar såväl som kommunens egen [Ungaundersökning 2024](#). Bland kvinnor 16–24 år anger endast 65 procent att det har en mycket bra eller bra allmän hälsa. Motsvarande andel för männen, 16–24 år, är 93 procent.

I åldersgruppen 65–74 år ser vi hur kvinnorna rapporterar om en bättre hälsa än männen. Där framkommer således ett motsatt mönster jämfört i övriga åldersgrupper.

Figur 5. Bra eller mycket bra allmän hälsa. Efter kön och ålder.

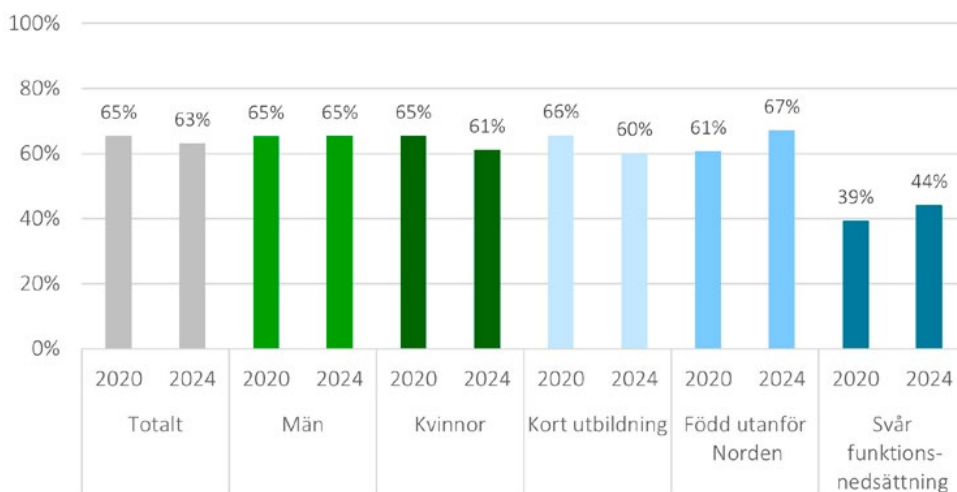


Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?

Sömn

63 procent uppger att deras sömnkvalitet är mycket eller ganska bra. Kvinnors sömn har försämrats något sedan 2020. De med svåra besvär av en funktionsnedsättning är de som rapporterar om sämst sömnkvalitet.

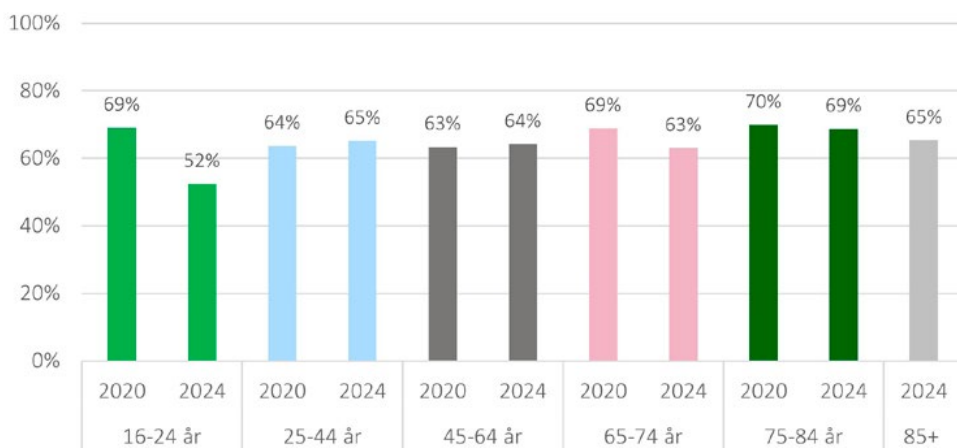
Figur 6. Mycket bra eller ganska bra sömnkvalitet.



Hur bedömer du kvaliteten på din sömn i allmänhet?

Den största förändringen i sömnkvalitet mellan åren 2020 och 2024 ser vi bland den yngsta åldersgruppen, 16–24 år. 2020 uppgav 69 procent av de unga att de hade en mycket bra eller ganska bra sömnkvalitet, jämfört med 52 procent 2024.

Figur 7. Mycket bra eller ganska bra sömnkvalitet. Efter ålder.



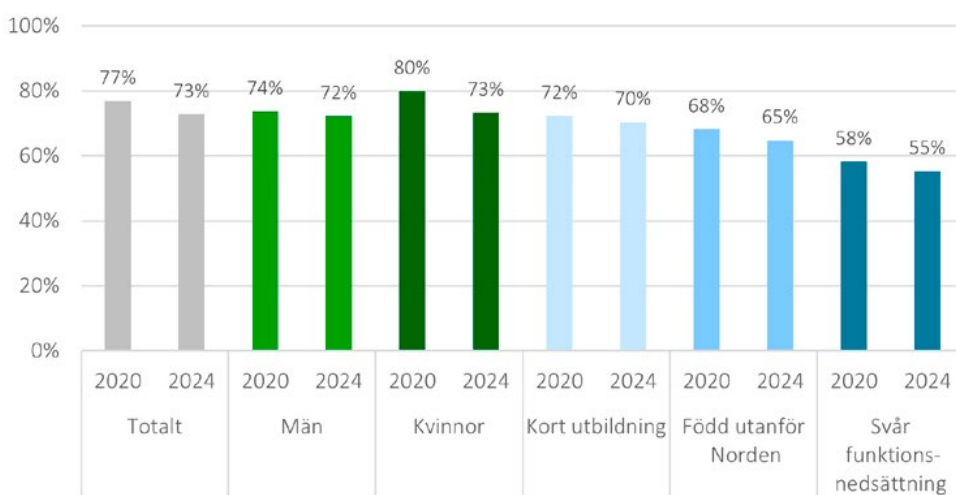
Hur bedömer du kvaliteten på din sömn i allmänhet?

Tandhälsa

Tandhälsan har försämrats sedan 2020. 73 procent av befolkningen i Umeå kommun uppger att deras tandhälsa är mycket bra eller ganska bra. Personer födda utanför Norden och framför allt personer mer än svår funktionsnedsättning har en sämre tandhälsa. De som har kort utbildning tenderar dessutom att ha en sämre tandhälsa än de med en lång utbildningsbakgrund.

I riket uppgav 72 procent att de hade bra tandhälsa (Folkhälsomyndigheten 2024). Invånarna i Umeå kommuns självskattade tandhälsa ligger alltså på ungefär samma nivå som i riket.

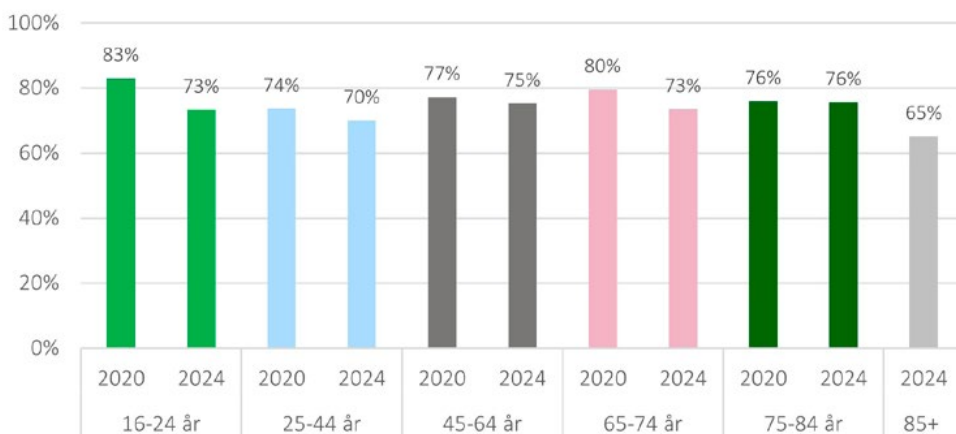
Figur 8. Mycket eller ganska bra tandhälsa.



Hur tycker du att din tandhälsa är?

Det är 15 procent i den äldsta åldersgruppen, 85 år och äldre, som uppger att de har en dålig eller mycket dålig tandhälsa. De allra flesta inom de äldre grupperna har dock en relativt bra tandhälsa. Den största förändringen i tandhälsa ser vi bland den yngsta åldersgruppen. Bland de som är 16–24 år har den upplevda tandhälsan försämrats avsevärt. 2020 ansåg 83 procent av de unga att de hade en mycket bra eller bra tandhälsa, jämfört med 73 procent 2024.

Figur 9. Mycket eller ganska bra tandhälsa. Efter ålder.



Hur tycker du att din tandhälsa är?

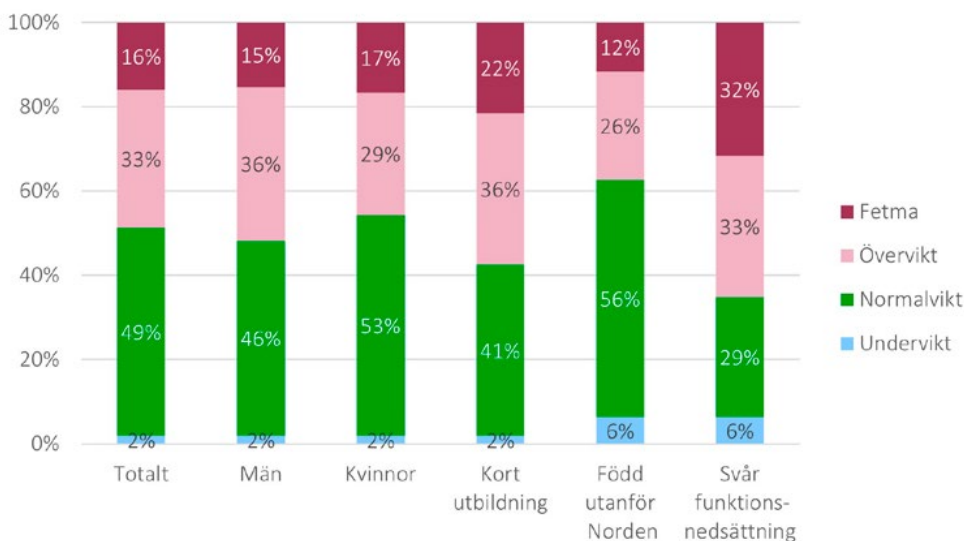
Body Mass Index

BMI (Body Mass Index) mäter förhållandet mellan vikt och längd. Ett normalt BMI ligger enligt Världshälsoorganisationen (WHO) på 18,5–24,9. Värderna som ligger över eller under det normala kan leda till hälsorisker. Ett högt BMI i kombination med ett stort midjemått ökar till exempel risken för diabetes typ 2, högt blodtryck och hjärt-kärlsjukdomar. Ett index över 25 räknas som övervikt, över 30 räknas som fetma.

Ungefär hälften av Umeå kommuns befolkning är normalviktiga. 33 procent, eller var tredje person, är överviktig och 16 procent har ett BMI inom kategorin fetma. Fetma är vanligare bland de med kort utbildning men framför allt bland de med svåra funktionsnedsättningar. Endast 2 procent av Umeå kommuns invånare är underviktiga.

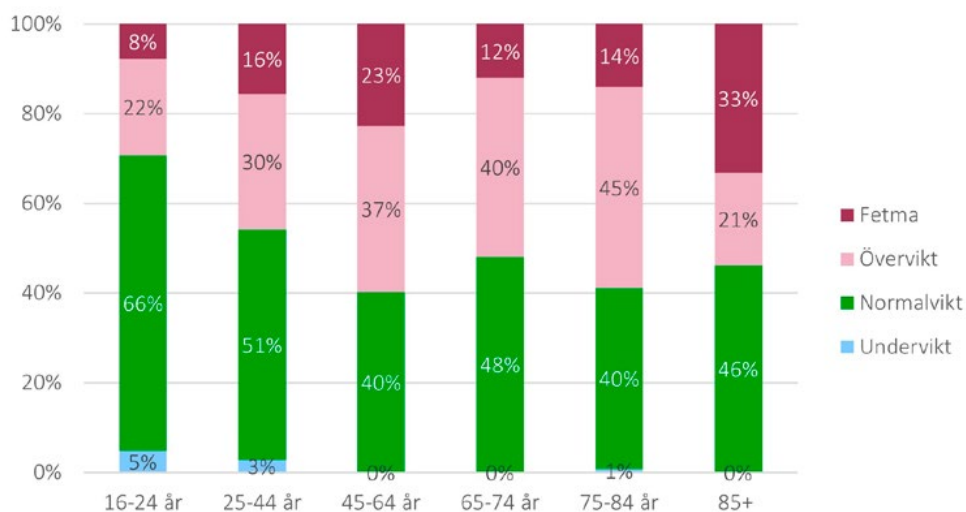
I riket räknas 58 procent av männen ha övervikt eller fetma. Motsvarande för kvinnorna i riket är 48 procent (Folkhälsomyndigheten 2024). Siffrorna för Umeå ligger således något under rikets nivåer, 51 procent för män och 46 procent för kvinnor. Resultatet avspeglar sannolikt att Umeå kommun har en annan åldersstruktur jämfört med riket i stort. Umeå och andra kommuner med universitet har en något yngre befolkning.

Figur 10. BMI. Fördelning av normalvikt, övervikt, fetma samt undervikt.



Det är mer vanligt förekommande med undervikt i de yngre åldersgrupperna. Högst andel fetma finns i den äldsta åldersgruppen, 85 år och äldre. I åldrarna 45 år och uppåt finns en stor andel som är överviktiga. Inom dessa åldersgrupper har 52–60 procent antingen övervikt eller fetma.

Figur 11. BMI. Fördelning av normalvikt, övervikt, fetma samt undervikt. Efter ålder.



Sambandet mellan BMI och hälsa samt psykiskt mående ofta är dubbelriktat. Ett högt eller lågt BMI kan påverka den psykiska hälsan, samtidigt som psykiskt mående kan påverka kroppsvikten genom till exempel förändrade matvanor eller fysisk aktivitet.



I figur 12 framkommer det hur BMI varierar i befolkningen i Umeå kommun utifrån hur de själva skattar sin hälsa och sitt mående. De som har en dålig hälsa eller ofta känner sig nedstämda har i betydligt högre omfattning överviktigt eller fetma.

De som har svåra besvär med oro, ångslan eller ångest är den grupp där flest är underviktiga. Även relativt många med fetma lider av svår oro jämfört med den totala befolkningen, 25 procent i stället för 16 procent.

Figur 12. Hälsa, mående och BMI.

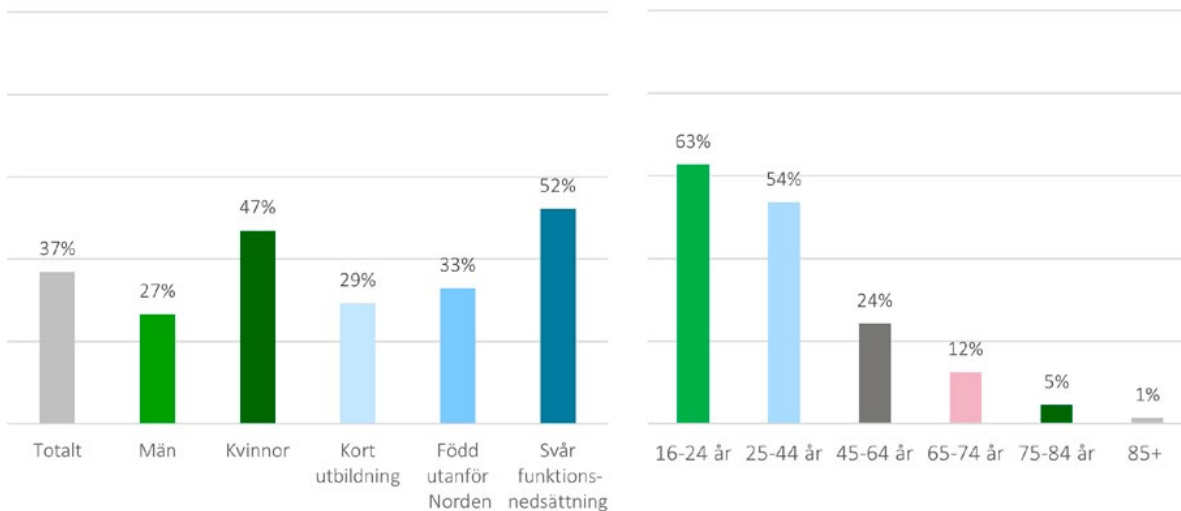


Kroppsideal

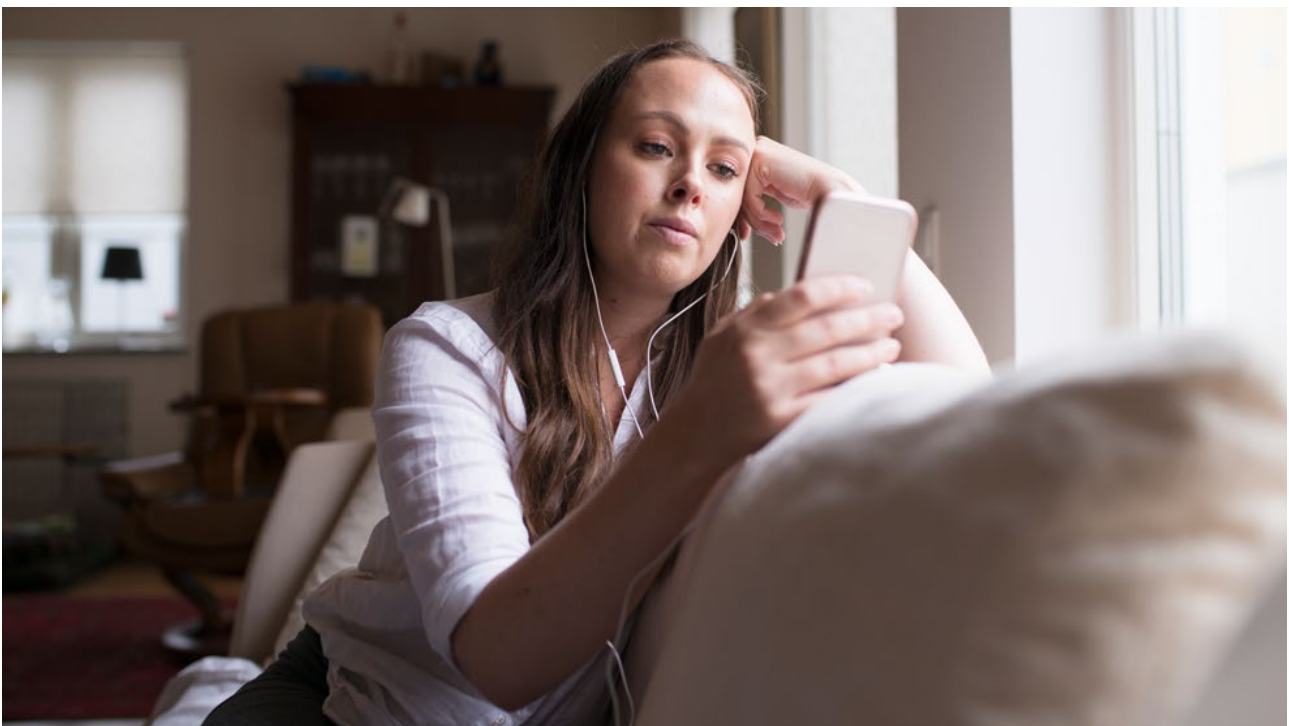
Att känna en press över sitt utseende är både en köns- och åldersrelaterad fråga. Ju äldre vi blir desto mindre tenderar vi att känna press från andra gällande vårt utseende. Män känner dessutom generellt sett betydligt mindre press än vad kvinnor gör. 73 procent av männen uppger att de inte känner någon press att se ut på ett visst sätt, jämfört med 53 procent av kvinnorna. Och tvärt om är det en högre andel kvinnor som uppger att de känner press från andra att se ut på ett visst sätt. Det kan exempelvis handla om att vara vältränad eller framstå som attraktiv.

De yngre åldersgrupperna och personer med en svår funktionsnedsättning är de grupper som känner störst press att se ut på ett visst sätt. Allra störst press känner den yngsta åldersgruppen och framför allt unga tjejer.

Figur 13. Känner press att se ut på ett visst sätt.



Känner du press från andra att se ut på ett visst sätt, exempelvis att vara vältränad eller attraktiv?





Psykisk hälsa

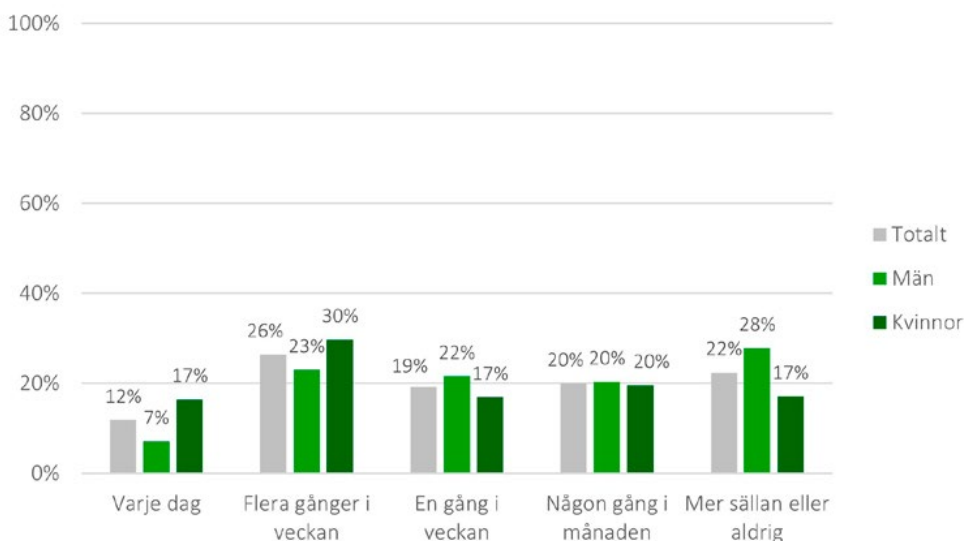
Psykisk hälsa och psykisk ohälsa är två sidor av människans mentala välbefinnande – de beskriver hur vi mår känslomässigt, hur vi fungerar i vardagen och hur vi hanterar livets utmaningar.

Under avsnittet Psykisk hälsa redovisas bland annat resultaten avseende stress, oro, ångest, nedstämdhet och suicidtankar.

Stress

Det är vanligare att kvinnor känner stress än män. 30 procent av männen och 47 procent av kvinnorna upplever stress varje dag eller flera gånger i veckan. Totalt sett är det mer än 50 000 personer i Umeå kommun som upplever stress så ofta.

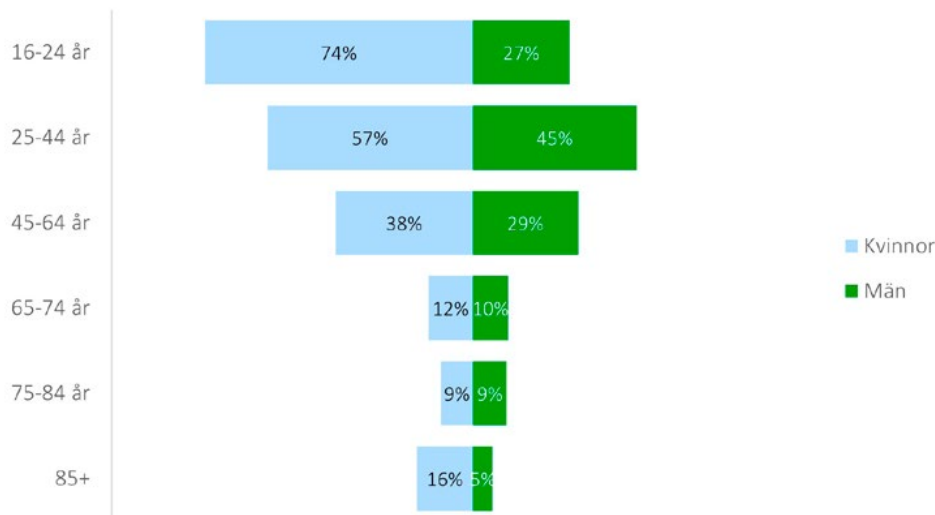
Figur 14. Upplevd stress. Efter kön.



Hur ofta har du känt dig stressad?

Det är vanligare bland yngre än bland äldre att uppleva stress och framför allt bland unga kvinnor. Hela 74 procent av kvinnorna i åldern 16–24 år känner stress varje dag eller flera dagar i veckan. Det ligger i linje med tidigare uppmätta resultat. Exempelvis är det 61 procent av tjejerna i kommunens [Ungaundersökning 2024](#) som känner stress daglig eller nästan dagligen. De höga stressnivåerna som uppmärksammats i kommunens Ungaundersökning tycks följa även högre upp i åldrarna.

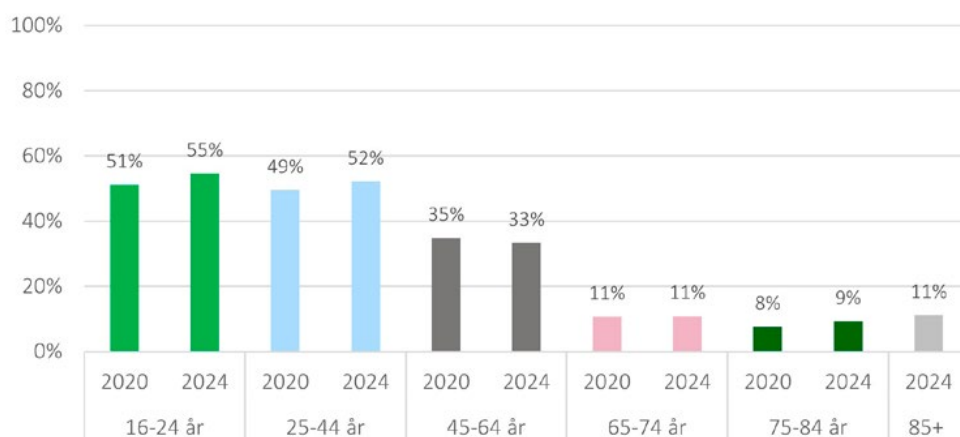
Figur 15. Stressad varje dag eller flera gånger i veckan. Efter kön och ålder.



Hur ofta har du känt dig stressad?

Mer än hälften av alla personer i åldrarna mellan 16 och 44 år upplever stress varje dag eller flera gånger i veckan. Det kan jämföras med cirka 10 procent bland personer över 65 år. Det framkommer även att det är en högre andel personer i åldrarna 16–44 år som ofta är stressade nu jämfört med förra undersökningen 2020.

Figur 16. Stressad varje dag eller flera gånger i veckan.

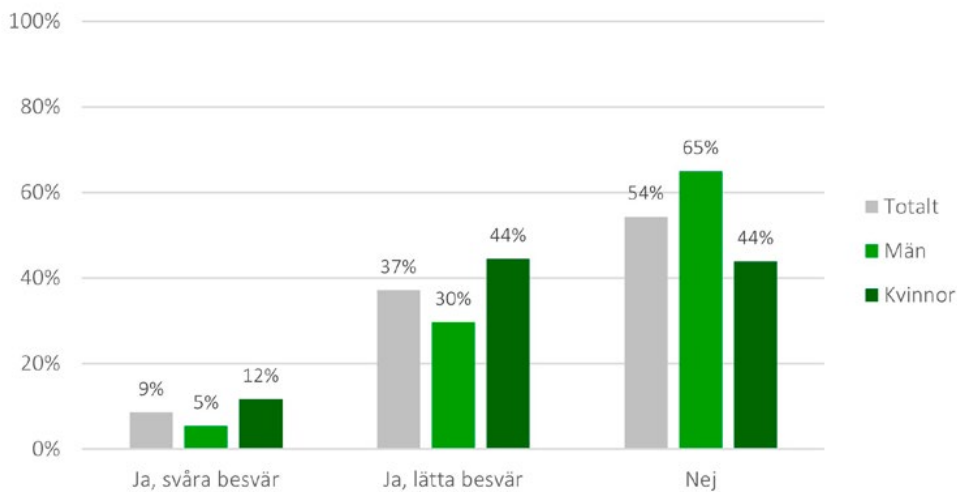


Hur ofta har du känt dig stressad?

Ängslan, oro och ångest

Fler kvinnor än män upplever besvär med ängslan, oro eller ångest. 44 procent av kvinnorna uppger lätta besvär jämfört med 30 procent av männen. Det är även mer än dubbelt så vanligt att kvinnor har svåra besvär med oro, ängslan eller ångest.

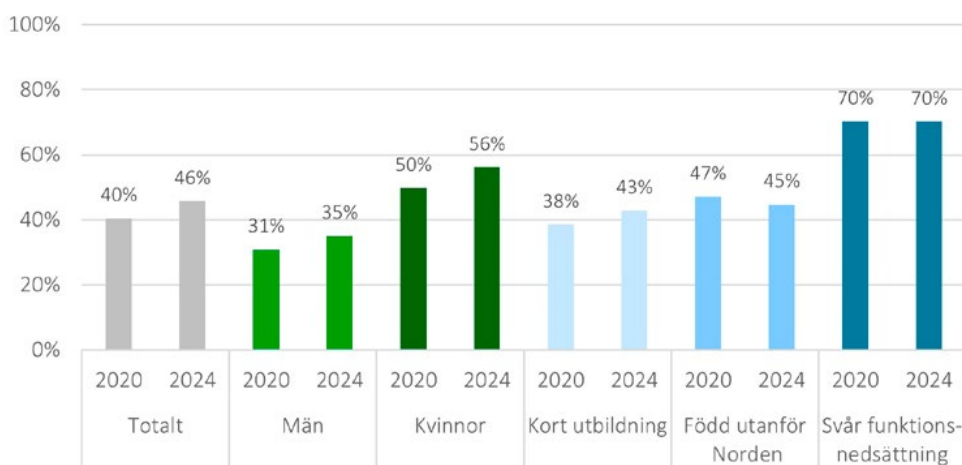
Figur 17. Besvär av oro eller ångest. Efter kön.



Har du besvär med ängslan, oro eller ångest?

Besvaren med ängslan, oro och ångest har ökat i Umeå kommuns befolkning. 2020 angav 40 procent att de hade besvär och 2024 har motsvarande siffra 46 procent. Både andelen kvinnor och andelen män som rapporterat om oro eller ångest har ökat.

Figur 18. Besvär med oro och ångest, lätta eller svåra besvär.

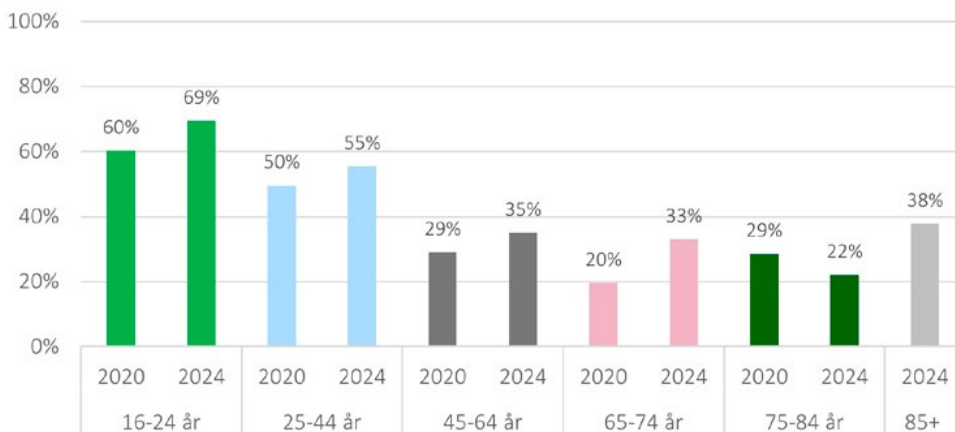


Har du besvär med ängslan, oro eller ångest?

I allmänhet minskar besvär med ängslan, oro eller ångest, i takt med ökad ålder. Åldersgruppen som är 85 år eller äldre, uppvisar dock en högre andel med dessa besvär. Bland den yngsta åldersgruppen, 16–24 år, har det skett en ökning av andelen med oro eller ångest. Det är dock ett relativt lågt antal svarande i denna grupp och förändringen är inte statistiskt signifikant.

Dock är förändringen i mående för åldersgruppen 65–74 år signifikant. Vi ser där en ökning med hela 13 procentenheter av andelen som upplever besvär med oro eller ångest.

Figur 19. Besvär med oro och ångest, lätta eller svåra besvär. Efter ålder.

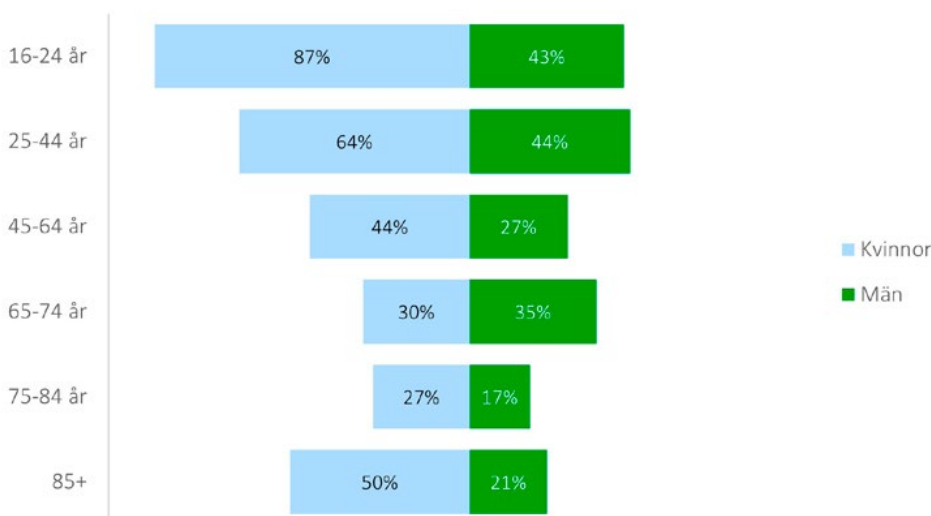


Har du besvär med ängslan, oro eller ångest?

I figur 20 syns det hur besvär med oro och ångest fördelas mellan olika åldersgrupper och fördelat på kön. En väldigt hög andel av de unga kvinnorna upplever besvär. Problemen minskar sedan i takt med ökande ålder, med undantag för den allra äldsta åldersgruppen, då besvären med oro och ångest ökar igen.

I åldersgruppen 65–74 år ser vi hur männen rapporterar om en något högre oro och ångest jämfört med kvinnorna. Där framkommer således ett motsatt mönster jämfört i övriga åldersgrupper.

Figur 20. Besvär med oro och ångest, lätta eller svåra besvär.

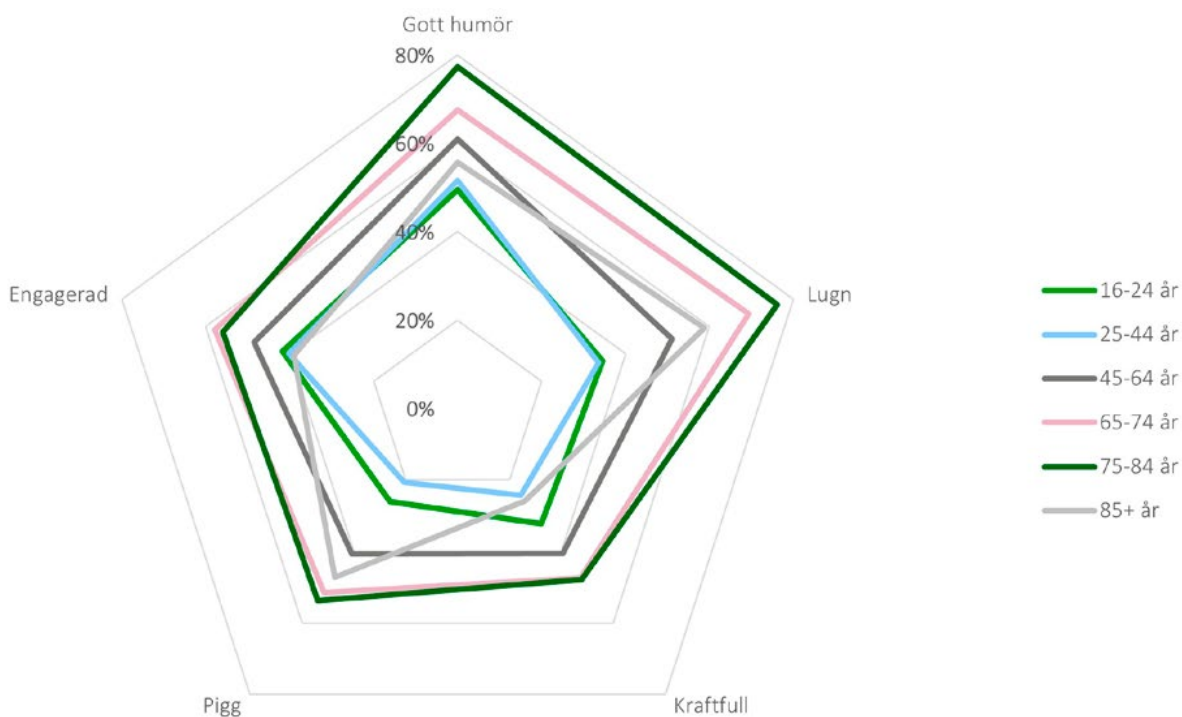


Har du besvär med ängslan, oro eller ångest?

Hälsfaktorer

Det finns tydliga ålders- och könsaspekter på psykiskt välbefinnande såväl som psykisk ohälsa. Figur 21 visar en sammanställning över en rad hälsfaktorer som bidrar till välmående. Det framkommer att de två yngsta åldersgrupperna upplever mindre gott humör, är mindre pigga men även att de inte känner sig lugna i samma utsträckning som äldre. De som är 85 år eller äldre upplever också relativt låga nivåer av engagemang och gott humör.

Figur 21. Faktorer kopplat till välmående. Efter ålder.

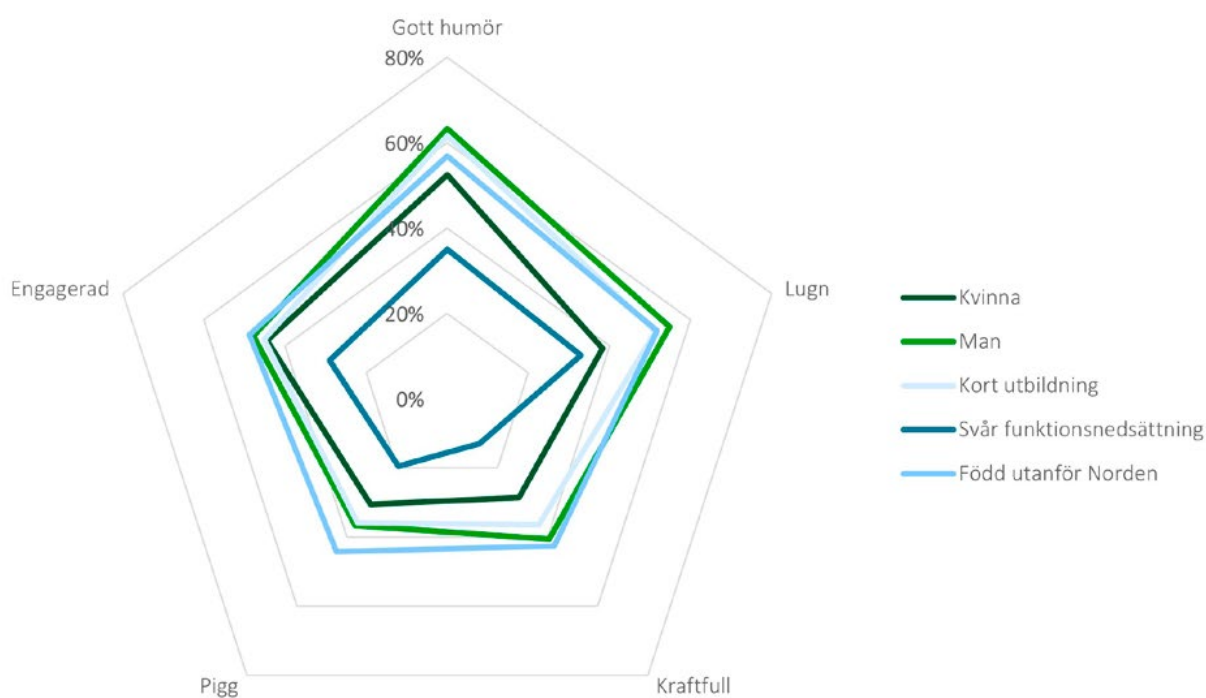


Hela tiden eller mestadels av tiden under de senaste 2 veckorna har jag känt mig...



Vid en vidare analys av dessa hälsofaktorer framkommer det att de som är svårt funktionsnedsatta upplever de allra lägsta nivåerna. Jämför vi kvinnor och män framkommer det att kvinnor rapporterar lägre nivåer av välbefinnande på samtliga faktorer nedan. Figur 21. Faktorer kopplat till välmående. Efter ålder.

Figur 22. Faktorer kopplat till välmående.

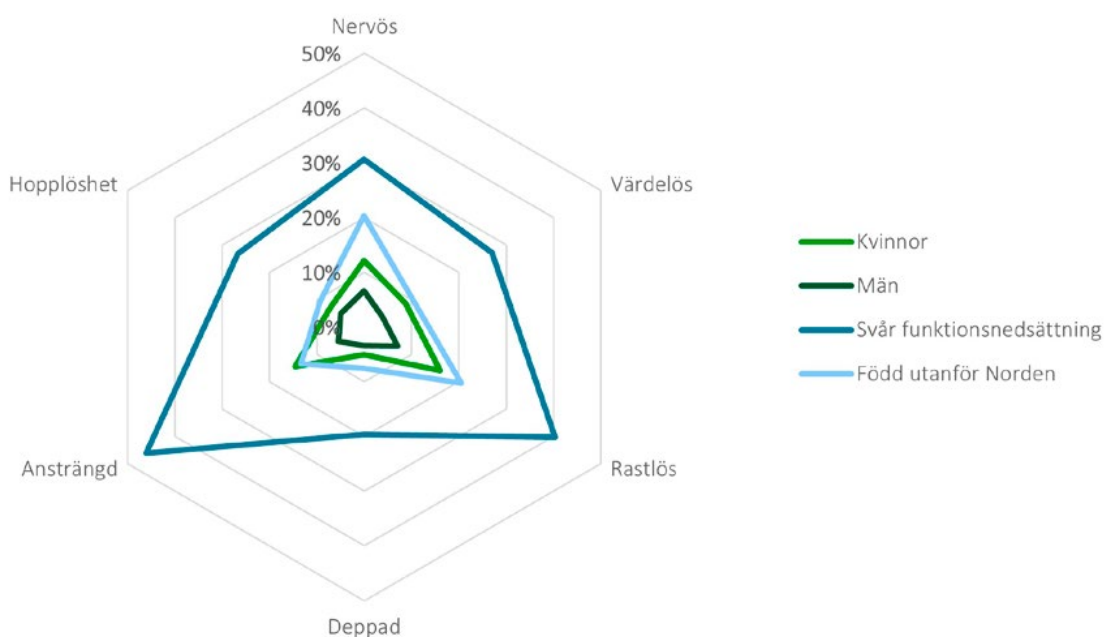


Hela tiden eller mestadels av tiden under de senaste 2 veckorna har jag känt mig...



Samma mönster syns då faktorer kopplade till ohälsa undersöks. Det blir tydligt hur de som har en svår funktionsnedsättning upplever mest besvär. Jämför vi kvinnor och män framkommer det att kvinnor rapporterar högre nivåer av ohälsa på samtliga faktorer nedan. Vi ser även att födda utanför Norden rapporterar relativt höga nivåer av de ohälsfaktorer som undersökts.

Figur 23. Faktorer kopplat till psykisk ohälsa.



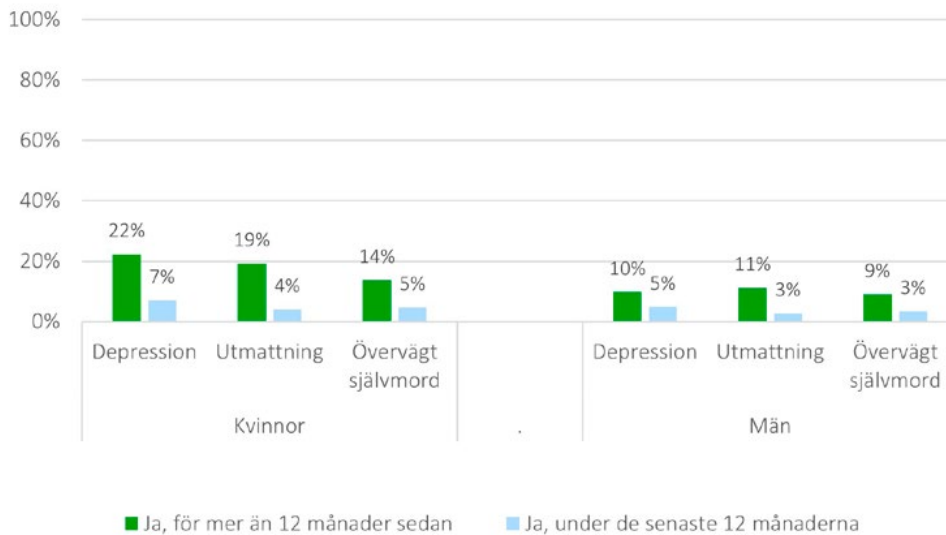
Hela tiden eller mestadels av tiden under de 2 senaste veckorna har jag känt mig...



Utmattning, depression och suicidtankar

Könsaspekten av besvär med psykisk ohälsa blir även tydligt i figur 24. Det är en högre andel kvinnor som rapporterar om förekomsten av depression och utmattning. Det är även en högre andel kvinnor som någon gång övervägt att ta sitt liv.

Figur 24. Upplevda besvär med psykisk ohälsa.



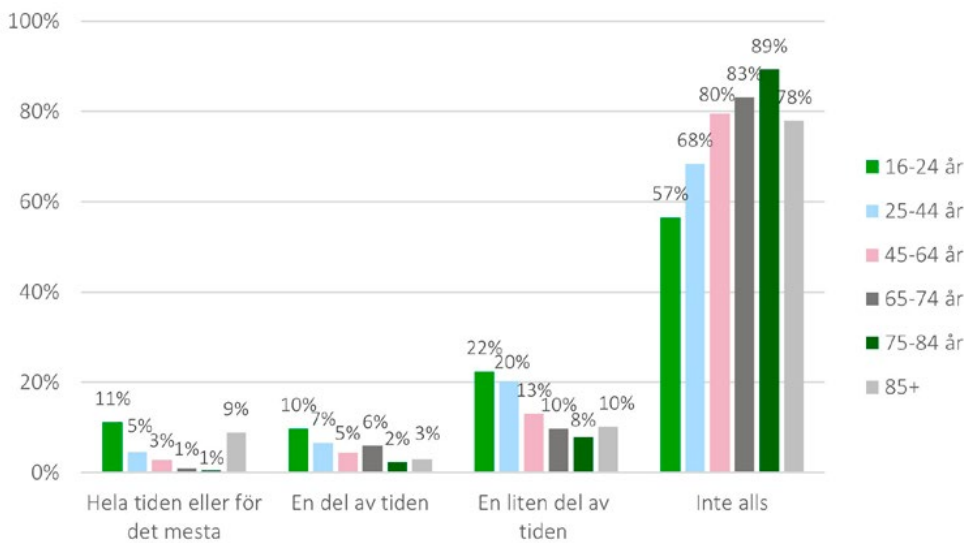
Har du någon gång fått diagnosen depression av läkare? Har du någon gång fått diagnosen utmattningssyndrom eller utmattningsdepression av läkare? Har du någon gång allvarligt övervägt att ta ditt liv?



Nedstämdhet

Respondenterna fick även svara på frågan om de känt sig deprimerade de senaste två veckorna. Den yngsta gruppen sticker ut särskilt men även den äldsta åldersgruppen sticker ut jämfört med övriga. Det är många bland dem som känner sig deprimerade hela tiden eller för det mesta, 11 procent för åldersgruppen 16–24 år, och 9 procent för de som är 85 år eller äldre. Generellt sett tenderar vi att känna oss mindre deprimerade i takt med ökad ålder, om vi bortser från gruppen som är 85 år eller äldre.

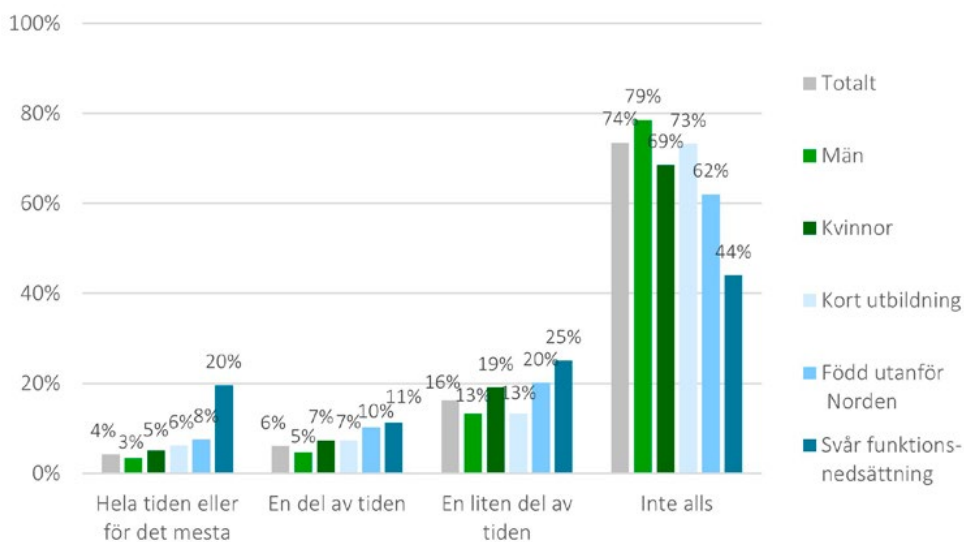
Figur 25. Nedstämd och deprimerad. Efter ålder.



Hur ofta under de senaste två veckorna har du känt dig så deprimerad att inget har kunnat muntra upp dig?

Även i figur 26 ser vi en fördelning över hur ofta olika grupper känt sig deprimerade de senaste två veckorna. De som har svåra besvär av en funktionsnedsättning sticker ut, men även de som är födda utanför Norden sticker ut något jämfört med övriga. Det är många bland dem som känner sig deprimerade hela tiden eller för det mesta, 20 procent respektive 8 procent.

Figur 26. Nedstämd och deprimerad



Hur ofta under de senaste två veckorna har du känt dig så deprimerad att inget har kunnat muntra upp dig?



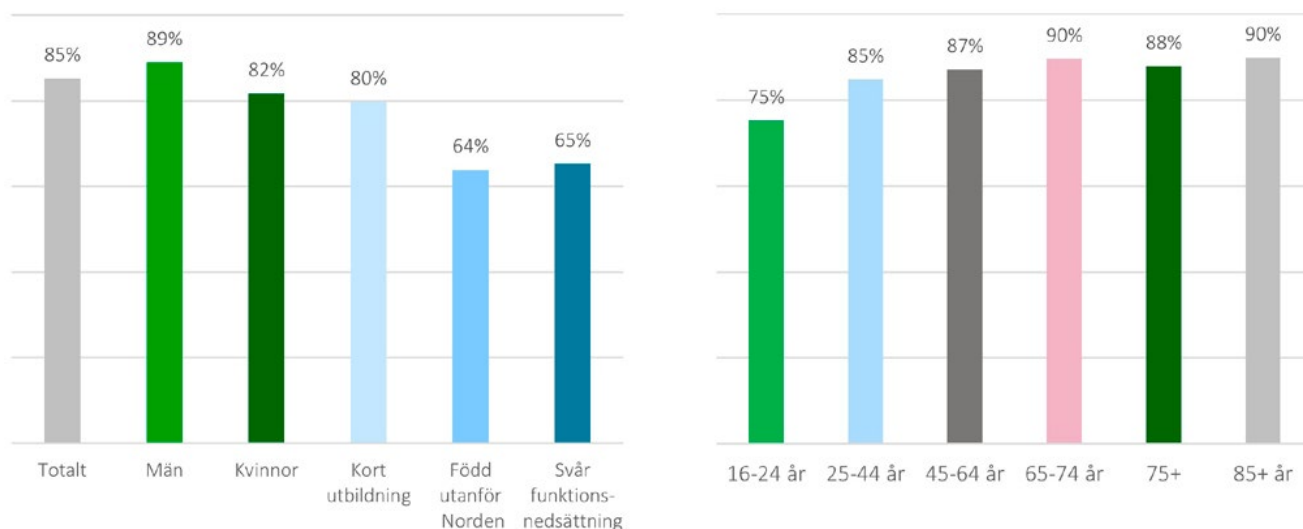
Inkomster och försörjningsmöjligheter

Under avsnittet med inkomster och försörjningsmöjligheter redovisas områden som ekonomisk situation i allmänhet och ekonomisk jämställdhet i familjen.

Hushållsekonomi

82 procent av kvinnorna och 89 procent av männen uppger att hushållet klarar en oväntad utgift på 13 000 kronor. De med svåra besvär av en funktionsnedsättning och de som är födda utanför Norden är de grupper som har svårast att klara av en oväntad utgift. I dessa grupper är det 35 respektive 36 procent av hushållen som inte kan klara en oväntad utgift på 13 000 kronor, utan att låna eller be andra om hjälp. Även bland den yngsta åldersgruppen är det svårt med oväntade utgifter. Bland dem som är 16–24 år är det 25 procent av hushållen som har svårt att betala en oväntad utgift på 13 000 kronor.

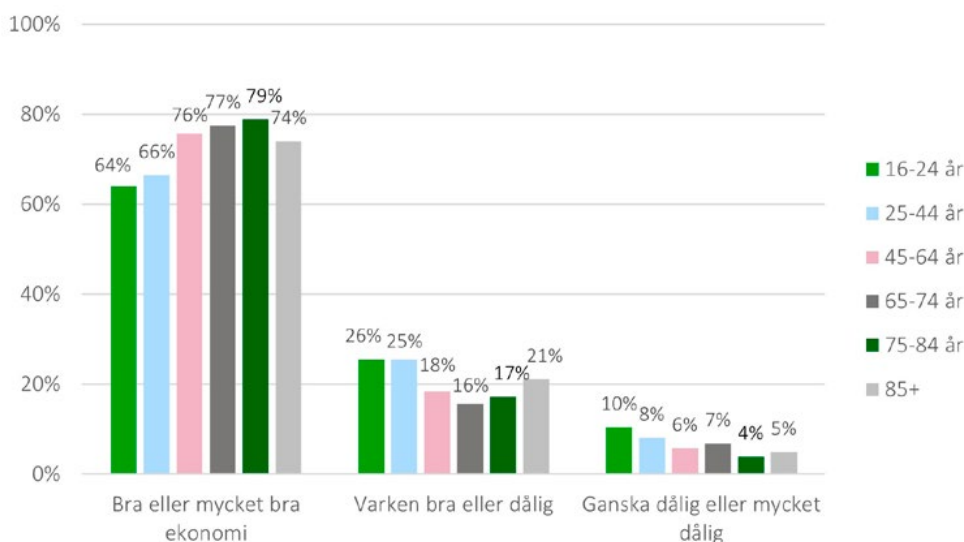
Figur 27. De hushåll som kan klara en oväntad utgift.



Skulle ditt hushåll klara av att betala en oväntad utgift på 13 000 kronor inom en månad utan att låna eller be om hjälp?

Totalt sett är det en lägre andel 2024 som anser att de har en mycket bra eller bra hushålls-ekonomi, 71 jämfört med 75 procent 2020. Det framkommer tydligt hur kommunens invånare har väldigt olika förutsättningar när det kommer till hushålllets ekonomi. Föga förvånande, är det vanligare bland de yngre åldersgrupperna med en ganska dålig eller mycket dålig hushållsekonomi.

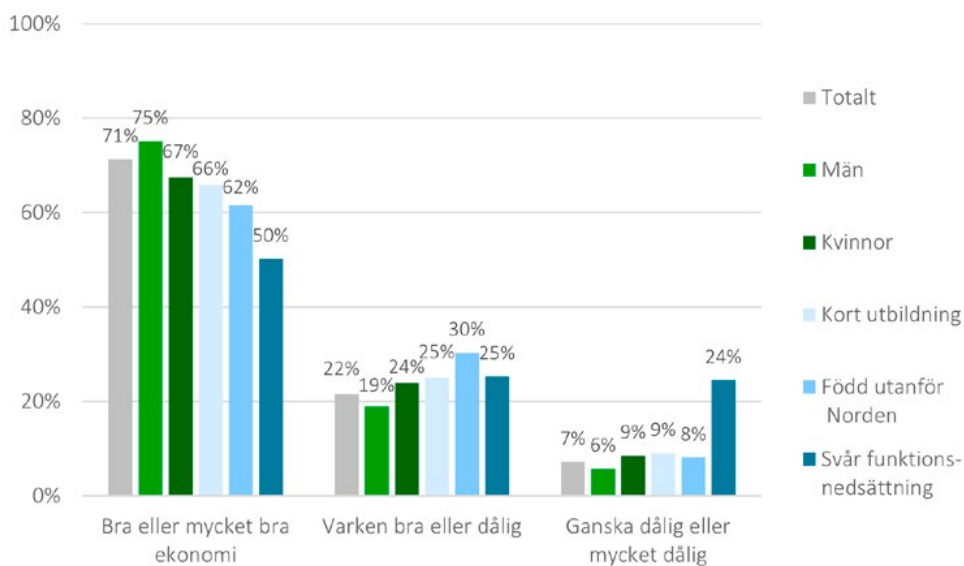
Figur 28. Hushålllets ekonomiska situation. Efter ålder.



Hur är hushålllets ekonomiska situation i allmänhet?

De med svåra funktionsnedsättningar är dock den grupp som i högst omfattning rapporterar om en dålig ekonomisk situation för hushållet. Jämför vi kvinnor och män, framkommer det att män har en bättre hushållsekonomi. 75 procent av männen jämfört med 67 procent av kvinnorna har en bra eller mycket bra ekonomisk situation.

Figur 29. Hushålllets ekonomiska situation.

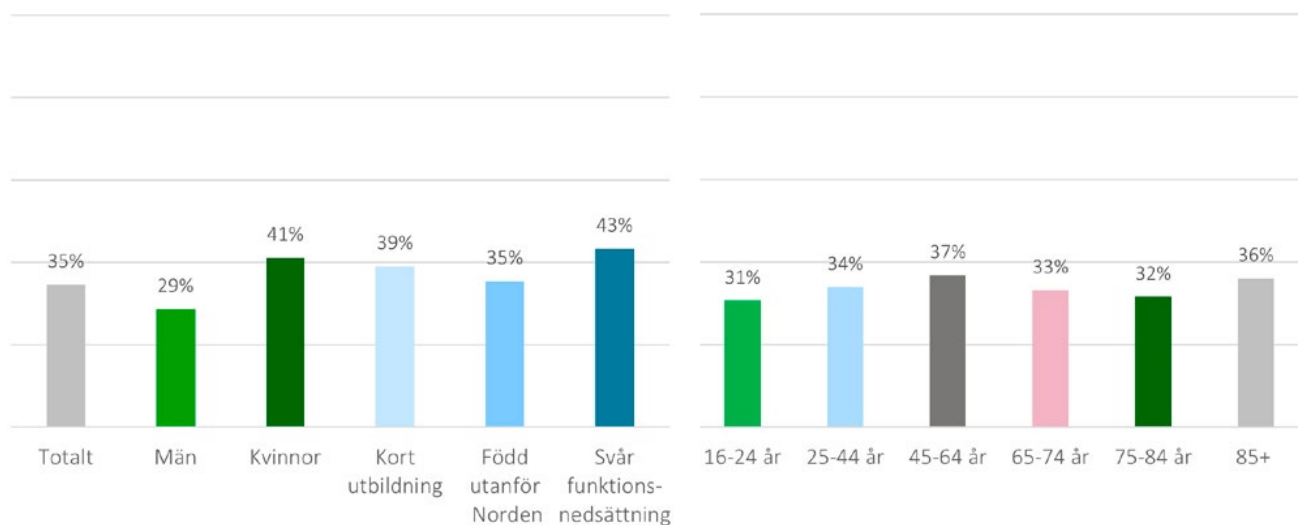


Hur är hushålllets ekonomiska situation i allmänhet?

Cirka en tredjedel av invånarna i Umeå kommun anser att de är beroende av sin partners inkomst för att de själva, och eventuella barn, ska kunna leva under acceptabla ekonomiska förhållanden. Det är vanligare att kvinnor är beroende av sin partners inkomst. 41 procent av kvinnorna upplever ett ekonomiskt beroende av sin partner jämfört med 29 procent av männen.

Att vara ekonomiskt beroende av sin partner är allra vanligast bland kvinnor med kort utbildning. 53 procent av kvinnorna med kort utbildning anser att de är beroende av sin partners inkomst, medan 30 procent av männen med kort utbildning anser detsamma.

Figur 30. Beroende av partners inkomst.

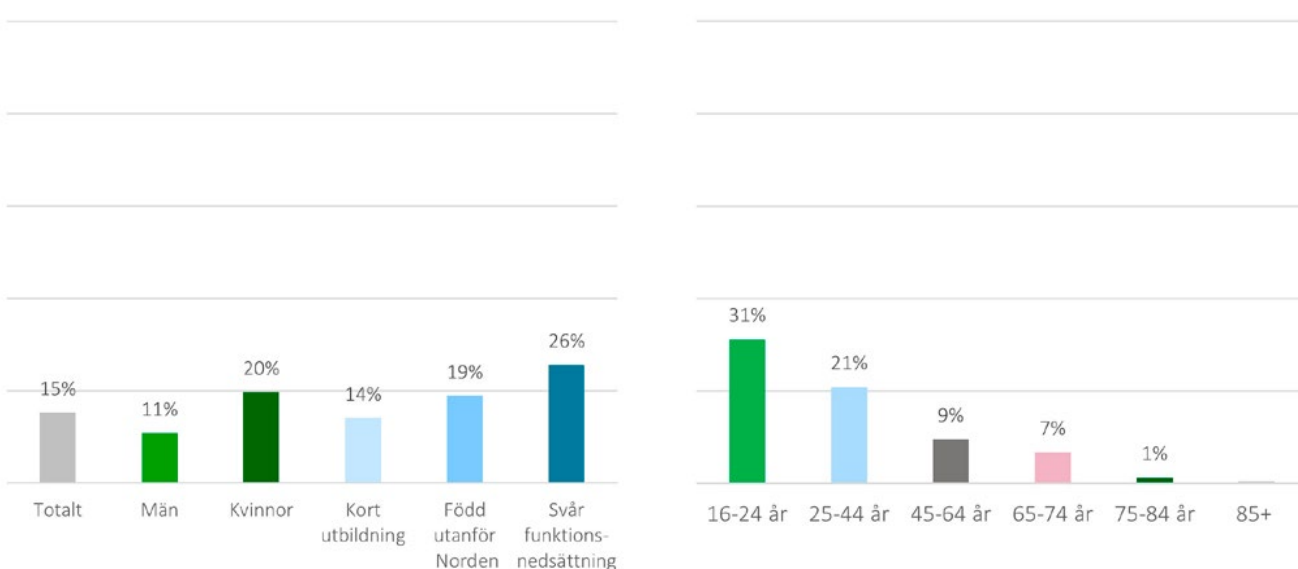


Är du beroende av din partners inkomst för att du och eventuella barn ska kunna leva under acceptabla ekonomiska förhållanden?

Den yngsta åldersgruppen är de som känner allra mest press gällande hushållets ekonomi.

En tredjedel av de yngre invånarna vill att ekonomin för hushållet ska framstå som god i andras ögon. Det är även en större andel kvinnor jämfört med män, som uppger att de känner press inför andra gällande hur hushållets ekonomi framstår.

Figur 31. Känner press från andra gällande hushållets ekonomi.



Känner du press från andra att det ska framstå som att hushållet har god ekonomi?



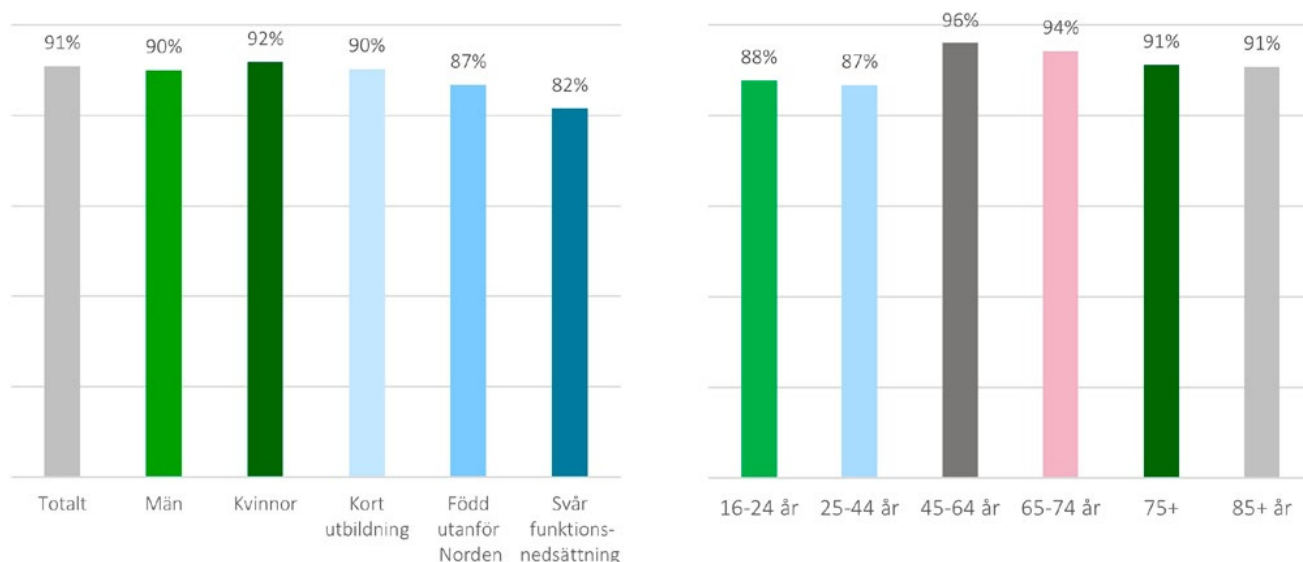
Boende och närmiljö

Att ha tillgång till en bra bostad bidrar till trygghet, tillit och en god och jämlik hälsa. Genom ett jämlikt hälsoperspektiv kan förändringar i syfte att minska ojämlikheter genomföras. Viktiga komponenter för en jämlik hälsa är att skapa bostadsområden som är socialt hållbara och boendemiljöer som präglas av goda miljöfaktorer.

Nöjd med sitt boende

91 procent av invånarna i Umeå kommun är mycket nöjda eller ganska nöjda med sitt boende. Personer som har svåra besvär av en funktionsnedsättning, är den grupp som är mest missnöjda med sitt boende. 4 procent är missnöjda och 3 procent är mycket missnöjda.

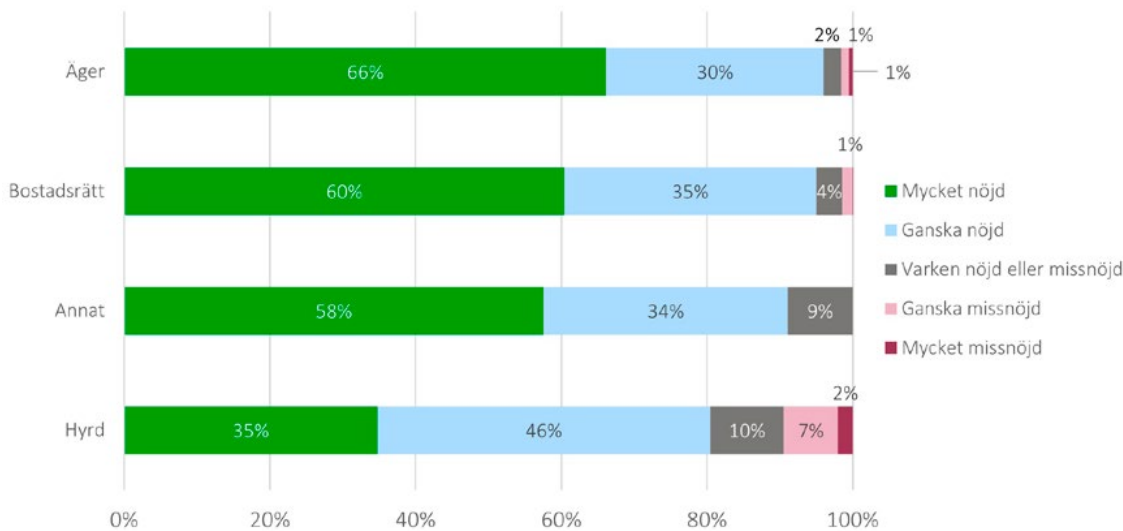
Figur 32. Trivsel i boendet, mycket eller ganska nöjd.



Hur nöjd eller missnöjd är du med hur du bor idag allmänt sett?

Mest nöjda med sitt boende är de som äger sin bostad, 66 procent är mycket nöjda och 30 procent ganska nöjda. Näst mest nöjda med boendet är de som har en bostadsrätt, och minst nöjda är de som hyr sin bostad. Merparten av som hyr sin bostad är dock mycket nöjd eller ganska nöjd med sin bostad.

Figur 33. Trivsel i boendet. Efter upplåtelseform.

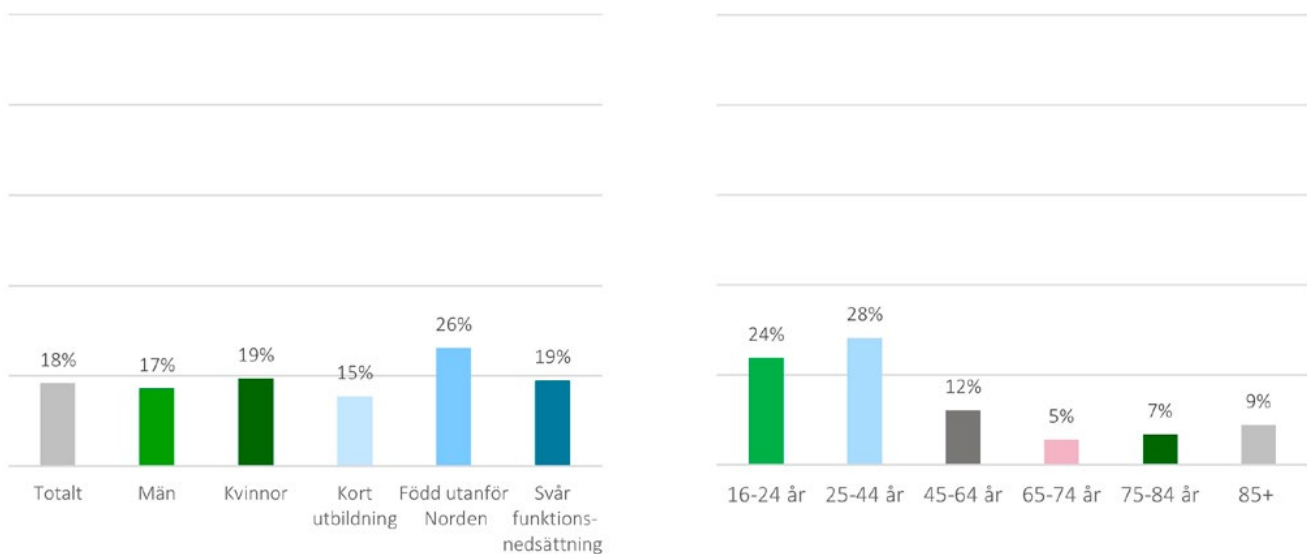


Hur nöjd eller missnöjd är du med hur du bor idag allmänt sett?

Trångboddhet

26 procent av de vuxna som är födda utanför Norden bor trångt. Åldersgruppen 25–44 år är de som upplever mest trångboddhet. I rapporten om [Barnfamiljers boendesituation](#) har det sedan tidigare uppmärksamats att barnfamiljer i Umeå kommun, i mindre uträkning än tidigare, bor i småhus.

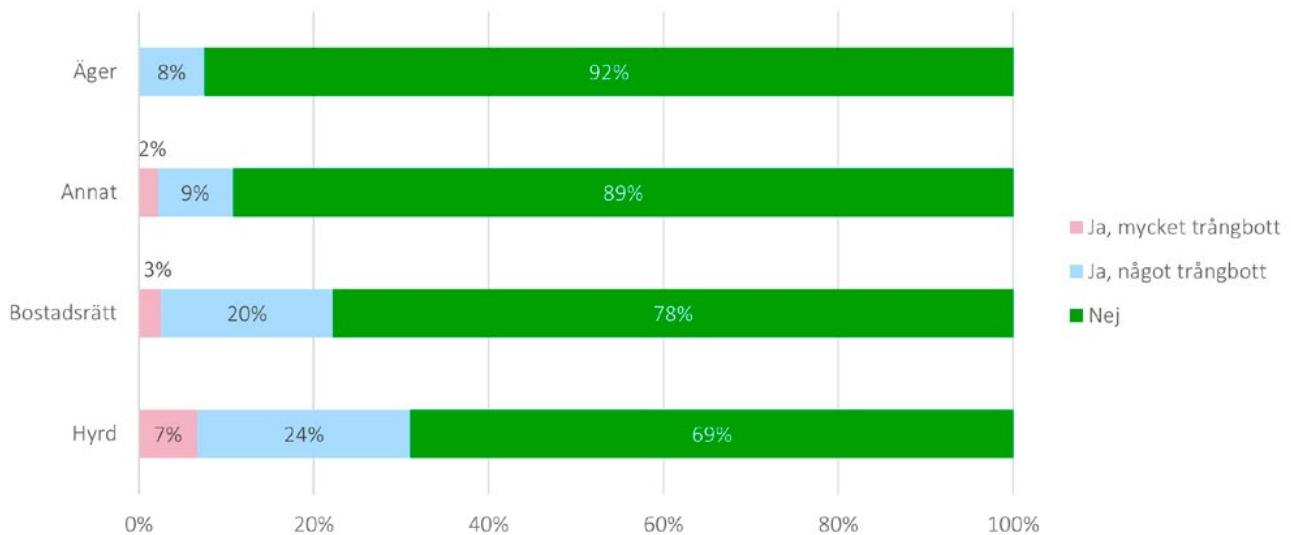
Figur 34. Trångboddhet, mycket eller något trångbodd.



Upplever du att hushållet bor trångt?

Det är betydligt vanligare att vara trångbodd om man bor i en hyresrätt. 7 procent i hyresrätt anger att de är mycket trångbodd och 24 procent något trångbodd. Barnfamiljer är oftare trångbodd än övriga.

Figur 35. Trångboddhet. Efter upplåtelseform.



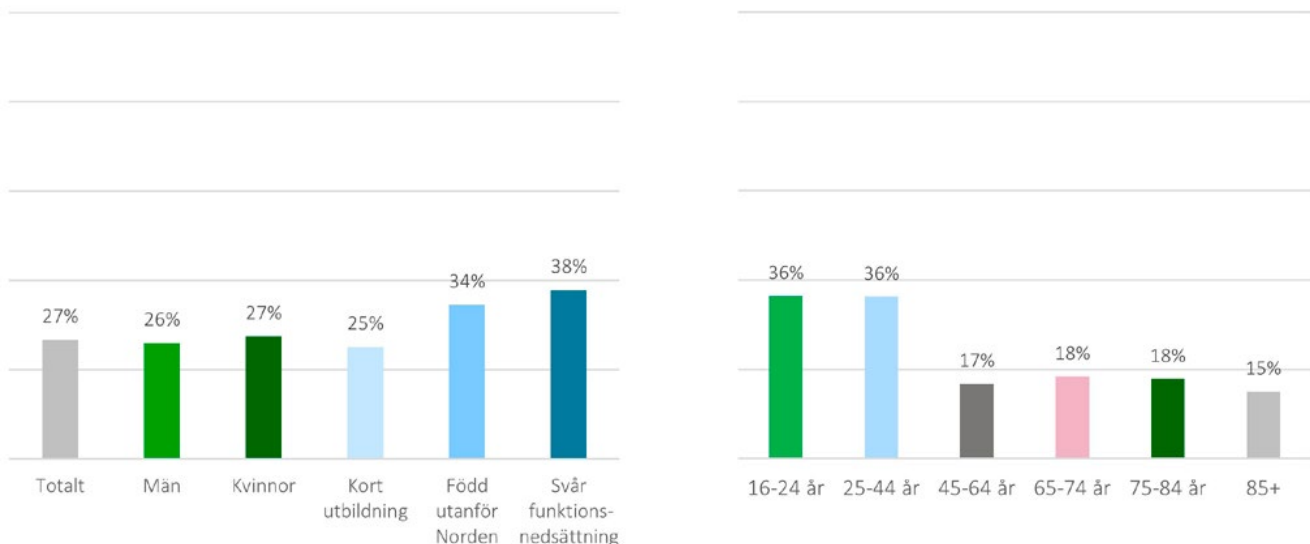
Upplever du att hushållet bor trångt?

Flyttvilja

Det är idag relativt vanligt för invånare i kommunen att överväga en flytt till en ny bostad.

Det är vanligare bland de yngre åldersgrupperna, födda utanför Norden och bland de med svåra funktionsnedsättningar.

Figur 36. De som överväger att flytta inom ett år.



Överväger du att flytta från din nuvarande bostad inom de närmaste 12 månaderna?

Den vanligaste anledningen till att vilja flytta, är att bostaden är för liten. 9 procent av alla som vill flytta har angivet det som skäl. Den näst vanligaste anledningen är av ekonomiska skäl, 4 procent tycker att bostaden är för dyr. Det är vanligare att kvinnor vill flytta på grund av ekonomiska skäl, 5 procent av kvinnorna jämfört med 3 procent av männen.

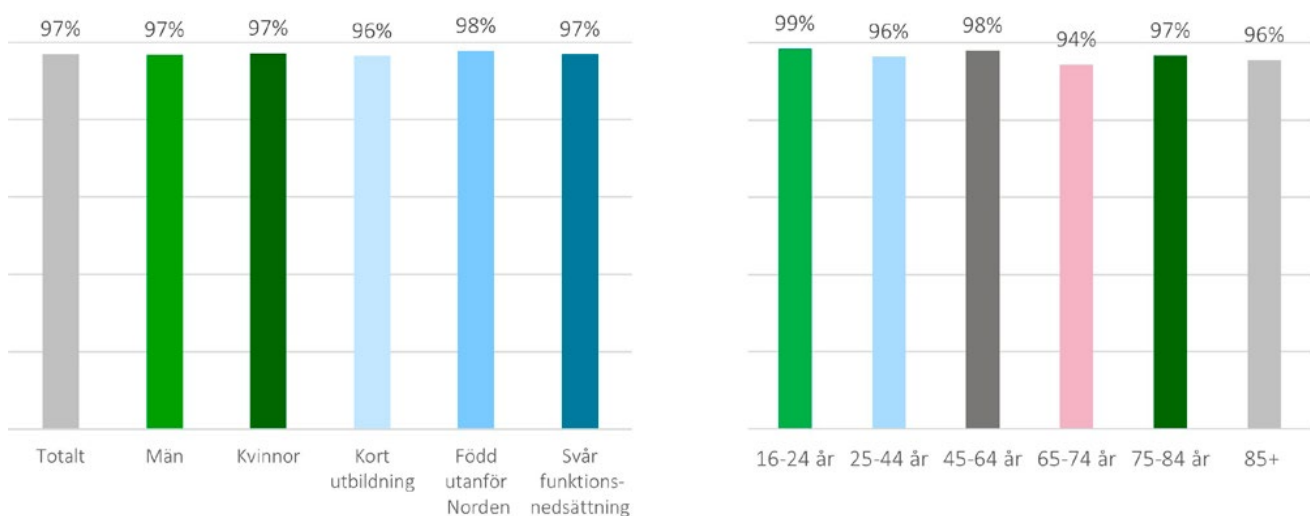
Det är olika för olika grupper vad som är den vanligaste orsaken till att vilja flytta:

Åldersgrupp	Orsak
16–24 år	9 procent vill ha närmare till jobb/utbildning. 9 procent vill ha en större bostad.
25–44 år	19 procent vill ha en större bostad.
45–74 år	6 procent vill ha en mindre bostad.
75–84 år	8 procent anger att de vill flytta på grund av hälsorelaterade skäl.
85+	8 procent anger att de vill flytta på grund av hälsorelaterade skäl. 6 procent har svarat "annat skäl" som anledning att flytta.
Födda utanför Norden	15 procent vill ha en större bostad. 7 procent vill flytta på grund av ekonomiska skäl.
De med svåra funktionsnedsättningar	8 procent vill ha en större bostad. 7 procent vill flytta på grund av ekonomiska skäl. 7 procent vill lytta närmare jobb/utbildning.

Trygghet

De allra flesta känner sig ganska eller mycket trygga i sitt bostadsområde. Jämför vi nivåerna mellan 2020 och 2024 är de i stort sett samma. Det är dock hela 4 procent i den äldsta åldersgruppen som känner sig mycket otrygga i sitt bostadsområde..

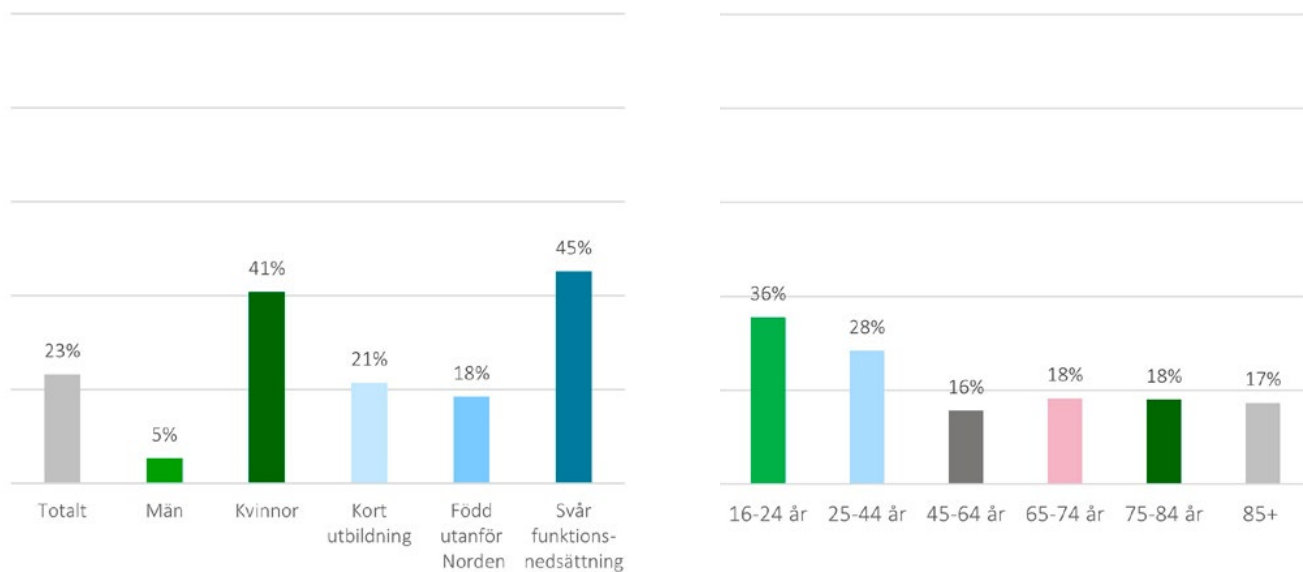
Figur 37. Mycket eller ganska trygg.



Hur trygg eller otrygg känner du dig i ditt bostadsområde?

Merparten i Umeå kommun känner sig trygga i sitt närområde. Det är dock en relativ stor andel av befolkningen, 23 procent, som ibland avstår från att gå ut ensam på grund av rädsla för rån, överfall eller andra typer av ofredanden. Det är allra vanligast att personer med en svår funktionsnedsättning avstår från att gå ut, knappt hälften har svarat att de ibland avstår. Det är även vanligt förekommande att kvinnor, och framför allt unga kvinnor, avstår från att gå ut på grund av rädsla för att bli rånad, överfallen eller ofredad. Det bekräftas även av kommunens Ungaundersökning 2024. Där rapporterar 39 procent av tjejerna att de känner sig otrygga när de går hem ensamma på kvällen.

Figur 38. Rädsla för att gå ut ensam på grund av rån, överfall eller ofredanden.



Händer det att du avstår från att gå ut ensam av rädsla för att bli rånad, överfallen eller på annat sätt ofredad?







Kontroll, inflytande och delaktighet

En god och jämlik hälsa främjas genom alla individers möjligheter till kontroll, inflytande och delaktighet i samhället och i det dagliga livet. Umeå kommun ska verka för ett jämlikt deltagande i demokratiska processer och för att motverka diskriminering eller annan kränkande behandling. Det är även viktigt att arbeta för mänskliga rättigheter i stort och att motverka alla former av hot, övergrepp och våld. Umeå ska vara en kommun fri från hot, våld och trakasserier.

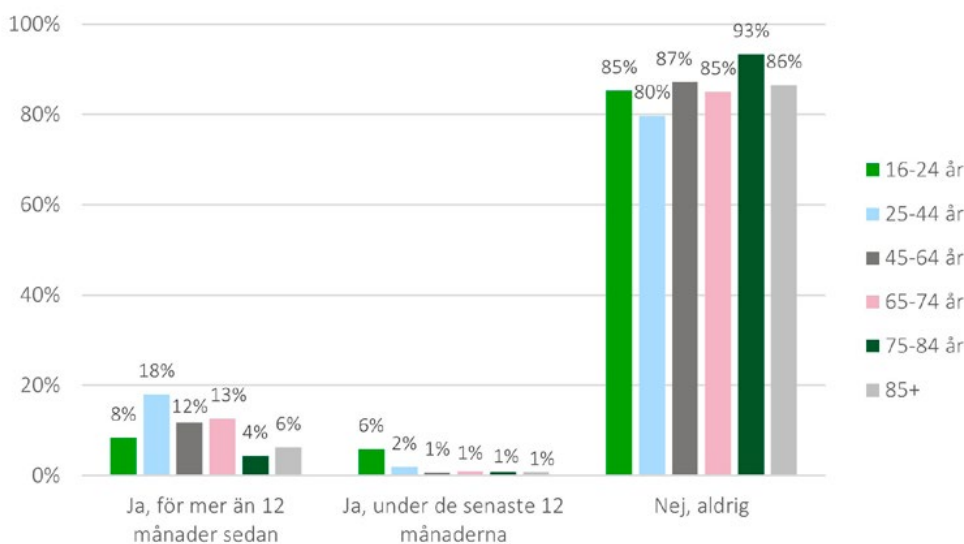
Det gäller oavsett:

- socioekonomisk bakgrund
- kön eller könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsförmåga
- sexuell läggning
- ålder.

Våld, hot och övergrepp

Bland personer i åldern 16–24 år är det 6 procent som blivit utsatt för ett allvarligt brott under det senaste året. Det är betydligt mer än i övriga åldersgrupper. Det som i högst omfattning utsatts för ett allvarligt brott, sett till ett längre tidsperspektiv, är de mellan 25–44 år. I den åldersgruppen är det totalt 20 procent, eller var femte person, som uppger att de någon gång utsatts för ett allvarligt brott.

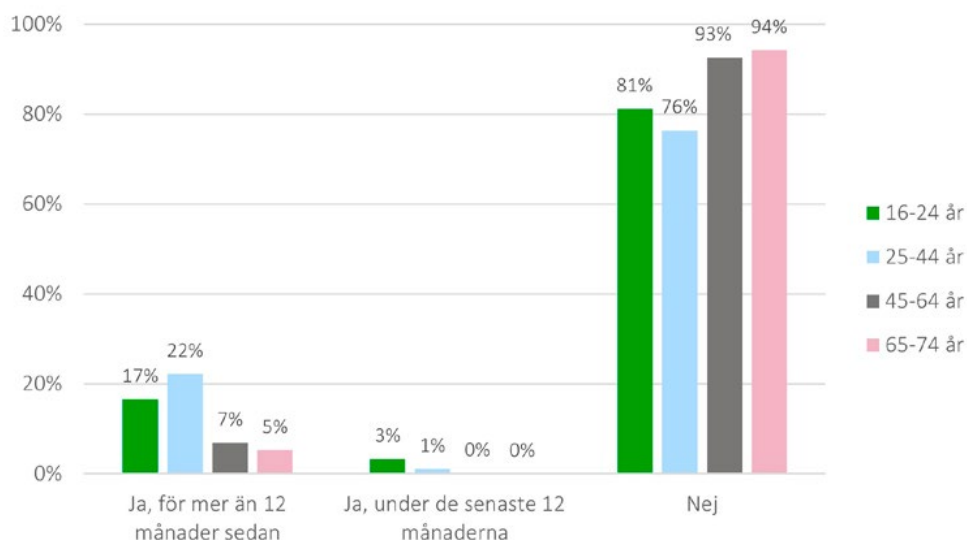
Figur 39. Utsatt för ett allvarligt brott.



Anser du att du någon gång blivit utsatt för ett allvarligt brott?

Bland unga individer finns det en hög andel av utsatthet för sexuellt våld eller tvång. Inom åldersgruppen 25–44 år är det allra flest utsatta och därefter inom gruppen 16–24 år. I dessa åldersgrupper är det fler som uppger att de utsatts för sexuellt våld eller tvång, jämfört med de som uppger att de utsatts för ett allvarligt brott.

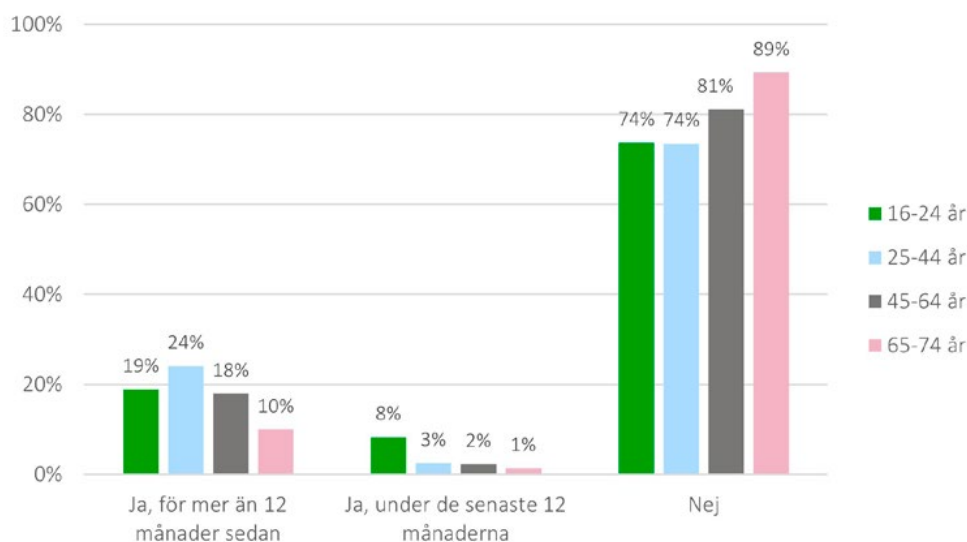
Figur 40. Sexuellt våld eller tvång. Efter ålder.



Har du någon gång blivit utsatt för någon form av sexuellt våld eller tvång?

Den yngsta åldersgruppen är de som i högst utsträckning utsatts för psykiska övergrepp under det senaste året. Det kan exempelvis handla om att ha blivit trakasserad, kontrollerad, hotad, fått saker förstörda eller inte fått insyn i hushållets ekonomi.

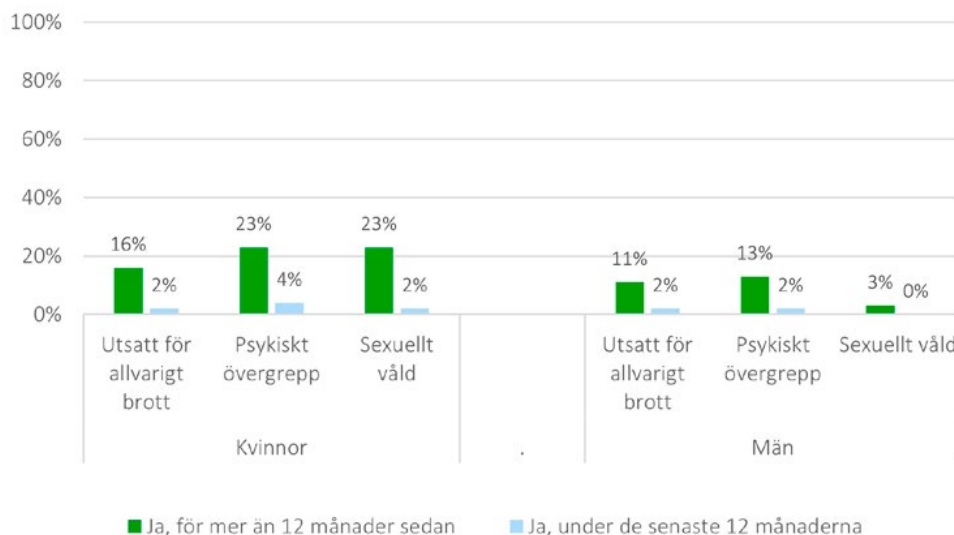
Figur 41. Utsatt för psykiska övergrepp. Efter ålder.



Har du någon gång blivit utsatt för någon form av psykiskt övergrepp, till exempel trakasserad, kontrollerad, hotad, fått saker förstörda, inte fått insyn i ekonomin eller annat? Flera alternativ kan markeras.

Det är vanligare att kvinnor blir utsatta för brott, för psykiska övergrepp och för sexuellt tvång. Störst skillnad mellan kvinnor och mäns utsatthet är det gällande sexuellt våld. Cirka var fjärde kvinna rapporterar om sexuellt våld i jämförelse med endast 3 procent av männen. Det är även en betydligt högre andel kvinnor, jämfört med män, som anger att de blivit utsatta för psykiska övergrepp.

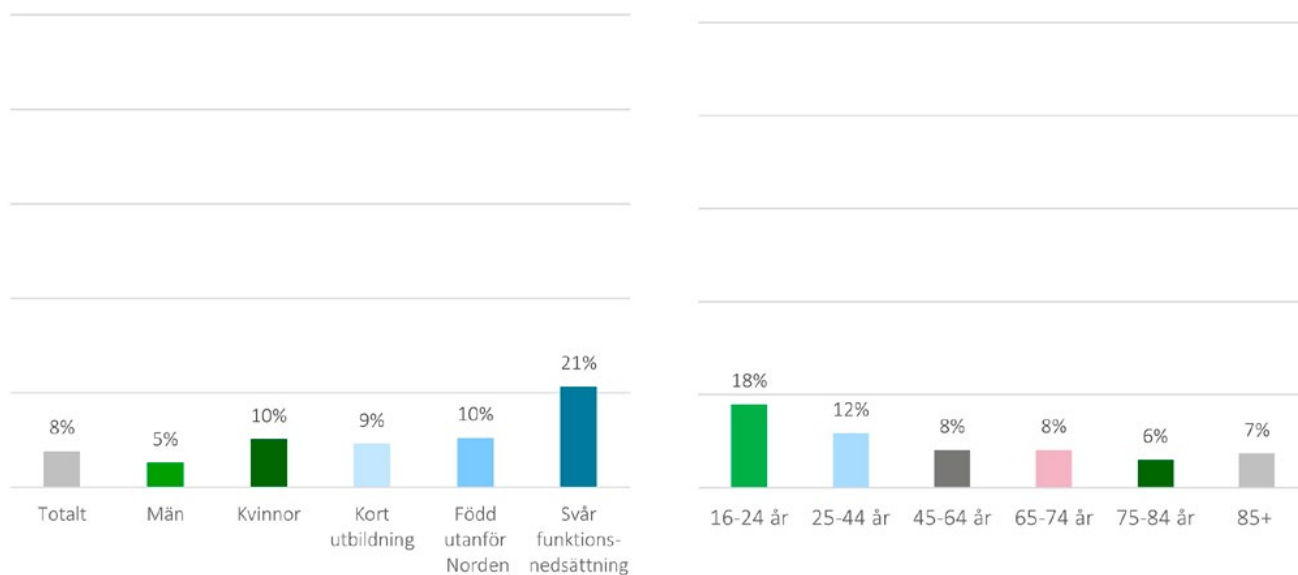
Figur 42. Utsatthet för brott, våld och övergrepp. Efter kön.



Har du någon gång blivit utsatt för ett allvarligt brott? Har du någon gång blivit utsatt för någon form av psykiskt övergrepp? Har du någon gång blivit utsatt för någon form av sexuellt våld eller tvång?

Kvinnor är även mer utsatta för sexuellt ofredande via internet eller via telefon. Högst utsatthet ses bland de som uppger att de har besvär med en svår funktionsnedsättning. I den gruppen har var femte person utsatts. Den yngsta åldersgruppen är dessutom mer utsatta än andra åldersgrupper. Knappt var femte person i åldern 16–24 år har blivit utsatt för sexuellt ofredande på internet eller via telefon.

Figur 43. Sexuellt ofredad på telefon eller internet.

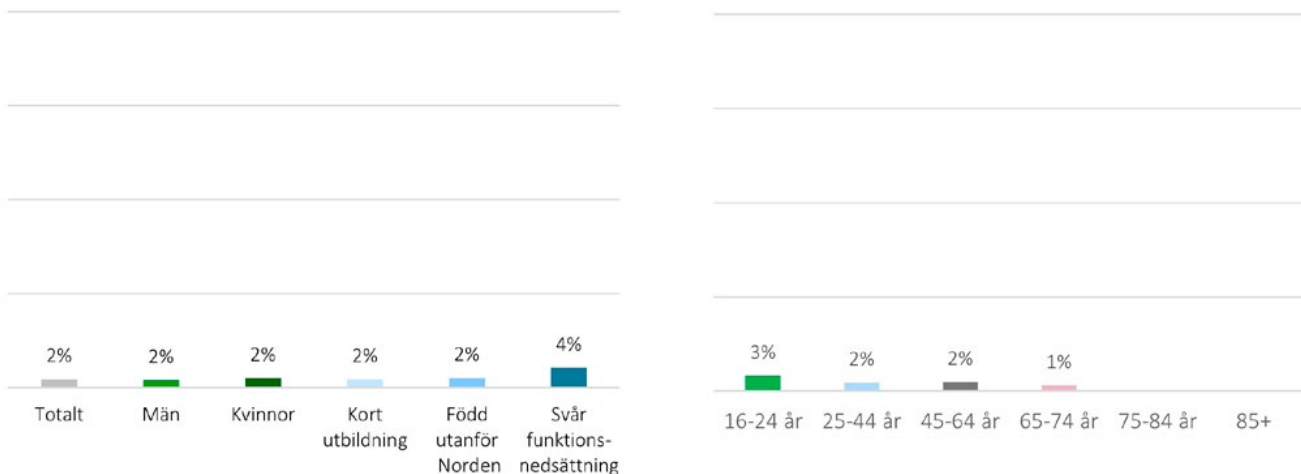


Har du fått ovälkomna sexuella förslag eller blivit sexuellt ofredad per telefon eller på internet under de senaste 12 månaderna? Exempelvis fått samtal, sms, mms eller fått bilder via e-post eller förfrågningar via chatt.

Fysiskt våld

Det är totalt 1 procent av Umeå kommuns befolkning som blivit utsatta för fysiskt våld det senaste året. Det är ungefär dubbelt så många, 2 procent, som blivit utsatta för hot om våld. De som i störst utsträckning rapporterar om utsatthet för fysiskt våld och hot om våld är unga i åldern 16–24 år samt personer med en svår funktionsnedsättning. I dessa grupper är det mellan 4–5 procent som rapporterar om utsatthet för våld eller hot om våld under det senaste året.

Figur 44. Utsatt för hot om våld under det senaste året.

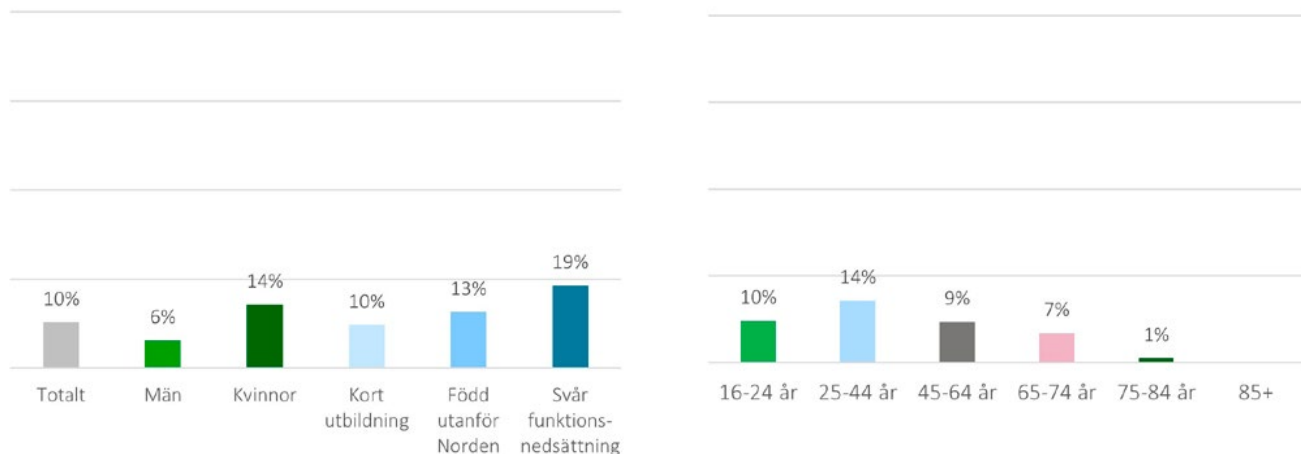


Har du blivit utsatt för hot om våld så att du blev rädd under de senaste 12 månaderna?

I resultaten finns ingen skillnad mellan hur vanligt det är med utsatthet för fysiskt våld, vad gäller kvinnor och män. Det är sedan tidigare känt att våldet mot kvinnor och män generellt ser olika ut. Kvinnor utsätts ofta för våld av män i en nära relation, medan män i större utsträckning utsätts för våld av obekanta. En översiktlig beskrivning av våldet i Umeå kommun ges i [Brottsligheten i Umeå, en lägesbild](#).

Kvinnor uppger att de bevittnat våld mellan familjemedlemmar i högre utsträckning än män, 14 procent av kvinnorna uppger det jämfört med 6 procent av männen. Allra flest är det som bevittnat våld mellan familjemedlemmar bland de som har svåra besvär av en funktionsnedsättning.

Figur 45. Någon gång bevittnat våld mellan familjemedlemmar.



Har du någon gång bevittnat våld mellan familjemedlemmar?

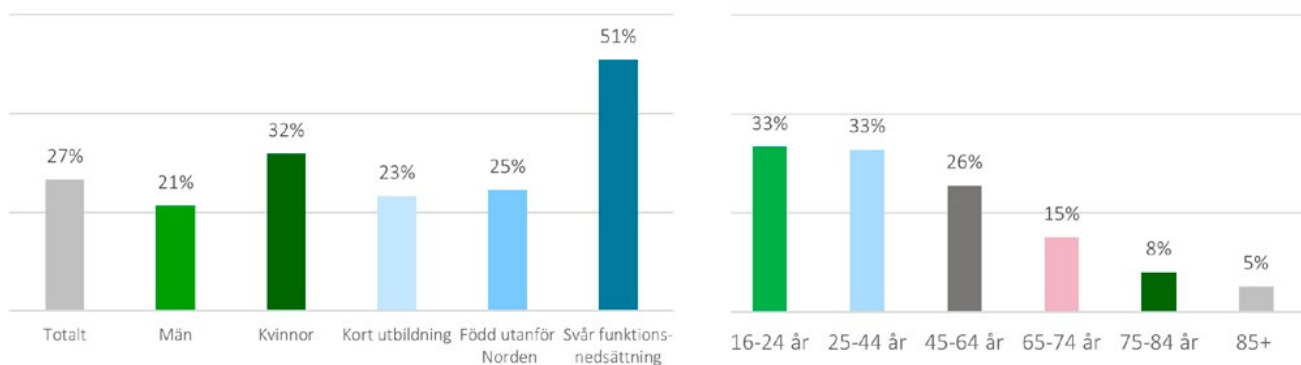
Utsatt för orättvis behandling

Totalt har 27 procent av Umeå kommuns befolkning har blivit orättvist behandlade under det senaste året. Allra vanligast är det bland personer med en svår funktionsnedsättning, där är det mer än hälften som upplevt orättvis behandling. 17 procent av dem uppger att det var på grund av sin funktionsnedsättning.

Kvinnor upplever oftare orättvis behandling än män, nämligen 32 procent av kvinnorna jämfört med 21 procent av männen. Under det senaste året är det 10 procent av kvinnorna som blivit orättvist behandlade just på grund av att de är kvinnor. Det är vanligare att yngre känner sig orättvist behandlade jämfört med äldre.

Bland födda utanför Norden är det 9 procent som blivit orättvist behandlade under det senaste året på grund av sin hudfärg eller sin etnicitet. För födda utanför Europa är det 11 procent som har upplevt orättvis behandling på grund av sin hudfärg eller etnicitet. 6 procent har även upplevt orättvisbehandling på grund av sitt utseende.

Figur 46. Utsatt för orättvis behandling.



Har du upplevt att du blivit orättvist behandlad under de senaste 12 månaderna?



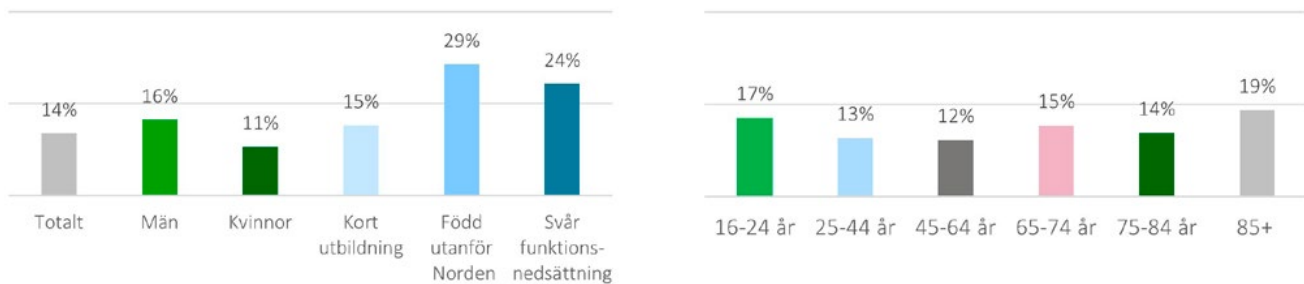
Ensamhet och emotionellt stöd

Rapporten behandlar även ifall befolkningen har någon att anförtro sig åt, alltså ett emotionellt stöd. Det kan vara att delge sina tankar till en vän, familjemedlem eller annan betydelsefull person, och känna trygghet och tillit i det samtalet. Att det finns någon som lyssnar och kan fungera som ett stöd.

Ofrivillig ensamhet kan vara svår att bära och ge upphov till både psykiska och fysiska symtom på ohälsa. Följande avsnitt visar skillnader mellan olika grupper vad gäller upplevt emotionellt stöd, men även hur personer som saknar stöd mår jämfört med övriga befolkningen.

På frågan om respondenterna har någon att dela sina innersta känslor med, svarar 86 procent att de har det. Fler män än kvinnor saknar någon att dela sina känslor med. 16 procent av männen och 11 procent av kvinnorna uppger att de saknar emotionellt stöd. Bland de som är födda utanför Norden är det 29 procent som inte har någon att dela sina innersta tankar och känslor med.

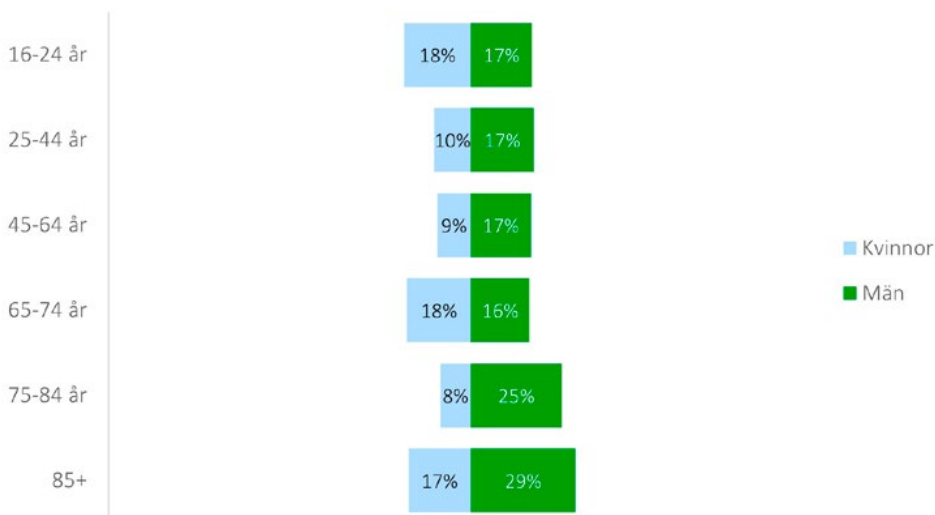
Figur 47. Emotionellt stöd, de som inte har någon att anförtro sig åt.



Har du någon du kan dela dina innersta känslor med och anförtro dig åt?

Vi ser en skillnad i upplevt emotionellt stöd, mellan kvinnor och män, samt mellan olika åldrar. Bland män över 75 år är det mellan 25–29 procent som inte har någon att anförtro sig åt.

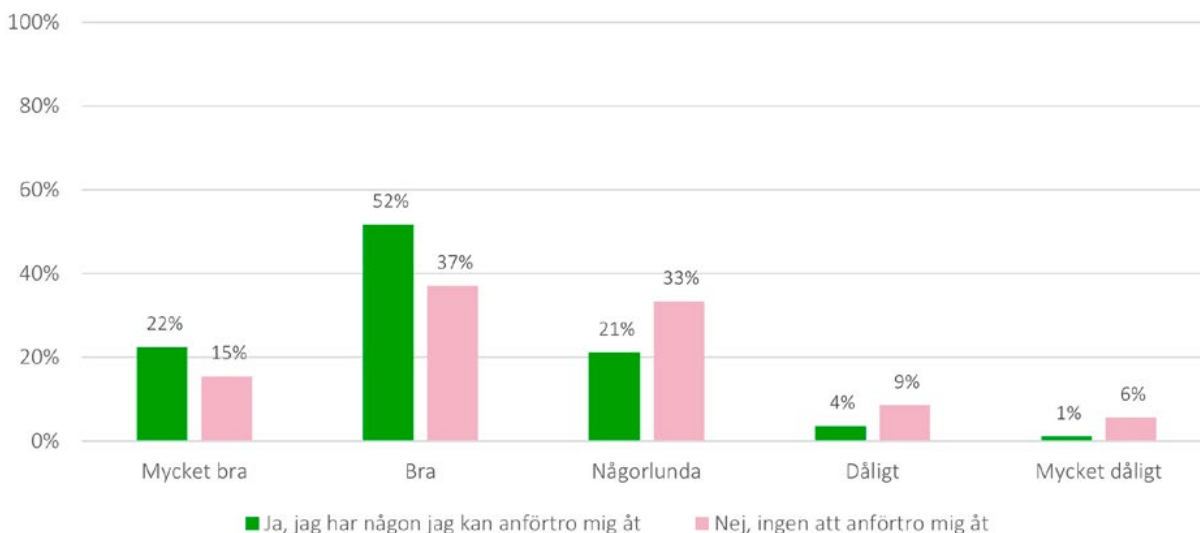
Figur 48. Emotionellt stöd, de som inte har någon att anförtro sig åt. Efter kön och ålder.



Har du någon du kan dela dina innersta känslor med och anförtro dig åt?

I figur 49 blir det tydligt hur upplevd ensamhet kan tänkas påverka det allmänna hälsotillståndet. Det är även troligt att ett dåligt hälsotillstånd gör det svårare för personer att delta i sociala sammanhang som i sin tur kan bryta isolering och ensamhet.

Figur 49. Den allmänna hälsan. De som har och de som saknar emotionellt stöd.

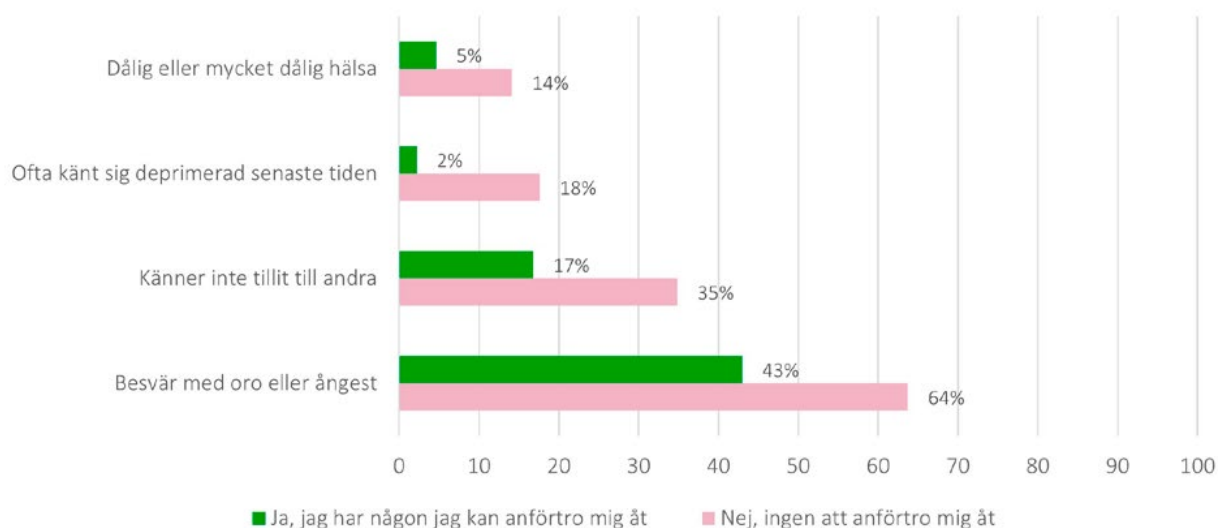


Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?

De som inte har någon att anförtro sig åt uppvisar högre nivåer av ohälsa inom en rad områden:

- har en sämre självskattad hälsa
- känner sig oftare deprimerad
- känner mindre tillit till andra
- har oftare besvär med oro eller ångest.

Figur 50. Emotionellt stöd, de som har någon att anförtro sig åt.



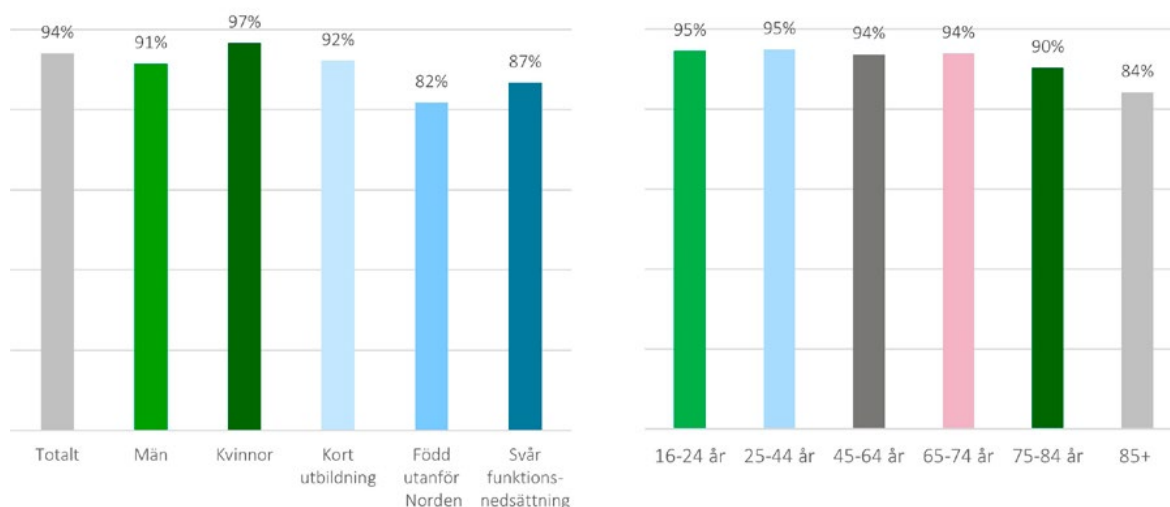
Har du någon du kan dela dina innersta känslor med och anförtro dig åt?

Hjälp i vardagen

Totalt är det 13 procent av Umeå kommuns befolkning som ger någon anhörig stöd och hjälp varje vecka. Det kan bero på att den anhörige har en sjukdom, en funktionsnedsättning, hög ålder eller liknande. Det är lika vanligt förekommande att kvinnor och män ger stöd till en nära anhörig varje vecka. Vanligast är det att ge stöd till en nära anhörig i åldern 45–64 år, vilket sammanfaller med den ålder då många har åldrande föräldrar som behöver hjälp.

I den allra äldsta åldersgruppen, de som är 85 år eller äldre, är det 16 procent som inte har någon som kan hjälpa dem om de blir sjuka, behöva låna saker, eller hjälp med matinköp och reparationer. Bland födda utanför Norden är det 18 procent som uppger att de sällan eller aldrig kan få hjälp och stöd med praktiska saker i vardagen.

Figur 51. De som kan få hjälp med praktiska saker.

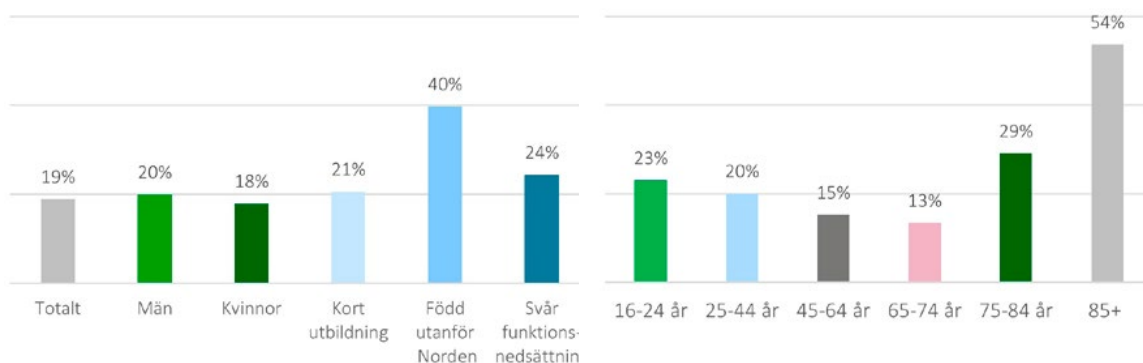


Kan du få hjälp av någon/några personer om du har praktiska problem eller är sjuk, till exempel få råd, låna saker, hjälp med matinköp eller reparationer?

Även om de flesta har någon som kan hjälpa dem vid behov, är det inte lika många som tar hjälp av dessa i vardagen. Ungefär var femte invånare i Umeå kommun får hjälp med vardagssysslor av släkt och vänner. Allra flest är det bland åldersgruppen 85 år eller äldre, 54 procent av dem får hjälp. Hela 40 procent av de som är födda utanför Norden uppger att de får hjälp med vardagssysslor av släkt och vänner.

Intressant att notera är hur de finns en relativt hög andel av födda utanför Norden som saknar någon att be om hjälp med praktiska saker, 18 procent. Men att det även finns många inom gruppen som har hjälp av släkt och vänner med vardagssysslor, 40 procent.

Figur 52. De som har släkt och vänner som hjälper till med vardagssysslor.



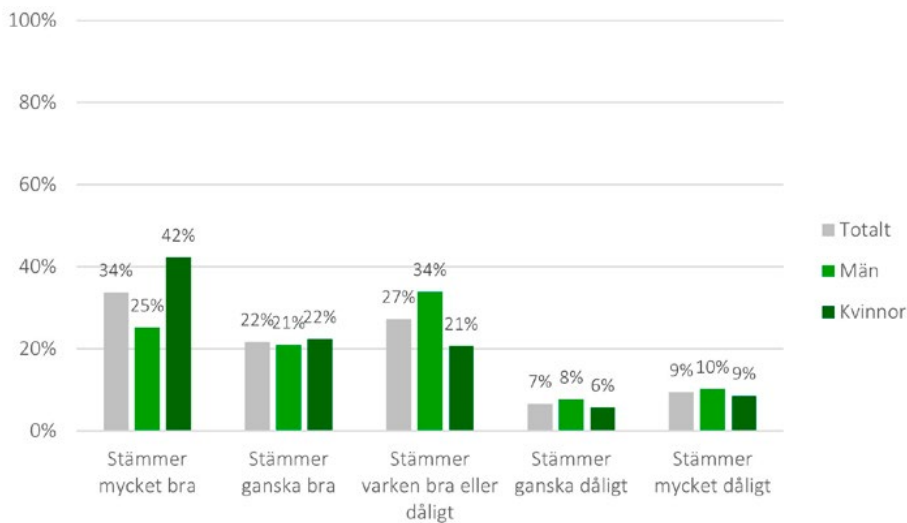
Släkt och vänner hjälper mig med vardagssysslor.

Familjesituation och vardagssysslor

Merparten av alla invånare i Umeå kommun, cirka 91 procent, uppger att de har en bra familjesituation. Det är dock 14 procent i den äldsta åldersgruppen som inte har någon familj. Äldre är över lag mer nöjda med sin familjesituation jämfört med yngre. För de mellan 16–44 år, är det 6 procent som uppger att de har en dålig eller mycket dålig familjesituation.

Det är en högre andel kvinnor som anser att de är huvudansvariga för att ta hand om hushållet. 65 procent av kvinnorna anser att det stämmer mycket bra, eller ganska bra. Samma siffra är 46 procent för männen.

Figur 53. Huvudansvaret för hushållet.

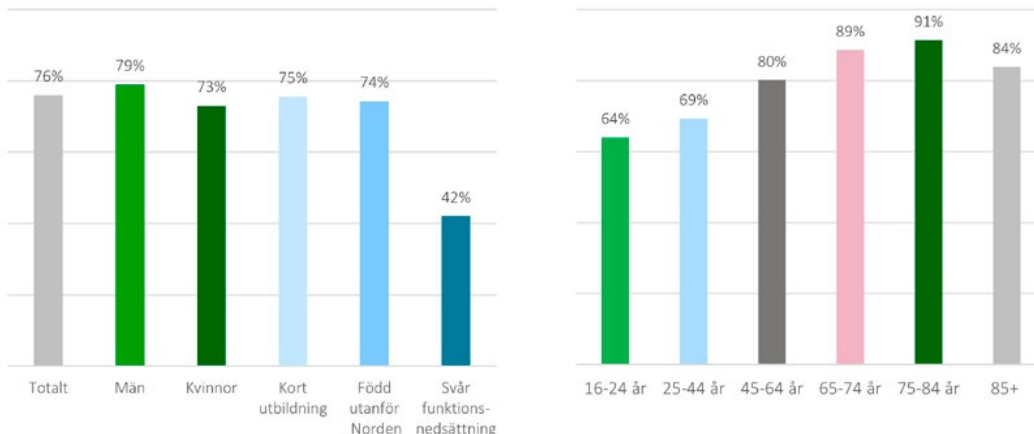


Jag har huvudansvaret för att ta hand om hushållet

76 procent av invånarna i Umeå kommun anser att de får ihop sin vardag med alla dess sysslor. Kvinnor uppger i högre omfattning än män att det är svårt att få vardagen att gå ihop.

För de med en svår funktionsnedsättning är det allra svårast att få ihop vardagen. Därefter är det den yngsta åldersgruppen, 16–24 år, som upplever störst svårigheter. Det kan tyckas märkligt då många av de unga troligen inte är de som tar huvudansvaret för ett hushåll. Å andra sidan vet vi sedan tidigare att 16–24 år är den åldersgrupp som uppvisat högst nivåer av stress, oro och ångest samt även de som rapporterar om den sämsta ekonomiska situationen.

Figur 54. De som får ihop vardagen med alla sysslor.



Jag upplever att jag får ihop vardagen och alla dess sysslor.

Jämlikhet och jämställdhet

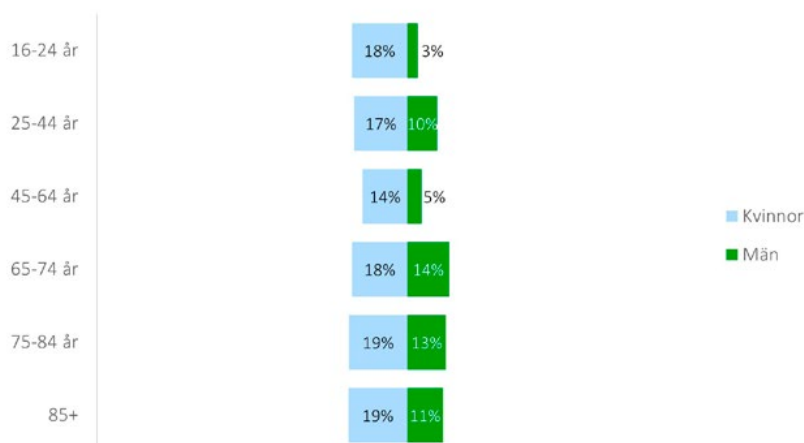
Jämlikhet innefattar alla människors lika värde oavsett hudfärg, kön, sexuell läggning, språk, religion, politiska åsikter eller förmögenhet. Jämställdhet handlar om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Jämställdhet

På frågan om vad kommunens invånare tycker om jämställdhetsarbetet i Sverige, svarar 8 procent av männen och 17 procent av kvinnorna att arbetet knappt börjat. 4 procent av kvinnorna och 14 procent av männen tycker att det har gått för långt, eller alldeles för långt. De allra flesta svarar att jämställdhetsarbetet ”är på väg” eller ”i fas”.

I figur 55 och figur 56 visualiseras resultaten vad gäller jämställdhetsarbetet uppdelat på kvinnor och män per åldersgrupp. Åsikten att jämställdhetsarbetet bara har börjat är relativt jämn mellan de olika åldersgrupperna av kvinnor. Bland männen är det dock vanligare att äldre män, 65 år och uppåt, anser att jämställdhetsarbetet knappt har börjat.

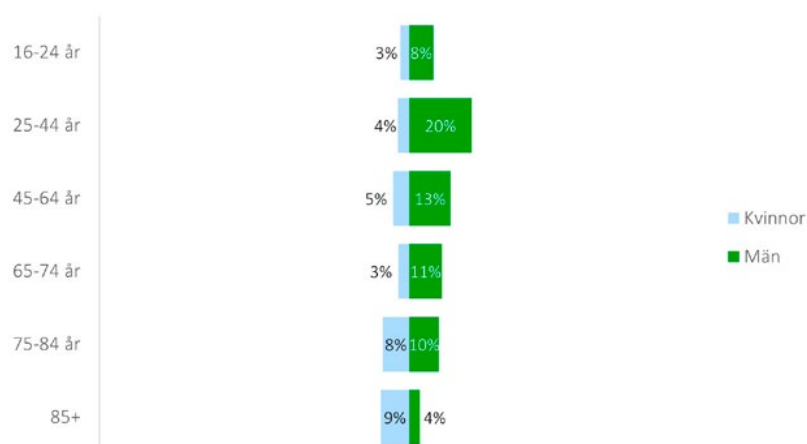
Figur 55. Det politiska jämställdhetsarbetet har knappt börjat.



Vad tycker du om det politiska jämställdhetsarbetet i Sverige?

Figur 56 beskriver de som anser att jämställdhetsarbetet har gått för långt eller alldeles för långt. Den åsikten är vanligare bland kvinnor som är äldre än 75 år, jämfört med yngre kvinnor. Det är allra vanligast att män mellan 25–44 år anser att jämställdhetsarbetet har gått för långt.

Figur 56. Det politiska jämställdhetsarbetet har gått för långt, eller alldeles för långt.



Vad tycker du om det politiska jämställdhetsarbetet i Sverige?

Jämlikhet och rättigheter

Ett antal frågor ställdes om Sveriges lagstiftning, friheter och rättigheter på några utvalda områden. Det framgår att män är mindre benägna att svara att dessa grundläggande rättigheter är mycket bra. Inkluderar vi dem som anser att dessa rättigheter är ganska bra ser vi ingen eller en liten skillnad mellan könen. Störst skillnad finns gällande samkönade äktenskap.

Kvinnor och män har lika rättigheter

Totalt sett är det cirka 81 procent som tycker att det är mycket bra att kvinnor och män har lika rättigheter. Det är något fler kvinnor som anser det, 82 procent, jämfört med 80 procent bland männen.

Alla har lika rättigheter oavsett bakgrund

Störst skillnad ser vi mellan könen då det kommer till allas lika rättigheter oavsett bakgrund. 67 procent av männen och 78 procent av kvinnorna uppger att det är mycket bra att alla ha lika rättigheter.

Samkönade äktenskap är tillåtet

91 procent av kvinnorna och 80 procent av männen tycker att det är mycket bra att vi i Sverige tillåter samkönade äktenskap. 3 procent av kvinnorna och 7 procent av männen tycker att det är dåligt att samkönade äktenskap tillåts.

Föräldrar får inte bestraffa sina barn med våld

96 procent av kvinnorna och 89 procent av männen tycker att det är mycket bra att vi i Sverige inte får bestraffa barn med våld.

Får själv bestämma vår livspartner

96 procent av kvinnorna och 91 procent av männen tycker att det är mycket bra att vi i Sverige själva får välja vår livspartner.

Figur 57. Det är mycket bra att...



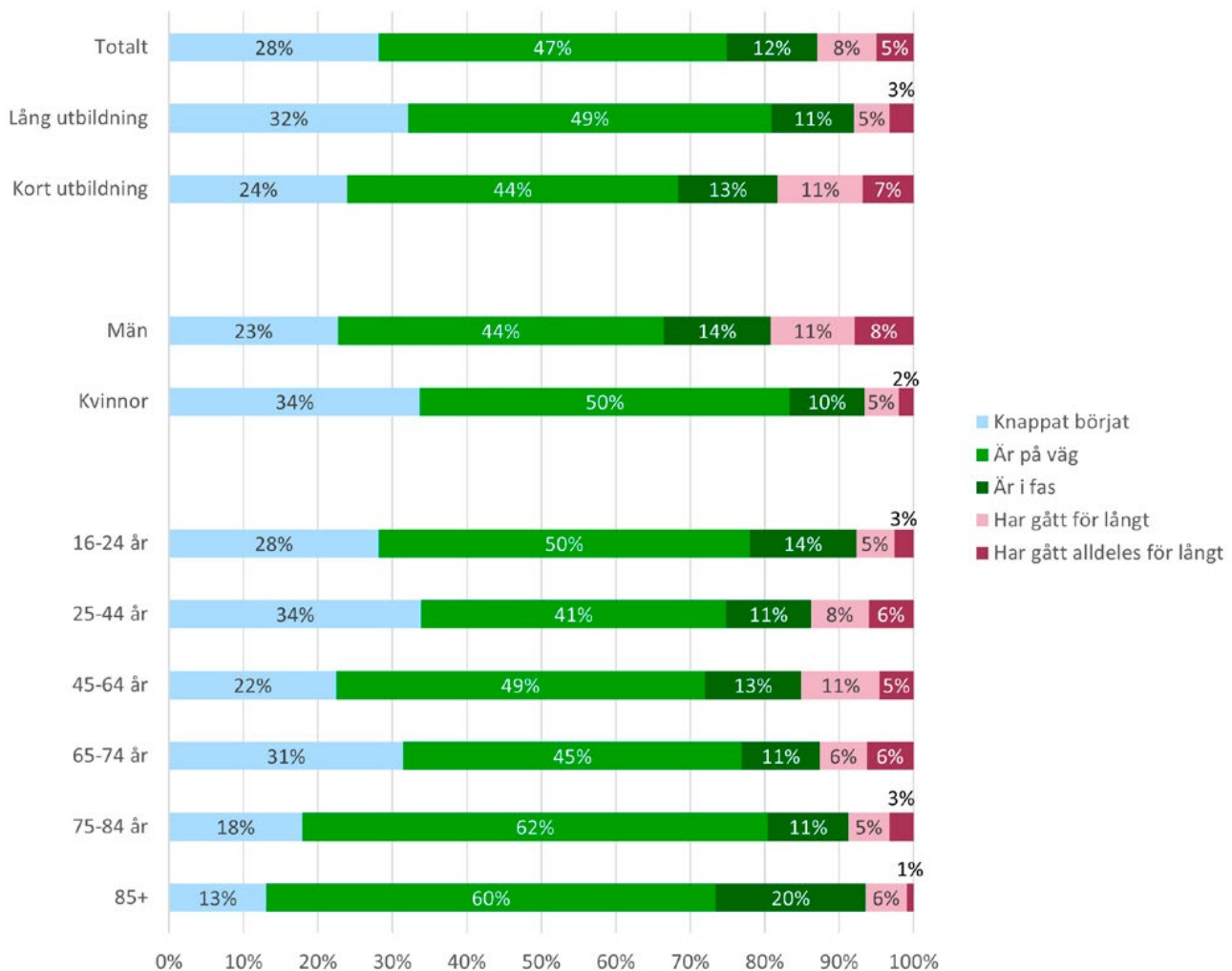
Klimat och miljö

Totalt sett är det 28 procent i Umeå kommun som anser att Sveriges politiska miljöarbete knapp har börjat och 13 procent som anser att arbetet har gått för långt.

I samtliga studerade grupper är det fler som anser att det politiska miljöarbetet knappt har börjat än de som anser att miljöarbetet gått för långt. Kvinnor anser i högre grad att miljöarbetet knappt är påbörjat jämfört med män, 34 procent jämfört med 23 procent. Bara 7 procent av kvinnorna i Umeå tycker att Sveriges miljöarbete har gått för långt jämfört med 18 procent av männen.

Liknande skillnader finns mellan de med lång och kort utbildning. De med lång utbildning anser i högre grad att miljöarbetet knappt har börjat eller att det är på väg, medan de med kort utbildning i relativt hög utsträckning anser att miljöarbetet gått för långt.

Figur 58. Åsikter om det politiska miljöarbetet.



Vad tycker du om det politiska miljöarbetet i Sverige?

Oro för nutida och framtida problem

Respondenter fick i enkäten ta ställning till eventuell oro de känner inför problem som redan nu, eller i ett senare skede, kan påverka liv och hälsa. Mest oro känner invånare inför klimatförändringar och spridning av desinformation, 79 respektive 80 procent. Oron för klimatet är desamma som det var i undersökningen 2020.

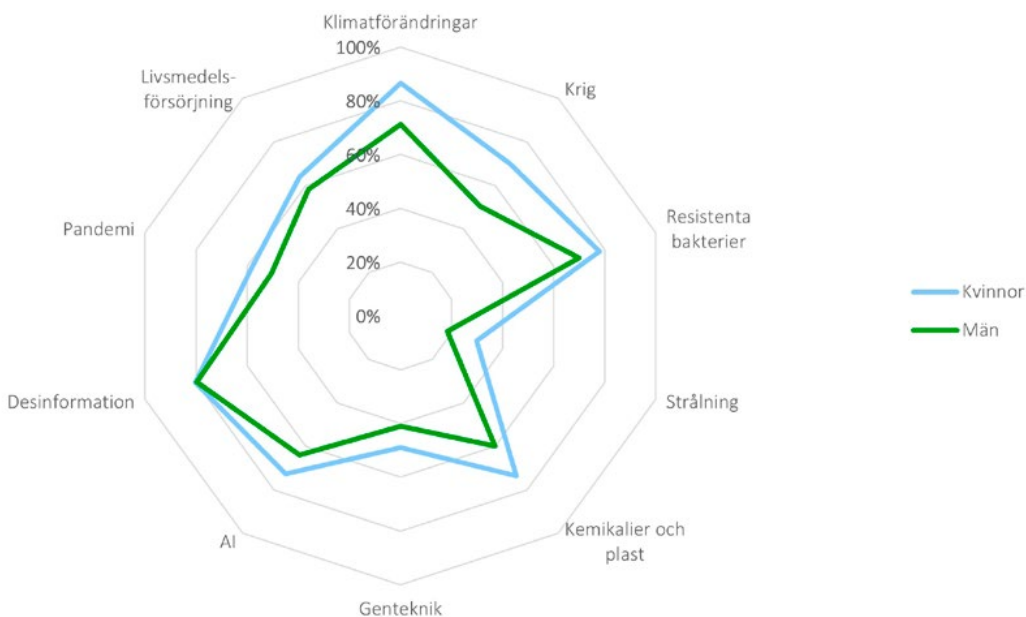
Det är en stor andel av befolkningen som är oroliga över att Sverige ska hamna i krig nu jämfört med 2020. Det är ett statistiskt signifikant resultat. Invånarna i Umeå kommun oroar sig mer för krig nu jämfört med 2020.

Figur 59. Nutida eller eventuella framtida problem.	Andel som känner stor eller mycket stor oro.
Desinformation som kan skada demokratin och tilliten i samhället	80%
Klimatförändringar som värmeböljor, vattenbrist och skogsbränder	79%
Antibiotikaresistens	74%
Artificiell intelligens (AI)	68%
Kemikalier och plast	67%
Livsmedelsförsörjning	61%
Att Sverige hamnar i krig	60%
En ny pandemi	54%
Användningen av genetik	45%
Strålning från mobiltelefon, telemaster eller kraftledningar	24 %

Är du orolig eller inte orolig över följande?

Figur 60 visar att andelen kvinnor som är oroade för nuläget och framtiden är högre än andelen män. Det enda området där kvinnor och män rapporterar om oro i samma utsträckning, är angående spridningen av desinformation. Störst skillnad mellan kvinnor och män ses kopplat till oron för att Sverige hamnar i krig. 70 procent av kvinnorna känner oro inför det medan endast 50 procent av männen uppger detsamma.

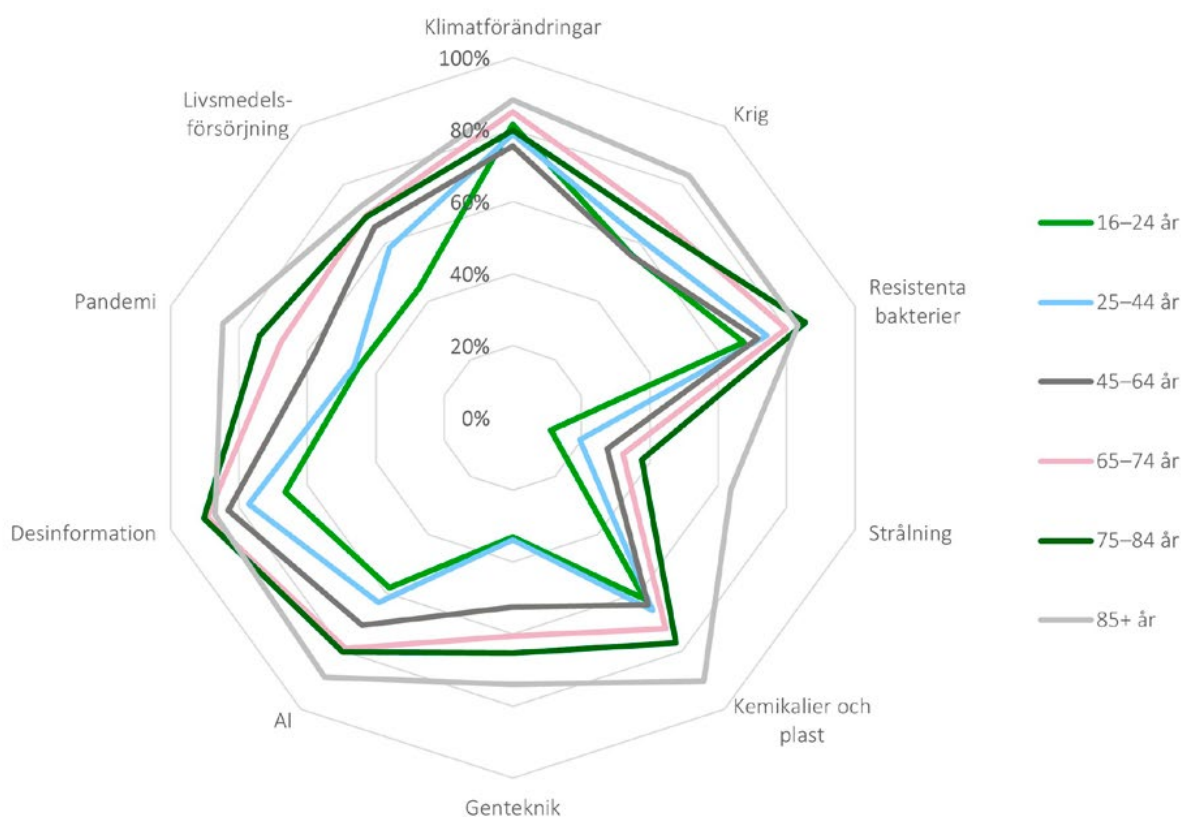
Figur 60. De som känner mycket stor eller ganska stor oro för...



Är du orolig eller inte orolig över följande?

Yngre åldersgrupper tenderar att uppvisa mindre oro kopplat till nutida och framtida problem som kan tänkas uppstå. Undantaget är klimatförändringar där även de yngre åldersgrupperna känner en stor oro. I den äldsta åldersgruppen, 85 år eller äldre, är det en hög andel invånare som känner oro inför samtliga områden.

Figur 61. De som känner mycket stor eller ganska stor oro för...



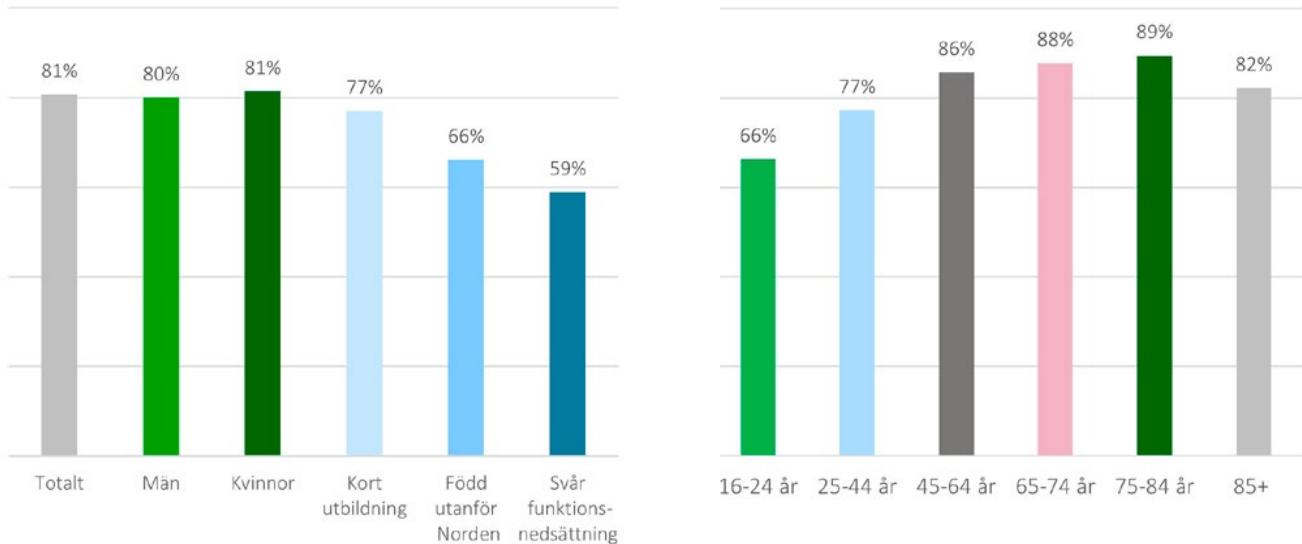
Är du orolig eller inte orolig över följande?

Tillit och förtroende

Bland Umeå kommuns befolkning är det 81 procent som uppger att de kan lita på de flesta andra människor de möter. 2020 var det 79 procent som angav detsamma. I andra undersökningar som SCB:s Medborgarundersökning, och Brottförebyggande rådets Trygghetsundersökning, brukar Umeå ligga bra till gällande upplevd trygghet och tillit jämfört med andra liknande kommuner.

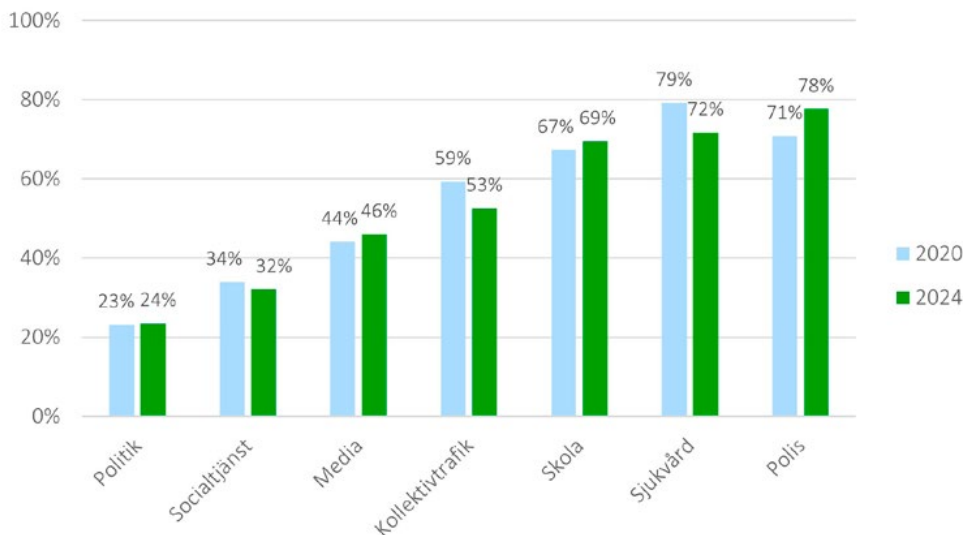
De med en svår funktionsnedsättning upplever minst tillit. Endast 59 procent av dem uppger att de kan lita på de flesta andra människor de möter. Den yngsta åldersgruppen, och de som är födda utanför Norden, känner också relativt låg tillit till andra.

Det finns även en tydlig skillnad i rapporterad mellan de med kort utbildning och lång utbildning. Bland de med kort utbildning uppger 77 procent att de kan lita på de flesta. Motsvarande siffra är 84 procent för de med lång utbildning.

Figur 62. De som känner tillit till andra.

Tycker du att du i allmänhet kan lita på de flesta människor?

Respondenterna känner även olika stort förtroende för olika funktioner som verkar inom Umeå kommun. Allra flest kommuninvånare har förtroende för polisen. Det var 78 procent som hade mycket eller ganska mycket förtroende för polisens arbete. Därefter kommer sjukvården på 72 procent och skolan på 69 procent.

Figur 63. Umeås invånare känner förtroende för...

Hur stort eller litet förtroende har du för sättet följande grupper sköter sitt arbete i Umeå kommun?



Levnadsvanor

En god och jämlik hälsa uppnås genom främjande av människors handlingsfrihet och möjligheter till hälsosamma levnadsvanor för alla i samhället. Levnadsvanor inkluderar bland annat fysisk aktivitet, stillasittande, alkoholvanor och många andra områden i en människas liv.

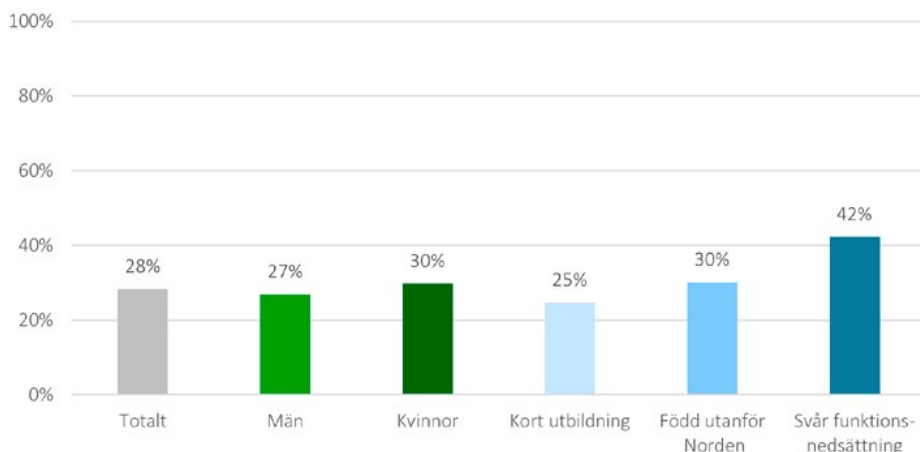
Regelbunden fysisk aktivitet och motion är hälsofrämjande faktorer. Den allmänna rekommendationen för att inte bli sjuk av inaktivitet är att röra sig drygt 30 minuter varje dag. Rekommendationerna är att vuxna från 18 år och uppåt bör vara fysiskt aktiva i sammanlagt minst 150 minuter i veckan. Vid hög intensitet rekommenderas minst 75 minuter per vecka.

Stillasittande

Andelen i riket som uppgav att de var stillasittande 10 timmar eller mer per dag var 24 procent (Folkhälsomyndigheten 2024). I Umeå kommun var motsvarande siffra 28 procent. I Umeå är befolkningen således något mer stillasittande än rikets genomsnitt.

Det är 28 procent av invånarna i Umeå kommun som är stillasittande mer än 10 timmar per dag. Samma resultat uppmättes även 2020, under pågående corona-pandemi. Personer med svåra funktionsnedsättningar är betydligt mer stillasittande än andra. 42 procent av de med en svår funktionsnedsättning uppger att de sitter stilla mer än 10 timmar per dag.

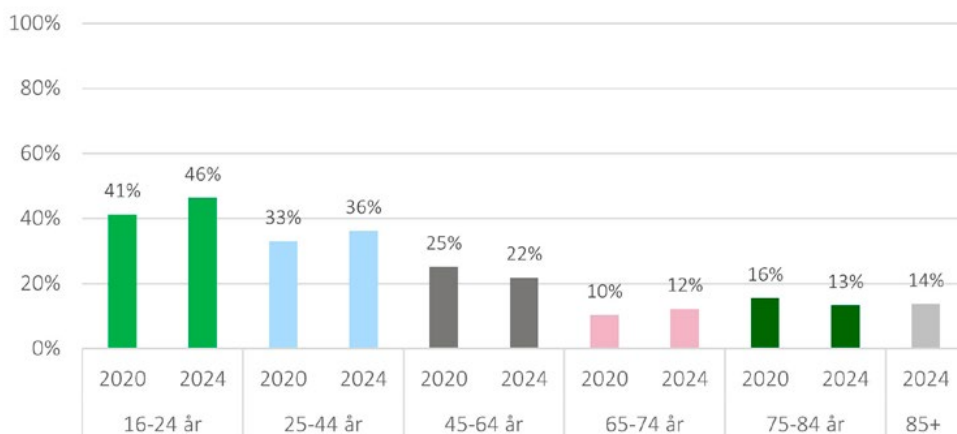
Figur 64. Stillasittande minst 10 timmar per dygn.



Ungefär hur mycket sitter du under ett normalt dygn om du räknar bort sömn?

Resultaten visar att stillasittande under en stor del av dagen är betydligt vanligare i unga åldrar. I den allra yngsta åldersgruppen är det 46 procent som uppger att de är stillasittande mer än 10 timmar per dag. När samma sak mättes 2020 var det 41 procent som uppgav att de var stillasittande i samma utsträckning.

Figur 65. Stillasittande minst 10 timmar per dygn. Efter ålder



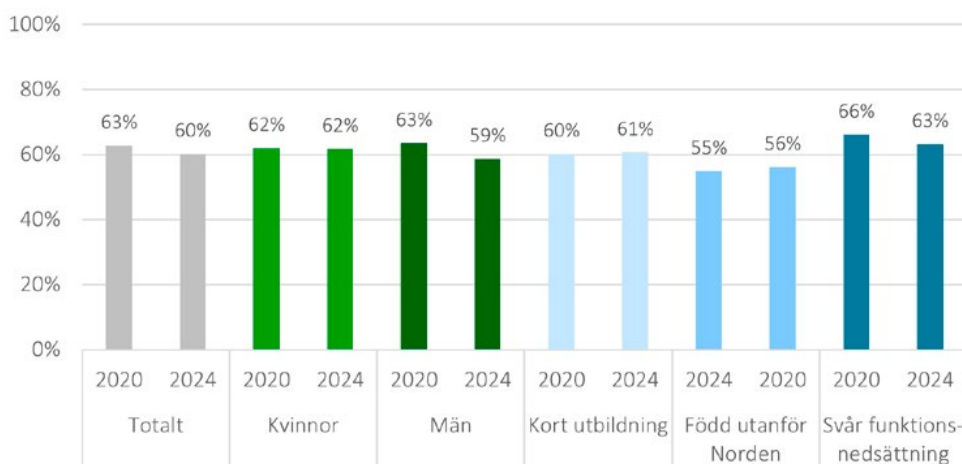
Ungefär hur mycket sitter du under ett normalt dygn om du räknar bort sömn?

Träning och motion

Exempel på vardagsmotion kan vara att gå i trappor, cykla eller att gå en lunchpromenad. 63 procent av alla invånare i Umeå kommun rör på sig mindre än 1 timme per dag.

Kvinnor och män rapporterar om vardagsmotion i ungefär samma utsträckning. Födda utanför Norden är den grupp som rör sig mest i vardagen.

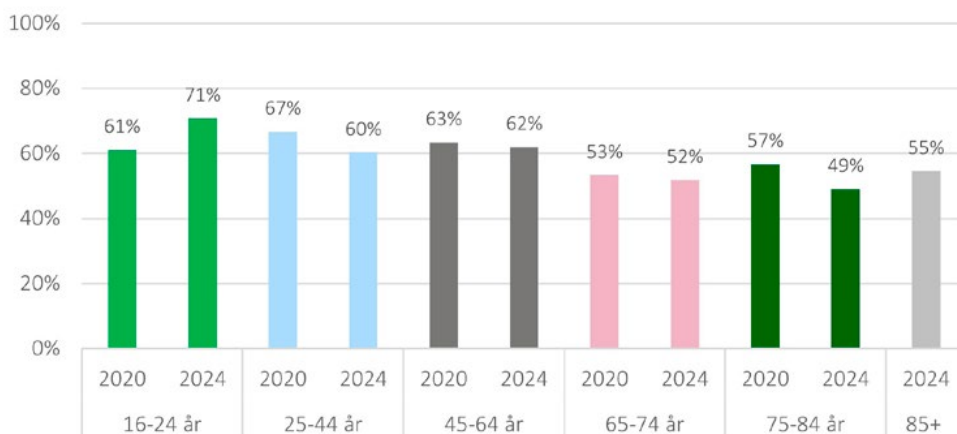
Figur 66. Mindre än en timmes vardagsmotion per dag.



Ungefär hur många minuter rör du på dig varje dag, till exempel cyklar eller promenerar till arbetet, skolan eller mataffären? Räkna inte med träning.

I figur 67 framkommer det att åldersgruppen 16–24 år är de som är mest stillasittande. 71 procent av dem rör på sig mindre än 1 timme per dag. Det är högre andel unga som rapporterar om stillasittande 2024 jämfört med 2020, då undersökningen genomfördes under pågående corona-pandemi.

Figur 67. Mindre än en timmes vardagsmotion per dag. Efter ålder.



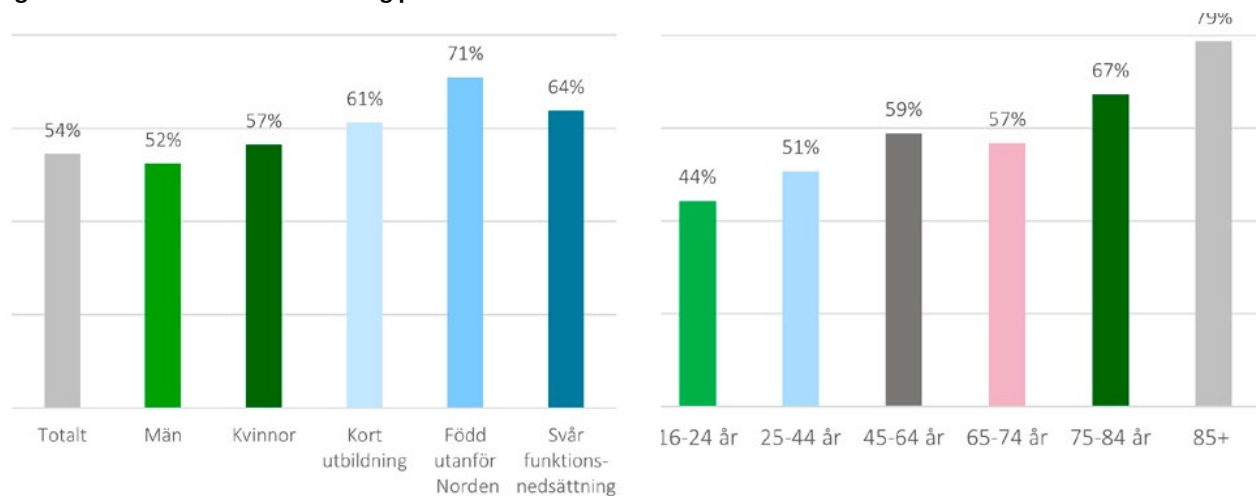
Ungefär hur många minuter rör du på dig varje dag, till exempel cyklar eller promenerar till arbetet, skolan eller mataffären? Räkna inte med träning.

I Umeå kommun är män något mer fysiskt aktiva jämfört med kvinnor. Det är 24 procent av männen och 17 procent av kvinnorna, som tränar mer än 2 timmar per vecka. I den yngsta åldersgruppen är det 31 procent som varje vecka tränar mer än två timmar.

Figur 68 visar andelen som tränar mindre än 1 timme per vecka. Den allra äldsta åldersgruppen, är de som tränar minst. Det finns även en skillnad i träningsnivå mellan de med kort och lång utbildning. De med lång utbildning tränar generellt sett mer.

Det är små eller marginella skillnader i mängden träning som rapporterats i undersökningen 2020 och 2024. Födda utanför Norden tränar dock mindre utsträckning nu än tidigare. 63 procent av dem uppgav att de tränade mindre än 1 timme 2020. Motsvarande siffra för 2024 var 71 procent för de som är födda utanför Norden.

Figur 68. Mindre än 1 timmes träning per vecka.

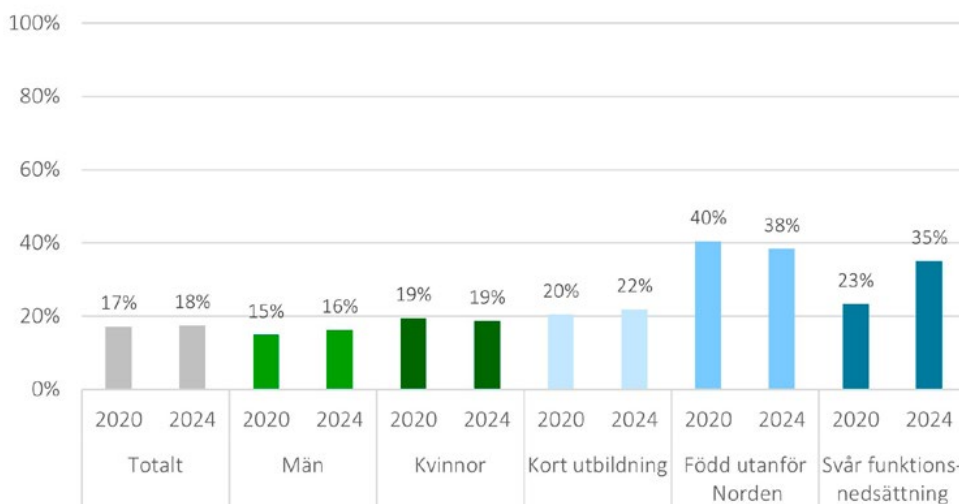


Hur många minuter ägnar du en vanlig vecka åt fysisk träning som får dig att bli andfådd, till exempel löpning, dans, motionsgymnastik eller bollsport?

Alkohol och droger

Totalt sett i Umeå kommun är det ungefär lika många som avstår från alkohol 2024 som 2020. De med svåra funktionsnedsättningar avstår dock från alkohol i högre omfattning.

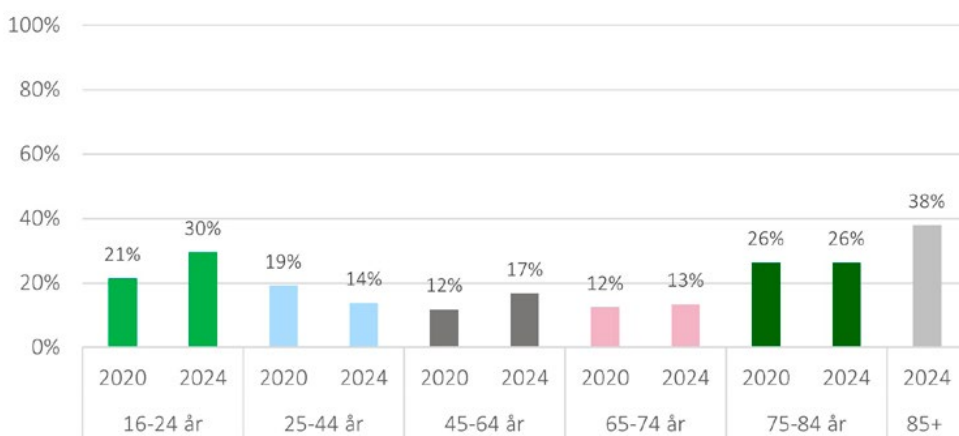
Figur 69. Dricker aldrig alkohol.



Hur ofta har du druckit alkohol under de senaste 12 månaderna? Med alkohol menas folköl, mellan- eller starköl, alkoholstark cider, alkoläsk, vin, starkvin och sprit.

I figur 70 framkommer det att andelen som aldrig dricker alkohol har ökat bland den yngsta åldersgruppen. 2020 var det 21 procent som uppgav att de aldrig dricker. 2024 är motsvarande siffra 30 procent.

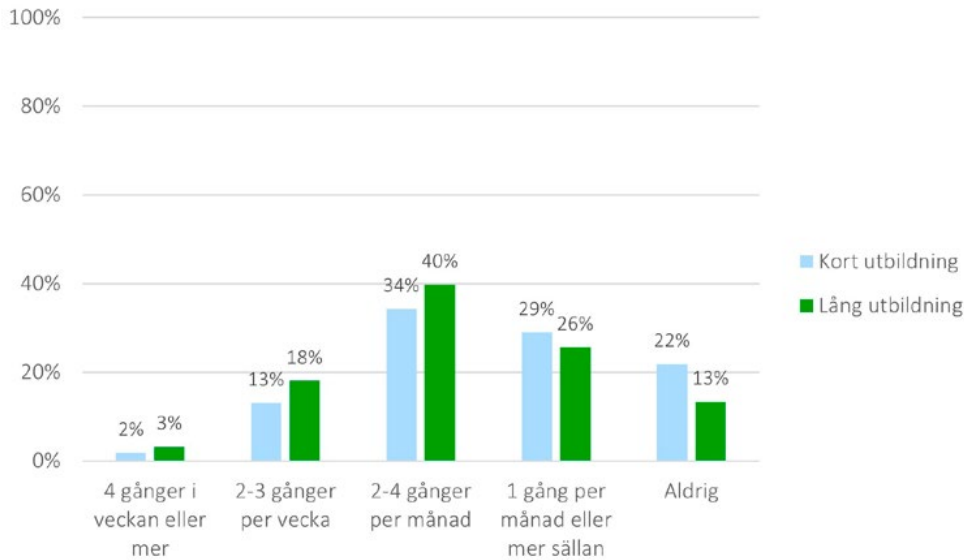
Figur 70. Dricker aldrig alkohol. Efter ålder.



Hur ofta har du druckit alkohol under de senaste 12 månaderna? Med alkohol menas folköl, mellan- eller starköl, alkoholstark cider, alkoläsk, vin, starkvin och sprit.

Olika dryckesmönster finns för personer med olika utbildningsbakgrund. De med lång utbildning dricker mindre men oftare än de med kort utbildning. Att det är fler med kort utbildning som inte dricker beror delvis på att det är fler äldre och fler utlandsfödda i den gruppen.

Figur 71. Alkoholkonsumtion under det senaste året. Efter utbildningsbakgrund.



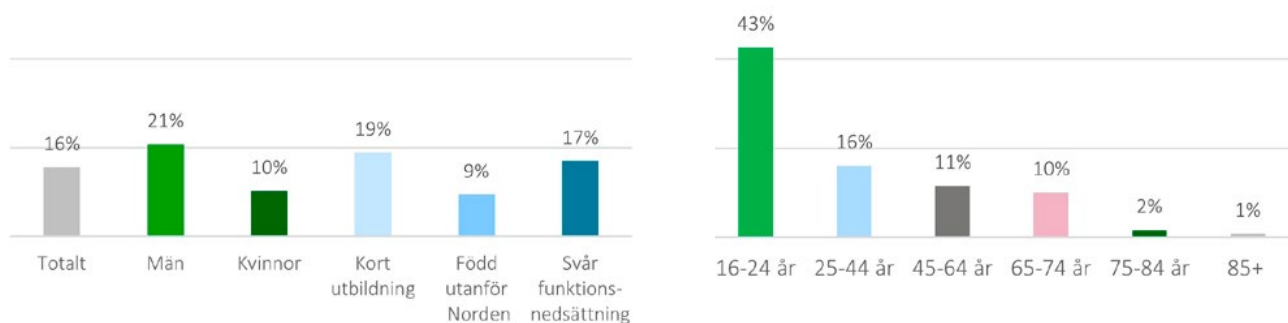
Hur ofta har du druckit alkohol under de senaste 12 månaderna? Med alkohol menas folköl, mellan- eller starköl, alkoholstark cider, alkoholäsk, vin, starkvin och sprit.



Rekommendationerna från Socialstyrelsen är att hälso- och sjukvården bör erbjuda stöd till dem som dricker tio standardglas eller mer per vecka, eller fyra standardglas eller mer per tillfälle en gång i månaden, eller oftare. Ett standardglas motsvarar en liten starköl eller ett litet glas vin.

Det är allra vanligast att individer i åldern 16–24 år dricker mer än 4 standardglas med alkohol per tillfälle. 43 procent av de unga uppger det. 15 procent av de mellan 16–24 år dricker vanligtvis mer än 7 standardglas då de konsumerar alkohol. Män dricker oftare och konsumerar även mer alkohol per tillfälle än vad kvinnor gör.

Figur 72. Dricker mer än 4 standardglas glas per tillfälle.

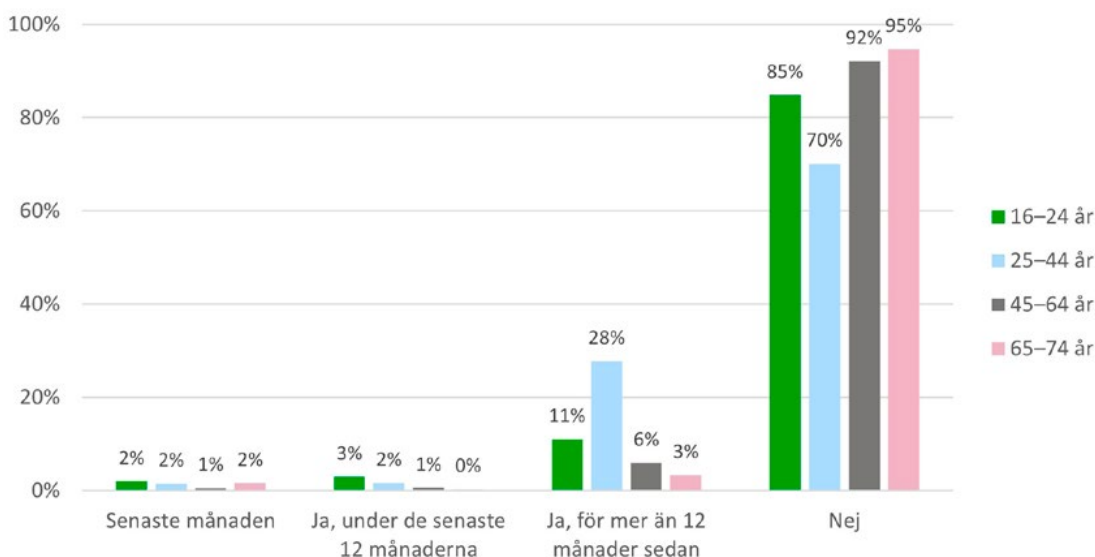


Hur många standardglas drack du en typisk dag då du drack alkohol under de senaste 12 månaderna?



Det är något vanligare att män har provat cannabis jämfört med kvinnor, men störst skillnad finns mellan olika åldersgrupper. 28 procent av de mellan 25–44 år uppger att de har testat cannabis för mer än ett år sedan. I den yngsta åldersgruppen, 16–24 år, är motsvarande siffra 11 procent.

Figur 73. Användning av cannabis. Efter ålder.



Har du någon gång använt cannabis (hasch eller marijuana)?

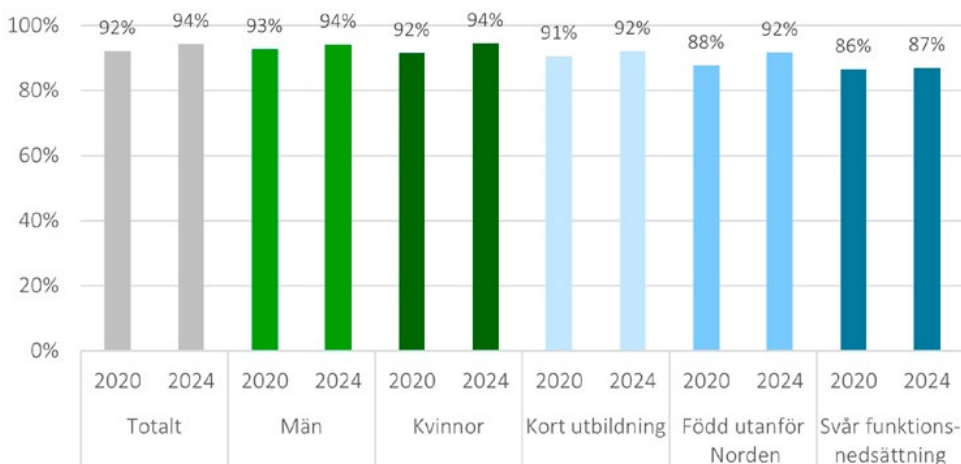
Tobaksvanor

Under avsnittet om tobaksvanor redovisas dagligrökning och dagligsnusande.

Det är fler som avstår från att röka nu jämfört med 2020. Resultaten tyder på att det har skett en liten minskning i nästan alla grupper.

2 procent av både kvinnor och män svarar att de röker cigaretter eller någon annan form av tobaksprodukt dagligen. I riket uppger 5,3 procent att de röker dagligen (Folkhälsomyndigheten 2024).

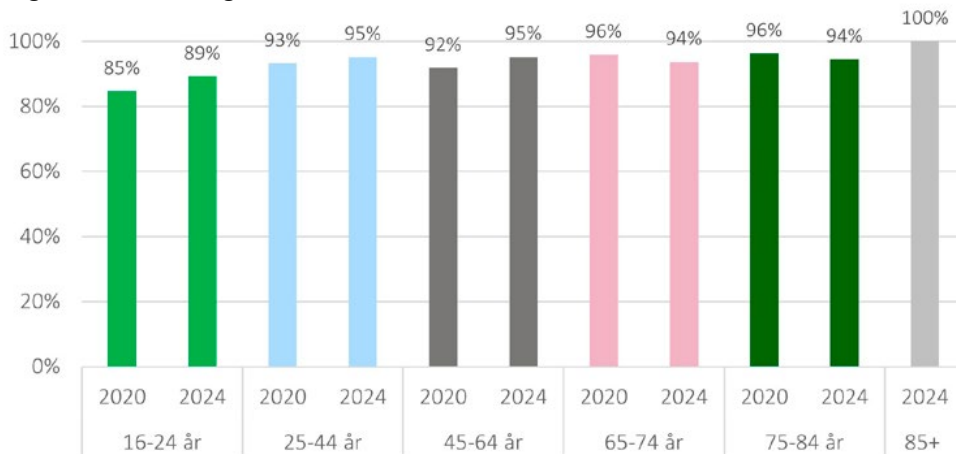
Figur 74. Röker aldrig.



Röker du cigaretter, vattenpipa, e-cigaretter eller liknande?

I åldersgruppen 16–24 år är det 10 procent som uppger att de röker ibland men bara 1 procent som röker dagligen. I den äldsta åldersgruppen, 85 år och äldre, är det väldigt få som röker.

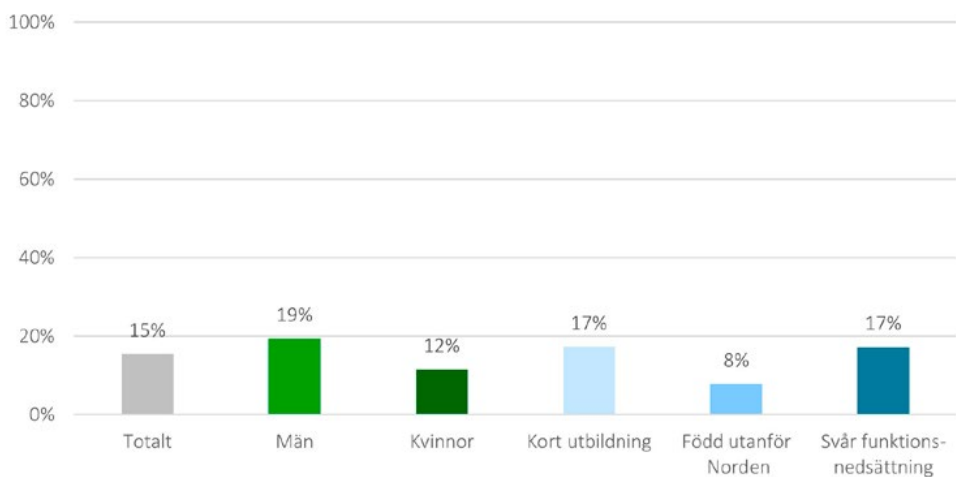
Figur 75. Röker aldrig. Efter ålder.



Röker du cigaretter, vattenpipa, e-cigaretter eller liknande?

12 procent av kvinnorna och 19 procent av männen uppger att de snusar dagligen. Daglig-snusandet är högre bland kvinnor i Umeå kommun än i övriga riket. I riket snusar 9 procent av kvinnorna (Folkhälsomyndigheten 2024).

Figur 76. Snusar dagligen.

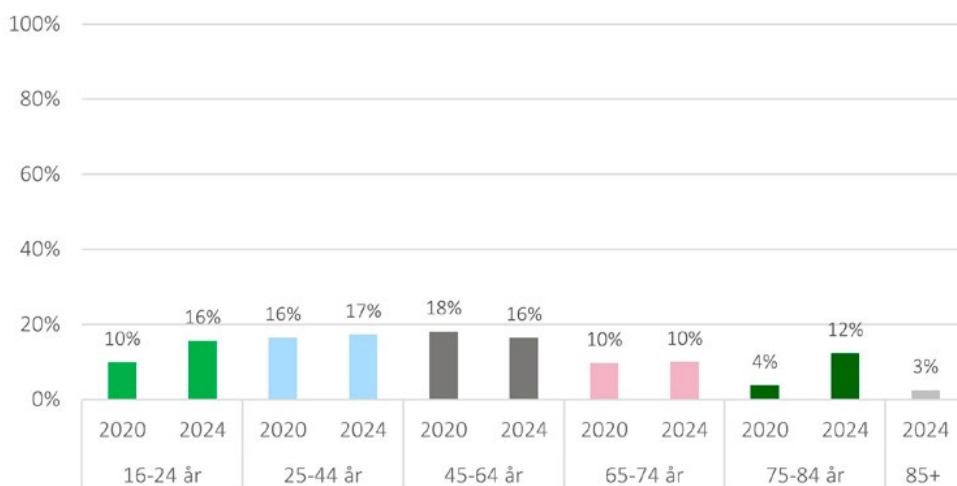


Snusar du?



Snusandet verkar även ha ökat i Umeå kommun både bland kvinnor och män, men framför allt bland unga. 2020 var det 10 procent som uppgav att de snusade dagligen eller nästan dagligen. 2024 var samma siffra 16 procent. Att unga snusar alltmer bekräftas även i kommunens [Ungaundersökning 2024](#).

Figur 77. Snusar dagligen. Efter ålder.



Snusar du?





Socioekonomiska typområden

Den geografiska indelningen i denna fördjupning består av sju områden, och benämns här socioekonomiska typområden. Områdena har grupperats efter en statistisk metod som kallas klusteranalys. Områden som liknar varandra ingår i samma typområde och kan finnas spridda över hela kommunen. Genom den här metoden kan man bättre analys hur olika demografiska förutsättningar påverkar invånarnas hälsa. Givetvis finns det variationer inom varje typområde och resultaten ska ses som generaliseringar.

Typområdenas gruppering baseras på ett antal socioekonomiska variabler. Dessa är: andel unga (20–29 år), andel äldre (65+), hushållens disponibla inkomst, andel utrikes födda och andel ensamboende.

Nedan följer några karaktäristiska beskrivningar om varje område:

Typområde 1: Kännetecknas av en mycket liten andel unga (20–29 år), höga hushållsinkomster, mycket få ensamboende och en andel äldre som är nära kommunens genomsnittliga nivå. Man har också få utrikes födda i dessa områden generellt sett jämfört med kommunens genomsnitt, ungefär hälften så stor andel.

Exempel på områden inom Typområde 1 är: Rödäng, Ersmark, Brännland, Sörfors, Söderslätt, Ön, Carlslid, Innertavle, Yttertavle, Berghem NO, Västerslätt (villaområde).

Typområde 2: Kännetecknas av en andel unga (20–29 år) som ligger något under medelvärdet för kommunen, hushållsinkomster ligger något under kommunens genomsnittliga nivå, man ligger en bit över medel gällande andelen ensamboende, en hög andel äldre och en andel utrikes födda som ligger något under kommunens genomsnittliga nivå.

Exempel på områden inom Typområde 2 är: Fridhem, Centrum NV, Norrbyn, Mariestrand, Holmön, Karlsborgområdet, Brinkvägen, Dragonfältet.

Typområde 3: Kännetecknas av hushållsinkomster som ligger lägre än kommunens genomsnitt, en andel yngre som är ungefär i likhet med kommunens genomsnitt, andelen ensamboende ligger en bit över medlet för kommunen, andelen äldre ligger på genomsnittlig nivå för kommunen, andelen utrikes födda är också ungefär på kommunens genomsnittliga nivå.

Exempel på områden inom typområde 3 är: Berghem SV, Sandbacka, Haga NV, Ytterhiske, Väst på stan, Centrum S, NO, O, Östermalm, Öbacka, Ersboda, V, O, S, Sandåkern, Kronoparken, Böleäng, N.

Typområde 4: Kännetecknas av att de har en stor andel unga, låga hushållsinkomster ganska långt under kommunens genomsnittliga nivå, andelen ensamboende ligger en bit över medlet för kommunen, en ganska låg andel äldre och en stor andel utrikes födda.

Exempel på områden inom typområde 4 är: Berghem SO, nordöstra Ersboda, Ålidbacken, Ålidhem S, Ålidhöjd, Carlshem V, Mariehemshöjd, Olofsdal.

Typområde 5: Kännetecknas av en ganska liten andel unga (20–29 år), höga hushållsinkomster men lägre än i grupp 1, ganska få ensamboende, andel äldre i likhet med kommunens genomsnitt. Man har också få utrikes födda i dessa områden generellt sett.

Exempel på områden inom typområde 5 är: Sanbacka Ö, Kyrkogatan S, Grubbe S, Baggböle, Flurmark, Hissjö, Överboda, Böleäng V, Röbbäck, Hössjö, Stöcke.

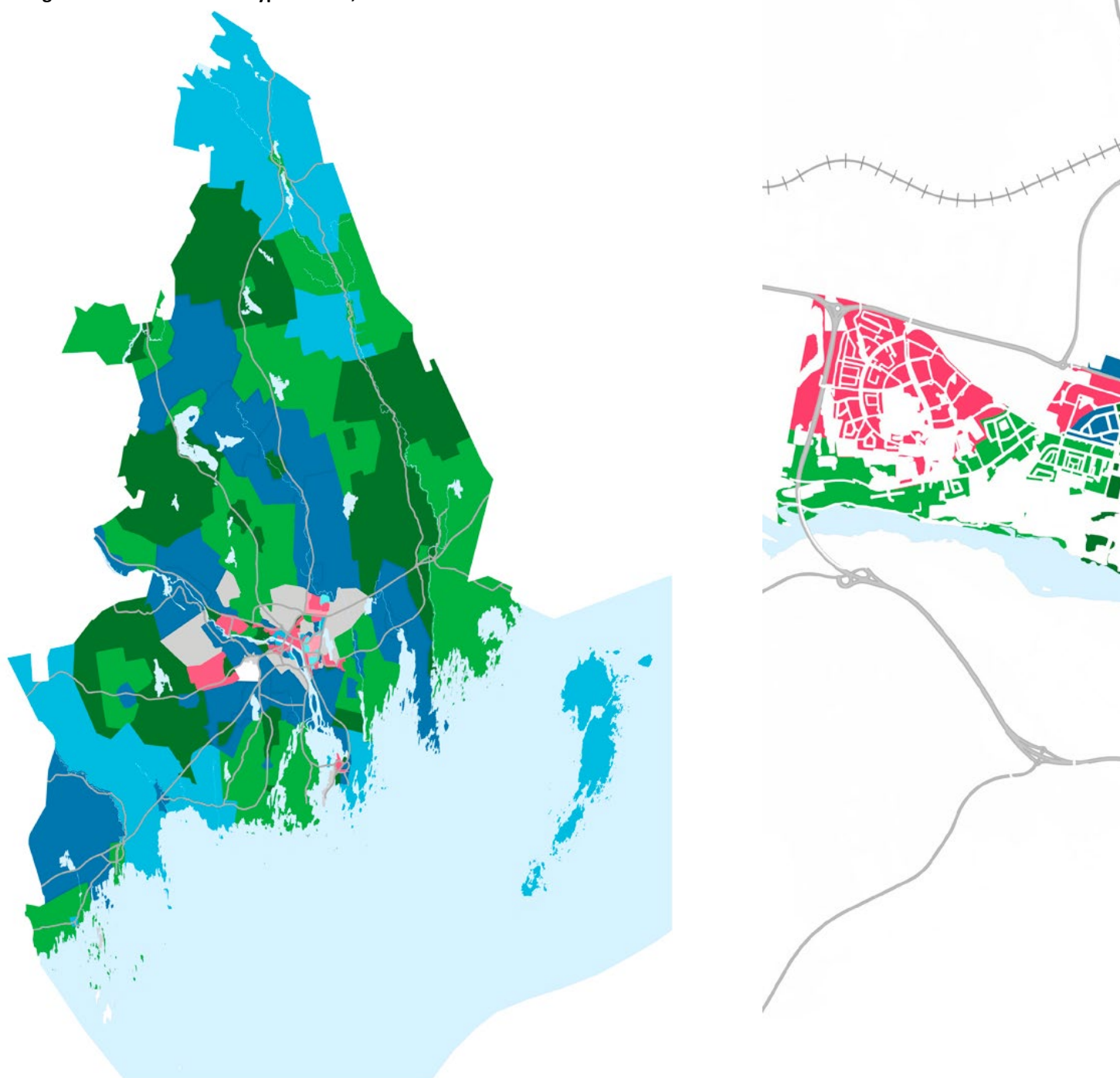
Typområde 6: Kännetecknas av en ganska liten andel unga, hushållsinkomster som ligger över kommunens genomsnittliga nivå, andel ensamboende ligger strax under kommunens genomsnitt, något fler äldre än kommunens genomsnitt och en låg andel utrikes födda i likhet med område 1 och 5.

Exempel på områden inom typområde 6 är: Västerhiske, Tavelsjö, Mariedal, Obbola, Sävar V, Sävar omland Ö.

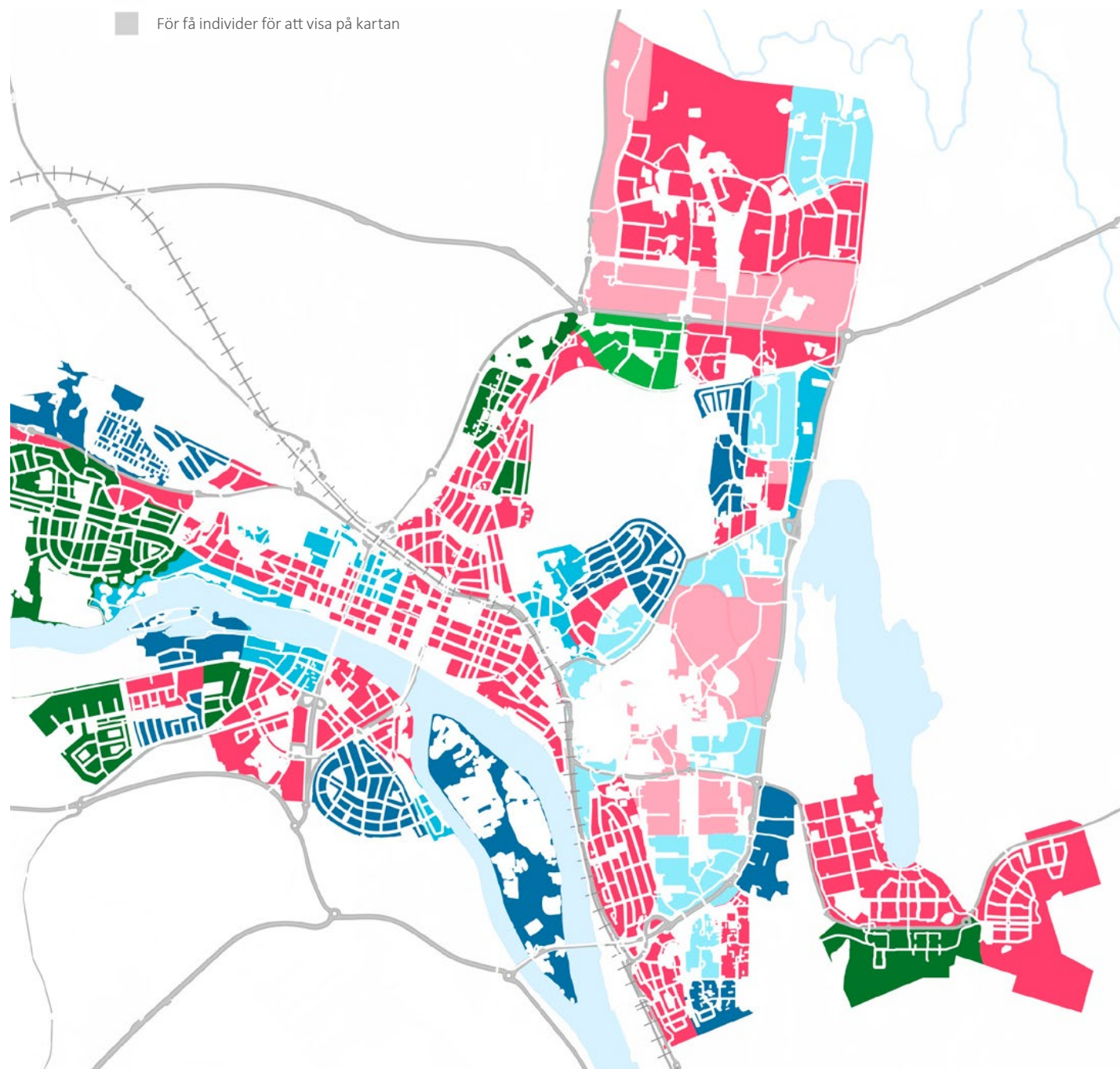
Typområde 7: Kännetecknas huvudsakligen av studentområden med en mycket stor andel unga, mycket låga hushållsinkomster, mycket stor andel ensamboende, en mycket liten andel äldre och en mycket stor andel utrikes födda.

Exempel på områden inom typområde 7 är: Ålidhem V, Ålidhem Ö, Mariehem (studentbostäder), Universitetsområdet, Nydalahöjd, Lill-Jans berget.

Figur 78. Socioekonomiska typområden, Umeå kommun.



- Typområde 1
- Typområde 2
- Typområde 3
- Typområde 4
- Typområde 5
- Typområde 6
- Typområde 7
- För få individer för att visa på kartan

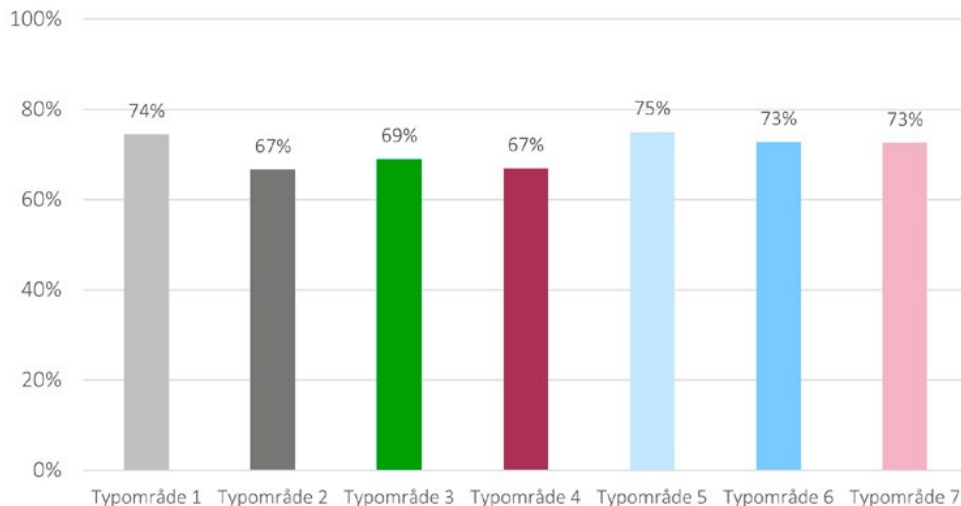


Områden har grupperats med hjälp av socioekonomiska variabler. Dessa är: andel unga (20–29 år), andel äldre (65+), hushållens disponibla inkomst, andel utrikes födda och andel ensamboende.

Hälsan i befolkningen

Majoriteten i alla områden uppger ett gott eller mycket gott allmänt hälsotillstånd. I typområde 2–4 är det dock en något lägre andel som rapporterar om en god hälsa. I typområde 3 och 5 är det även relativt många som anger att de har ett dåligt eller mycket dåligt hälsotillstånd, nämligen 8 procent.

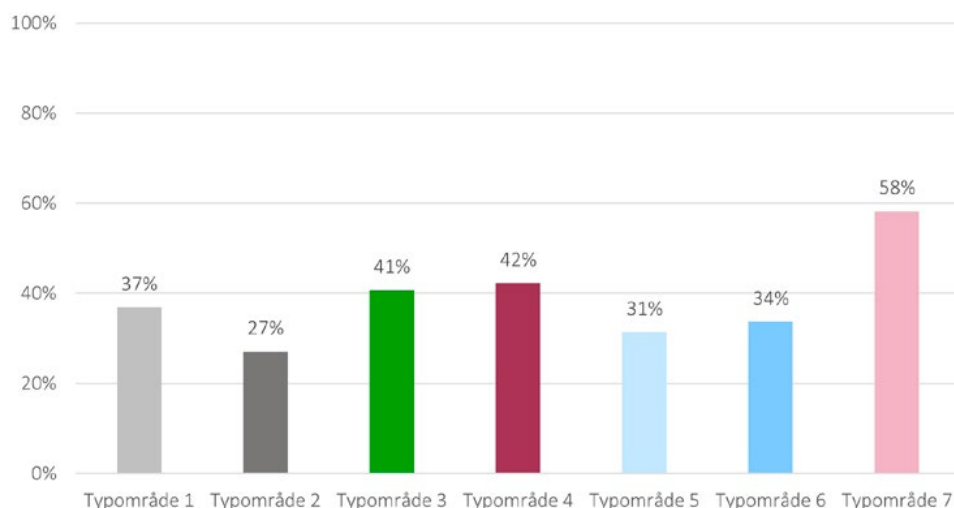
Figur 79. Mycket bra eller bra allmän hälsa. Efter typområde.



Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?

En stor andel av befolkningen inom typområde 7 har ofta känt sig stressade under de senaste två veckorna. Hela 58 procent uppger att de känner stress varje dag eller flera dagar i veckan. Typområde 7 kännetecknas bland annat av en mycket stor andel unga invånare.

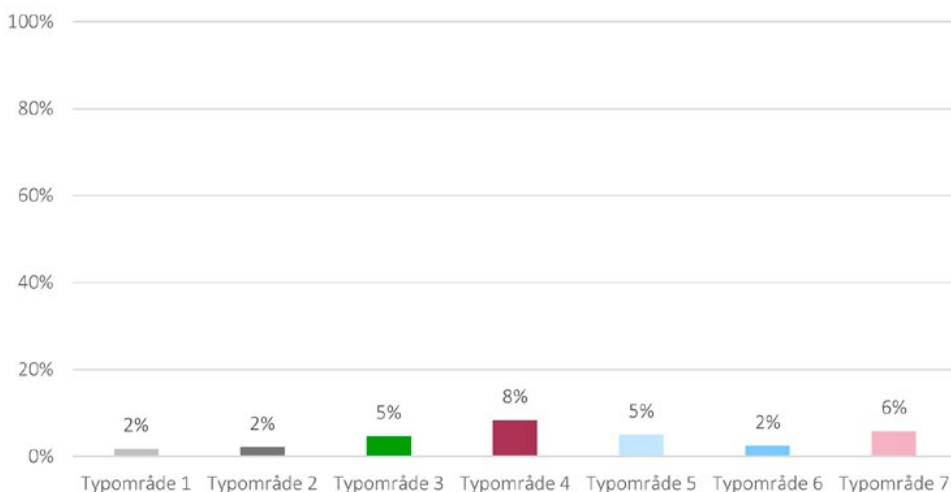
Figur 80. Stressad varje dag eller flera dagar i veckan. Efter typområde.



Hur ofta har du känt dig stressad under de senaste 2 veckorna?

Befolkningen inom typområde 4 är oftare nedstämda än andra. Där är det 8 procent som uppger att de känt sig deprimerade för jämnan eller för det mesta, under de senaste två veckorna. I typområde 7 är det 6 procent som uppger detsamma. Typområde 4 och 7 kännetecknas bland annat av en stor andel unga. De områden som uppvisar en låg nivå av nedstämdhet har även alla en relativt låg andel unga invånare.

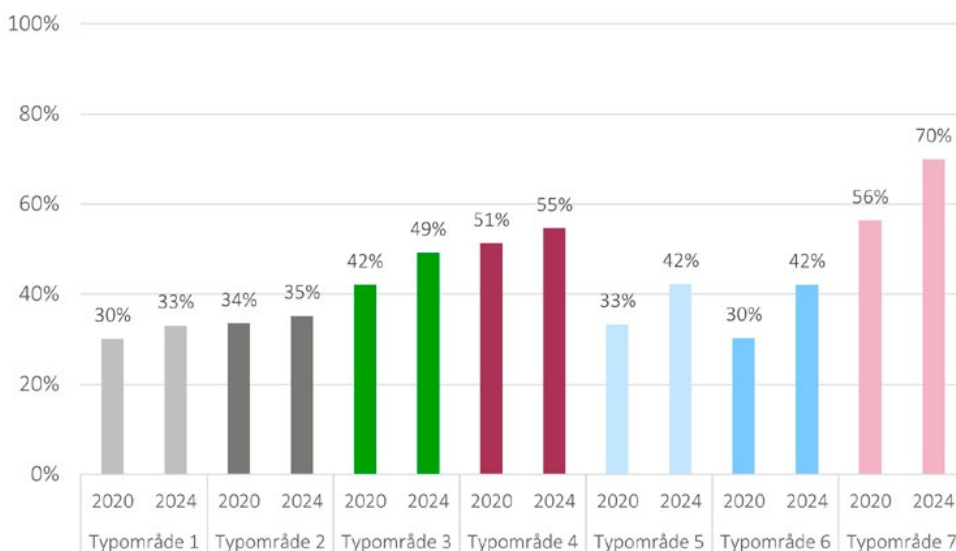
Figur 81. Nedstämd och dennes, hela tiden eller för det mesta. Efter typområde.



Hur ofta under de senaste 2 veckorna har du känt dig så deprimerad att inget har kunnat muntra upp dig?

Besvaren med oro, ängslan och ångest har ökat i Umeå kommun. Vid en jämförelse tycks besvaren ökat inom samtliga typområden. Allra mest har oro och ångest ökat i typområde 7. 2020 uppgav 54 procent att de hade besvär med oro och ångest, 2024 är det hela 70 procent.

Figur 82. Besvär med oro, ångest eller ängslan, svåra eller lätta besvär. Efter typområde.

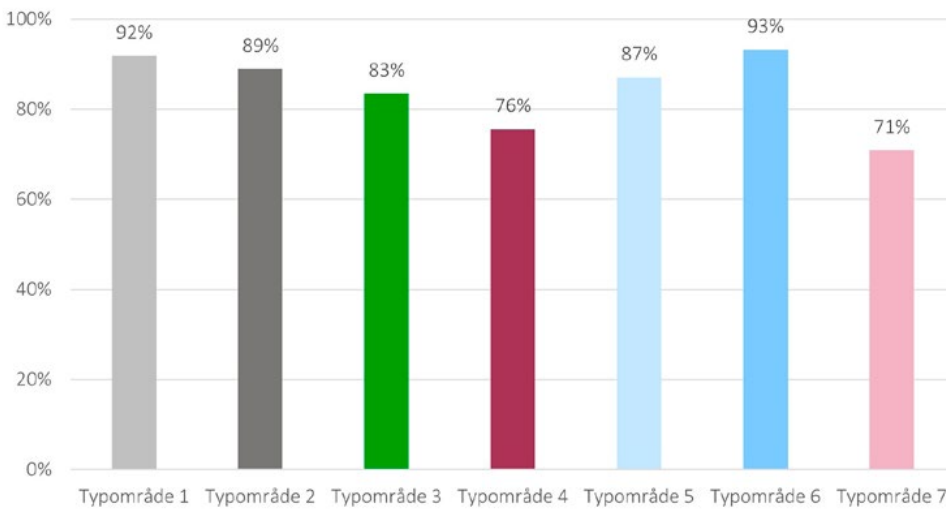


Har du besvär med ängslan, oro eller ångest?

Ekonomiska förutsättningar

Befolkningen inom typområde 4 och typområde 7 har över lag sämre ekonomiska förutsättningar än övriga befolkningen. Inom typområde 4 är det 76 procent som inte kan klara en oväntad kostnad på 13 000 kr på egen hand. Motsvarande siffra inom typområde 7 är 71 procent. Typområde 4 och 7 kännetecknas bland annat av en stor andel unga och en relativt stor andel utrikesfödda.

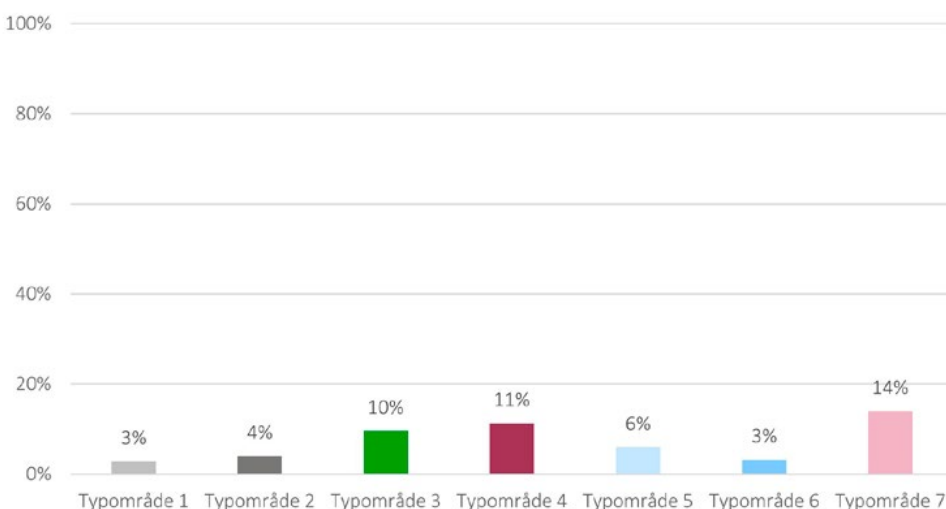
Figur 83. De som kan klara en oväntad utgift. Efter typområde.



Skulle ditt hushåll klara av att betala en oväntad utgift på 13 000 kronor inom en månad utan att låna eller be om hjälp?

Samma mönster framkommer då andelen med ekonomiska svårigheter studeras. I typområde 7 är det 14 procent som har haft svårt att klara de löpande utgifterna det senaste året. I typområde 4 är det 11 procent, och i typområde 3 är det 10 procent. Resultatet är i stort sett detsamma som de var 2020.

Figur 84. Ekonomiska svårigheter vid flera tillfällen. Efter typområde.



Har det hänt att ditt hushåll haft svårighet att klara de löpande utgifterna för mat, boendekostnad, räkningar med mera under de senaste 12 månaderna?

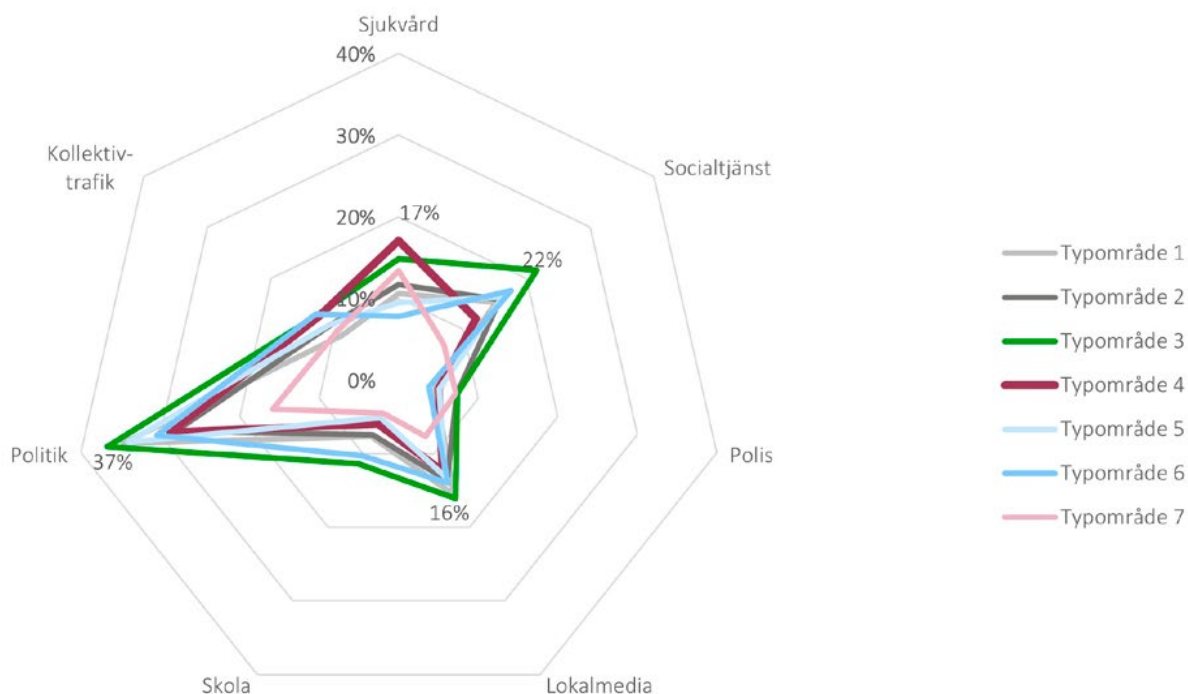
Förtroende och tillit

Kommuninvånare i olika typområden känner olika mycket förtroendet och tillit. Majoriteten i Umeå kommun har mycket stort eller ganska stort förtroende för skolan.

I typområde 3 är det relativt vanligt att ha lågt förtroende för hur olika yrkesgrupper bedriver sitt arbete. Där är det 37 procent som har lite förtroende för lokalpolitiker, 22 procent har lite förtroende för socialtjänsten och 16 procent för lokalmedia.

Värt att notera är att det finns relativt bra resultat i typområde 3 om man vänder på perspektivet. Inom typområde 3 är det alltså relativt många som även säger sig ha ganska högt eller mycket högt förtroende för hur olika yrkesgrupper bedriver sitt arbete. Befolkningen i typområde 3 tenderar således att ha delade meningar.

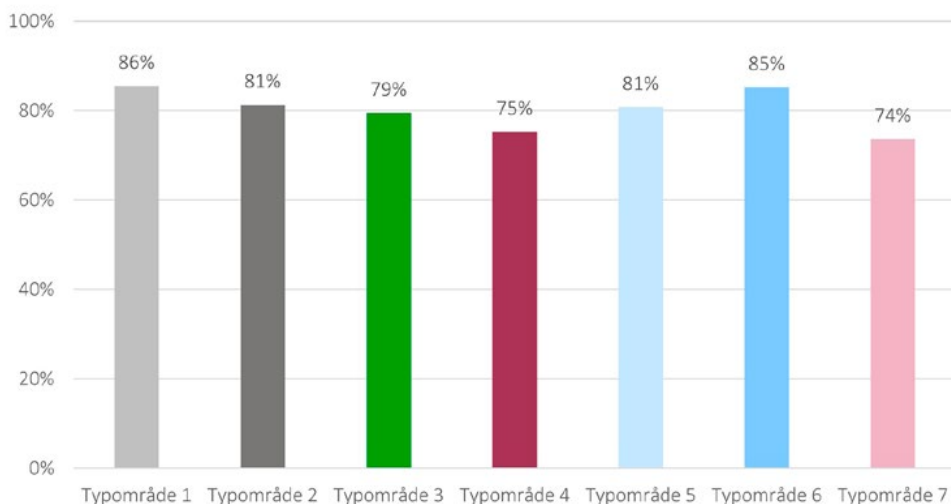
Figur 85. De som har mycket lite eller ganska lite förtroende för...



Hur stort eller litet förtroende har du för sättet följande grupper sköter sitt arbete i Umeå kommun?

Majoriteten av invånarna i Umeå kommun känner tillit till andra men i vissa områden är tilliten lägre. I typområde 4 och 7 är tilliten som lägst. Där är det 75 respektive 74 procent av invånarna som känner att de kan lita på de flesta andra människor de möter.

Figur 86. Tillit till andra. Efter typområde.

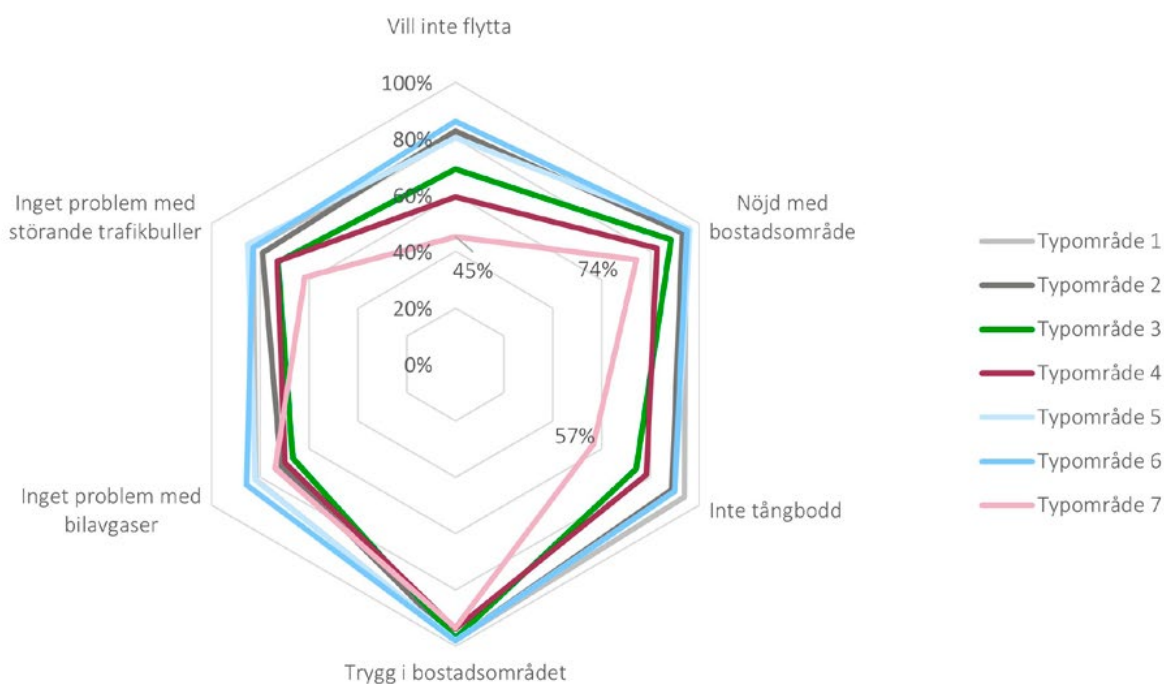


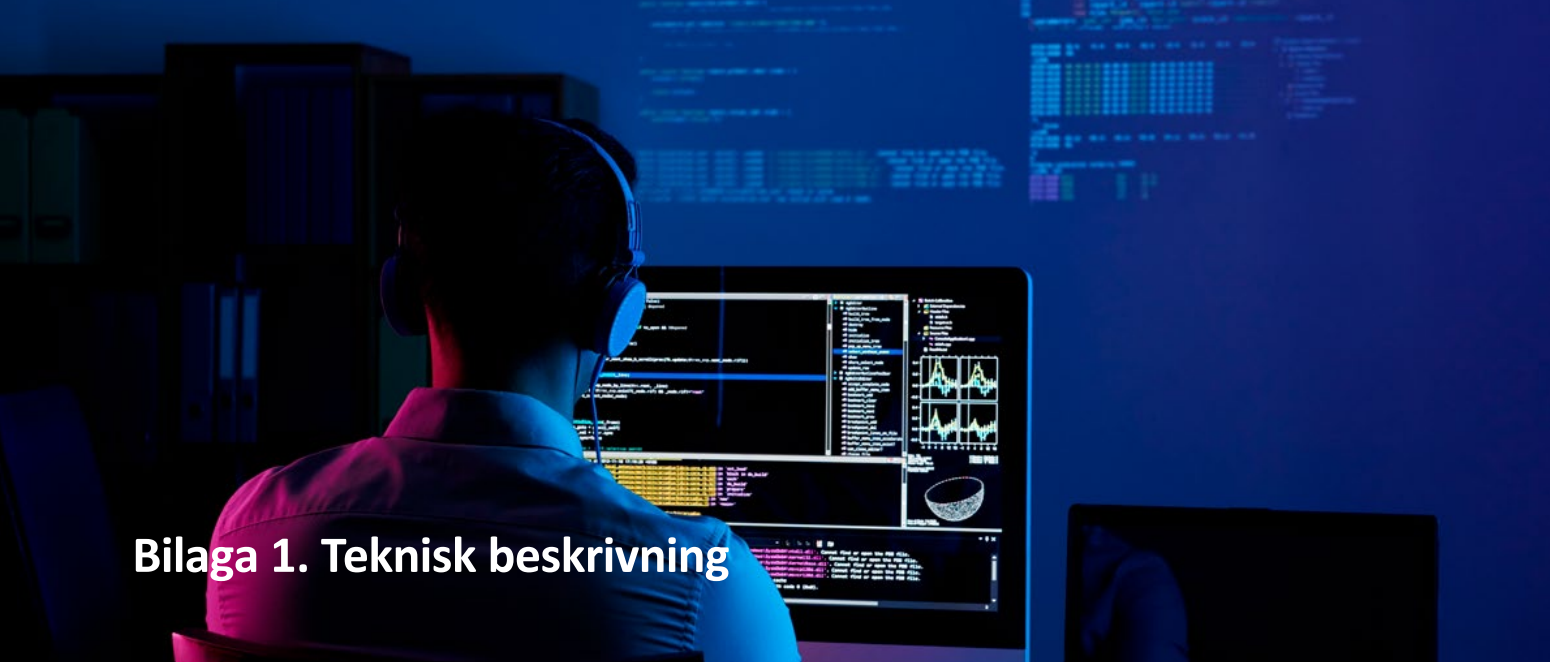
Tycker du att du i allmänhet kan lita på de flesta människor?

Trivsel i boende och boendemiljö

De allra flesta känner sig trygga i sitt bostadsområde. Invånarna i typområde 7 är dock inte lika nöjda med sin bostad eller sitt bostadsområde som övriga. Mer än hälften uppger exempelvis att de överväger att flytta inom kommande 12 månader. I typområde 7 är det 74 procent som är nöjda med sin bostad, jämfört med 91 procent i hela kommunen. 43 procent upplever även att de är trångbodd (med singelhushåll inkluderat).

Figur 87. Bostad och boendemiljö. Efter typområde.





Bilaga 1. Teknisk beskrivning

Inledning

Strategisk utveckling vid Umeå kommun har under 2024 genomfört en enkätundersökning med namn Jämlika liv. Syftet med undersökningen var att undersöka hälsa och levnadsvillkor för invånare i Umeå kommuns. Undersökningen genomfördes som en postenkät i kombination med webbenkät. De som valts ut slumpmässigt att delta, hade möjlighet att besvara enkäten på papper eller via webben. Totalt var det 2 180 personer som besvarade frågeblanketten, vilket är 28 procent av urvalet.

Population och urvalsram

Populationen, alltså den grupp som ska undersökas, utgörs av samtliga personer i Umeå kommun i åldern 16 år och äldre. För att kunna dra ett urval från populationen skapas en urvalsram som avgränsar, identifierar och möjliggör koppling till objekten i populationen. Urvalsramen i denna undersökning har skapats utifrån kommuninvånarregistret och består av samtliga folkbokförda i Umeå kommun i åldern 16 år och äldre. Antalet individer i ramen var 108 288 personer.

Urval

Från urvalsramen drogs ett stratifierat, icke proportionellt, urval om 7 822 personer. Ett stratifierat urval innebär att alla objekt i respektive stratum har samma sannolikhet att komma med i urvalet men sannolikheten varierar sinsemellan strata om det inte är ett proportionellt urvalsförfarande. Från stratum 1–6 drogs 1037 slumpmässigt utvalda personer per stratum, och för stratum 7 drogs 1 600 slumpmässigt utvalda. Detta gjordes eftersom typområde 7 hade en lägre svarsfrekvens än övriga stratum vid föregående undersökning 2020.

Sekretess och utlämnande

Tillsammans med frågeblanketten skickades ett informationsbrev där uppgiftslämnarna kunde läsa om undersökningens bakgrund och syfte. Det informerades om vilka uppgifter som hämtas och att samtliga uppgifter är skyddade av GDPR. Det framgick även att det är frivilligt att delta. Kopplingen till personuppgifterna tas bort tre månader efter undersökningens avslutande.

Variabler

Umeå kommun har tidigare utformat frågorna i frågeblanketten i samarbete med SCB. 2020 års version av frågeblanketten Jämlika liv genomgick en granskning med hjälp av en mättekniker anställd av SCB.

Typområden

Innan urvalet drogs skapades typområden som representerar varje stratum. Dessa är baserade på en agglomerativ hierarkisk klusteranalys av geografiska nyckelkodsområden (sexsiffernivå).

De variabler som ingick i klusteranalysen var: andel unga (20–29 år), andel äldre (65+), hushållens disponibla inkomst, andel utrikes födda, andel ensamboende. Grunddata hämtades från SCB:s mikrostatistikdatabas MONA, med senaste uppgifter från 2023-12-31. För små befolkningsområden där data saknades imputerades värden. Klusteranalysen resulterade i sju olika kluster.

Datainsamling

Första utskicket sändes ut mer post under hösten 2024 och innehåll följbrev samt inloggningsuppgifter för att besvara undersökningen digitalt. Det framgick i följebrevet att man också har möjlighet att svara via pappersenkät. Vid en senare påminnelse skickades även en pappersenkät ut.

Bortfall

Bortfallet består dels av objektsbortfall som innebär att frågeblanketten inte är besvarad alls, dels av partiellt bortfall som innebär att vissa frågor på blanketten inte är besvarade. Om bortfallet skiljer sig åt från de svarande med avseende på undersökningsvariablerna så kan skattningarna som grundar sig på enbart de svarande vara skeva. För att reducera bortfallsskevheten har vikter beräknats med hjälp av kalibrering.

Objektsbortfall kan bland annat bero på att uppgiftslämnaren inte vill delta i undersökningen, att uppgiftslämnaren inte går att nå eller att uppgiftslämnaren är förhindrad att medverka. Objektsbortfallet blev 72 procent. Ett utökat urval har gjorts inom de bostadsområden som utgör typområde 7. Det har gjorts för att öka antalet svarande i just dessa områden och på så vis förbättra kvaliteten i underlaget. När ett urval utökas för specifika områden eller specifika grupper, vars svarsfrekvens är låg, kommer den övergripande svarsfrekvensen att bli något sämre.

Databeredning

Databeredningen genomfördes av Strategisk utveckling vid Umeå kommun. Samtliga inkomna frågeblanketter prickades av i ett särskilt avregistreringssystem.

Viktberäkning och estimation

Vikter har tagits fram för att kunna räkna upp resultatet till populationsnivå. Uppräkning med vikter medför att resultatet kan redovisas för hela populationen och inte bara för de svarande. Om vikterna inte används så kan resultaten bli mycket missvisande. Vikterna kompenserar för objektsbortfallet men inte för det partiella bortfallet. De hjälpvariabler som har använts för att justera resultaten är kön, ålder och utbildningsnivå.

Bilaga 2. Kvalitet

Nedan beskrivs de kvalitetsbegrepp som har betydelse för denna undersökning.

Ramtäckning

Ett problem som kan uppstå är täckningsfel. Det innebär att urvalsram och population inte helt stämmer överens. Täckningsfelen kan delas in i två typer, dels undertäckning som innebär att vissa enheter som ingår i populationen saknas i urvalsramen, dels övertäckning som innebär att enheter som inte ingår i populationen ändå finns i urvalsramen. Ett sätt att minska täckningsfelen är att ha bra och uppdaterade register.

Urval

Denna kvalitetskomponent avser fel som uppkommer på grund av att man endast undersöker en del av populationen, det vill säga att ett urval har dragits. Urvalsfel är således den avvikelse mellan ett skattat värde (estimat) och det faktiska värdet (parametern) som beror på att man inte undersöker alla objekt i populationen. Urvalsfelets storlek minskar med en ökad urvalsstorlek. Vid ett korrekt urvalsförfarande kan urvalsfelets storlek skattas och bland annat anges med osäkerhetsintervall i form av konfidensintervall.

Mätning

Ett fel som kan uppstå vid mätning är att lämnade uppgifter skiljer sig från faktiska uppgifter. Felet kallas mätfel och kan uppkomma då respondenten inte minns de faktiska uppgifterna, missförstår frågan eller medvetet svarar felaktigt. För att försöka minimera mätfelen har frågeblanketten granskats av SCB:s mättekniska laboratorium och kontroller har genomförts.

Bearbetning

Vid den manuella och maskinella bearbetningen av datamaterialet kan fel uppstå, så kallade bearbetningsfel. Som exempel på bearbetningsfel kan registreringsfel och kodningsfel nämnas. Dessa fel kan förhindras och upptäckas i de kontroller som genomförs vid dataregistreringen. Vanligtvis är denna typ av fel försumbara.

Bortfall

De eventuella fel som bortfallet kan ge upphov till kallas bortfallsfel. Det inträffar om objekten i bortfallet och de svarande skiljer sig åt (har en annan fördelning) avseende undersökningsvariablerna.



Om rapporten

Rapporten *Jämlika liv 24* beskriver hälsan hos Umeås vuxna befolkning och betonar vikten av jämlikhet för ett hållbart samhälle. Folkhälsoarbetet är både hälsofrämjande och förebyggande, och en del av Agenda 2030. *Jämlika liv* är Umeå kommuns stora folkhälsoundersökning där närmare 8 000 vuxna i kommunen fick möjligheten att delta. De 2 180 umeåbor som valde att delta fick svara på frågor om allt från självskattad hälsa, kroppsideal och stress, till tillit, ensamhet och hjälp i vardagen. Kommunen genomför *Jämlika liv* vart fjärde år. Senast år 2020.



Tjänsteskrivelse

2025-11-28

Fritidsnämnden

Diariennr: FN-2025/00004

Anmälningsärenden/delegationsbeslut december 2025

Förslag till beslut

Fritidsnämnden beslutar

att godkänna redovisningen av delegationsbeslut och anmälningsärenden för december 2025.

Ärendebeskrivning

Delegationsbeslut

Föreningsbyrå

Anmälningsärenden december, dnr: FN-2025/00004-33

Anmälningsärenden

Allmänna ärenden

Kommunfullmäktiges beslut 2025-10-27 § 205, "Ny policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet", komplettering av reglemente, dnr: FN-2025/00020-4 och 6

Kommunstyrelsens beslut 2025-11-11 § 195, "Revidering av Anvisning för nämndernas rapportering T3 2025", dnr: FN-2025/00010-18

Uppföljande granskningar av kommunens inköps- och upphandlingsprocess och avtalsförvaltning, dnr: FN-2025/00052-1

Beredningsansvariga

Elisabeth Anttu, nämndsekreterare

Stefan Hildingsson
Fritidsdirektör

Elisabeth Anttu
Nämndsekreterare



Anmälningsärenden Fritidsnämnden (2025-12-10)

Lotteriärenden

Följande föreningar har beviljats registrering av lotteri enligt 6 kap. 9 § Spellagen:

- Gimonäs Umeå Idrottsförening för perioden 2025-10-02 – 2030-10-01
- Team Thorengruppen Ungdom SK för perioden 2025-10-28 – 2030-10-27
- Thorengruppen IBK för perioden 2025-10-28 – 2030-10-27
- Team Thorengruppen SK för perioden 2025-10-28 – 2030-10-27
- Umeå City IBF för perioden 2025-10-28 – 2030-10-27
- Umeå City IBK för perioden 2025-10-28 – 2030-10-27
- Team TG Fotbollförening för perioden 2025-10-28 – 2030-10-27
- Team TG Ungdom FF för perioden 2025-10-28 – 2030-10-27

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	Björkstadens padelklubb
Arrangemang:	Öppen paddelhall helgkvällar
Bidragsform:	UVTS -stöd
Ärendenr i Rbok:	207394
Datum:	Vecka 46 – vecka 3 (2025–2026)
Sökt belopp:	50 000 kr
Beviljat belopp:	50 000 kr
Motivering till beslut:	Björkstadens Padelklubb beviljas 50 000 kr från Fritidsnämndens UVTS-stöd till följande insatser enligt ansökan: Hålla öppen paddelhallen helgkvällar v 46 - v 3.

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	Umeå Boxningsklubb
Arrangemang:	Öppna upp boxningslokal för fler deltagare
Bidragsform:	UVTS stöd
Ärendenr i Rbok:	207610
Datum:	Hela året 2026
Sökt belopp:	50 000 kr
Beviljat belopp:	50 000 kr
Motivering till beslut:	Umeå Boxningsklubb beviljas 50 000 kr från Fritidsnämndens UVTS-stöd till följande insatser enligt ansökan: Öppna upp boxning lokal på UEA för fler deltagare med start i januari 2026.

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	Ersboda Slöjdförening
Arrangemang:	Miljö: Slipa och lacka golvet i träsektionen
Bidragsform:	Stöd till anläggning, investering
Ärendenr i Rbok:	208511
Datum:	2025-11-12
Sökt belopp:	4 000 kr
Beviljat belopp:	3 600 kr
Motivering till beslut:	Golvet vid träsektionen är svårt att städa, vilket innebär mycket damm som fastnar, lim rester och beständiga färgfläckar. Golvet är i behov av att slipas ner och lackas.

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	Umeå Karateklubb
Arrangemang:	Tillgänglighet – förbättra ljudnivån med en skjutdörr
Bidragsform:	Stöd till anläggning, investering

Ärendenr i Rbok:	208430
Datum:	2025-11-12
Sökt belopp:	23 875 kr
Beviljat belopp:	25 088 kr
Motivering till beslut:	Investera i en skjutdörr som avgränsar "köksytan" och lilla träningslokalen från "fikarummet" och stora träningslokalen för att akustiken ska fungera bättre vid seminarium, styrelsemöten och ledarmöten.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Umeå Curlingklubb
Arrangemang:	Höstlovscurling
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	204547
Datum:	Höstlovet 2025
Sökt belopp:	9 500 kr
Beviljat belopp:	0 kr
Motivering till beslut:	Avslag, ansökan inkom efter utsatt deadline för höstlovet och därmed kan stöd inte beviljas retroaktivt.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Botsmark Bygdegårdsförening
Arrangemang:	Stark och säker Botsmark
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	207601
Datum:	Varje onsdagar 29/10 - 20/12
Sökt belopp:	5 000 kr
Beviljat belopp:	2 500 kr

Motivering till beslut:	För att främja styrka och balans hos äldre i och kring Botsmark så anordnar föreningen Stark och säker programmet från seniortorget. Aktiviteten hålls på bygdegården och är öppet för alla äldre och seniorer.
--------------------------------	---

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Umeå Volleybollförening
Arrangemang:	Beach och futsal turnering 2025
Bidragsform:	Folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	209824
Datum:	27/12 - 28/12 2025
Sökt belopp:	15 880 kr
Beviljat belopp:	0 kr
Motivering till beslut:	Avslag, stöd beviljas inte till turneringar och cuper.

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Personskadeförbundet RTP
Arrangemang:	Vattengymnastik på Navet
Bidragsform:	Rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	207068
Datum:	Jan-maj 2026
Sökt belopp:	4 766 kr
Beviljat belopp:	4 766 kr
Motivering till beslut:	Vattengymnastik på Navet för personer med funktionsnedsättning.

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Personskadeförbundet RTP
Arrangemang:	Vattengymnastik på terapibadet
Bidragsform:	Rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	207050
Datum:	Jan-Maj 2026
Sökt belopp:	3 898 kr
Beviljat belopp:	3 898 kr
Motivering till beslut:	Vattengymnastik på terapibadet.

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Umeå Gymnastikförening
Arrangemang:	Prova på gymnastik - Öppet hus för barngymnastik
Bidragsform:	Folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	206248
Datum:	2025-11-08
Sökt belopp:	14 050 kr
Beviljat belopp:	0 kr
Motivering till beslut:	Avslag, stöd kan inte beviljas retroaktivt.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	IFK Umeå
Arrangemang:	Drop-in Jullovet 2025
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	209830

Datum:	20/12 - 7/1 (2025 – 2026)
Sökt belopp:	48 300 kr
Beviljat belopp:	43 470 kr
Motivering till beslut:	Föreningen arrangerar drop-in badminton under jullovet på badmintonstadion. Totalt handlar det om 12 dagar under jullovet och det är öppet för alla barn och ungdomar.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Umeå Simsällskap
Arrangemang:	Jullovsbad
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	207657
Datum:	Jullov 2025 (december-januari)
Sökt belopp:	27 540 kr
Beviljat belopp:	27 540 kr
Motivering till beslut:	Föreningen kommer att erbjuda gratis entré till barn och ungdomar på Ersbodabadet. Syftet är att så många som möjligt ska ha chansen att göra roliga saker på lovet och få livsviktig vattenvana. Föreningen kommer att köra 2 pass/dag under sex dagar på lovet vilket motsvarar totalt 12 pass. Det är öppet för alla barn och ungdomar men föransmälan krävs då det är max 20 barn/pass.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Stöcke IF
Arrangemang:	Jul i Stöcke
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	209698
Datum:	2025-12-22

Sökt belopp:	2 000 kr
Beviljat belopp:	2 000 kr
Motivering till beslut:	Föreningen anordnar öppet hus den 22/12 i idrottshallen på Mötesplats Stöcke där de kommer att ta fram utrustning och sportmaterial för barnen. Alla barn med målsman är välkomna att delta.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Rädda Barnen Umeå
Arrangemang:	Jullovs Vibes Ålidhem
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	209818
Datum:	2026-01-02 – 2026-01-05
Sökt belopp:	30 000 kr
Beviljat belopp:	25 000 kr
Motivering till beslut:	Syftet är att Jullovs Vibes i Ålidhem ska ge barn och ungdomar ett lov präglad av glädje, gemenskap och meningsfulla aktiviteter. Aktiviteter som idrott, pyssel, musik och skapande erbjuds under jullovet på Ålidhem och är öppet för alla barn och ungdomar.

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Finska klubben i Umeå
Arrangemang:	Finlands självständighets firande 6 december
Bidragsform:	Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	209823
Datum:	6 december
Sökt belopp:	29 500 kr
Beviljat belopp:	27 000 kr

Motivering till beslut:	Föreningen vill ordna ett årligt återkommande evenemang för att fira Finlands självständighetsdag. Det är samtidigt ett sätt att synliggöra den finska minoriteten och kulturen - både för minoriteten och majoritetssamhället.
--------------------------------	---

Handläggare:	Stefan Myrén
Sökande:	Röda korset Umeåkretsen
Arrangemang:	Ljus i mörkret - julretreat för ställa-deltagare
Bidragsform:	Utvecklingsstöd - rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	208486
Datum:	14/12 - 2025
Sökt belopp:	7 500 kr
Beviljat belopp:	7 500 kr
Motivering till beslut:	Yoga retreat för ställa deltagare.

Handläggare:	Ida Odeblom
Sökande:	Kroksjö Byalag
Arrangemang:	Energisparåtgärd luftvärmepump
Bidragsform:	Stöd till anläggning, investering
Ärendenr i Rbok:	210104
Datum:	2025-11-19
Sökt belopp:	35 000 kr
Beviljat belopp:	31 500 kr
Motivering till beslut:	Installera luftvärmepump i lokal bredvid byagården för ökad verksamhet för barn och ungdomar.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Association of Cameroonians in Umeå
Arrangemang:	Workshop och aktiviteter för barnfamiljer
Bidragsform:	Utvecklingsstöd folkhälsa och anläggningar
Ärendenr i Rbok:	209868
Datum:	2025-12-20
Sökt belopp:	21 000 kr
Beviljat belopp:	6 750 kr
Motivering till beslut:	Föreningen kommer att anordna en workshop med jultema som inkluderar konst och hantverk, färgmålning, sångframträdanden, dansshow, grupplekar och ett mentorprogram. Målet är att ge barn och ungdomar en meningsfull aktivitet under lovet, främja kulturutbyte och skapa positiva vanor. Evenemanget hålls på Ersboda Folkets Hus, där även familjer är välkomna att delta med fokus på inkludering och gemenskap.

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Röda Korset Umeåkretsen
Arrangemang:	Teaterlek
Bidragsform:	Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	208480
Datum:	Januari – mars 2026
Sökt belopp:	12 750 kr
Beviljat belopp:	5 250 kr (ytterligare 7 500 kr från utvecklingsstöd kulturverksamhet och arr)
Motivering till beslut:	Föreningen vill genomföra sex tillfällen av Teaterlek inom Stella, som är Röda Korsets verksamhet för kvinnor som utsatts för våld, lever i utsatthet eller upplever social isolering. Syftet är att genom lek, rörelse och improvisation skapa ett tryggt rum där deltagarna får stärka sitt självförtroende, sin kroppsliga närvaro och sin tillit

	till andra.
--	-------------

Handläggare:	Fardeen Ahmadi
Sökande:	Synskadades Förening i Umeå
Arrangemang:	Syntolkning våren 2026
Bidragsform:	Utvecklingsstöd rättigheter och samhällsnytta
Ärendenr i Rbok:	210144
Datum:	2026-02-08 – 2026-05-29
Sökt belopp:	38 700 kr
Beviljat belopp:	19 350 kr (ytterligare 19 350 kr från Utvecklingsstöd kulturverksamhet och arr)
Motivering till beslut:	Föreningen kommer tillsammans med Norrlandsoperan och Umeå Teaterförening erbjuda syntolkning av sex arrangemang som sker under våren.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

§ 205

Diariennr: KS-2024/00830

Ny policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa förslag till policy för inköps- och upphandlingsverksamhet

att fastställa förslag till komplettering av reglemente för nämnder och styrelse

att ge samtliga nämnder i uppdrag att se över och vid behov justera nämndens delegationsordning med anledning av reglementesförändring

att fastställa förslag till riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

att upphäva tidigare styrning på området i form av:

- Inköps- och upphandlingspolicy KF 2016-12-19
- Riktlinjer till policy för upphandling och inköp (infogade i policy) KF 2016-12-19
- Regler för inköp och upphandling i Umeå kommun
- Strategidokument för upphandlingar med sociala krav i Umeå kommunkoncern 2018-06-07
- Ansvar- och rollfördelning vid upphandling inom Umeå kommun
- Riktlinjer för direktupphandlingar i Umeå kommun

Reservation

Bore Sköld, för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Davis Kaza, för Arbetarpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa plan för implementering av policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet 2025-2027

(beslutet gäller under förutsättning att kommunfullmäktige fastställer policy, riktlinje och reglementesförändring)

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun anskaffar varor och tjänster till ett avsevärt värde årligen. För helåret 2024 uppgick Umeå kommuns påverkbara spend till 3 310 mnkr.

Kommunrevisionen genomförde under 2022 två granskningar relaterade till kommunens Inköpsverksamhet. Dels en granskning av kommunens inköps- och upphandlingsprocess, dels en granskning av kommunens avtalsförvaltning. De rekommendationer kommunrevisionen lämnade till kommunstyrelsen var bland annat att:

- Prioritera revidering av styrdokument avseende inköp och upphandling
- Tydliggör den strategiska styrningen avseende upphandlingsfrågor utifrån ett koncernperspektiv, för att tillse den helhetssyn och effektivitet som uttalas i inköps- och upphandlingspolicyn.
- Tydliggör roll- och ansvarsfördelning avseende kommunövergripande och nämndspecifika upphandlingsbehov, beslut och -processer, inklusive delegation
- Stärk kontroll och uppföljning avseende kommunens totala inköp, för att kunna identifiera och vidta åtgärder rörande otillåtna köpbeteenden i organisationen.

Parallellt med att revisionen genomförde dessa två granskningar gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att med start 2023 *genomföra en revidering av upphandlingspolicyn och tillhörande riktlinjer (tilläggsuppdrag 2022:11).*

Nuläges- och omvärldsanalys

Uppdraget fördelades till Stadsledningskontoret och ekonomidirektör Lena Höök Gustafsson som i sin tur gav kommunens upphandlingschef respektive ledningskoordinator i uppdrag att genomföra nulägesanalys av Umeå kommun och omvärldsanalys av kommuner som är jämförbara med Umeå sett till storlek, antal anställda, kommuntyp etc. De kommuner som ingått i omvärldsanalysen är Helsingborg, Linköping, Lund, Uppsala, Västerås och Örebro. Under arbetets gång har även Göteborgs stad infogats i omvärldsanalysen. Omvärldsbevakningen har gett kunskap om hur andra kommuner valt att organisera och styra sin upphandlingsverksamhet. Arbetet har huvudsakligen skett genom dokumentgranskning för att undersöka hur kommunerna arbetar med styrning och ansvarsfördelning inom upphandlingsområdet, i något fall har kontakt tagits med enskild kommun för att få ytterligare information.

Direkt efter att omvärldsanalysen sammanställts påbörjades arbete med nulägesanalys. Nulägesanalysen har haft fokus på att:

- Upparbeta fakta om Umeå kommuns inköpsverksamhet
- Undersöka i vilken grad inköp och upphandling vilar på en strategisk ansats
- I dialogform fånga synpunkter/reflektioner från de förvaltningar som har väsentlig andel av kommunens inköpsvolym (spend).

Omvärldsanalys och nulägesanalys har presenterats för KSnau, KShu, äldrenämnden och kulturnämnden samt för representanter för Upphandlingsmyndigheten. Omvärlds- och nulägesanalys har även presenterats i ett flertal olika forum internt inom kommunen.

Se bilaga 5 för beskrivning av föreslagen förändring inkl slutsatser från omvärlds- och nulägesanalys.

Beredning av nya styrdokument

Mot bakgrund av genomförd omvärlds- och nulägesanalys och genomförda revisionsgranskningar upparbetades förslag till förändrad policy respektive riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet. Information om de föreslagna förändringarna har lämnats till Stadsdirektörens forum, Centrala samverkansgruppen, Stabsnätverket, Ekonomidirektörens ledningsgrupp och Kommunens upphandlingsråd.

Remissförfarande

Kommunstyrelsen beslutade den 18 mars att överlämna remissutgåva av ny policy för inköps- och upphandlingsverksamhet till kommunens nämnder och bolag för yttrande samt att överlämna remissutgåva av ny riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet till kommunens nämnder för yttrande. Två välbesökta remisskonferenser genomfördes under remisstiden. Totalt inkom 12 remissyttranden från kommunens nämnder, synpunkter på förslag till ny policy för inköp- och upphandlingsverksamhet från UKF och bolagskoncernen inhämtades via dialog med UKFs VD.

Remissammanställning och förslag till hantering av specifika synpunkter som framkommit i remissyttranden presenterades för kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott den 5 aug. Se bilaga 6 för remissammanställning, vidtagna åtgärder och remissyttranden från nämnd.

Slutberedning

De synpunkter som inkom i remissyttranden från kommunens nämnder har hanterats genom:

- Revidering/justering av förslag till policy och riktlinje
- Revidering/justering av förslag till plan för implementering.

Se bilaga 1 – Förslag till policy för inköps- och upphandlingsverksamhet

Se bilaga 2 – Riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Se bilaga 3 – Förslag till förändring av reglemente för nämnder och styrelse

Se bilaga 4 – Plan för implementering av policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Observera att Kommunstyrelsen redan idag har fullmäktiges mandat att fastställa kommungemensamma riktlinjer och anvisningar inom inköps- och upphandlingsområdet. Men då föreslagen förändring är av principiell karaktär så tillställs även riktlinjen (bilaga 2) till kommunfullmäktige för fastställande. Kommunstyrelsens mandat att revidera fastställd riktlinje kvarstår (om principiell förändring sker ska den dock tillställas kommunfullmäktige för prövning).

Specifika förtydliganden

I enskilda remissyttranden från några nämnder har det framkommit missförstånd angående förändringarnas inverkan på Upphandlingsbyråns fortsatta roll och funktion.

De förändringar som föreslås i policy, riktlinje och reglemente syftar huvudsakligen till fyra saker:

1. Stärka kommunens förmåga att nyttja inköps- och upphandlingsverksamheten i strategiskt hänseende
2. Tydliggöra roll- och ansvarsfördelning på politisk nivå, dvs tydliggöra nämndernas ansvar för och mandat att förbereda, genomföra och realisera enskilda upphandlingar.
3. Stärka avtalsuppföljning och kontroll för att motverka välfärds kriminalitet och oseriösa aktörer.
4. Säkra att kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning/höjd beredskap

För enskilda nämnder/förvaltningar innebär detta dels att beslut som hittills hanterats av kommunstyrelsen eller dess utskott i högre omfattning kommer hanteras av enskild nämnd, dels en nödvändig ambitionshöjning avseende avtalsuppföljning och kontroll.

Stadsledningskontorets Upphandlingsbyrå kommer dock kvarstå som samordnad funktion under kommunstyrelsen och även framgent ge nämnder och förvaltningar stöd i förberedelse, genomförande och realisering av enskilda upphandlingar.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 – Förslag till policy för inköps- och upphandlingsverksamhet

Bilaga 2 – Förslag till riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Bilaga 3 – Förslag till förändring av reglemente för nämnder och styrelse

Bilaga 4 - Plan för implementering av policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Bilaga 5 - Beskrivning av föreslagen förändring inkl slutsatser från omvärlds- och nulägesanalys.

Bilaga 6 – Remissammanställning, vidtagna åtgärder samt remissyttranden från nämnder.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

Beredningsansvariga

Dan Gideonsson
Urban Dahlgren

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Bore Sköld (V) - Att ärendet återremitteras för att komplettera den föreslagna policyn och riktlinjerna med konkreta formuleringar relaterade till miljö- och klimathänsyn samt hänsynstagande till sociala och arbetsrättsliga kriterier vid inköp och upphandling.

Propositionsordning som godkänns

Avslag mot bifall till Bore Skölds återremissyrkande. Ordföranden finner att utskottet avslår återremissyrkandet.

Bifall mot avslag till tjänsteskrivelsens förslag. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Bore Sköld (V) - Att ärendet återremitteras för att komplettera den föreslagna policyn och riktlinjerna med konkreta formuleringar relaterade till miljö- och klimathänsyn samt hänsynstagande till sociala och arbetsrättsliga kriterier vid inköp och upphandling.

Propositionsordning som godkänns

Avslag mot bifall till Bore Skölds återremissyrkande. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå återremissyrkandet.

Bifall mot avslag till näringslivs- och arbetsutskottets förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig: Hans Lindberg, Janet Ågren, Bore Sköld, Arvid Lundberg, Davis Kaza, Anders Norqvist, Lena Andersson och Lars Brännström.

Yrkanden

Hans Lindberg (S), Janet Ågren (S), Arvid Lundberg (MP), Anders Norqvist (L) och Lena Andersson (M) – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bore Sköld (V) och Jan-Olov Carlsson (V) – Att ärendet återremitteras för att komplettera den föreslagna policyn och riktlinjerna med konkreta formuleringar relaterade till miljö- och klimathänsyn samt hänsynstagande till sociala och arbetsrättsliga kriterier vid inköp och upphandling.

Davis Kaza (AP) – Avslag till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Ärendet ska avgöras idag *mot* att ärendet ska återremitteras. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Bifall mot avslag till kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att bifalla kommunstyrelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld, för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget återremissyrkande.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-10-27

Davis Kaza, för Arbetarpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Beslutet ska skickas till

Beslut om policy för inköps- och upphandlingsverksamhet ska skickas till samtliga nämnder, bolag och kommunrevisionen.

Beslut om riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet, beslut om förändring av reglemente för nämnder och styrelse samt plan för implementering ska skickas till samtliga nämnder och kommunrevisionen.



Bilaga 3

Förslag till revidering av reglemente för nämnder och styrelse

Med anledning av föreslagen förändring i policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet finns behov av att revidera befintligt reglemente för nämnder och styrelse.

Kommunstyrelsen föreslår därför att kommunfullmäktige godkänner komplettering av kommunstyrelsens specifika reglemente enligt följande:

Kommunstyrelsen ansvarar för:

- att kommunens inköpsverksamhet vilar på en gemensam grund och är ändamålsenligt utformad för att tillgodose kommunens behov på strategisk, taktisk och operativ nivå.

Kommunstyrelsen har mandat att:

- utfärda riktlinjer och anvisningar för att upprätthålla en ändamålsenlig och samordnad inköpsverksamhet i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd policy
- företräda kommunen vid strategisk samverkan avseende inköp/upphandling med andra upphandlande myndigheter och enheter
- ta beslut gällande vilka upphandlingsområden som ska samordnas respektive inte samordnas i kommungemensam upphandling alternativt via inrättande av ett dynamiskt inköpssystem.

Kommunstyrelsen föreslår även kommunfullmäktige att det generella reglementet för nämnder och styrelse kompletteras genom att avsnittet 1.1 nämndernas uppdrag kompletteras med nytt avsnitt enligt följande

Inköp och upphandling

Varje nämnd:

- är en egen upphandlande myndighet
- har ansvar för och mandat att förbereda, genomföra och realisera nämndsspecifika och/eller nämndsgemensamma upphandlingar inom ram för den avgränsning som nämndens grunduppdrag utgör.
- ska upprätthålla en ändamålsenlig organisation och kompetens i inköps- och upphandlingshänseende

- *ska följa kommungemensamma direktiv och riktlinjer inom inköps- och upphandlingsområdet som fastställts av kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen.*
- *ska nyttja kommungemensamma stöd- och expertfunktioner samt kommungemensamma processer/digitala tjänster inom inköps- och upphandlingsområdet.*
- *ska bidra till att utveckla kommungemensamma stöd- och expertfunktioner samt kommungemensamma processer/digitala tjänster inom inköps- och upphandlingsområdet.*

Samt att tekniska nämndens, individ- och familjenämndens, äldre- och valnämndens specifika reglementen revideras såtillvida att nuvarande specifika skrivningar avseende de specifikt angivna områden som respektive nämnd får genomföra upphandling inom stryks.



Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder

Beslutad av:
Fullmäktige

Diarienummer:
KS-2014/01024

Beslutsdatum:
Se revideringslogg i slutet av dokumentet

Dokumenttyp:
Reglemente

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Version
1.3.0

Innehåll

1.1 Nämndernas uppdrag.....	3
1.2 Nämndernas arbetsformer.....	6
2.1 Kommunstyrelsen	11
2.2 Krisledningsnämnd	19
2.3 Byggnadsnämnden	20
2.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	22
2.5 Tekniska nämnden	24
2.6 Individ- och familjenämnden	26
2.7 Äldrenämnden.....	28
2.8 För- och grundskolenämnden	29
2.9 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....	31
2.10 Kulturnämnden	33
2.11 Fritidsnämnden	34
2.12 Valnämnden	36
2.13 Personalnämnden	37
Revideringar	38

1. Regler och riktlinjer

Det som sägs i detta reglemente gäller alla nämnder i Umeå kommun, om inte annat anges i det nämndspecifika reglementet. För gemensamma nämnder finns separat antagna reglementen.

Med nämnd avses även kommunstyrelsen.

1.1 Nämndernas uppdrag

Samtliga nämnder ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de grunduppdrag, mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelserna i detta reglemente.

Nämnden ansvarar inom denna ram för upprättande av verksamhetsplan och budget.

Nämnden ska regelmässigt rapportera till fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Nämnden ansvarar för sin förvaltning, dess organisation, kompetensförsörjning samt fördelning av arbetsmiljöuppgifter från kommunfullmäktige. Nämnden har det operativa personalansvaret och övergripande arbetsmiljöansvaret för sin förvaltning.

Respektive nämnd svarar inom sitt område för:

- att informera om verksamheten och nämndens arbete såväl internt som till allmänheten,
- att en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av det egna verksamhetsområdet görs,
- att verka för att samråd sker med brukare av nämndens tjänster,
- att fortlöpande reformera det kommunala regelbeståndet inom verksamheten,
- nämnden är personuppgiftsansvarig enligt gällande lagstiftning om behandling av personuppgifter för de personuppgifter som nämnden behandlar,
- att lämna instruktioner till annan nämnd gällande behandling av nämndens personuppgifter,
- digitala tjänster och informationssystem som stödjer nämndens verksamhet,
- informationssäkerhet
- sin information, dess förvaltning och dess användbarhet.
- att ansöka om statsbidrag gällande nämndens verksamhet,
- att i övrigt fullgöra de uppgifter som fullmäktige överlämnar till nämnden.

Talerätt

Nämnden får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden, undantaget personalärenden, inom sitt verksamhetsområde och därvid träffa

överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.

Samverkan med andra nämnder

För fullgörande av sina arbetsuppgifter äger nämnden att från kommunens övriga styrelser, nämnder och befattningshavare inhämta de upplysningar som nämnden för sin verksamhet finner behövliga.

Nämnderna ska därutöver verka för samverkan med kommunens övriga nämnder och bolag för att gemensamt nå kommunens övergripande mål och uppdrag.

Brukarmedverkan

Nämnden ska i sitt arbete verka för att uppnå en dialog med medborgare och brukare.

Arkiv

Nämnden ansvarar för att nämndens arkiv vårdas och förtecknas i enlighet med arkivlagen. För kommunen finns ett särskilt upprättat arkivreglemente, kommunstyrelsen är arkivmyndighet.

Taxefrågor och dylikt

Nämnden ska upprätta förslag till taxor och avgifter inom nämndens område, samt att besluta i ärenden gällande tillämpningen av fullmäktige antagen taxa. Nämnden får besluta om mindre taxor som ej är av principiell beskaffenhet.

I förekommande fall beslutar nämnden om mindre uthyrningar för de lokaler nämnden disponerar/förvaltar.

Inköp och upphandling

Varje nämnd är en egen upphandlande myndighet. Nämnden har ansvar för, och mandat att förbereda, genomföra och realisera nämndspecifika och/eller nämndgemensamma upphandlingar inom ram för den avgränsning som nämndens grunduppdrag utgör.

Nämnden ska:

- upprätthålla en ändamålsenlig organisation och kompetens i inköps- och upphandlingshänseende
- följa kommungemensamma direktiv och riktlinjer inom inköps- och upphandlingsområdet som fastställts av kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen.
- nyttja kommungemensamma stöd- och expertfunktioner samt kommungemensamma processer/digitala tjänster inom inköps- och upphandlingsområdet.

- bidra till att utveckla kommungemensamma stöd- och expertfunktioner samt kommungemensamma processer/digitala tjänster inom inköps- och upphandlingsområdet.

Civil beredskap och säkerhet

Nämnden ansvarar för den civila beredskapen i nämndens verksamheter. Detta innebär att nämnden ansvarar för att det kontinuerligt genomförs analys, planering och förberedelser för att upprätthålla kontinuitet och tillgodose ändamålsenlig säkerhet och beredskap i de verksamheter som nämnden ansvarar för. Nämnden ansvarar för att förebygga, hantera och följa upp/utvärdera händelser som berör nämndens verksamheter.

Nämnden ansvarar för att upprätta en ändamålsenlig organisation i beredskaps – och säkerhetsfrågor. Nämnden ansvarar för att delta i framttagande av kommunövergripande analyser, planering, förberedelser och utbildningar/övningar inom säkerhets- och beredskapsområdet.

1.2 Nämndernas arbetsformer

I tillämpliga delar gäller dessa bestämmelser även i utskottens arbete, där nämnden inte beslutat annat.

Ersättarnas tjänstgöring

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Inkallande av ersättare

En ledamot som är hindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde svarar för att inkalla ersättare. Den ersättare kallas som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in. Ersättare kallas in i den ordning de tagits upp kommunfullmäktiges valprotokoll.

Ersättare för ordföranden

Om varken ordföranden eller en vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör den till åldern äldste ledamoten ordförandens uppgifter.

Om ordföranden eller vice ordförande på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden/vice ordförande. Ersättaren fullgör ordförandens/vice ordförandens samtliga uppgifter.

Närvarorätt

Kommunstyrelsens ordförande och vice ordföranden har rätt att närvara vid nämndernas sammanträden och delta i överläggningarna. Nämnd får därutöver, om särskilda skäl föreligger, medge ledamot i kommunstyrelsen denna rätt. Den förtroendevalde har i den utsträckning nämnden beslutar rätt att få sin mening antecknad till protokollet.

Nämnden får också ge annan förtroendevald som inte är ledamot i kommunstyrelsen rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Närvarorätten enligt första och andra stycket ovan gäller inte i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild.

Nämnden får härutöver bestämma att annan ska ha rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Sammanträdenas tidpunkt

Nämnden sammanträder på dag och tid som nämnden bestämmer.

Offentliga sammanträden

Nämnden beslutar om huruvida sammanträden i nämnden ska vara öppna för allmänheten.

Digital nämndadministration

Alla handlingar rörande nämnden hanteras digitalt och distribueras endast digitalt till ledamöter och ersättare i nämnderna.

I undantagsfall, om ordföranden så beslutar, får handlingar distribueras på annat sätt.

Ställa in sammanträde

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena. Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Sammanträde på distans

Kommunstyrelse eller nämnd får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Ledamot som önskar delta på distans ska i förväg anmäla detta till ordförande och kommunstyrelsens/nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Styrelsen/ nämnden får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i styrelsen/ nämnden.

Kallelse

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena. Kallelsen ska innehålla uppgifter om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet i god tid innan sammanträdet, dock senast 3 dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt eller inom annan tid.

När varken ordföranden eller en vice ordförande kan kalla till sammanträde ska den till åldern äldste ledamoten göra detta.

Presidium

Där annat inte anges består nämndens presidium av ordförande och vice ordförande.

Ordföranden

Nämndens ordförande ska

- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för nämndens verksamhet, effektiviteten i denna samt ta initiativ i dessa frågor,
- främja samverkan mellan nämnden och kommunens övriga nämnder och bolag
- representera vid uppvaktningar, konferenser och sammanträden om inte nämnden bestämt annat i ett särskilt fall.
- Svara för att nämnden får de sakupplysningar som är behövliga för att fatta beslut,
- Verka för att arbetsklimatet i nämnden präglas av respekt, tillit och förtroende.

Ordföranden får fatta beslut i ärenden som är så brådskande att ärendets avgörande inte kan vänta till dess nämnden kan sammankallas, beslutet skall anmälas vid nästkommande nämndssammanträde.

Nämndinitiativ

Ett nämndinitiativ är ett sätt för en enskild ledamot eller för flera ledamöter tillsammans att nyttja kommunallagens möjlighet att väcka ett ärende i nämnden. För att ärendet ska kunna väckas vid nämndens sammanträde måste initiativet ligga inom nämndens uppdrag och ansvarsområde. Nämndinitiativ ska lämnas skriftligt.

Nämndinitiativ kan lämnas inför eller under ett sammanträde. Endast de ledamöter som tjänstgör vid sammanträdet har rätt att lämna nämndinitiativ. Om ledamot väcker ärende i nämnd under pågående sammanträde ska ärendet hänskjutas till förvaltning för beredning om ärendet inte kan avgöras under sammanträdet.

Protokoll

Nämnden ska föra protokoll över sina sammanträden. Protokollen bör publiceras på kommunens webbsida om det inte föreligger hinder däremot.

Justering av protokoll

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Delgivning

Delgivning med nämnden sker med ordföranden, förvaltningschefen eller annan anställd som nämndens bestämmer.

Undertecknande av handlingar

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutas av nämndens ska undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denna av vice ordföranden och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingar.

Beslut som fattas med stöd av delegation samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav undertecknas av den som fattat beslutet och i förekommande fall, kontrasigneras av den som utsetts därtill.

Utskott

I de nämnder som enligt detta reglemente skall ha utskott väljer nämnden för den tid nämnden beslutar bland utskottets ledamöter en ordförande och en vice ordförande. Om nämnd vill bilda eller avveckla utskott krävs beslut i kommunfullmäktige samt revidering av detta reglemente.

De nämnder som har utskott ska fastställa arbetsordning som tydliggör vilka frågor som ska hanteras i utskottet, hur utskottets arbete ska bedrivas samt delegation från nämnd till utskottet.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att tjänstgöra får nämnden utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden göra dennes uppgifter.

Ersättare ska närvara vid utskottets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra, Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av nämnden vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller en ersättare i utskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

Utskottet sammanträder på dag och tid som varje utskott bestämmer, Sammanträdet ska också hållas när ordföranden anser att det behövs. Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena, kallelsen ska innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet samt uppgift om vilka ärenden som ska behandlas.

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Vid utskottssammanträde ska protokoll föras.

De ärenden som ska avgöras av nämnden i dess helhet bör beredas av utskottet om beredning behövs. Ordföranden, Stadsdirektören eller förvaltningschefen överlämnar sådana ärenden till utskottet.

När ärenden beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

2. Nämndspecifika reglementen

2.1 Kommunstyrelsen

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen gäller bestämmelserna i detta reglemente.

Sammansättning

Kommunstyrelsen består av 15 ledamöter och 15 ersättare. Kommunstyrelsens presidium består av ordförande samt 1:e och 2:e viceordförande

Utskott

Kommunstyrelsen har ett näringslivs- och arbetsutskott, ett planeringsutskott samt ett hållbarhetsutskott. Utskotten har 7 ledamöter och 7 ersättare.

Kommunstyrelsens grunduppdrag

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för:

- Kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor & lönehantering
- ekonomi, styrning & upphandling
- kommunikation
- Översiktsplanering
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling & innovation

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Kommunstyrelsens lednings- och styrfunktion

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska leda och

samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter, detta innebär bland annat att leda, samordna och utveckla:

- den kommunala demokratin och dialogen med kommunens medborgare
- kommunens insatser för att allmänt främja sysselsättningen och näringslivet, inklusive marknadsföring av platsen Umeå
- den översiktliga planeringen och användning av mark och vatten samt samordning och planering av infrastruktur såsom energi, trafik, kommunikationer och vatten/avlopp
- markpolitiken och markberedskap samt att bostadsförsörjningen och samhällsbyggandet främjas
- energiplaneringen samt att energihushållningen främjas
- strategiska HR-processer och arbetsgivarfrågor
- kommunövergripande Intern och extern kommunikation
- det kommunövergripande arbetet med informationssäkerhet
- det kommunövergripande arbetet med interna säkerhetsfrågor i kommunen
- den kommunala verksamhetens kvalitet
- kommunens arbete med hållbarhetsfrågor,
- kommungemensam utvecklingskapacitet och innovationsförmåga
- det kommungemensamma funktionshindersrådet, interreligiösa rådet, landsbygdsrådet, brottsförebyggande rådet och det kommungemensamma arbetet med minoritetsfrågor
- det kommunövergripande arbetet med informationsförvaltning
- kommungemensam samordning internt och externt i trygghetsskapande och brottsförebyggande syfte
- att jämställdhet mellan kvinnor och män främjas

Kommunstyrelsen ska med uppmärksamhet följa och bevaka sådana frågor som ingår i den kommunala kompetensen och är av vikt för kommunens medlemmar, nämnder och bolag.

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår att leda arbetet med och samordna utformningen av styrningen av hela den kommunala verksamheten. Detta innebär att kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna:

- planeringen av kommunens ekonomi och verksamheter.
- en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls.
- beredning av kommunövergripande styrdokument av organiserande, aktiverande och normerande karaktär (inklusive men ej begränsat till mål och riktlinjer)

- arbetet med att kommunövergripande och kommungemensamma styrdokument är aktuella, relevanta, inbördes samordnade och samlade i en kommungemensam förteckning.
- arbetet med att reformera det kommunala regelbeståndet,
- arbetet med att övervaka att av fullmäktige fastställda styrdokument, mål, uppdrag och planer för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,
- arbetet med samordning och att samordningsträffar genomförs med nämndpresidierna och förvaltningscheferna,
- övervaka att kommunens löpande förvaltning i övrigt sköts lagligt och ekonomiskt,
- ansvar för att organisera, bedriva, styra, kontrollera och följa upp kraftverksamheten
- göra framställningar i målfrågor som inte i lag är förbehållna annan nämnd

Kommunstyrelsen ansvarar vid behov för beslut om att:

- omfördela budgetramar mellan nämnderna under förutsättning att berörda nämnder är överens och att förändringarna är kostnadsmässigt neutrala i kommunens totala budget.
- samordning och gränsdragning mellan kommunens nämnder samt mellan kommunens nämnder och bolag. Principiella gränsdragningsfrågor ska tillställas kommunfullmäktige.

Civil beredskap

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens samordning, analys, planering och beredskapsförberedelser.

Kommunstyrelsen är ansvarig för utvärdering av kriser och andra oönskade händelser efter att kommunen aktiverat någon del av sin krisledning/krisorganisation

Säkerhetsskydd

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för säkerhetsskydd i kommun en i enlighet med gällande lagstiftning.

Inköp och upphandling

Kommunstyrelsen ansvarar för att kommunens inköpsverksamhet vilar på en gemensam grund och är ändamålsenligt utformad för att tillgodose kommunens behov på strategisk, taktisk och operativ nivå. Styrelsen ska också företräda kommunen vid strategisk samverkan avseende inköp/upphandling med andra upphandlande myndigheter och enheter

Kommunstyrelsens uppföljnings- och uppsiktsansvar

Kommunstyrelsen leder och samordnar uppföljningen av kommunens ekonomiska ställning, kommunens utveckling och verksamheter. Detta innebär att kommunstyrelsen har ansvar för att:

- i enlighet med fullmäktiges direktiv tillse att uppföljning och rapportering sker till fullmäktige från samtliga nämnder och bolag
- följa hur den interna kontrollen sköts i nämnderna,
- en gång årligen till fullmäktige rapportera om kommunens avtalssamverkan enligt kommunallagen eller enligt annan lag eller författning,
- ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet samt av kommunen förvaltade stiftelser och av kommunen helägda och delägda bolag.
- inom ramen för sin uppsiktsplikt övervaka att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp i enlighet med lag, avtal och av fullmäktige fastställda program och direktiv,

Ansvar för kommunens företag och stiftelser

Kommunstyrelsen ska

- ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag och stiftelser som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen
- ansvara för att beslut om ägardirektiv till företagen fattas och kontinuerligt hålls uppdaterade
- ansvara för regelbundna möten mellan kommunstyrelsen och företagsledningarna/stiftelseledningarna
- löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i Kommunallagen är uppfyllda beträffande de företag och stiftelser kommunen äger eller har intresse i
- att årligen innan sista maj i beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger under föregående kalenderår har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet skall delges fullmäktige snarast. Finner styrelsen att brister föreläggat, ska den samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

- tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i.
- kommunstyrelsen ska regelmässigt till fullmäktige rapportera hur verksamheten i kommunen och de bolag som kommunen helt eller delvis äger utvecklas och hur den totala ekonomiska ställningen är under året,

Kommunstyrelsens övriga åtaganden

Ekonomisk förvaltning

Kommunstyrelsen ska ha hand om kommunens medelsförvaltning och därvid följa av fullmäktige meddelade föreskrifter härför. Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar görs i tid samt vidta de åtgärder som behövs för indrivning av förfallna fordringar. Kommunstyrelsen har också hand om övrig ekonomisk förvaltning. I denna uppgift ingår bland annat att:

- tillse att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett,
- handha egen donationsförvaltning samt efter samtycke från annan nämnd placera sådana medel som ingår i donation som förvaltas av den nämnden.

Arbetsgivarfrågor

Kommunstyrelsen ska ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare och har därvid bland annat att:

- vara anställningsmyndighet för samtlig personal i kommunen och därvid hantera frågor relaterade till lagen om anställningsskydd
- fastställa delegationsordning för personal- och organisationsfrågor
- svara för kommunövergripande lönebildning
- med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare
- förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11-14 och 38 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden
- svara för tillämpning av arbetsrättsliga lagar och avtal,
- avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare
- lämna uppdrag som avses i 6 kap 3 § Lag om vissa kommunala befogenheter (2009:47)
- vara pensionsmyndighet

- besluta om stridsåtgärd

Talerätt

Kommunstyrelsen för kommunens talan i sådana mål och ärenden, där det ankommer på kommunstyrelsen och får därvid träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal på kommunens vägnar. Detta gäller också mål där någon begärt laglighetsprövning av fullmäktiges beslut, om inte fullmäktige beslutar att själv föra talan. Kommunstyrelsen får själv eller genom ombud föra kommunens talan i personalärenden.

Ansvar för övriga lagstadgade uppgifter

- Kommunstyrelsen är arbetslöshetsnämnd.
- Kommunstyrelsen fullgör de uppgifter som ankommer på kommunen under höjd beredskap enligt gällande lagstiftning.
- Kommunstyrelsen är arkivmyndighet. Närmare föreskrifter om arkivvården finns i arkivreglemente.
- Kommunstyrelsen svarar för kommunens anslagstavla.
- Kommunstyrelsen ansvarar för att uppdatera den kommunala författningssamlingen och se till att denna hålls tillgänglig i lagstadgad form.
- Kommunstyrelsen utgör huvudman för undersökningar och sanering av förorenade områden, både på privat och kommunal mark, som finansieras av naturvårdsverket. Kommunstyrelsen avgör vilka objekt som kommunen ska söka bidrag för.
- Särskilt ansvar för kommunens visseblåsarfunktion

Övriga åligganden

Kommunstyrelsen har vidare hand om:

- reformering av kommunens regelbestånd och utformningen av fullmäktiges handlingar,
- Hantering av kommunens grafiska profil och varumärke inklusive ärenden angående kommunens heraldiska vapen
- Kommunstyrelsen samordnar innehållet i och ansvarar för kommunens externa och interna webbplatser och sociala kanaler.
- att bevaka kommunens intressen vid expropriation, fastighetsbildning, fastighetsbestämning, planläggning och byggnadsväsende, gemensamhetsanläggningar och andra ärenden som är jämförbara med dessa,
- de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som inte uppdragits åt annan nämnd,

- Ansvara för kommunövergripande system som behandlar personuppgifter och enligt upprättad registerförteckning tillhör kommunstyrelsen. I de fall angivna system behandlar personuppgifter för andra nämnder är kommunstyrelsen personuppgiftsbiträde till dessa nämnder.
- vara personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i fullmäktige,
- att utse dataskyddsombud för kommunens personuppgiftsbehandling hos kommunstyrelsen, nämnder och motsvarande kommunala organ.

Delegering från kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen ska besluta i följande grupper av ärenden

- vid behov ta upp lån och ingå borgen inom den beloppsram och de riktlinjer som fullmäktige fastställt med särskilt beaktande av de närmare föreskrifter om säkerheten som fullmäktige angivit,
- göra tekniska förändringar av budgetramar, förändringarna skall vara kostnadsmässigt neutrala i kommunens budget,
- verkställa kommunens upphandling av varor och tjänster i de fall ansvar för upphandling ej delegerats till annan nämnd
- utfärda riktlinjer och anvisningar för att upprätthålla en ändamålsenlig och samordnad inköpsverksamhet i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd policy
- ta beslut gällande vilka upphandlingsområden som ska samordnas respektive inte samordnas i kommungemensam upphandling alternativt via inrättande av ett dynamiskt inköpssystem.
- styrelsens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt,
- avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse för den kommunala självstyrelsen. Kommunstyrelsen får också besluta i sistnämnda slag av yttranden om remisstiden inte medger att yttrandet behandlas på ordinarie sammanträde med fullmäktige,
- förvärv och överlåtelse av fast egendom genom köp, försäljning, byte, gåva, fastighetsreglering, expropriation, inlösen med stöd av plan- och bygglagen,
- upplåta och belasta kommunens fasta egendom med tomträtt, arrenderätt, servitut, ledningsrätt, vägrätt eller liknande rättigheter samt uppsäga motsvarande rättigheter,
- anskaffa rätt till utrymme i annans mark, byggnader eller anläggningar med arrenderätt, servitut, ledningsrätt, vägrätt eller liknande rättigheter samt uppsäga motsvarande rättigheter,
- besluta om markanvisning för kommande exploatering,

- godkänna exploateringsavtal som avser genomförande av detaljplaner som antas av byggnadsnämnden,
- beslut om gatukostnader enligt plan- och bygglagen,
- yttra sig över ansökningar om tillstånd enligt kamerabevakningslagen (2018:1200).
- besluta om ansökan avseende permutation/upphörande av kommunens förvaltade donationer, fonder och stiftelser

2.2 Krisledningsnämnd

Sammansättning

Krisledningsnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Krisledningsnämndens presidium består av ordförande och vice ordförande. Personalunion med kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott ska råda.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Krisledningsnämnden fullgör de uppgifter som i fredstid åligger kommunen enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Delegering från fullmäktige

Krisledningsnämnden får fatta beslut om att lämna begränsat ekonomiskt stöd till enskild enligt 4 kap 3 § lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

När krisledningsnämnden ska träda i funktion

Ordföranden, eller om hon eller han har förhinder vice ordföranden, bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion. Fullmäktige kan besluta om att nämndens verksamhet ska upphöra.

Övertagande av övriga nämnders verksamhet

När nämnden är i funktion får den besluta att överta en nämnds verksamheter och därmed fatta beslut i den utsträckning det är nödvändigt med hänsyn till den extraordinära händelsens omfattning. Beslutet ska anmälas till närmast följande kommunfullmäktigesammanträde.

De händelser som kan hanteras inom ordinarie organisation ska hanteras i denna och verksamheten ska därmed ej övertas.

2.3 Byggnadsnämnden

Sammansättning

Byggnadsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Byggnadsnämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande

Byggnadsnämndens grunduppdrag

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvarar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mättnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Byggnadsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Byggnadsnämnden fullgör kommunens uppgifter enligt plan- och bygglagen. Nämnden fullgör också de övriga uppgifter som enligt annan lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom plan- och byggnadsväsendet.

Byggnadsnämnden ansvarar för

- den grundläggande mät-och kartverksamheten,
- det administrativa och ekonomiska ansvaret för den kommunala lantmäterimyndigheten (KLM),
- den kommunala tillsynen över och den kommunala tillståndsprövningen av uppsättandet av skyltar inom kommunen,
- delar av den kommunala tillsynen avseende strandskyddet,
- fullgöra kommunens myndighetsansvar gällande renhållningsfrågor enligt 15 kap miljöbalken rörande kommunens egna fastigheter som tekniska nämnden förvaltar med undantag från dispenser för bortforsling,
- handläggning av bostadsanpassningsbidrag.

Delegering från kommunfullmäktige

Byggnadsnämnden ska besluta i följande grupper av ärenden

- upprättande av detaljplaner och områdesbestämmelser enligt PBL,
- antagande, ändring eller upphävande av detaljplaner och områdesbestämmelser enligt PBL, med undantag för de planer och bestämmelser som ska beslutas av kommunfullmäktige,

- dispenser från förbud enligt 7 kap 15 § miljöbalken gällande strandskydd i detaljplan, bygglov och lokaliseringsprövningar
- bostadsanpassningsärenden,
- namnsättning av gator/vägar, torg, parker, kvarter o dyl samt kommunens institutioner och anläggningar.

2.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammansättning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Miljö- och hälsoskyddsnämnden presidium består av ordförande samt vice ordförande

Miljö- och hälsoskyddsnämndens grunduppdrag

I miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet, serveringstillstånd, tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter samt receptfria läkemedel. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling inom miljöövervakning, energieffektivisering, klimatpåverkan och naturvård samt utgör ett kompetensstöd i miljöfrågor vid fysisk planering. Nämnden medverkar till en ökning av allmänhetens medvetenhet om miljö-, natur-, och hälsoskyddsfrågor samt energi, klimat, och hållbar konsumtion. Nämnden ansvarar även för budget- och skuldrådgivning, konsumentrådgivning och för kommunens förvaltare i enlighet med föräldrabalken.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fullgör kommunens uppgifter:

- inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt de övriga uppgifter som enligt miljöbalken (1998:808) och annan lagstiftning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet,
- enligt livsmedelslagen (2006:804),
- enligt alkohollagen (2010:1622),
- enligt lag om tobak och liknande produkter (2018:2088),
- enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257)
- enligt lagen om foder och animaliska biprodukter (2006:805),
- enligt lag om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730),
- enligt lagen om sprängämnesprekursorer (2014:799),
- enligt socialtjänstlagen (2025:400) avseende skuldsatta personer,
- enligt 7 kap miljöbalken gällande ansvar för tillsyn och dispenser från förbud där kommunen har rätt att fatta beslut, med undantag av dispenser i detaljplan, bygglov och lokaliseringsprövningar som beslutas av byggnadsnämnden,
- enligt strålskyddslagen (2018:396),
- enligt lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa avseende saneringsintyg.
- enligt lag (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg

Till nämndens uppgifter hör även:

- att medverka till att allmänhetens medvetenhet om miljö- och hälsoskyddsfrågor samt naturvård ska ökas
- att erbjuda rådgivning i privatekonomiska och konsumenträttsliga frågor
- att erbjuda rådgivning om energi- och klimatfrågor till privatpersoner, företag och organisationer
- att bidra med expertstöd inom miljö- och naturvärden i planprocessen
- att genomföra miljöövervakning av luft, vatten, buller och natur.

Nämnden svarar vidare för kommunens förvaltare som fullgör uppgifter enligt föräldrabalken (1949:381).

Delegering från kommunfullmäktige

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska besluta i följande grupper av ärenden:

- avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen,
- enligt miljöbalken pröva frågor om bortforsling genom kommunens försorg av annat avfall än hushållsavfall samt enligt avfallsförordningen och de lokala föreskrifterna om avfallshantering medge dispens från att forsla bort sådant avfall.

2.5 Tekniska nämnden

Sammansättning

Tekniska nämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Tekniska nämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Tekniska nämndens grunduppdrag

Tekniska nämnden har ansvar för kommunens anläggningar, infrastruktur och allmänna platser såsom fastigheter, gator, vägar, parker och närskogar. Uppdraget innefattar att planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, kommunens IT- och kommunikationssystem samt Umeå kommuns fastigheter- både avseende verksamhetslokaler och boenden för sociala behov. Nämnden ska tillhandahålla färdtjänst, uppfylla kommunens uppgifter avseende trafikfrågor samt tillhandahålla intern service inom måltider och lokalvård.

Nämnden har också ansvar för att samordna Umeå kommuns fordonsanskaffning samt att leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation.

Uppdraget innefattar även att svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Digital omställning och IT, Fastighet, Gator och parker, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Tekniska nämnden är kommunens organ för planering, förvaltning och drift av kommunens anläggningar, gator, vägar, parker och allmänna platser. Tekniska nämnden ansvarar även för kommunens interna servicefunktioner samt färdtjänst.

Tekniska nämnden ska:

- ha ett helhetsansvar för kommunens lokalförsörjning avseende planering, förvaltning och utveckling av verksamheternas lokaler samt boende för sociala behov
- svara för planering, byggande av kommunala fastigheter och anläggningar
- svara för den kommunala väghållningen och förvalta mark som utgör allmän plats
- fullgöra kommunens myndighetsansvar gällande renhållningsfrågor enligt 15 kap miljöbalken med undantag från dispenser för bortforsling samt ärenden rörande kommunens egna fastigheter
- svara för kommunens uppgifter enligt §§ 2-4 i lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning
- svara för förvaltning och reinvestering av kommunens detaljplanlagda gator, parker och naturområden.

- svara för samordning och utveckling för driften av kommunens IT- och telefonisystem samt ID-nyckelorganisation
- svara för IT-support till kommunens verksamheter avseende gemensamma administrativa system
- svara för att kortsiktigt och långsiktigt ge kommunens verksamheter de IT-mässiga digitaliseringsförutsättningarna
- leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation
- svara för städning av lokaler där kommunen bedriver verksamhet, såvida detta inte ålagts annan
- svara för att producera kvalitetssäkrade och näringsriktiga måltider till kommunens verksamheter
- fullgöra kommunens uppgifter enligt lag (1997:736) om färdtjänst och lag (1997:735) om riksfärdtjänst
- fullgöra kommunens uppgifter som avses i 1 § lagen om nämnder för vissa trafikfrågor.
- samordna kommunens fordonsanskaffning och fordonsnyttjande.
- svara för samordning av kommunens dagvattenhantering
- uppbyggnad och drift av fast installerad samt mobil reservkraft
- lagerhållning och vid behov tillagning samt distribution av reservlivsmedel
- lagerhållning och vid behov distribution av reservdrivmedel
- lagerhållning och vid behov distribution av förbrukningsmaterial/reservdelar för att tillgodose behov i prioriterad samhällsviktig verksamhet vid samhällsstörning, kris eller krig.

I de fall Tekniska nämnden ansvarar för drift av system som behandlar personuppgifter för andra nämnder är Tekniska nämnden personuppgiftsbiträde till dessa nämnder.

Delegering från kommunfullmäktige

Tekniska nämnden beslutar i följande ärendegrupper:

- igångsättningstillstånd av investeringar i byggnader och anläggningar
- extern förhyrning av lokaler/fastigheter för kommunens behov
- ändring av bilagorna till lokala allmänna ordningsföreskrifter
- avtal med andra aktörer för att höja eller bibehålla kapacitet inom reservkraft, lagerhållning och distribution av reservlivsmedel och reservdrivmedel samt material för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet vid samhällsstörning, kris eller krig.

2.6 Individ- och familjenämnden

Sammansättning

Individ- och familjenämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Individ- och familjenämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare samt ett individ- och familjeutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Individ- och familjenämndens grunduppdrag

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Individ- och familjenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Individ- och familjenämndens övergripande ansvar för alla åldrar:

Nämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter som i övrig lag åläggs kommunens socialnämnd, förutom de områden som annan nämnd eller styrelse ansvarar för. Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg.

Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagen (2025:400) genom att ha det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Särskilda bestämmelser finns gällande barn och unga, personer med missbruk, brottsoffer, och våldsutsatta personer

Nämnden fullgör de uppgifter som en kommun respektive socialnämnd ansvarar för enligt:

- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.
- Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

- Lag (1988:870) om vård av missbrukare.
- Lagar och förordningar gällande mottagande av ensamkommande flyktingbarn.
- Ärvdabalkens (1958:637) bestämmelser om dödsboanmälan.
- Anordna gravsättning enligt 5 kap 2§ begravningslag (1990:1144)

Individ- och familjenämndens ansvar för personer under 65 år:

För personer under 65 år fullgör nämnden de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagens (2025:400) särskilda bestämmelser för personer med funktionshinder samt personer som vårdar eller stödjer närstående.

Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30):

- i kommunens särskilda boenden för personer med funktionshinder,
- för personer som bor i ordinärt boende (hemsjukvård), samt
- till personer under vistelsetid på daglig verksamhet.

Nämnden ansvarar för de uppgifter som en patientnämnd åläggs enligt lag om stöd vid klagomål vid hälso- och sjukvården (2017:372).

Nämnden har rätt att lämna stöd till boende och lämna kompensation till enskilda inom socialtjänsten enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.

Delegering från kommunfullmäktige

Nämnden ansvarar för:

- beslut om utdelning av medel från stiftelsen Biståndsfonden,
- bidragsgivning till vissa ideella och idéburna organisationer som gör insatser inom det sociala området.

2.7 Äldrenämnden

Sammansättning

Äldrenämnden (ÄN) består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Äldrenämndens grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre. Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Äldrenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Nämnden ansvarar för de uppgifter som åläggs kommunens socialnämnd enligt Socialtjänstlagens (2025:400) särskilda bestämmelser för olika grupper enligt 5 kapitlet rörande äldre människor, människor med funktionshinder samt personer som vårdar eller stödjer närstående inom dessa målgrupper. Nämndens ansvar gäller för personer 65 år och äldre.

- Nämnden ansvarar för de uppgifter som åläggs kommunen som huvudman enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) rörande personer inom särskilt boende för äldre samt personer som bor i ordinärt boende (hemsjukvård). Nämndens ansvar gäller för personer 65 år och äldre.
- Nämnden ansvarar för de uppgifter som en patientnämnd åläggs enligt lag om stöd vid klagomål vid hälso- och sjukvården (2017:372).
- Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg.
- Nämnden ansvarar för samordning av Umeå kommuns pensionärsråd
- Nämnden ansvarar för de uppgifter som åligger kommunen enligt Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter, gällande servicetjänster till äldre.

Delegering från kommunfullmäktige

- Beslut om utdelning av medel från Stiftelsen Blomsterfonden.

2.8 För- och grundskolenämnden

Sammansättning

För- och grundskolenämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

För- och grundskolenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

För- och grundskolenämnden ansvarar för de åligganden som åvilar kommunen enligt skollagen och annan lagstiftning som rör nämndens område och inte ska fullgöras av annan.

Nämnden ska verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas i nämndens verksamheter. Nämnden ansvarar exempelvis för att det finns skolbibliotek, elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt modersmålsundervisning i nämndens verksamheter.

Vidare ansvarar nämnden för myndighetsutövning enligt skollagen, för både kommunala och fristående verksamheter, exempelvis gällande skolskjuts samt interkommunala frågor. Nämnden svarar för ledning, samordning och utveckling av det kommunala skolväsendet.

Nämnden ska

- Ansvara för arbetsmiljön för de barn och elever som finns i nämndens verksamhet
- Samverka med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för lärande och utveckling av barn och ungdomar i ett kommunalt helhetsperspektiv.
- Samordna kommunens kvalitetsredovisning för förskoleverksamhet, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.
- Svara för en god samverkan med barn, elever, föräldrar och adekvata organisationer/föreningar.

- Utredda ansökan om tillstånd för fristående huvudmän att bedriva förskoleverksamhet eller enskild pedagogisk omsorg, genomföra en ägar- och ledningsprövning samt prövning av ek. förutsättningar.
- Genomföra regelbunden tillsyn av sådan fristående verksamhet som beviljats godkännande enligt ovan.
- Samverka med Umeå universitet och övriga högskoleutbildningar i Umeå.
- Besluta om utdelning av medel från Stiftelsen stipendiefonden för Umeå kommuns grundskola.

2.9 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Sammansättning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH-gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (sfi). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Nämnden svarar för kommunens åtaganden enligt skollagstiftningen för gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning samt undervisning i svenska för invandrare. Nämnden svarar vidare för sysselsättningsbefrämjande åtgärder, samt för den kommunala mottagningen av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Nämnden ska verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas. Nämnden ansvarar för myndighetsutövning enligt skollagen, och svarar exempelvis för att det finns skolbibliotek, elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt arbetsplatsförlagt lärande (APL). Vidare ansvarar nämnden för bestämmelserna kring elevresor, interkommunala skolfrågor och modersmålsundervisning.

Nämnden ansvarar även för vissa nyanländas etablering på arbetsmarknaden, sommarjobb för gymnasieungdomar samt för rekrytering av arbets- och praktikplatser för ungdomar och vuxna långtidsarbetslösa, samt personer med funktionshinder.

Nämnden ska:

- Ansvara för arbetsmiljön för de elever som finns i nämndens verksamhet.
- Samverka med för- och grundskolenämnden för lärande och utveckling av barn och ungdomar i ett kommunalt helhetsperspektiv.
- Samordna kommunens kvalitetsredovisning för samtliga gymnasieskolor och vuxenutbildning.
- Svara för en god samverkan med elever, vårdnadshavare och adekvata organisationer/föreningar.
- Samverka med Umeå Universitet, högskoleutbildningar i Umeå samt andra utbildningsanordnare inom området.
- Tillhandahålla, leda och samordna kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och vuxenutbildning som särskild utbildning på såväl grundläggande som gymnasial nivå, samt verka för en sammanhållen utbildning för nyanlända.
- Arbeta för en god integration och samverkan samt ta emot och tillhandahålla bosättning för vissa nyanlända invandrare.
- Finansiell samordning av verksamhet inom ramen för samordningsförbundet.
- Samverka med Arbetsförmedlingen, och andra aktörer, näringsliv samt offentliga arbetsgivare samt andra adekvata organisationer/föreningar.

2.10 Kulturnämnden

Sammansättning

Kulturnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Grunduppdrag

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Kulturnämnden svarar för den politiska styrningen av kommunens verksamheter såsom folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang.

Utöver detta har kulturnämnden även ett ansvar för Sveriges depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden svarar för de uppgifter som åligger kommunen i enlighet med Bibliotekslag (2013:801) samt Museilag (2017:563).

Kulturnämnden ska inom ansvarsområdet:

- medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor.
- inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten,
- medverka i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser,
- inom sitt ansvarsområde stödja och främja amatör- och annan skapande verksamhet,
- inom sitt ansvarsområde ge möjlighet till konstnärliga upplevelser,
- stödja och främja internationellt utbyte inom kulturområdet,
- samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet

2.11 Fritidsnämnden

Sammansättning

Fritidsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Fritidsnämndens grunduppdrag

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning.

Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Utöver sitt grunduppdrag har nämnden följande särskilda ansvarsområden:

- Fritidsnämnden har ett ansvar inom följande politikområden, idrottspolitiken, ungdomspolitiken, folkhälsopolitiken, friluftslivspolitik och politiken för det civila samhället
- Aktivt delta i planering och utveckling av attraktiva livsmiljöer
- Korttidsuthyrning av hela kommunens skol- och idrottslokaler för föreningsverksamhet
- Långtidsuthyrning av lokaler för föreningsverksamhet
- Kommunens skyldigheter enligt spellagen
- Kommunens ansvar avseende bygdemedel
- Samordning och bidragshandläggning till föreningslivet, även för andra nämnders räkning
- Ansvar för småbåtshamnar och anläggningar för fritidsbåtar samt för vissa farleder för fritidsbåtar.
- Samverka och/eller samordna arrangemang
- Delar ut stipendier för värdefulla insatser inom idrotts- och föreningsliv.

Delegering från kommunfullmäktige

Fritidsnämnden beslutar i följande grupper av ärenden:

- bidrag till föreningar och organisationer i enlighet med de regler fullmäktige fastställt

- mindre justeringar av regler för Umeå kommuns stöd till föreningslivet
- regler för tillfälliga bidrag till föreningslivet
- lotteritillstånd
- fritidsnämnden ansvarar för rätten till namnen på de idrottsanläggningar/arenor som ägs av Umeå kommun samt möjligheten att överlåta denna rättighet för ett särskilt objekt under en tidsbegränsad period.
- mindre justeringar av taxor och avgifter i kommunala idrotts-, fritids- och badanläggningar
- beslut om särskilda överenskommelser utöver fastställd prislista i samband med uthyrning av lokaler och anläggningar

2.12 Valnämnden

Sammansättning

Valnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen (2005:837), folkomröstningslagen (1979:369) samt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.

Nämnden ansvarar för att det finns lämpliga vallokaler.

Nämnden ansvarar för översyn av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om fullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen.

Delegering från kommunfullmäktige

Valnämnden ska besluta i följande ärenden:

- förhyrning av vallokaler,

2.13 Personalnämnden

Sammansättning

Personalnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Personalnämndens grunduppdrag

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor.

Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna

Nämnden ska:

- med uppmärksamhet följa och bevaka personalpolitiska frågor som är av intresse och vikt för kommunen och dess nämnder
- verka för samordning och utveckling i personalpolitiska frågor, samt däri ge råd och bistånd till övriga nämnder
- personalnämnden verkar för och följer upp parternas lokala samverkansavtal.
- svara för en enhetlig och sammanhållen lönepolitik
- samordna det systematiska arbetsmiljöarbetet och se till att verksamheten drivs enligt arbetsmiljölagen och dess föreskrifter samt kommunens arbetsmiljöpolicy
- samordna kommunens övergripande kompetensförsörjningsarbete och verka för
- mångfald och inkludering i organisationen och bland kommunens anställda
- samordna genomförande och uppföljning av kommunfullmäktiges personalpolitiska
- mål och uppdrag
- svara för beredning av personalpolitiska frågor inför hantering i kommunstyrelse och kommunfullmäktige

3.0 Revideringar

Datum och §	Eget diarienummer	Version
2025-10-27 § 205	KS-2024/00830	1.3.0
2025-08-25 §155	KS-2024/01110	1.2.2
2025-04-28 §82	KS-2025/00304	1.2.1
2025-03-28 §63		1.2.0
2024-06-17 §89	KS-2023/00651	1.1.1
2024-06-17 §92		1.1.0
2024-02-26 §35	KS-2023/00267	1.0.1
2023-10-30 §184	KS-2023/00699	1.0.1
2023-11-27 §228	KS-2023/00368	1.0.1
2023-12-18 §257		1.0
2023-04-24 §70	KS-2023/00241	1.0
2023-06-19, § 107		
2022-11-28, § 199		
2022-06-20, § 125		
2020-03-30, § 58		
2018-11-26		
2018-01-29		
2017-11-27		
2014-11-24, § 150		

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-11-11

§ 195

Diariennr: KS-2024/01101

Revidering av Anvisning för nämndernas rapportering T3 2025

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa reviderad anvisning för nämnders rapportering till
kommunstyrelsen T3 2025.

att ge ekonomidirektör mandat att vid behov genomföra redaktionella
ändringar i anvisningen och distribuera reviderad anvisning till
kommunens nämnder.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade i februari om en anvisning för nämnders
rapportering till kommunstyrelsen 2025. Anvisningen innehöll
tidplan för rapportering samt krav på innehåll och utformning av
respektive nämnds rapporter till kommunstyrelsen för verksamhetsåret
2025.

I samband med utvärderingen av planeringsprocess inför 2026 framkom
behov av att stärka nämndernas uppföljning och rapportering av de
insatser och åtgärder nämnden vidtagit utifrån fullmäktiges
inriktningsmål samt vilka effekter/resultat som uppnåtts som en följd av
dessa insatser/åtgärder. Samma behov påtalades även i samband med
kommunrevisionens grundläggande granskning av nämnder och styrelse
för 2024 (slutrapporterades 15 maj 2025 vid möte mellan presidierna i KF
och KS samt kommunrevisionen). Inom ramen för den grundläggande
granskningen av kommunstyrelsen har kommunrevisionen noterat att
övriga nämnder i varierande grad styr och följer upp utifrån
inriktningsmålen. Kommunrevisionen har även påtalat att enskilda
nämnder påtalat att anvisningar och former för denna uppföljning saknas.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-11-11

Kommunstyrelsens arbetsutskott (2025-09-09 § 252) gav därför stadsledningskontoret i uppdrag att upparbeta förslag till justerad anvisning för nämndernas rapportering T3 2025.

Förslag till justerad anvisning är upparbetad med tillägg avseende nämndernas rapportering av åtgärder för att bidra till inriktningsmålen. Anvisning med markeringar bifogas. I övrigt är inga andra förändringar gjorda utifrån den ursprungliga anvisningen.

Beslutsunderlag

Reviderad anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen T3 2025

Reviderad anvisning för nämnders rapportering till kommunstyrelsen T3 2025_med markeringar

Bilaga 1. Ombudgetering investeringar bokslut 2025 (oförändrad)

Bilaga 2. Mall ombudgeteringar investeringar (oförändrad)

Beredningsansvariga

Lina Renfors

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder

Nämnders rapportering till kommunstyrelsen – reviderad anvisning inför T3

Bakgrund	2
Syfte.....	2
Avgränsning.....	3
Tidplan för kvarvarande rapportering.....	3
Anvisning för rapportering	4
Uppföljning av intern kontroll	6
Kontakt	6
Mall för nämnders rapport.....	7

Nytt inför rapportering T3

Kommunstyrelsen beslutade i februari 2025 om en anvisning som avsåg nämndernas rapportering till förenklad rapport, delårsrapport och årsredovisning.

I november beslutade kommunstyrelsen om ett tillägg till rapporteringen inför årsredovisningen som avser nämndernas bidrag till inriktningsmålen.

Bakgrund

Kommunen upprättar årligen en förenklad rapport, en delårsrapport och en årsredovisning för hela kommunkoncernen. Innehållet styrs av kommunallagen (KL), lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och riktlinjer som utfärdas av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

- *Förenklade rapporten* avser perioden januari till april 2025. Den innehåller information om nämndernas personalförhållanden samt ekonomiskt resultat, ställning och prognos för kommunens nämnder och bolag. Den förenklade rapporten är *inte* ett delårsbokslut och innehåller *inte* ett konsoliderat bokslut.
- *Delårsrapporten* avser perioden januari till augusti 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en delårsrapport som kommunfullmäktige därefter fastställer inom två månader.
- *Årsredovisningen* avser helåret 2025. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som ska överlämnas till kommunfullmäktige för att fastställas senast 15 april året efter det verksamhetsår som avses.

Samtliga rapporter ovan baseras på uppgifter från kommunens nämnder och bolag. Innehåll i nämndernas rapportering till KS framgår i anvisning och mallar i det här dokumentet.

Mallarna skiljer sig åt eftersom rapporteringskraven är olika för respektive tidsperiod.

Syfte

Anvisningen ska möjliggöra sammanställning och bedömning av följande uppgifter:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- ekonomi- och personalförhållanden
- omfattning och förändringar kring privata utförare och avtalssamverkan
- status i arbetet med nämndernas interna kontroll
- uppföljning av inriktningsmål och program

Nämnders rapportering till kommunstyrelsen

[2025-10-24]

Uppgifterna utgör underlag för kommunstyrelsens uppsiktsplikt och för kommunstyrelsens uppföljningsrapporter till kommunfullmäktige under 2025.

Avgränsning

Anvisningen gäller för kommunens nämnder, inklusive gemensamma nämnder. Anvisning till kommunens bolag hanteras separat.

Tidplan för kvarvarande rapportering 2025

Datum för rapport jan–dec 2025	Aktivitet	Ansvar
4 februari	Tidplan och anvisningar fastställs och expedieras till kommunens nämnder	KSNAU
11 november	Reviderade anvisningar inför årsredovisningen fastställs och expedieras till kommunens nämnder	KS nau
5 januari 2026	Personalunderlag klara i systemen	SLK personal
13 januari 2026	Ekonomiunderlag klara i systemen	SLK ekonomi
16 januari 2026	Avstämningar balanskonton och bokslutsbilagor >3 mnkr kontrollerade och levererade till SLK ekonomi	ekonomichef/ nämndcontroller
6 februari 2026	Förvaltningens förslag till rapport från nämnden ska vara klar och inskickat till SLK budget enligt anvisning	respektive förvaltning
21 januari 2026	Avstämningar balanskonton och bokslutsbilagor <3 mnkr kontrollerade och levererade till SLK ekonomi	ekonomichef/ nämnd-controller
23 februari 2026	Nämndens fastställda rapport till KS (direktjusterad vid möte vid behov) ska vara inskickad till KS diarium och SLK ekonomi enligt anvisning	respektive nämnd
19 mars 2026	Delårsrapport/årsredovisning klar för granskning av revisionen	revisionen
9 april 2026	Förenklad rapport/delårsrapport/års-redovisning inlagd i Public 360	SLK ekonomi
14 april 2026	KSNAU hanterar förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KSNAU
14 april 2026	KS hanterar förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KS
XX april 2026	Revisionen lämnar yttrande	revisionen
10 april 2026	Information till CSG	stadsdirektör
27 april 2026	KF beslutar om förenklad rapport/delårsrapport/årsredovisning	KF

Anvisning för rapportering

Använd klarspråk

- Använd klarspråk och tillämpa kommunens skrivregler: [Skrivregler, språkvård](#).
- Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.

Namnge rapport

Namnge rapporten så här:

- KS-2024/01101 Xxxnämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till december.

Skicka in rapport

Skicka in rapport i Word-format enligt tidplan

- till SLK ekonomi och styrning, ksrapportering@umea.se
- till KS diarium; ksdiarium@umea.se.

Rapportens delar

Nämndens rapport till KS för perioden januari–december består av tre delar: verksamhetsuppföljning, personaluppföljning och ekonomiuppföljning.

I avsnitt och mallar som följer framgår krav på innehåll utformning.

1. Verksamhetsuppföljning

- Låt verksamhetsrapporten rymmas på *max fyra sidor* för stora nämnder och *max två sidor* för små nämnder, inklusive medföljande tabeller och grafer/diagram.
- Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf till rapporten i Excel-format.

Verksamhetsrapporten ska innehålla:

- nämndens bedömning av i vilken omfattning grunduppdraget har uppfyllts
- beskrivning av verksamhet och väsentliga händelser under perioden
- produktionsstatistik/nyckeltal
- rapport av nämndens genomförda aktiviteter/åtgärder relaterade till destinerade inriktningsmål och program samt vilka effekter/resultat det har medfört

- rapport av status för arbetet med eventuella tilläggsuppdrag som nämnden har tilldelats av kommunfullmäktige

Sammanställd uppföljning av inriktningsmål och program som innefattar hela kommunen s.k. programrapport, sammanställs av programansvarig tjänsteperson och programstyrgrupp. Rapport per inriktningsmål/program delges nämnder och bolag och bifogas till kommunens delårsrapport respektive årsredovisning.

2. Personaluppföljning

- Låt personaluppföljningen rymmas på *två sidor* inklusive medföljande tabell/tabeller i enlighet med bifogad mall.
- Gör en bedömning av i vilken omfattning de personalpolitiska målen har uppfyllts.
- Beskriv verksamhet och väsentliga händelser under perioden kopplade till nämndens verksamhetsplan och arbete med de personalpolitiska målen.
- Kommentera resultatmått, nyckeltal etc. Förklara eventuella avvikelser och beskriv åtgärder med anledning av detta.
- Nytt för i år; kommentera väsentliga förändringar i medeltal anställda.

3. Ekonomiuppföljning

- Låt ekonomirapporten rymmas på *två sidor* inklusive medföljande tabeller i enlighet med bifogade mallar. TN har utökat utrymme att beskriva ekonomi med anledning av nämndens investeringsvolym.
- I tabeller, ange sifferuppgifter med samma tecken som i uppföljningssystemet (Hypergene).
- Beskriv väsentliga orsaker till utfall jämfört med utfall föregående år och avvikelse mot budget för nämnden som helhet.
- Infoga inga underrubriker, bara löpande text.
- Beskriv vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras med anledning av eventuell avvikelse mot budget.
- Beskriv årsprognos/budgetavvikelse som tar hänsyn till effekter för vidtagna eller planerade åtgärder och förutsättningar som prognosen bygger på. Kommentera orsaker till prognosavvikelse för perioden januari–december.
- Beskriv väsentliga orsaker till avvikelser för investeringar och årsprognos för utfall investeringar och förutsättningar prognosen bygger på. Kommentera orsaker till prognosavvikelse för perioden januari–december.

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse för verksamheten:

- Privata utförare av större betydelse/omfattning ska enligt lag redovisas i kommunens årsredovisning. Sammanställning av privata utförare upparbetas av SLK och skickas ut till förvaltningarna.
- Samtliga nämnder ska bedöma och lämna uppgifter om nämndens nyttjande av privata utförare. Nämnd ska därför i samband redovisa om det har skett *väsentliga förändringar* när det gäller nämndens nyttjande av privata utförare under året.

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse för verksamheten:

- Samtliga nämnder ska bedöma och lämna uppgifter om *väsentliga förändringar* när det gäller nämndens nyttjande av avtalssamverkan (köp eller försäljning av tjänst till annan kommun/region) under året.

Uppföljning av intern kontroll

I samband med nämndens beslut om att godkänna nämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden ska nämnden även ta del av och godkänna rapport över nämndens arbete med intern kontroll för motsvarande period. [Använd mall för internkontrollplan på intranätet.](#)

Nämndens godkännande av rapport över internkontrollarbetet ska fastställas i egen att-sats och nämnden ska bedöma om nämndens interna kontroll är tillräcklig och ändamålsenlig.

Rapporten för perioden januari-december namnges enligt nedan:

- KS-2024/01101 Xxnnämndens rapportering av intern kontroll för perioden januari till december.

Rapporterna skickas till KS diarium; ksdiarium@umea.se.

Kontakt

- Kontakta i första hand din förvaltnings ekonomi- eller HR-chef.
- Kontakta i andra hand SLK ekonomi och styrning, SLK HR eller kommunkansli beroende på vad det handlar om.

Mall för nämnders rapport

Mall för respektive rapport följer i varsin bilaga.

- Spara ner respektive mall som ett separat dokument och namnge enligt ovan.
- Fyll mallen med nämndens rapport enligt anvisning.

Rapport till KS, januari–december 2025	8
Verksamhetsuppföljning	8
Personaluppföljning.....	10
Ekonomiuppföljning	12
Redovisning av externa utförare av väsentlig betydelse	14
Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse	14
Ekonomiuppföljning, tekniska nämnden.....	15
Uppföljning av inriktningsmål och program för verksamhetsåret 2025.....	18

[xxnämndens rapport till KS, januari–december 2025]

Verksamhetsuppföljning

[Låt verksamhetsrapporten rymmas på *max 4 sidor* för stora nämnder och *max 2 sidor* för små nämnder inklusive tabeller/grafer/diagram.]

Nämndens grunduppdrag

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad nämnden har verkställt sitt grunduppdrag under perioden.]

[Xxxnämnden]	Bedömning av nämndens grunduppdrag
[Nämndens grunduppdrag i sin helhet]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Eventuell uppdelning av nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhet/kärnprocess:]	
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]

[Använd tredelad bedömningsskala i tabellen för nämndens bedömning:]

Bedömningskriterium	Definition
I hög grad uppfyllt	Nämnden har under perioden verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög omfattning i enlighet med planeringsdirektivet, nämndens verksamhetsplan och givna förutsättningar.
I viss grad uppfyllt	Nämnden har under perioden verkställt delar av sitt grunduppdrag, men nämnden behöver vidta åtgärder inom vissa områden.
Inte uppfyllt	Nämnden har under perioden inte alls eller i liten omfattning uppfyllt sitt grunduppdrag.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för nämndens bedömning enligt ovan (motivera bedömningen).]

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

[Beskriv kortfattat hur verksamheten har utvecklats under perioden, inklusive eventuella väsentliga händelser som har inträffat och som har haft stor påverkan på nämndens verksamhet.]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

[Vid behov, infoga tabell, grafer och eller diagram som beskriver verksamhetens utveckling/resultat. Redovisa med fördel statistik/nyckeltal över tid (trend) eller i form av jämförelse med andra kommuner. Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf i excel-format.]

[Små nämnder gör en beskrivning för hela nämnden. Större nämnder kan med fördel dela upp avsnittet per verksamhet/huvudprocess.]

Nämndens arbete med inriktningsmål och program

[Beskriv kortfattat nämndens arbete med att genomföra inriktningsmål och bidra till fokusområden inom programmen samt vilka effekter/resultat det har medfört.

[Vid behov, infoga tabell, grafer och eller diagram som beskriver utveckling/resultat. Om grafer/diagram nyttjas, bifoga grunddata till respektive graf i Excel-format.]

[Beskrivning kan med fördel delas upp på respektive program.]

Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige

[Använd tabell och lämna upplysningar om utfall och förväntad utveckling när det gäller uppdrag från kommunfullmäktige. Avsnittets omfattning styrs av hur många KF-uppdrag nämnden har tilldelats. Gör även en bedömning av uppdragets status vid årets slut.]

Uppdrag	Status jan–dec	Motivering/kommentar
[Uppdrag xx från KF till nämnd]	Genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag yy från KF till nämnd]	Delvis genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag zz från KF till nämnd]	Inte genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]

Personaluppföljning

[Låt personalrapporten rymmas på 2 *sidor* inklusive medföljande tabell/tabeller. Bedöm status utifrån nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen. Redovisa kortfattat genomförd verksamhet och viktiga händelser i förhållande till nämndens planering för målen enligt VP 2025. Ta hjälp av rekommenderade resultatmått (VP PN 2024-11-12). Vid avvikelser beskriv vad det beror på och vilka åtgärder som har vidtagits.]

Nämndens arbete för att nå personalpolitiska mål

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad nämnden har genomfört sitt arbete för att nå de personalpolitiska målen under perioden.]

[Xxxnämnden]	Bedömning av nämndens arbete med personalpolitiska mål
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	[Enligt plan/ mer arbete krävs]

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

[Beskriv under varje rubrik]

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

[Beskriv]

Ledarskap (mål 6)

[Beskriv]

Friskfaktorer (mål 7)

[Beskriv]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

Resultatmätt	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	Män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid							
Andel långtidsfriska (%)							
Andel heltidsanställda (%)							
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)							
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)							
Medarbetarenkäten, medelvärde							

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

Ekonomiuppföljning

[Låt ekonomirapporten rymmas på 2 *sidor* inklusive medföljande tabeller. Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.]

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

[Beskriv på *högst en halv sida* eventuella väsentliga händelser som har haft påverkan på nämndens ekonomi, till exempel nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat, som har inträffat under perioden januari–december. Det kan också vara händelser som har inträffat efter december, men innan nämnden har fastställt sin rapport.]

[Exempel på händelser av väsentlig betydelse kan vara:

- händelser som har påverkat nämndens verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som nämnden har genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister som nämnden har involverats i.]

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

[Beskriv utfall, eventuell budgetavvikelse och orsaker till avvikelse. Beskriv utfall i jämförelse med föregående år och orsaker till avvikelse. Beskriv även prognosavvikelse och orsaker till den.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter							
Verksamhetens kostnader							
Verksamhetens nettokostnad							

Investeringar

[Beskriv utfall av investeringar, eventuell budgetavvikelse, prognosavvikelse och orsaker till avvikelser.]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognosavvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar						

Ombudgetering av investeringar

[Beskriv behov av ombudgetering av investeringsmedel. Behov av ombudgetering ska ske i enlighet med regler och anvisning för ombudgetering (se bifogad fil) samt med stöd av mall för ombudgetering investeringar (se bifogad fil).]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

Redovisning av privata utförare av väsentlig betydelse

[Beskriv på *max en halv sida* väsentliga förändringar som har skett av nämndens nyttjande av privata utförare under 2025. Med väsentliga förändringar avses till exempel om nämnden har ingått nya avtal med privata utförare under året, om nämnden har övertagit verksamhet från privata utförare under året eller om andelen privata utförare inom ett verksamhetsområde har förändrats. Använd antal, andel och kostnadsbelopp för att beskriva väsentliga förändringar.]

Redovisning av avtalssamverkan av väsentlig betydelse

[Beskriv på *max en halv sida* väsentliga förändringar som har skett av nämndens nyttjande av avtalssamverkan (köp eller försäljning av tjänst till annan kommun/region) under 2025. Med väsentliga förändringar avses till exempel om nämnden har ingått nya avtal av väsentlig betydelse.]

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

Ekonomiuppföljning, tekniska nämnden

[Låt tekniska nämndens ekonomirapport rymmas på 2 *sidor* inklusive medföljande tabeller.

Redovisning av investeringar inkluderas *inte* i detta krav. Använd inga underrubriker utan bara löpande text. Ange belopp i miljoner kronor (mnkr) med en decimal.]

Händelser av väsentlig betydelse som har påverkat nämndens ekonomi

[Beskriv på *högst en halv sida* eventuella väsentliga händelser som har haft påverkan på nämndens ekonomi, till exempel nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat, som har inträffat under perioden januari–december. Det kan också vara händelser som har inträffat efter december, men innan nämnden har fastställt sin rapport.]

[Exempel på händelser av väsentlig betydelse kan vara:

- händelser som har påverkat nämndens verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som nämnden har genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister som nämnden har involverats i.]

Budgetavvikelse, utfall i år och föregående år

[Beskriv utfall, eventuell budgetavvikelse och orsaker till avvikelse. Beskriv utfall i jämförelse med föregående år och orsaker till avvikelse. Beskriv även prognosavvikelse och orsaker till den.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Budget-avvikelse 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens intäkter							
Verksamhetens kostnader							
Verksamhetens nettokostnad							

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

Investeringar

[Beskriv i tabell utfall avseende investeringar på sammanställd nivå, eventuell budgetavvikelse, prognosavvikelse och orsaker till dessa avvikelser.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Verksamhetens nettoinvesteringar						

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall helår 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
Fastighet						
Gator och vägar						
Parker						
IT						
Övrigt						
Summa						

[Specificera utfall, budgetavvikelse och prognos för året samt hela projektets investeringsutgift för de tio största investeringsprojekten (reinvesteringsprojekt exkluderade) för fastighet respektive gator, vägar och parker.]

(mnkr med en decimal)	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025	Utfall helår 2024	Prognos vid rapport jan–aug 2025	Prognos-avvikelse
[Projekt 1]						
[Projekt 2]						
[Projekt 3]						
[Projekt 4]						
[Projekt 5]						
Summa						

[Beskriv även avvikelser i text för ovanstående investeringar:

- mot budget
- prognos för årets samt hela projektets ackumulerade investeringsutgift
- tidsmässiga förseningar och förskjutningar

[Xxxnämndens] rapport till kommunstyrelsen, januari–december 2025

[20XX-XX XX]

- orsaker till eventuella avvikelser.]

Ombudgetering av investeringar

[Beskriv behov av ombudgetering av investeringsmedel. Behov av ombudgetering ska ske i enlighet med regler och anvisning för ombudgetering (se bilaga 1) samt med stöd av mall för ombudgetering investeringar (bilaga 2).]

Uppföljning av inriktningsmål och program för verksamhetsåret 2025

Programansvarig chef/tjänsteperson och programstyrgrupp följer upp och sammanställer övergripande rapport av inriktningsmål och program. De som ingår i en programstyrgrupp från respektive förvaltning ansvarar för att bidra med underlag enligt programstyrgruppens tidplan och arbetssätt.

Rapporten skickas senast nedan datum till enheten för styrning och samordning, som infogar den i kommunstyrelsens uppföljningsrapporter.

När	Programrapport
21 januari 2026	Programrapport för januari–december (T3) 2025

Sammanställd rapport per inriktningsmål/program delges därefter berörda nämnder/bolag och biläggs till kommunens årsredovisning.

Bilaga 1. Ombudgetering av investeringsanslag från 2025 till 2026, 2027 och 2028

Regler för ombudgetering av investeringsanslag

Enligt Riktlinjer för budget- och investeringsprocess ska en budgetavräkning göras på projektnivå för investeringar i byggnader och anläggningar i samband med årsbokslut. För årligen återkommande anskaffning av utrustning och inventarier görs avräkning mot beslutat ramanslag. Överföring av investeringsanslag mellan år sker genom beslut om ombudgetering per projekt i samband med att bokslutet behandlas av kommunfullmäktige. Ospecificerade årligen återkommande anslag för utrustning och inventarier ombudgeteras dock ej.

Styrelse och nämnd kan i samband med bokslutet för 2025 föreslå att ej förbrukade investeringsanslag för pågående projekt i budget 2025 ombudgeteras till åren 2026, 2027 och 2028. Avräkning ska göras mot beslutad budget vilket innebär den senast antagna budgeten för 2025 samt eventuella beslutade, tilläggsanslag eller omdisponeringar som tillkommit.

Följande gäller för förslag till ombudgetering:

- Projektet är tidsmässigt förskjutet/försenat: Beräknad kostnad för del som förskjutits/försenats kan ombudgeteras.
- Projektet billigare än enligt kalkyl i plan: Ombudgeteringen begränsas till vad som krävs för att fullfölja projektet enligt den nya kalkylen.
- Projektet är avslutat eller inte längre aktuellt: Ombudgetering inte tillämpligt på dessa projekt.
- Projektet är tidigarelagt/bokfört utfall överstiger årets budget för projektet och det finns investeringsmedel kommande år: Ombudgetering innebär att budget för kommande år reduceras.
- Ospecificerade årligen återkommande anslag för utrustning och inventarier ombudgeteras ej.

EXCEL-fil för ombudgetering av investeringsanslag till 2026, 2027 och 2028

De projekt som föreslås ombudgeteras ska redovisas och summeras i filen som bifogas anvisningarna eller egen fil som innehåller kolumner enligt nedan:

- Projektkod redovisas enligt den kodning som gäller i investeringsbudget 2025. (Undantag kan förekomma för ramanslag. Kontakta budgetenheten om oklarhet finns.)
- Text. Projektets benämning i investeringsbudget.
- Budget 2025 = beräknade ut- och inbetalningar 2025 enligt investerings-budget 2025 som fastställdes av kommunfullmäktige i juni 2023 samt eventuella tilläggsanslag och omdisponeringar mellan nämnder som tillkommit därefter.
- Utbetalning = minus (-) och inbetalning = plus (+).
- Förbrukning 2025 = bokfört utfall 2025.
- Återstår 2025 d v s beräknade utbetalningar/inbetalningar enligt budget minus förbrukning/inbetalning. Uppgifterna ska bruttoredovisas.
- Ombudgetering till 2026, 2027 och 2028. Ombudgeteringsbelopp som avser förskjutning av anslag för projekt till 2026, 2027 och 2028 = minus (-). Ombudgeteringsbelopp som innebär minskning av budget kommande år = plus (+).
- Differens. Redovisning av eventuell differens mellan vad som återstår av 2025 års anslag och vad som föreslås ombudgeteras till åren 2026–2028.

Inlämning av ombudgeteringsförslag

EXCEL-fil med projektvis redovisning enligt ovan och summerad per nämnd skickas till SLK ekonomi och styrning, ksrapportering@umea.se, senast **2026-02-06**.

Nämndbeslut inklusive beslutsunderlag skickas till KS diarium; ksdiarium@umea.se, senast **2026-02-23**.

Eventuella frågor besvaras av Simon Dahlgren eller Urban Blomdal, SLK Ekonomi.

UMEÅ KOMMUN/SLK Ekonomi

FÖRSLAG OMBUDGETERING AV INVESTERINGSANSLAG 2025 --> 2026, 2027 och 2028

Specifikation av förslag till ombudgetering av investeringsanslag från 2025 till 2026, 2027 eller 2028. Belopp anges i tkr.

Förvaltning:

Vrk A	Projekt- kod	Text	Budget 2025* A	Förbruk- ning 2025 B	Åter- står 2025 A - B	Omb till 2026 C	Omb till 2027 D	Omb till 2028 E	Differens (A-B)-C-D-E

*/ Budget 2025 = beräknade ut- och inbetalningar 2025 enligt investeringsbudget 2025 som fastställdes av kommunfullmäktige i juni 2024 samt beslutade tilläggsanslag eller om disponeringar.



Uppföljande granskning: Kommunens inköps- och upphandlingsprocess

Umeå kommun

Bakgrund

En grundbult i det revisionella systemet är att granskningarnas rekommendationer omhändertas av ansvariga nämnder. Det vill säga att de brister och utvecklingsområden som revisionen identifierar blir åtgärdade av den ansvariga nämnden.

Revisionen i Umeå kommun granskade kommunens inköps- och upphandlingsprocess år 2022. Revisionen bedömde att kommunstyrelsen och tekniska nämnden inte hade säkerställt en ändamålsenlig upphandlings- och inköpsprocess. Av granskningen framkom bland annat att det fanns otydligheter i roll- och ansvarsfördelningen, brist på centrala kontroller och svårigheter att i nuvarande system att inhämta korrekta data för analys och uppföljning. Granskningen visade också att det fanns brister i dokumentation för upphandlingar både över och under direktupphandlingsgränsen.

Att följa upp granskningen är ett led i att utvärdera ansvariga nämnders styrning, uppföljning och interna kontroll. Utgångspunkten för uppföljningen är de rekommendationer som ställdes i granskningen.

Mot bakgrund av ovan, samt med hänsyn till revisionens risk- och väsentlighetsanalys för 2024, har revisorerna i Umeå kommun bedömt det som angeläget att granska hur kommunstyrelsen och tekniska nämnden har omhändertagit rekommendationerna från revisionens granskning 2022.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den uppföljande granskningen är att granska om kommunstyrelsen omhändertagit de rekommendationer som lämnats i tidigare granskning.

Granskningen ska besvara följande *revisionsfrågor*:

- ▶ Har tillräckliga åtgärder vidtagits utifrån revisionens tidigare granskning?
- ▶ Har åtgärderna medfört att rekommendationerna har omhändertagits i tillräcklig utsträckning?

Avgränsning

Granskningen är framför allt avgränsad till kommunstyrelsen och tiden från dess att tidigare granskning genomfördes. Granskningen avgränsas till att följa upp de rekommendationer som lämnats i granskningen. Eftersom kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret inom området riktades rekommendationerna i den tidigare granskningen främst till kommunstyrelsen.



En rekommendation i den tidigare granskningen riktade sig till kommunstyrelsen och *samtliga* nämnder och avsåg följsamhet till upphandlingslagstiftning och kommunens styrdokument. Den rekommendationen kommer också följas upp, bland annat genom ett stickprov (se avsnitt Metod och genomförande nedan). I denna uppföljande granskning avgränsar vi på så sätt att i stället för att granska *samtliga nämnder* så granskar vi samma nämnder som omfattas av revisionens uppföljande granskning av avtalsförvaltning som sker parallellt med denna granskning. De nämnder som omfattas är då kommunstyrelsen, äldre- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kulturnämnden samt fritidsnämnden.

I granskningen ingår även att kartlägga om:

- ▶ Kommunstyrelsen och övriga nämnder har behandlat ärendet (revisionsrapporten) på ett sammanträde?
- ▶ Kommunstyrelsen och övriga nämnder gett förvaltningen i uppdrag att åtgärda konstaterade brister?
- ▶ Åtgärderna följts upp och återrapporterats till kommunstyrelsen?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av revisionskriterier och rekommendationer från tidigare granskning.

Metod och genomförande

Uppföljningen genomförs genom dokumentanalys, att skriftliga frågor ställs till förvaltningarna och därefter genomförs kompletterade intervjuer.

Den fördjupade granskningar som följs upp är:

- ▶ Granskning av kommunens inköps- och upphandlingsprocess (2022)

Vidare genomförs stickprov som syftar till att granska dokumentationen kopplat till upphandlingar och inköp och därigenom följsamheten till lagar och styrdokument. Urval till stickprovet sker utifrån från de leverantörer som fakturerat respektive nämnd under perioden 2024-08-31 till 2025-08-31. Från detta väljer vi 3 leverantörer per granskad nämnd för att undersöka de underlag som finns. Vi kommer primärt att fokusera på leverantörer som fakturerat runt direktupphandlingsgränsen. Totalt granskar vi underlag kopplat till 21 leverantörer.

Projektorganisation och kvalitetssäkring

Granskningen genomförs av Jonna Aimoson, verksamhetsrevisor och Max Stenman, certifierad kommunal yrkesrevisor. För kvalitetssäkring svarar Johan Perols, certifierad kommunal yrkesrevisor.

Utöver vår interna kvalitetssäkring får samtliga intervjuade möjlighet att sakgranska



Projektplan 2025

rapportutkastet. Detta för att säkerställa att revisionsrapporten bygger på korrekt fakta och uttalanden.

Prövning av oberoende och integritet

En prövning har skett av de sakkunnigas oberoende och integritet i relation till uppdraget och det har inte framkommit några omständigheter som strider mot att någon av medarbetarna ska kunna agera oberoende i denna granskning. Om skäl uppstår kommer en förnyad prövning av oberoendet att göras under granskningsarbetet.

Uppföljande granskning: Kommunens avtalsförvaltning

Umeå kommun

Bakgrund

En grundbult i det revisionella systemet är att granskningarnas rekommendationer omhändertas av ansvariga nämnder. Det vill säga att de brister och utvecklingsområden som revisionen identifierar blir åtgärdade av den ansvariga nämnden.

Revisionen i Umeå kommun granskade kommunens avtalsförvaltning år 2022. Revisionen bedömde att kommunstyrelsen och berörda nämnder inte hade säkerställt en ändamålsenlig avtalsförvaltning med tillräcklig intern kontroll av kommunens ingångna avtal. Av granskningen framkom bland annat att det saknades en övergripande struktur och roll- och ansvarsfördelning. Följden av detta var att avtalsuppföljningen blev händelsestyrd och sporadisk vilket leder till att kommunen behövde förlita sig på att allmänheten upptäcker och rapporterar avvikelser för upphandlade varor och tjänster som riktar sig direkt till medborgare.

Att följa upp granskningen är ett led i att utvärdera ansvariga nämnders styrning, uppföljning och interna kontroll. Utgångspunkten för uppföljningen är de rekommendationer som ställdes i granskningen.

Mot bakgrund av ovan, samt med hänsyn till revisionens risk- och väsentlighetsanalys för 2024, har revisorerna i Umeå kommun bedömt det som angeläget att granska hur kommunstyrelsen och övriga nämnder har omhändertagit rekommendationerna från revisionens granskning 2022.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den uppföljande granskningen är att granska om kommunstyrelsen, äldre- och familjenämnden, individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kulturnämnden, fritidsnämnden samt tekniska nämnden omhändertagit de rekommendationer som lämnats i tidigare granskning.

Granskningen ska besvara följande *revisionsfrågor*:

- ▶ Har tillräckliga åtgärder vidtagits utifrån revisionens tidigare granskning?
- ▶ Har åtgärderna medfört att rekommendationerna har omhändertagits i tillräcklig utsträckning?

Avgränsning

Granskningen är avgränsad till kommunstyrelsen, äldre- och familjenämnden, individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kulturnämnden, fritidsnämnden samt tekniska nämnden och tiden från dess att tidigare



granskning genomfördes. Granskningen avgränsas till att följa upp de rekommendationer som lämnats i granskningen. *I granskningen ingår även att kartlägga om:*

- ▶ Kommunstyrelsen och övriga nämnder har behandlat ärendet (revisionsrapporten) på ett sammanträde?
- ▶ Kommunstyrelsen och övriga nämnder har gett förvaltningarna i uppdrag att åtgärda konstaterade brister?
- ▶ Åtgärderna följts upp och återrapporterats till kommunstyrelsen och nämnderna?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av revisionskriterier och rekommendationer från tidigare granskning.

Metod och genomförande

Uppföljningen genomförs genom dokumentanalys, att skriftliga frågor ställs till förvaltning och därefter genomförs kompletterade intervjuer.

Den fördjupade granskningar som följs upp är:

- ▶ Granskning av kommunens avtalsförvaltning (2022)

I granskningen genomförs också ett stickprov om två avtal per granskad nämnd där en bedömning görs av om förvaltning och uppföljning ligger i linje vad som reglerats i avtalet samt Upphandlingsmyndighetens rekommendationer och kommuninterna riktlinjer. För varje stickprov granskas också om kontroller har utförts och resultaten hanterats i enlighet med avtalet. I urvalet säkerställs att minst ett avtal per nämnd avser avtal där avvikelser identifierats för att bedöma om ändamålsenliga sanktioner utkrävts. Totalt omfattar stickprovet 16 avtal.

Projektorganisation och kvalitetssäkring

Granskningen genomförs av Jonna Aimoson, verksamhetsrevisor och Max Stenman, certifierad kommunal yrkesrevisor. För kvalitetssäkring svarar Johan Perols, certifierad kommunal yrkesrevisor.

Utöver vår interna kvalitetssäkring får samtliga intervjuade möjlighet att sakgranska rapportutkastet. Detta för att säkerställa att revisionsrapporten bygger på korrekt fakta och uttalanden.

Prövning av oberoende och integritet

En prövning har skett av de sakkunnigas oberoende och integritet i relation till uppdraget och det har inte framkommit några omständigheter som strider mot att någon av medarbetarna ska kunna agera oberoende i denna granskning. Om skäl uppstår kommer en förnyad prövning av oberoendet att göras under granskningsarbetet.